IUBIRI ȘI DESTINE

IUBIRE ȘI MOARTE LA VENEȚIA

MARINA FIORATO

IUBIRI ȘI DESTINE

Viețile celor mai faimoase femei din istorie, cu iubirile, visurile și pasiunile lor

1576. La cinci ani după înfrângerea Imperiului Otoman în bătălia de la Lepanto, o corabie se strecoară în apele Veneției, purtând o încărcătură mortală – un cadou adus Serenissimei din partea Constantinopolelui. În câteva zile orașul este infestat cu ciumă, iar sultanul este răzbunat. Dar corabia mai ascunde un secret – pe Feyra, frumoasa și tânăra tămăduitoare a haremului, hărăzită a fi una dintre concubinele sultanului. Uluitorul ei destin se împletește cu cel al doctorului Annibale Cason, care încearcă să-i salveze viața arhitectului Andrea Palladio. În lupta lor cu molima, Feyra și Annibale descoperă nu numai leacuri noi, ci și puterea vindecătoare a dragostei.

Marina Fiorato a studiat istoria la universitățile din Oxford și Veneția, lucrând ulterior ca ilustratoare, actriță și critic de film. Este autoarea a încă patru romane de ficțiune istorică: *The Glassblower of Murano*, *The Madonna of the Almonds*, *The Botticelli Secret* și *Daughter of Siena*. Calitatea scrierilor sale i-a făcut pe criticii literari să o compare cu Philippa Gregory și Sarah Dunant.

Află mai mult pe:
www.litera.ro
ISBN 978-606-741-213-0
9 786067 412130

Alma

IUBIRI ȘI DESTINE

The Venetian Contract
Marina Fiorato
Copyright © 2012 Marina Fiorato

Alma este marcă înregistrată a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Iubire şi moarte la Veneţia
Marina Fiorato

Copyright © 2014 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactori: Mariana Mitroi, Gabi Trăşculescu
Copertă: Andreea Apostol
Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FIORATO, MARINA
Iubire şi moarte la Veneţia / Marina Fiorato;
trad.: Graal Soft. - Bucureşti: Litera, 2014
ISBN 978-606-741-213-0

I. Soft, Graal (trad.)

821.111(73)-31=135.1

MARINA FIORATO

IUBIRE ȘI MOARTE LA VENEȚIA

Traducere din limba engleză
Gabriel Tudor

Pentru Ileen Maisel,
prima care mi-a sugerat să scriu despre Palladio

Când a rupt Mielul pecetea a patra, am auzit glasul făpturii a patra zicând: „Vino și vezi!". M-am uitat și iată că s-a arătat un cal galben-vânăt și numele celui ce ședea pe el era: Moartea, și iadul se ținea după el. Și li s-a dat lor putere peste a patra parte a pământului, ca să ucidă cu sabie și cu foamete, și cu moarte și cu fiarele de pe pământ.

Apocalipsa lui Ioan 6:7–8

Partea I

Calul negru

Prolog

Veneția

Anul Domnului 1576

Sebastiano Venier, dogele Veneției, privea îngândurat pe fereastra din piatră cu motive cvadrilobate. Privirea lui era la fel de neliniștită ca marea ce tălăzuia înaintea ochilor lui.

Cu văzul său ager, ascuțit de numeroșii ani petrecuți pe mare, observase de trei zile că se apropie furtuna, îngrămădind norii la orizont și stârnind valurile de ametist, ascuțite ca niște seceri. Acum, urgia era aici și adusese cu ea ceva mult mai rău decât vremea urâtă.

Cu barba albă ce-i flutura în vânt și cu alura sa aristocratică, dogele fusese imortalizat pe pânză de Tintoretto, iar unii îl asemuiseră cu Neptun, căci și acesta tot un regat al mării stăpânea. Fusese comparat, mai cu jumătate de gură, ce-i drept, chiar cu Atotputernicul. Un om foarte pios, dogele ar fi fost grozav de deranjat, din varii motive, de o asemenea blasfemie; dar astăzi, ar fi dat orice ca să aibă puterea divină de a salva Veneția de la cea mai cumplită încercare ce i se pregătea.

Privi cele șase siluete care se înghesuiau una în alta, contra stihiilor, traversând în grabă docul deja spălat de apă la fiecare opintire a valurilor care le udau poalele mantiilor negre. Pelerinele și glugile le dădeau un aspect monastic, dar cei șase bărbați nu erau călugări, ci oameni de știință. Ei împărțeau viața și moartea, căci erau doctori.

Când se apropiară mai mult, dogele le putu zări mai clar măștile; ciocuri albe ca varul, coroiate ca niște clonțuri de păsări răpitoare ieșeau de sub glugile negre. Măștile arătau destul de înspăimântător, dar motivele pentru care cei șase le purtau erau și mai groaznice.

Ei erau *medici della peste*. Doctorii ciumei.

Erau șase savanți, oameni cultivați, din familii de vază, toți școliți la cele mai bune academii medicale, unul pentru fiecare *sestiero*[1]. Să-i vezi pe toți doctorii laolaltă era semn rău. Dogele Sebastiano Venier avea

[1] Fiecare din cele șase cartiere în care era împărțită Veneția medievală (n.tr.)

îndoieli că bărbaţii se mai întâlniseră vreodată cu toţii înainte; cei şase îi părură un stol de ciori năpustindu-se asupra unui mormânt. Poate chiar al lui. Umerii îi căzură; se simţi, dintr-odată, foarte bătrân.

Îi privi pe doctori croindu-şi drum peste neasemuita Riva degli Schiavoni, una dintre cele mai frumoase străzi din lume, şi ştiu că dintr-un moment în altul aveau să urce în marele lui palat de marmură. Pielea dogelui îngheţă când marea îl stropi pe obraz. Îşi sprijini fruntea de sticla rece a ochiurilor ferestrei şi închise ochii pentru o clipă. Dacă n-ar fi făcut asta, ar fi văzut poate o galeră veneţiană pierzându-se în apele negre şi învolburate; dar el închisese ochii, doar spre a se simţi, câteva clipe, liniştit şi a inspira cu nesaţ aerul sărat.

Mireasma Veneţiei.

Sebastiano Venier îşi îndreptă spinarea, reamintindu-şi cine era şi unde se afla. Privi minunata dantelărie a ferestrelor palatului ducal şi cele mai fine geamuri veneţiene, care împiedicau tunetele valurilor să i se spargă în urechi. Se uită în sus, înălţându-şi capul cu trăsături nobile spre tavanul şi superbele fresce pictate în tonuri calde de roşu şi auriu, de-a lungul secolelor, de cei mai renumiţi artişti veneţieni, care acoperiseră astfel spaţiul imens de deasupra. Dar toate bogăţiile, toată gloria Veneţiei nu puteau împiedica molima să-i bată la uşă.

Dogele se aşeză în scaunul lui impunător şi aşteptă să fie anunţată venirea doctorilor. Aceştia intrară, uzi leoarcă, şi-l înconjurară ca nişte hultani, cu bucăţile roşii de cristal înfipte în măşti, în dreptul ochilor, sclipind flămânde în lumină, ca şi cum ar fi vrut să-i ciugulească şi ultima fărâmă de carne de pe el. Dar, în clipa în care începură să vorbească, frica dogelui se risipi.

– Ne aşteptam la asta, stăpâne, zise unul. În grădina iezuiţilor au apărut neobişnuit de mulţi fluturi – sute, ba chiar mii.

Dogele îşi încruntă sprâncenele ninse:

– Fluturi?

Doctorul nu se sinchisi de ironia din glasul lui şi continuă:

– Mărite doge, se ştie că fluturii sunt vestitorii molimei.

– Aşa e, interveni un alt doctor. Dar au fost şi alte semne. La o brutărie de la Arsenal, când au tăiat o pâine în felii, din ea a început să picure sânge.

Dogele bătea darabana cu degetele în braţul scaunului său.

– Faptul că molima s-a abătut asupra Veneţiei nu e un motiv de discuţii sterile. Problema este cum o vom alunga.

Dar vorbele lui nu au fost luate în seamă. Un doctor dorea să combată ciuma sfătuindu-şi pacienţii să poarte la gât o broască moartă. Următorul propunea să se îndese un porumbel viu în buboanele umflate de la încheieturile bolnavilor, pentru ca penele păsării să absoarbă otrava bolii. Doctorii începură să vorbească unul peste altul, aproape lovindu-se între ei cu ciocurile măştilor devenite de acum ridicole. Vocile lor educate,

domoale deveniră, treptat, tot mai stridente, iar într-un sfârșit, măcăiau ca un cârd de rațe gălăgioase.

Enervat, dogele nu-i mai urmări. Acești medici erau șarlatani, bufoni, fiecare crezându-se mai grozav decât ceilalți. Privirea lui alunecă spre umbra unei draperii, unde un bărbat, un bătrân ca el, asculta tăcut, așteptând momentul în care dogele îl va chema și-i va spune de ce-l convocase.

Bătrânul din umbră – care se întâmpla să fie un arhitect – nu asculta nici el atent sporovăiala doctorilor. Întotdeauna mai interesat de clădiri decât de oameni, el admira cum ogivele de piatră urmau curbura tavanului și cum proporțiile pilaștrilor completau de minune panourile vaste ale frescelor.

La fel ca dogele, el simțise, inițial, fiorii spaimei când îi zărise pe doctori intrând în încăpere. Oricine, de la doge la cel mai umil cerșetor, știa ce înseamnă acele măști. Ciuma ajunsese în oraș. Dar arhitectul nu era chiar îngrijorat. Mai fusese o izbucnire minoră a molimei în urmă cu doi ani, și acum urma să facă la fel ca atunci: să părăsească orașul și să plece în provincia Veneto, poate chiar să se întoarcă în urbea sa natală, Vicenza. Acolo, între coline, avea să aștepte, proiectând și desenând. Avea să soarbă vin, așteptând ca, la rândul ei, ciuma să-și potolească setea. Cu o corabie rapidă până la Mestre și cu un cal iute până la Treviso, ar fi putut ajunge la Maser chiar înainte de înserat, la casa vechilor săi prieteni, frații Barbaro, unde, știa prea bine, era întotdeauna loc și pentru el; la urma urmei, el construise casa. Își promise că va pleca de îndată ce va afla ce dorea dogele.

Dogele auzise îndeajuns. Acești doctori nu puteau ajuta Veneția. Cel mult puteau să-și vândă poțiunile și leacurile, umplându-se de bani, în vreme ce unii cetățeni aveau să moară, iar alții, să trăiască. Strânse brațele scaunului până ce i se albiră încheieturile degetelor și privi în pământ, cuprins de deznădejde. Îl deprimau propriile lui mâini – noduroase, pătate, brăzdate de vine groase. Cum ar fi putut un bătrân neputincios să țină în frâu ciuma?

Își drese glasul. Trebuia să acționeze. Nu putea permite ca moștenirea pe care o lăsa în urmă, acea bijuterie de oraș, să fie devastată de boală. Inima lui bătrână dădu în clocot. Se ridică în picioare și tot sângele i se ridică în obraji.

– Sunteți liberi, le strigă doctorilor. Ieșiți afară!

Și își pocni palmele, ca și cum ar fi vrut să alunge niște ciori – ceea ce doctorii și păreau a fi. Așteptă până când ușile se închiseră în urma lor, și apoi vocea lui se auzi răsunând în sala vastă:

– Andrea Palladio, apropie-te!

Palladio ieși din umbră și înaintă până în dreptul scaunului ducal. Vântul se izbi de tocurile ferestrelor, parcă implorând să fie lăsat înăuntru

şi aducând pe aripile lui moartea neagră. Palladio fu cuprins de spaimă din toate privinţele. Ar fi vrut să nu se afle acolo. Dar cel puţin în privinţa dogelui, putea sta liniştit. Furia îi trecuse, se aşezase iar pe scaun şi părea că reflectează.

– Ai auzit de miracolul Sfântului Sebastian din Giudecca?

Palladio se încruntă uşor. Deşi nu-l mai întâlnise niciodată pe doge înainte, îi cunoştea reputaţia: un stăpân al mărilor vreme de patruzeci de ani, profund religios, respectat şi suficient de inteligent încât să nu fie aruncat în temutele temniţe ale Republicii, în urma atâtor şi atâtor întruniri secrete ale Consiliului celor Zece. Oare Sebastiano Venier ajunsese în funcţia supremă prea târziu? Oare mintea lui era acum afectată de vârstă? Prin geam, putea vedea insula Giudecca, bătută de ploaie, dar chiar şi aşa, unul dintre cele mai frumoase *sestieri* ale Veneţiei, arcuindu-se în spatele oraşului vechi, ca o coloană vertebrală.

– Da, desigur, răspunse el încet, întrebându-se care era scopul întrebării.

Dogele începu să vorbească din nou, de parcă ar fi spus o poveste sau ar fi rostit o parabolă.

– În toiul marii epidemii de ciumă, în 1464, un tânăr soldat a venit la porţile mănăstirii Santa Croce din Giudeca, cerând apă. Surorile erau toate înăuntru, maica stareţă fiind lovită de ciumă. O *portonera*, o discipolă a Sfintei Scolastica, a venit la poartă. Când ochii i-au căzut pe tânărul soldat, a văzut că are o armură de argint strălucitoare, un păr ca aurul şi ochi albaştri ca safirele. Uimită, i-a dat o cană cu apă din fântâna mănăstirii, iar el a băut. Apoi acesta i-a mulţumit călugăriţei şi a sfătuit-o ca ea şi celelalte măicuţe să se roage zi şi noapte la Sfântul Sebastian şi să bea apă din fântână. Dacă vor face asta, mănăstirea va fi cruţată de molimă. După aceea, a izbit cu sabia în pământ şi a dispărut din faţa ei, de parcă nici n-ar fi fost.

Palladio, care tocmai se întreba cât de repede ar putea ajunge la Mestre după ce va fi terminat cu dogele, se simţi îmboldit să umple tăcerea care se lăsase.

– Şi ce s-a întâmplat? întrebă el.

– Maica stareţă şi-a revenit în noaptea aceea, ca şi cealaltă călugăriţă care era bolnavă. Nici una dintre celelalte surori nu a luat ciumă şi toţi cei care au băut din apa fântânii au fost salvaţi.

Dogele se ridică şi păşi pe piedestalul pe care era aşezat scaunul lui. Se îndreptă spre Palladio şi îl privi de aproape, măsurându-l din cap până-n picioare.

– Mănăstirea a devenit de atunci loc de pelerinaj pentru o mulţime de oameni, care au început să bea apă din fântână, mai întâi ca leac împotriva ciumei, apoi şi împotriva altor boli. Când m-am născut eu, la patru case distanţă de Santa Croce, în Palatul Venier, am fost botezat Sebastiano, în cinstea acestui miracol. Dar acum, mănăstirea e o ruină, spuse dogele, după care tăcu, adâncit în gânduri.

Vântul șuieră, risipind liniștea. Palladio crezu că știe deja ce urma să i se ceară și se îngrijoră. De ani de zile voise să construiască pe Giudecca, o insulă cu teren bun, solid, care beneficia de cele mai superbe priveliști asupra lagunei. De ani de zile trimisese petiții Consiliului celor Zece pentru a i se da un loc de construit acolo, dar în zadar. Acum însă, când nu mai dorea decât să părăsească orașul, i se dăruia lucrul pe care-l dorise cel mai mult. Schiță un zâmbet chinuit. Câteodată, avea impresia că Atotputernicul are un bogat simț al umorului.

– Și vreți să reconstruiesc mănăstirea Santa Croce?

– Nu, nu vreau chiar asta.

Dogele se apropie iar de fereastră.

– Uită-te la ei, Andrea, îl invită el, arătând cu brațul slăbit spre splendida Piață San Marco. Două prostituate se plimbau pe sub ferestrele palatului, în tradiționalele lor veșminte roșii și galbene, și, în ciuda ploii mărunte, sânii lor erau dezgoliți, balansându-se ațâțător în timp ce pășeau.

Palladio, prea vârstnic pentru a mai fi impresionat de asemenea scene, văzu pe cineva care nu rămăsese nepăsător: un bărbat le privea pe prostituate de după arcadele clădirii Procuratie Vecchie, în timp ce-și mișca spasmodic mâna vârâtă în pantaloni. Omul îi făcu semn uneia din femei, chemând-o sub bolte, și, după ce-i întinse o monedă, o sprijini de stâlpul loggiei și, ridicându-i fustele, începu să se miște sacadat, încolăcit de ea. Parcă vrând să sporească plăcerea clientului, cealaltă femeie îi puse palma pe fund și începu să împingă.

– În *stradă*, Andrea, zise dogele, întorcându-se, scârbit. În *plină stradă*. Acel stâlp magnific, construit de confratele tău arhitect, Sansovino, pentru a face ca piața asta să fie cea mai frumoasă din lume, e acum reazem pentru târfe.

Oftă, îngânat de vântul de afară.

– Depravarea, decadența sunt tot mai rele. Asemenea purtări nu erau permise decât în timpul Carnavalului, două săptămâni pe an. Acum vezi scenele astea oricând și pretutindeni. Ne-au făcut de râs în toată lumea. Străinii nu mai vorbesc de stâlpii lui Sansovino, nici de vilele și de bisericile noastre. Vorbesc de târfele care-și fac veacul în stradă.

Dogele își puse palma pe ivărul ferestrei, încercându-l, ca și cum ar fi vrut să se asigure că miasmele nu vor pătrunde în încăpere.

– Și când se va răspândi în oraș vestea că moartea neagră e aici, va fi și mai rău. Umbra morții îl schimbă în mod ciudat pe om – fărădelegea îl prinde în mrejele sale, și el simte că trebuie să se împreuneze animalic, să fure, să mintă, să facă bani cât mai poate.

Palladio se străduia să pună cap la cap fragmentele disparate din discursul dogelui – miracolele și târfele.

– Doar un singur om poate salva aceste târfe și acești desfrânați de ciumă și de ei înșiși, iar acela nu sunt eu.

Palladio se gândi la cei şase doctori din *sestieri*, dintre care nici unul nu părea demn de mantia de mântuitor. Apoi, îşi dădu seama că dogele se referea la Hristos şi adoptă o atitudine plină de pietate. Dogele îşi întoarse spre el ochii albaştri, apoşi. Palide şi pline de urdori, orbitele lor păreau bătrâne şi înfrânte.

– *Tu* eşti acel om.

Pe chipul arhitectului, smerenia fu înlocuită de o profundă uimire.

– Nu înţelegi, Andrea? Dumnezeu pedepseşte Veneţia. Avem nevoie de o ofrandă, de un dar atât de mare, încât mânia divină să nu ne mai lovească şi să nu ne distrugă oraşul. Dacă leacurile nu ne pot ajuta, trebuie să ne întoarcem la rugăciune. Tu, Andrea, vei construi o biserică pe ruinele mănăstirii Santa Croce. Vei merge pe urmele paşilor Sfântului Sebastian şi vei ridica o biserică atât de frumoasă, atât de plăcută gloriei Domnului, încât să rivalizeze cu Creaţia Lui. Şi când vei fi terminat, oamenii vor veni aici cu sutele şi miile şi se vor întoarce către Dumnezeu. Îl vor slăvi cu glasurile lor şi-I vor mulţumi în genunchi. Puterea rugăciunii ne va mântui pe toţi...

Palladio dădu frâu liber îndoielii:

– Dar... am crezut... desigur, aş fi onorat, doar că, în schimb, aş putea supraveghea construcţia bisericii de la Vicenza ori poate de la Treviso...

Cuvintele se stinseră sub privirea dogelui şi vântul suflă, parcă batjocoritor. Dogele vorbi, după o clipă de tăcere:

– Andrea, suntem oameni bătrâni. Nu ne-a mai rămas mult timp de trăit. Vei rămâne în Veneţia, la fel ca mine. Nu e un serviciu mai mare pe care-l poţi face oraşului decât acesta. Nu înţelegi? zise el şi-l cuprinse pe arhitect pe după umeri, cu o putere surprinzătoare. Doar aici poţi intra în legătură directă cu Dumnezeu.

Palladio îşi amintea că, atunci când era tânăr zidar, găsea mereu fosile în pietrele cu care lucra. Nu trecea zi fără să descopere măcar perfecta spirală vitruviană a unui melcişor fosilizat, comprimat şi îngropat de mii de ani în marmura de Carrara. Iată că acum se simţea la fel de captiv. Cererea dogelui îl întemniţa, practic, în piatră.

Recunoscu devoţiunea sinceră în privirea dogelui şi înţelese că Sebastiano Venier nu putea fi contrazis. Cum ar fi putut crede vreodată că ochii dogelui erau cei ai unui om bătrân? Ei străluceau acum cu văpaia albastră a fanatismului, cu focul Sfântului Sebastian. Chiar şi de-ar fi avut curajul să refuze, gândul că se aflau la o azvârlitură de băţ de temuta închisoare a Veneţiei îl convinse. Palladio îşi înclină capul, într-o încuviinţare tacită.

Dogele, care nici măcar nu se gândise la un posibil refuz, îşi strigă şambelanul:

– *Camerlengo*, condu-l pe signor Palladio la locuinţa lui. Ai grijă să aibă tot ce-şi doreşte. Şi încă ceva, *camerlengo*, mai zise el pe când şambelanul se pregătea să-l urmeze pe Palladio pe uşile mari ale sălii, găseşte-mi un doctor *adevărat*.

Capitolul 1

Constantinopole, anul Hegirei[1] 983

O lună mai devreme

Feyra Adalet bint Timurhan Murad acordă o deosebită grijă înfăţişării sale în acea dimineaţă. Tatăl ei părăsise deja casa, aşa încât n-ar mai fi putut – aşa cum făcea adesea – să-şi pună hainele lui. Era un lucru obişnuit la Constantinopole, printre familiile sărace, ca femeile şi bărbaţii să poarte aceleaşi veşminte; oricum, hainele bărbăteşti şi cele femeieşti erau foarte asemănătoare şi, de obicei, nu existau bani decât pentru un singur rând de haine şi pentru o singură pereche de încălţări. Feyra şi tatăl ei nu o duceau rău, căci Timurhan bin Yunus Murad era căpitan de vas, cu poziţie şi rang bun; totuşi, Feyra apela la tradiţie, pentru că o ajuta să se deghizeze.

Astăzi, probabil că tatăl ei avea o întâlnire importantă, foarte devreme, căci atunci când Feyra deschise obloanele sculptate ale ferestrelor, soarele abia se înălţa deasupra oraşului. Cupolele şi minaretele pe care le îndrăgea atât erau încă doar nişte siluete prelungi, descriind un contur întunecat perfect pe cerul de coral. Feyra inspiră cu nesaţ aerul sărat.

Mireasma Constantinopolelui.

Privi marea, care era doar o linie argintie în lumina palidă a dimineţii, întrebându-se ce se află dincolo de ea. Preţ de o clipă, simţi că o apucă dorul de alte tărâmuri, care pentru ea existau doar în poveştile auzite de la mult-umblatul ei părinte.

Dar reveria o făcea să piardă timpul. Întorcându-se cu faţa spre cameră, văzu un dreptunghi argintiu atârnat de perete, mărginit de o ramă smălţuită şi atât de bine şlefuit, încât oferea o reflexie aproape perfectă, foarte puţin distorsionată de suprafaţa concavă a metalului. Era o oglindă adusă de tatăl ei din vreo ţară răsăriteană, de peste vreo mare din Orient, şi se găsea acolo încă de când era ea micuţă. În copilărie,

---

[1] Hegira – momentul fugii profetului Mahomed de la Mecca la Medina (16 iulie 622), care corespunde cu începutul erei musulmane. (n.tr.)

oglinda fusese o curiozitate pentru ea; îi arăta ce culoare au ochii ei, cum i se transforma chipul când şi-l schimonosea, cât de lungă îi era limba când şi-o scotea afară din gură. Acum, că devenise femeie, oglinda îi era cel mai bun prieten.

Feyra îşi privi atentă imaginea reflectată în ea, încercând să se vadă cu ochii unui bărbat. Când remarcase prima dată că bărbaţii întorc capul după ea pe stradă, începuse să-şi acopere părul. Dar apoi, ei îşi îndreptaseră atenţia asupra gurii ei, aşa încât îşi trăsese şi un văl peste jumătate de faţă, iaşmacul. Alesese chiar unul tivit cu ţechini, pentru ca aurul să distragă privirile bărbaţilor de la ochii ei. Însă tot degeaba, căci bărbaţii continuaseră să se zgâiască la ea; fata îşi luase atunci un *ormisi*, un văl subţire, cât un lat de palmă de mare, ce se purta peste ochi. Când văzu că nici acest şiretlic nu funcţiona, fata presupuse că trupul ei era cel ce atrăgea privirile bărbaţilor. Începu să-şi înfăşoare sânii, ce abia îi înfloreau, atât de strâns, încât o dureau. Şi totuşi, ei se holbau în continuare la ea. De ce se holbau?

Feyra citise destule sonete şi ode despre tinerii care sufereau din dragoste, pentru a şti că ea nu corespundea deloc idealurilor poeţilor otomani. Nu semăna nici măcar cu fecioarele descrise în cântecele vulgare pe care marinarii tatălui ei le fredonau; îi auzea cântând, uneori, când se afla în pat, iar ei stăteau la masă, după ce băuseră prea mult.

Feyra nu considera că ochii ei ca de chihlimbar, mari, dar uşor migdalaţi, ca ai pisicilor, ar fi fost suficient de rotunzi şi de întunecaţi, spre a fi proslăviţi în cântec. Nasul ei mic şi delicat era prea ridicat la vârf, spre a putea fi considerat frumos. Pielea ei era de culoarea cafelei, dar nu suficient de oacheşă pentru ca bărbaţii să scrie poeme despre ea. Părul, care-i cădea în zulufi deşi pe umeri, nu era nici el îndeajuns de drept şi de mătăcos ca să fie pe placul poeţilor, şi nici culoarea nu i-ar fi atras: cafeniu ca pielea tăbăcită, şi nu negru ca pana corbului. Iar gura ei mare şi roşie, cea mai stranie dintre toate trăsăturile, avea buza de sus mai lată decât cea de jos şi era atât de cărnoasă, încât nici în cel mai îngăduitor catren n-ar fi putut fi comparată cu un boboc de trandafir.

Pentru fată, trăsăturile sale, luate separat sau împreună, nu erau deloc remarcabile, ci mai degrabă stranii. Dar ele păreau să exercite o ciudată putere de atracţie, pe care nu o înţelegea şi nici nu o privea cu ochi buni. Până şi deghizările ei aveau o eficienţă limitată. Dacă-şi acoperea ochii, bărbaţii îi priveau gura. Dacă-şi acoperea gura, nu-şi dezlipeau privirea de pe ochii ei. Dacă-şi acoperea părul, îi admirau chipul. Dar ea tot încerca, întrucât neplăcerile deghizării zilnice erau o nimica toată pe lângă consecinţele expunerii, sub înfăţişarea ei de femeie.

Feyra îşi ridică, pentru o clipă, bărbia, iar imaginea din oglindă îi dădu curaj. Astăzi, trebuie să poarte veşminte femeieşti; prea bine, atunci o să fie la înălţime, îşi zise ea şi începu ritualul.

Purtând doar șalvarii din mătase transparentă, Feyra luă o fâșie lungă de pânză, de culoare bej, și-i prinse la subrat unul din capete. Apoi își înfășură de mai multe ori restul pânzei peste sânii voluptuoși, până când aceștia începu să o doară și aproape că-și pierdu suflarea. La final, surâse, chinuită, dar bucuroasă.

Acum era momentul pentru rochie. Tatăl ei îi cumpărase rochii de satin țesute cu fire de aur și de argint, rochii din brocart, baloturi întregi de samit[1] și mătase de Damasc, aduse din cele patru colțuri ale lumii. Dar ele zăceau neatinse într-un cufăr de sub fereastră. În locul lor, ea își cumpărase o rochie simplă, o *barami*, din piața Bedestan. Rochia cădea, fără falduri, până la pământ, ascunzând formele fetei. Apoi, își puse pe deasupra o altă rochie, *ferace*, încheiată cu un corset până în dreptul taliei, de unde atârna liber până în pământ.

Se pieptănă și își împleti părul, încolăcindu-l în creștetul capului, ca pe o coroană. Se chinui puțin cu buclele care-i ieșeau de sub văl la sfârșitul zilei, indiferent cât de strâns le-ar fi adunat la ceafă. În fiecare zi, încerca să le îmblânzească. Își acoperi părul cu un văl de borangic, pe care-l legă, în dreptul frunții, cu o panglică împletită. Apoi își umezi cârlionții din jurul feței cu apă de trandafiri și-i întinse spre spate, până când nici măcar o singură șuviță nu se mai văzu.

Peste toată această coafură complicată își așeză o tichie cu patru colțuri, numită *hotoz*, care se prindea sub bărbie, și un văl pătrat, *yemine*, pentru a-și acoperi întregul chip. În final, luă o eșarfă de mătase și și-o înfășură de câteva ori în jurul gâtului. Se privi din nou în oglindă. Înfășurată complet, era de nerecunoscut. Hainele ei aveau nuanța nisipului și a scorțișoarei, fiind menite să o ajute să se piardă în mulțime și să-i ofere camuflajul dorit. Singura culoare mai stridentă era a papucilor galbeni, care-i trădau religia – iminei de piele cu vârful întors, practici și rezistenți la apă și la alte fluide, mai nocive, cu care avea de-a face în meseria sa.

Îmbrăcată, în cele din urmă, nu mai adăugă nici un ornament straielor sale. Feyra avea suficient aur – putea să etaleze suficiente podoabe, căci tatăl ei i le oferea din belșug, dar fleacurile și zorzoanele ar fi atras atenția asupra sa și, cel mai important, ar fi stânjenit-o în munca ei.

Ultimul retuș fu determinat nu de modă, și nici de statut, ci de utilitate: o cingătoare greoaie și urâtă, născocită chiar de ea. Legase de aceasta mai multe clondire și sticluțe, fiecare adăpostită într-o tașcă de piele, prinse între ele printr-o fâșie lată de piele, cu o impozantă cataramă de aramă la mijloc. Își puse centura sub *ferace*, astfel încât, pe de o parte, să nu se vadă

[1] Țesătură groasă de mătase, împletită uneori cu fir de aur și produsă în Evul Mediu (n.tr.)

deloc şi, pe de alta, să o facă să pară durdulie la mijloc, dându-i silueta unei femei de două ori mai în vârstă decât ea.

În momentul în care termină, soarele se înălţase pe cerul de culoare albăstruie, ca un ou de pasăre. Mai aruncă o privire asupra oraşului pe care-l iubea, vizibil acum, la lumina zilei, în cele mai fine detalii: curba impresionantă a golfului ce strălucea în soare, casele şi moscheile înşirate ca un colier de perle peste neasemuita arcuire a liniei ţărmului. Precum o santinelă stând de strajă asupra Bosforului, zări marea moschee Hagia Sophia, de pe a cărei cupolă aurită, încinsă de razele soarelui, se înălţau şoimii sultanului. Feyra uită clipa în care tânjise după meleaguri străine; nu mai voia să ştie unde se termină marea. Jură, în schimb, să nu părăsească nicicând acest oraş.

Chemarea tânguitoare a muezinului pluti, într-un vaiet dulce şi trist, dinspre turnurile Hagiei Sophia până la urechile ei. *Sabah* – rugăciunea de dimineaţă. Feyra se întoarse şi o luă la fugă, clămpănind din conduri pe scări.

Întârziase foarte tare.

Capitolul 2

Pe străzi era încă răcoare, căci umbrele rămaseră neatinse de soare. În mod normal, acesta ar fi fost momentul ei favorit din zi – îi plăcea să hoinărească atunci, salutându-le pe spălătoresele care-şi duceau coşurile cu rufe spre golf sau cumpărând pentru micul dejun un *simit* sau un *salep*, pâine cu scorţişoară şi ceai de rădăcini, de la unul dintre cărucioarele albastre şi aurii ce păreau înşirate la fiecare colţ de stradă. Îi plăcea, de asemenea, să plătească din leafa ei, căci avea o meserie, din care îşi câştiga singură pâinea. Dar astăzi era nevoită să ignore chiorăitul maţelor, întrucât se grăbea.

Uneori, pe când urca dealul dinspre Sultanahmet către serai, întrezărea licăririle albastre ale mării. În acea zi însă nu se opri, cum făcea în fiece dimineaţă, să soarbă din priviri peisajul. Ca atare, nu observă nici galera genoveză, pe care ar fi identificat-o cu uşurinţă, graţie cunoştinţelor dobândite de la tatăl ei, şi care se îndepărta, brăzdând apele de cobalt de la gurile Bosforului.

Privind tot înainte, Feyra ajunse în vârful străzii Mese, până la Palatul Topkapi. Aşezat în centrul promontoriului numit Sarayburn, ce plonja în mare, la intersecţia dintre Cornul de Aur, Marea Marmara şi Bosfor, Topkapi era un oraş în miniatură. Poarta Imperială, ca prim loc de intrare pentru vizitatori, era un monument arhitectonic de mare importanţă şi o anticipare a strălucirii din interior. Între turnurile conice gemene ale porţii, sub inscripţiile aurite de pe arhitravă, conţinând vorbele de înţelepciune ale foştilor sultani (căci noul sultan, înţelesese Feyra, nu avea prea multe vorbe înţelepte de spus, cu atât mai puţin de gravat în aur), stătea un gardian purtând un pergament. Acesta era doar primul din lungul şir de gardieni care străjuiau palatul.

Nu-l cunoştea pe soldat şi nu se aştepta să-l vadă. Ar fi putut fi tras la sorţi în acea dimineaţă, în camera gărzilor, căci exista un număr de trei sute cincizeci şi patru de paznici ai sultanului, câte unul pentru fiecare zi a anului, în calendarul islamic Hicrî Takvim. Nici o santinelă nu putea face de pază de două ori într-un an şi nimeni nu ştia când îi venea rândul

să fie de gardă, pentru ca nici un soldat să nu poată fi mituit sau forțat să strecoare înăuntrul palatului vreun intrus.

– Numele?

– Feyra Adalet bint Timurhan Murad.

– Și ce cauți aici?

– Sunt *kira* la Nur Banu, sultana Valide, zise ea și, după ce trase aer în piept, continuă: Și doctor al haremului.

Îl privi, iar soldatul se comportă așa cum prevăzuse ea. Nici nu-și dezlipi privirea de pe pergamentul său când auzi că e o *kira*, o intermediară între femeile din harem și lumea exterioară. Uneori, gardianul de serviciu mustăcea sau încrunta din sprâncene când ea menționa numele lui Nur Banu, sultana Valide, mama sultanului și cea mai puternică femeie din palat, din Constantinopole și din lumea otomană. Dar toți reacționau cu surprindere când le spunea că era doctor.

La doar douăzeci și unu de ani, ea se putea lăuda că de ani buni împărțise leacuri și realizase operații minore. Începuse această muncă la vârsta de treisprezece ani, aducând leacurile de la doctorul curții, aflat în aripa principală a palatului imperial, la palatul haremului. Îl întâlnea pe doctor în Sala Fântânii Abluțiunii, o superbă curte interioară ce marca limita până la care un bărbat putea pătrunde în complexul haremului. La vârsta aceea, sarcina ei era doar de a asculta cu atenție sfaturile doctorului, ce răsunau în curtea interioară pavată cu mozaic, de a i le repeta acestuia, papagalicește, luându-se la întrecere cu ecoul, pentru ca apoi, după ce se înclina în fața lui, să pornească supusă spre Curtea Concubinelor din harem pentru a le transmite mai departe.

Când se făcuse mai mare, Feyra era trimisă din palat la piață, spre a cumpăra ierburi și mixturi din Marele Bazar. Acolo străbătea aleile aglomerate, simțind apoi, pe drumul până la Topkapi, mirosurile acrișoare, dulci sau picante care emanau din clondirele și pachetele străine. Începuse să fie mai atentă și învățase rapid să aprecieze efectele leacurilor. Odată cu scurgerea anilor și pe măsură ce doctorul trecea de prima tinerețe, iar Feyra se apropia de vârsta aceasta, relațiile dintre ei se schimbaseră subtil, și fata începuse să nu mai respecte cantitățile indicate de învățătorul ei. Uneori, ea chiar înlocuia ierburile, așa încât unele leacuri prescrise de doctor nu ajungeau niciodată la pacienți. Și totuși, femeile din harem nu fuseseră vreodată mai sănătoase. De acum, Feyra știa precis cum să trateze femeile, dar își făcea, totuși, plimbarea zilnică până în curtea interioară, în semn de politețe. Doctorul ajunsese să aibă grijă doar de palat și de sultan; el îi încredințase fetei sănătatea celor peste două sute de femei din harem. Ba încă îi acordase, în urmă cu doi ani, și cu binecuvântarea fostului sultan, titlul pe care, acum, Feyra îl folosea cu mândrie. Doctorul venea rareori până la curtea de mijloc, așa încât, de data

aceasta, ea se arătă surprinsă zărindu-l, imediat ce ajunse în Sala Fântânii Abluțiunii; în mod evident, o aștepta.

Omul părea agitat și-și frângea mâinile. Arăta bătrân și neînsemnat în acel decor uimitor, unde odinioară ar fi părut înalt. Numele lui era Hagi Musa și fusese cândva respectat pentru metodele lui chirurgicale și pentru scrierile medicale, vestite în toată lumea. Acum, galeria boltită îl făcea să pară mai mic; plăcile de faianță fină de Kütahya, verzui, albăstrui și albe dădeau pielii sale o nuanță bolnăvicioasă, iar fântâna arteziană îi acoperi vocea șovăitoare, astfel că Feyra se văzu nevoită să repete întrebarea:

– Ce ai spus, învățătorule?

– Sultana Nur Banu, zise el, și vocea-i plângăcioasă se ridică deasupra șopotului fântânii, e bolnavă. Atât de bolnavă, încât m-au chemat pentru ea tocmai din A Doua Curte.

Ridică degetul arătător și-l flutură prin fața vălului fetei.

– Ascultă-mă, Feyra, nu uita niciodată că Nur Banu e mama sultanului. Niciodată nu vei trata un pacient mai important.

Feyra simți că o cuprinde nerăbdarea. Întârziase deja. Nu înțelegea de ce Hagi Musa era atât de agitat; în definitiv, ea-și mai tratase stăpâna de multe ori înainte. Se înclină înaintea lui, așa cum făcuse prima oară pe vremea când era doar o fetișcană de treisprezece ani. Pe atunci, îi arăta o obediență totală. Acum, îi dădea de înțeles că se grăbește să plece. El își dădu seama și rosti:

– Să mă înștiințezi cum stau lucrurile. Aștept aici. Allah să-l binecuvânteze pe sultan.

Feyra întări urarea:

– Căci el e lumina ochilor mei și desfătarea inimii mele.

Pe când rostea încă, mecanic, această replică, deja pornise către încăperile femeilor. În timp ce se îndepărta grăbită, îl văzu pe doctor cum se frământă și-și aranjează turbanul, ca și cum binecuvântarea tradițională asupra sultanului l-ar fi zăpăcit.

Reputația noului sultan era și așa îngrozitoare – dacă i s-ar fi întâmplat ceva mamei lui, mânia acestuia ar fi fost devastatoare. Fata știa că Hagi Musa se temea pentru capul lui, și spera ca acesta să-i mai stea încă pe umeri și la asfințit.

Feyra se grăbi să intre în curtea interioară, și apoi pe porțile haremului. Aici n-o mai opri nimeni – doi dintre eunucii negri îi deschiseră imediat poarta, deși fata nu-și amintea să-i mai fi văzut vreodată. Merse pe Calea de Aur, unde, cândva, asupra concubinelor se aruncau monede de aur, până la apartamentele lui Nur Banu și deschise o altă ușă, către una din camerele acesteia. Încăperea vastă și bine aerisită, ai cărei pereți erau acoperiți cu un superb mozaic albastru de Iznik, avea și o micuță curte interioară, cu un havuz și o platformă de lemn, pe care se afla un pat. Încă din prag, Feyra putu auzi plânsete disperate.

La uşă fu întâmpinată de Kelebek, doamna de onoare – *gedik* – a sultanei Nur Banu.

– Allah să-l binecuvânteze pe sultan, Feyra!

Kelebek, o femeie banală, între frumuseţile din harem, era vizibil agitată, dar respecta cu stricteţe protocolul. Feyra era însă prea surprinsă pentru a-i mai răspunde, după obicei. Nu era încă îngrijorată de starea lui Nur Banu – sultana Valide suferea, periodic, de o boală la stomac care-i dădea dureri şi balonare –, căci ştia că un leac preparat de ea ar fi rezolvat problema într-o oră. Dar Feyra era mai preocupată ca nu cumva faptul că întârziase să-i aducă necazuri. Văzu o tipsie de argint pe noptieră, plină de fructe îngheţate, şi simţi un gol în stomac, amintindu-şi că nu mâncase nimic. Strugurii, revărsându-se de pe farfurie, o tentau, cu boabele lor rotunde, verzui. Întinse mâna să ia una, dar un alt geamăt se auzi din pat şi atunci se opri.

– A întrebat de mine? se interesă ea.

– Nu, a întrebat de Cecilia Baffo.

– Cine e Cecilia Baffo?

– Nu ştim. Nici una dintre noi nu ştie, o lămuri Kelebek, făcând cu braţul un gest larg spre odaliscele din harem. Cinci tinere care erau pregătite pentru patul sultanului, toate frumoase, toate în veşminte albe, toate muşcându-şi buzele sau privind timide în podea. Deşi erau abia venite în harem şi novice, îşi dădeau totuşi şi ele seama că era ceva în neregulă.

Cuprinsă de o presimţire rea, Feyra urcă scările platformei şi dădu deoparte draperiile fine, de muselină, superb brodate, ce acopereau patul sultanei Valide.

Mama sultanului zăcea chircită pe pat, cu ochii pe jumătate închişi şi cu pielea de o paloare neobişnuită, undeva între culoarea osului şi a bilei. Venele i se umflaseră pe beregată, negre-albăstrui, de parcă o mătrăgună i-ar fi crescut la gât. Obrajii ei, în mod normal rozalii şi dolofani, păreau acum scobiţi, iar în jurul ochilor se întindeau umbre violete. Părul blond al femeii era jilav şi despletit, iar sudoarea îi lipise şuviţe subţiri pe frunte. Nur Banu era o femeie la vreo cincizeci de ani, durdulie şi bine făcută, cu pielea neobişnuit de albă, ca a străinilor, dar acum, pielea ei părea, sub veşmintele împodobite cu pietre preţioase, lividă, pătată şi buhăită. În locul rotunjimilor plăcute, sultana părea descărnată, dezumflată ca o băşică a udului umflată, şi apoi spartă. Gemetele încetaseră, iar Nur Banu părea că adormise.

Feyra îi luă încheietura mâinii, pentru a-i simţi pulsul, iar stăpâna ei se mişcă, suspină şi vorbi, cu un accent străin, din altă limbă:

– Cecilia Baffo... Cecilia Baffo.

Vocea sultanei, de obicei joasă şi melodioasă, semăna acum cu croncănitul unei ciori. Ochii i se deschiseră, lăptoşi şi injectaţi cu sânge, dar

păru să o recunoască pe Feyra. Îi rosti numele, o trase mai aproape și-i vorbi într-o limbă pe care doar Feyra o știa – limba natală a lui Nur Banu, o limbă în care cuvintele parcă săltau, sprințare, de parcă ar fi avut copite, o limbă în care fiecare cuvânt părea că se încheie în *a* sau *o*. Sultana Valide o învățase această limbă – feniciană, o numea ea – pe Feyra încă de când era doar o fetiță care-și însoțea tatăl la palat. Devenise o limbă tainică a lor, folosită pentru cele mai intime treburi ale sultanei, și la ea apelase și acum.

– Trebuie să-i spui, Feyra. Tu și numai tu.

Feyra crezu că înțelege. Se întoarse spre Kelebek, care o privea speriată.

– Trebuie să-i spunem doctorului și să-l anunțăm pe sultan.

– Nu! exclamă sultana Valide și se ridică în capul oaselor, dintr-odată complet trează și îngrozită. Cecilia Baffo. Cecilia Baffo. Patru călăreți... se apropie, se apropie... *Vino și vezi!*

Respirația lui Nur Banu deveni rău mirositoare și un firicel de scuipat verzui, de la bilă, i se prelinse pe bărbie. Feyra o liniști, o strânse la piept și o legănă până ce stăpâna păru să adoarmă încă o dată.

Fata ieși de sub baldachin și o chemă pe Kelebek.

– Cecilia Baffo, murmură ea. Cine e? Și cine sunt cei patru călăreți?

Kelebek ridică din umeri.

– Stăpâna mea a fost adusă aici cu mulți ani în urmă, de către corsarii care o capturaseră. Să fie oare patru dintre ei?

– Poate. Dar numele? Cine e Cecilia Baffo?

– Nu știu, zise slujitoarea, cu voce gâtuită.

Feyra rămase pe gânduri.

– Descrie-mi precis ce a făcut sultana azi, de la răsăritul soarelui.

Kelebek își împreună degetele, ca într-o rugăciune.

– S-a trezit și ne-a cerut s-o îmbrăcăm în cămașa de noapte împodobită cu bijuterii, căci urma să aibă companie.

Ochii Feyrei se îngustară. Nu era împotriva protocolului ca sultana Valide, în definitiv o văduvă, să aibă un iubit, dar Feyra știa că femeia nu se mai culcase cu un bărbat de la moartea soțului ei, sultanul Selim, cu doi ani în urmă.

– Cine? Un bărbat?

– Nu. Ne-a spus că nevasta dogelui din Genova o va vizita înainte de micul dejun, pentru că nava genoveză trebuie să pornească neîntârziat la drum, folosind curenții de dimineață.

– Corabia a plecat?

– Da, acum câteva momente.

– Cecilia Baffo, zise Feyra, ca pentru sine. Sună a nume străin. Poate fi genovez. Cum o cheamă pe această doamnă din Genova? Poate cineva să afle?

– Cum să afle, Feyra? se miră slujnica, depăşită de situaţie.

Destul de pricepută în alte privinţe, în momentele de criză, Kelebek îşi trăda originile de fată simplă, de la ţară.

Feyra se enervă şi o repezi:

– *Întreabă* pe cineva. Pe Kizlar Aga.

Ochii celeilalte se măriră de spaimă – Kizlar Aga, stăpânul fetelor şi şeful eunucilor negri, era mâna dreaptă a sultanului în harem. El împărţea dreptatea între zidurile acestuia. Iar aga din acel moment, Beyazid, era o huidumă de om, înspăimântător la vedere, înalt de peste doi metri şi cu o piele ca abanosul. Dacă o fată îl nemulţumea pe sultan sau dacă ea considera dorinţele acestuia prea îndrăzneţe, era cusută într-un sac şi însuşi Beyazid o azvârlea de pe meterezele Turnului Dreptăţii în apele învolburate ale Bosforului. Fetele din harem erau obligate să se uite cum sacul se umplea cu apă şi se scufunda încet, să asculte ţipetele disperate ale victimei, să înţeleagă consecinţele nesupunerii. La auzul numelui lui Kizlar Aga, Kelebek se dădu un pas înapoi.

– Nu-l pot întreba pe el, Feyra.

Fata oftă, ţâfnoasă. Se temea de agă la fel de mult ca şi Kelebek, dar şi mai mult se temea de ce i s-ar fi putut întâmpla stăpânei sale. Ieşi din cameră şi traversă Curtea Concubinelor. Soarele strălucea pe cer, iar când pătrunse în Curtea eunucilor negri, umbrele de sub coloanele de marmură erau adânci şi întunecate, iar razele astrului zilei se reflectau din lampioanele de fier forjat ce atârnau deasupra, risipind în aer lucirea a mii de diamante şi orbind-o pe fată. Când bătu la uşă şi pătrunse în apartamentele lui Kizlar Aga, aproape că nici nu mai vedea.

Încet, ochii ei îşi reveniră. Se afla într-o încăpere lungă, unde două firicele de apă curgeau prin nişte jgheaburi de marmură înfipte în duşumea. Lumina slabă care dădea apei reflexii argintii pătrundea prin stelele cioplite în acoperişul de piatră, iar razele palide ale soarelui proiectau pe podea figuri geometrice. Feyra păşi printre mănunchiurile de raze, de parcă erau o ploaie de lumină. Avu impresia că e singură în încăpere, căci pielea lui Beyazid era ca abanosul şlefuit, iar scaunul pe care stătea bărbatul era tot negru. Doar vălătucii de fum care se ridicau deasupra capului său – căci trăgea din narghilea – îi trădau prezenţa.

– Feyra, fiica lui Timurhan? Ce vânt te aduce la mine?

Se pare, deci, că pe Beyazid nu-l deranja că o vede.

– O, Kizlar Aga, am venit să-mi spui numele femeii genoveze care a luat în dimineaţa asta micul dejun alături de stăpâna mea, sultana Nur Banu.

Acum, Feyra îi putu distinge silueta enormă, braţele pe care muşchii săltau ca nişte odgoane, strânse cu brăţări de aur, în timp ce uriaşul duse narghileaua la gură, iar lumina prelinsă prin acoperiş aruncă sclipiri de argint peste capul lui ras ca-n palmă.

– Numele ei e Prospera Centurione Fattinanti.

Vocea lui părea ireală pentru un bărbat așa de masiv. Era vocea piți-găiată și clară a unui băiețandru – căci Kizlar Aga fusese castrat când era încă un adolescent. Strania contradicție dintre glasul și fizicul său nu-l făcea însă mai puțin înfricoșător. Eunucul pufăi și scoase pe nări un alt norișor de fum.

– Asta-i tot?

– Da, Kizlar Aga. Feyra vru să plece, dar se opri și se întoarse spre el, cu un curaj pe care nu știa că-l poate avea. Adică... nu e tot. Cine e Cecilia Baffo?

Zări două semilune albe în clipa în care ochii eunucului se deschiseră, ca un impuls aproape involuntar la auzul numelui. Pentru moment, fata se temu. Dar ochii acestuia se închiseră la loc.

– N-am habar. Acum du-te. Allah să-l binecuvânteze pe sultan.

– Căci el e lumina ochilor mei și desfătarea inimii mele.

Feyra părăsi camera întunecată și străbătu iar curtea inundată de soare, cu inima strânsă la gândul scenei pe care avea să o găsească. Dar și în camera sultanei Valide se părea că răsărise soarele. Kelebek zâmbea, odaliscele flecăreau ca niște porumbițe albe, iar atmosfera era mult mai liniștită.

– Vino și vezi, o invită Kelebek.

Feyra dădu din nou la o parte draperiile de muselină. Nur Banu stătea în șezut, sprijinită pe perne, și fata văzu că gâlma vineție de pe gât îi dispăruse, ochii îi erau strălucitori, iar obrajii, rumeni. Ochii săi nu mai erau umbriți decât de o linie fină de machiaj, așa cum sultana purta mereu, trasată zilnic cu o pensulă nu mai mare decât acul aurarului. O salută pe Feyra, iar fata răsuflă ușurată. Se așeză pe pat lângă sultana Valide, cu o familiaritate permisă doar ei, și îi prinse iar între palme încheietura mâinii. De această dată, pulsul bătea puternic și regulat, iar Feyra întinse degetele, să cuprindă brațul stăpânei. Nur Banu îi zâmbi:

– Feyra, e ceva în neregulă?

– Stăpână, cum te simți?

Nur Banu râse, cuprinsă de o veselie sinceră. De obicei, Feyra iubea râsul ei cristalin, dar în ziua aceea, el îi sună ciudat, ca o țiteră dezacordată.

– Eu? Niciodată nu mi-a fost mai bine. Adu-mi instrumentele de scris, Feyra. Apoi poruncește să mi se aducă masa și spune-le eunucilor să pregătească de îndată caicul meu – vrei să navigăm până la Pera azi? Ziua e frumoasă. Nu poți să renunți puțin la leacurile tale?

Feyra făcu o plecăciune adâncă, în semn de încuviințare, dar era tulburată. Schimbarea petrecută cu Nur Banu era atât de radicală, încât fata începea să creadă că toată acea boală cumplită, dar efemeră, nu existase decât în mintea ei. Dar și Kelebek fusese acolo, și odaliscele. Zise, pe un ton ezitant:

– Stăpână, când am venit aici, cu nici o oră înainte, zăceai aproape inconştientă, arătai foarte rău, agonizai şi gemeai cumplit.

Sultana o privi nedumerită.

– Feyra, despre ce vorbeşti?

– Nu-ţi mai aminteşti, stăpână?

Spaima Feyrei reveni atunci când o examină pe sultana-mamă mai îndeaproape. Ochii ei strălucitori sclipeau ca diamantele. Obrajii îi erau înflăcăraţi, ca nişte bujori. Părul blond, numai inele, îi înconjura faţa rotundă ca un nimb. Iar Nur Banu nu-şi mai amintea absolut nimic din episodul prin care tocmai trecuse.

Feyra se răsuci şi privi în jurul ei. Coborî din nou de pe piedestal, iar privirea i se opri asupra fructelor îngheţate, ce stăteau încă pe masa cu incrustaţii delicate. O trase pe *gedik* lângă ea.

– Kelebek, îi şuieră la ureche. Stăpâna mea a mâncat sau a băut ceva în dimineaţa asta?

– Încă nu. Dar e devreme... N-a mâncat decât un strugure pe care i l-a adus nevasta dogelui.

– A gustat cineva înainte strugurele?

Ochii lui Kelebek erau rotunzi şi verzi ca boabele de strugure.

– Nu... n-a gustat... Feyra, tu nu erai aici şi am crezut că totul va fi bine. Era un cadou de la prietena de suflet a stăpânei, o doamnă atât de frumoasă!

Feyra se apropie cu greutate, de parcă ar fi avut plumb în picioare, de apetisanta tipsie cu fructe. Bucăţile de gheaţă din farfuria de argint se topeau cu pocnete seci. Pofta o cuprinse din nou la vederea ciorchinilor. Păreau delicioşi, atârnând peste marginea vasului, cu boabele lor rotunde şi cu picături de apă sclipind pe ei. Pentru a doua oară în atât de puţine clipe, Feyra se gândi că unele lucruri aveau prea multă culoare în ele.

Luă o boabă de pe ciorchine şi o rupse cu unghia. Apoi merse la fereastră şi puse o jumătate de boabă în dreptul soarelui. Acolo, cuibărită în inima de jad a strugurelui, în locul unde ar fi trebuit să se afle sâmburele, era un cheag întunecat. Fata scoase acel cheag şi-l împrăştie pe una dintre plăcuţele albe de mozaic de pe pervaz. Apoi duse mâna la cingătoare şi scoase o lupă cu ramă de alamă, fixându-şi-o la ochi. Privi cu atenţie micul grăunte negru şi distinse, de îndată ce acesta se împrăştie, o serie de bobiţe minuscule, fiecare de forma unui anason stelat. Simţi instantaneu un gol cumplit în stomac.

Era otravă.

Şi nu orice otravă, ci una cum nu mai văzuse decât o singură dată în viaţă. Hagi Musa dăduse cândva în vileag un atentat la viaţa fostului sultan, descoperind otrava într-un urcior cu bere englezească, primit în dar. Doctorul îi arătase atunci sporii în formă de stea luaţi din fructul aşa-numitului „copac al lui Bartolomeu", un arbore care creştea doar pe

colinele din jurul Damascului, și o sfătuise să fie atentă, căci sporii conțineau una dintre cele mai letale otrăvuri cunoscute omului, fără gust, fără miros și fără nici un antidot. Victima resimțea efectele nocive timp de o jumătate de oră, apoi părea că-și recapătă sănătatea, pentru ca apoi, starea ei să se deterioreze rapid, pe măsură ce sporii se înmulțeau în organism, răspândindu-se în organe, sufocând ficatul, atacând ochii și arzând măruntaiele.

Fascinată de o asemenea otravă puternică, Feyra ceruse maestrului de vânătoare al sultanului să-i dăruiască un șoim șchiop, pe care-l hrănise cu carne presărată cu sporii otrăviți. Pasărea înghițise, hulpavă, bucățile. Feyra se așezase pe podeaua de piatră din grajdurile Palatului Topkapi, ca să-l privească. Timp de o jumătate de oră, șoimul se zbătuse pe dușumea, dând haotic din aripi, fără să mai poată zbura. Feyra îl urmărise, indiferentă și văzuse cum pasărea își revine, miraculos. În următoarea oră, șoimul păruse sănătos și plin de viață; nici măcar nu părea să mai șchiopăteze. Dar înainte ca picioarele încrucișate ale Feyrei să-i amorțească pe podeaua de piatră, șoimul se prăbușise iar. Pielea i se înnegrise, ochii îi deveniseră sticloși și începuse să gâfâie până când, pentru a-i curma suferința, fata îi sucise gâtul. Văzuse șoimul cum îi zace în palme, surprinzător de ușor, cu capul atârnând, nemișcat, într-o parte. Pentru moment, Feyra se întristase: acel șoim n-avea să mai zboare niciodată deasupra cupolei Hagiei Sofia. Apoi își întări inima și-l despică, pe dalele de piatră, cu scalpelul pe care-l purta la cingătoare, spre a-i descoperi măruntaiele înnegrite de spori, organele plesnite, o masă informă de carne și viscere.

Feyra se gândi rapid la toate posibilele remedii pe care le știa și la toate leacurile pe care le avea la brâu. Nimic n-ar fi ajutat. Dacă ar fi fost acolo, o, Dumnezeule din ceruri, dacă ar fi fost acolo când sultana gustase strugurii, poate că ar mai fi putut face ceva. Avea, într-un clondir mic de sticlă, niște mărgele de seu care, dacă erau mestecate, produceau instantaneu vomismente violente și purgație. Dar chiar și într-un asemenea caz, dacă simptomele se manifestau prin acea stare inițială de rău, intervenția ar fi fost tardivă. Și, în plus, se cutremură Feyra, dacă ea ar fi fost acolo, așa cum îi amintise Kelebek, în calitate de *kira* a sultanei Nur Banu, ar fi fost nevoită să guste strugurii, și acum și-ar fi așteptat, la rândul ei, moartea.

Feyra rămase pe gânduri. Pentru stăpâna ei nu se mai putea face nimic; rămânea de văzut pe cine ar mai fi putut salva. Odaliscele erau toate frumoase, toate fecioare, deci erau valoroase pentru sultan. Ele trebuiau lăsate în pace.

– Plecați de aici, le îndemnă ea scurt și le privi ieșind.

Kelebek rămase. Kelebek cea sinceră, care avea vreo douăzeci și cinci de ani. Feyra văzu, cu ochii minții, un sac scufundându-se încet în apă, până ce țipetele nefericitei Kelebek erau înăbușite sub undele Bosforului.

Merse la fereastră, unde o cutie cu filigran de aur capta razele soarelui matinal. Își înfășură baticul în jurul ei, până ce nu se mai zări nici o sclipire care să trădeze valoarea obiectului, și i-l oferi fetei.

– Kelebek, ia cutia asta și... trei dirhami, spuse ea, scotocindu-se în buzunarele pantalonilor. Ia o corabie până la Pera. Unde trăiește tatăl tău?

– La Edirne.

– Vinde cutia la Pera, cumpără un catâr și pleacă la Edirne. Nu te opri o clipă. Apoi, cere-i tatălui tău să-ți găsească un bărbat de ispravă din sat și mărită-te cu el. Timpul tău la Topkapi s-a scurs.

– Ce vrei să spui?

– Sultana Valide va muri pentru că tu i-ai dat fructe otrăvite.

Kelebek începu să tremure.

– Cum... dar eu n-am vrut... n-am știut...

Capul i se bălăbănea, spasmodic, într-o parte și-n alta și fata gemea, fără să-i vină a crede ce auzise.

– Nu poți... trebuie să fie ceva... n-ai nimic în cingătoarea ta de leacuri ca s-o ajuți?

Pentru Kelebek, ca și pentru concubine, cingătoarea Feyrei era miraculoasă, un panaceu capabil să trateze orice boală, de parcă fiecare clondir ar fi adus cu el vindecarea sigură. Feyra o privi în ochi și scuturâ din cap.

Fu suficient. Kelebek luă cutia și o zbughi pe ușă. Feyra se repezi iar la patul cu baldachin al sultanei și trase draperiile. De frică, vocea îi sună strident.

– Cine e Cecilia Baffo?

Sultana Nur Banu, tolănită pe pernele brodate, râse din nou, dar de astă dată era un râs nervos, fals.

– Habar nu am, Feyra. Acum adu-mi, te rog, instrumentele de scris.

Dar Feyra nu se grăbi. Stăpâna ei nu știa că fusese bolnavă și nici nu-și reamintea acele câteva minute groaznice, când se chircise și se zvârcolise în pat, dar știa prea bine cine era Cecilia Baffo.

Feyra se ridică pe neașteptate de pe pat și o privi pe sultană direct în ochi, după care îi vorbi răspicat:

– Ascultă-mă, stăpână. Strugurii pe care soția dogelui ți i-a lăsat erau otrăviți cu sporii copacului lui Bartolomeu. Când i-ai înghițit, timp de jumătate de oră te-ai simțit groaznic, de parcă ai fi fost pe moarte. Apoi, foarte repede, te-ai simțit mai bine. Obrajii și-au recăpătat culoarea, ochii au devenit iar strălucitori. Nu mai ții minte ce ți s-a întâmplat. Trupul tău, stăpână, luptă acum cu sporii, iar pentru umorile corporale, opiaceele din otravă vor fi chiar benefice. Te vei simți, timp de o oră sau două, mai bine ca niciodată. Voi porunci să ți se aducă niște lapte de capră și o felie de pâine tare, pentru a încetini absorbția, dar curând, foarte curând, te vei simți iarăși rău, mult mai rău, și nu vei mai putea să vorbești. Știind asta

acum, ai ceva de spus? Ceva ce ai vrea să-mi spui neapărat? Ai vreun mesaj pentru fiul tău, vreun testament de lăsat familiei, vreo poruncă pentru îngropăciune? Sau, zise ea mai apăsat, vrei să-mi dezvălui identitatea Ceciliei Baffo?

Sultana Valide se ridică pe perne, cu ochii aruncând scântei.

– N-aș spune decât că laptele de capră și pâinea neagră sunt groaznice și nici nu vreau să aud de ele! Ce prostii spui? Să vorbești de moarte într-o zi atât de minunată... Cere să mi se aducă micul dejun, Feyra! Și ai grijă, genoveza aceea e prietena mea, așa că să nu te mai aud vorbind asemenea aiureli.

Feyra înclină din cap.

– Știu că în acest moment nu mă crezi, și te înțeleg. Spiritul tău e vesel, corpul pare că plezneşte de sănătate. Dar starea asta nu va dura mult... Antidot pentru otravă nu se cunoaşte. E o otravă fără gust, și-i ia ceva timp să-și facă efectul, deci nici măcar degustătoarea ta, dacă ar fi venit la timp – iar aici, fata plecă ochii, ruşinată –, tot n-ar fi putut să te salveze. Otrava asta n-are pereche în lume. Și de aceea presupun că genovezii o preferă. Trebuie să plec acum și să aștept ca trupul să-ți confirme ceea ce eu în zadar îți spun.

Sultana Nur Banu se apucă să o dojenească, dar Feyra nu cedă, ci fu gata să o înfrunte. Furia sultanei era de temut și femeia putea fi la fel de terifiantă pe cât era de amabilă. Feyra nu descoperise niciodată, în toți acei ani de serviciu, partea întunecată a sultanei, dar înțelese ce simțea aceasta. La urma urmei, nimeni nu dorea să accepte gândul morții iminente.

Văzuse tot felul de reacții în fața morții, în anii cât fusese doctor al haremului: refuz, furie, spaimă. Unele femei se prăbuşeau instantaneu și o implorau să le vindece. Trebuia să le spună celor care aveau cancer la sân ori în pântec că vor muri, dar suferința lor putea dura săptămâni, luni sau chiar ani întregi. Dar stăpâna ei avea să fie moartă până la amiază și așa ceva îi era imposibil de înțeles. Fata alungă remuşcările ce începeau s-o macine și înțelese că era inutil să mai rămână. Sultana Valide trebuia să înfrunte adevărul, și apoi să-și încheie socotelile cu viața, în scurtul timp care-i mai rămăsese de trăit. Feyra se gândi totuși că trebuie să mai spună ceva înainte de a pleca. Deși simțea că e zadarnic, ea întrebă încetişor, atunci când Nur Banu se opri din tirada ei furioasă, ca să respire:

– Cecilia Baffo.

La auzul acestui nume, Nur Banu tăcu brusc și începu să răsufle greu.

– Atunci când erai chinuită de durere și nu știai ce vorbești, nu ai întrebat nici de fiul tău, nici de mine, ci de Cecilia Baffo. În mod clar, e o persoană foarte importantă pentru tine, zise Feyra și îngenunche lângă pat. Nu mai avem mult timp, stăpână. Dacă vrei s-o găsesc sau să-i transmit vreun mesaj, spune-mi acum.

Se ridică iarăși în picioare.

– Gândeşte-te doar că nu te-am minţit niciodată. Dar *tu* m-ai minţit, stăpână. Ştii cine e Cecilia Baffo, zise Feyra, cu un ton sigur. Când vei fi gata să-mi spui, mă vei găsi în Samahan.

Coborî repede treptele platformei de lemn, se năpusti pe uşă afară şi le surprinse pe cele cinci odalisce trăgând cu urechea pe gaura cheii.

– Aveţi grijă de stăpâna voastră, zise ea repede şi ieşi din încăpere cu paşi iuţi, până când nu mai auzi chemările furioase ale sultanei.

Feyra trecu prin curţile liniştite spre Samahan, sala ritualică. Intră aici şi urcă într-o lojă, căci femeilor li se interzicea să asiste la ritualurile religioase. Se aşeză în umbra uneia dintre arcadele ornamentale şi trase în urma ei draperia de mătase. Avea nevoie de un loc liniştit şi de timp pentru a-şi pune gândurile în ordine.

Privi discret peste balustradă. Dervişii Mevlevi se roteau într-una. Nouă dintre ei se învârteau în jurul maestrului situat în centrul grupului, cu fustele albe fluturând într-un cerc perfect şi cu turbanele lor înalte, cafenii, aparent nemişcate, ca o axă centrală în jurul căreia dervişii se învârteau fără oprire. Picioarele lor păşeau, aproape neauzite, pe podeaua de mozaic a Samahanului, ropotind delicat, ca picăturile de ploaie.

Feyra căzu într-un fel de transă, cu gândurile tropăindu-i în cap asemenea paşilor uşori ai dervişilor rotitori. Cunoştea simbolismul veşmintelor lor – fustele albe erau culoarea morţii, iar turbanele înalte, ca nişte fesuri alungite, reprezentau piatra de mormânt. Hainele lor îi aduceau mai aproape de viaţa de apoi, de cealaltă lume. „Alb pentru moarte şi cafeniu pentru piatra funerară", se gândi ea. Dervişii erau prevestitorii morţii. Nur Banu avea să fie curând învelită într-un linţoliu alb şi îngropată în cripta ei, cu o piatră la cap.

Simţea cum picioarele îi înţepenesc şi o durere surdă îi cuprinde mâinile cu care se sprijinea de balustrada de piatră. Ce-avea să se aleagă de ea? Avea să fie urmărită şi întemniţată, fiindcă ajunsese prea târziu ca să guste strugurele otrăvit, înainte ca sultana Valide să-l mănânce? Sau fiindcă nu-şi putuse vindeca stăpâna? Oare era mai bine să fugă, precum Kelebek? Dar tatăl ei? Ar fi putut să intervină pentru ea pe lângă sultan? Sau era mai bine să fugă împreună? Să plece dincolo de marea pe care, nu mai târziu de acea dimineaţă, o admirase?

Îi veni în minte o amintire la fel de strălucitoare şi de colorată cum fuseseră strugurele şi stăpâna ei. Se văzu, clar ca lumina zilei, pe ea însăşi, când era doar o fetiţă de şase ani, în poarta casei tatălui său, jucându-se în praf cu prietenii ei. Unul dintre băieţi avea un titirez şi-l învârtea parcă la nesfârşit. Feyrei, obiectul i se părea magic, aşa drept, abia rotindu-se, ţinut de cine ce ştie ce nevăzută forţă celestă. Apoi, într-un final, titirezul începea să tremure, apoi să se zgâlţâie mai tare, înainte ca vârful albicios să se prăbuşească în ţărână, între picioarele copiilor. Feyra îl prindea şi-l învârtea iar şi iar, până-i prindea mişcarea; privirea ei urmărea fascinată

titirezul aparent imobil, care se rotea în jurul propriului centru; ea şi vârful jucăriei erau nemişcaţi, şi fata nu înţelegea cum de un lucru se poate roti atât de repede, încât dădea impresia că e imobil. Ceilalţi copii se risipeau, căutându-şi altă joacă, dar ea rămânea, privind şi aşteptând ca titirezul să cadă, cu emoţie şi aproape cu spaimă.

Acum, paisprezece ani mai târziu, înţelegea motivul spaimei. Ea aşteptase ca vârful să cadă, dorind asta, dar, în acelaşi timp, temându-se, cu speranţa infimă că totuşi vârful se va roti la nesfârşit, deşi ştia că acest lucru n-are cum să se întâmple. Tocmai când privea dervişii, aşteptând ca unul să cadă, auzi foşnetul draperiei care se trase brusc în spatele ei. Se răsuci şi o zări pe una din odalisce, ştiind ce urma să-i spună înainte ca aceasta să vorbească: „Vino şi vezi!"

Ridicându-se, cu toate încheieturile amorţite, Feyra mai privi o dată spre dervişi. Încă se roteau. Cea care se prăbuşise era Nur Banu.

Capitolul 3

– Eu sunt Cecilia Baffo.

Feyra stătea aşezată pe patul lui Nur Banu. Sultana Valide arăta slăbită, iar pielea ei palidă era mai întunecată ca niciodată. Venele abia dacă se zăreau, pestriţe. Otrava o împresura. Feyra ar fi putut să jure că stăpâna ei deja delirează, dar femeia era încă vioaie şi lucidă. Feyra scutură din cap, nedumerită.

– Ce vrei să-mi spui, stăpână?

Sultana Valide încercă să se ridice puţin pe perne.

– Feyra, ce ştii tu despre mine?

Feyra repetă mecanic ceea ce auzise de la Kelebek:

– Că ai fost răpită de corsari şi adusă aici pentru sultanul Selim, odihneasă-se în pace în lumina paradisului.

Corsarii turci, ştia Feyra, erau temuţi în toată lumea; de neînvins în bătălie; atunci când ajungeau pe ţărmuri se năpusteau asupra duşmanilor ca nişte năluci.

– Răpită de corsari, surâse stins Nur Banu. Da, asta e legenda mea... *Capturată de corsari.* Dar asta nu-i nici jumătate, nici un sfert, nici măcar cea mai mică parte din povestea mea.

– Credeam că ştiu totul, spuse Feyra, uimită, pentru că ele îşi împărtăşiseră multe secrete de-a lungul anilor.

– Vorbeşte-mi în limba noastră.

Feyra ştia că stăpâna ei se referea la feniciană. Dacă urmau să discute în această limbă, era clar că sultana avea să-i destăinuie o mare taină. Mai mare decât perioada în care Nur Banu ascunsese lumii, timp de trei zile, moartea soţului ei, Selim, pentru ca fiul şi moştenitorul lor, actualul sultan, să poată fi rechemat din provincii. Mai mare decât perioada în care Feyra îşi ajutase stăpâna să sustragă lădiţe cu bani din vistierie, dându-le arhitectului Mimar Sinan, care construia o moschee în numele lui Nur Banu. Mai mare decât toate perioadele în care Feyra aranjase întâlniri între sultană şi aliaţii ei de diverse naţionalităţi, pentru a se opune politicii războinice a fiului ei, sau măcar pentru a o atenua.

– Feniciana mi se pare grea.

– Feyra, nu e feniciană. E italiană.

Un cuvânt greșit înțeles când era copilă reprezenta acum parola care deschidea o hartă pentru Feyra. Și gura sultanei se deschise și, după ce oftă prelung, Nur Banu vorbi:

– Da, sunt venețiană. I-am făcut pe toți să uite acest lucru și aproape că l-am uitat și eu, dar pe vremea aceea eram Cecilia Baffo, fiica lui Niccolò Venier.

– Venier? îngână Feyra numele care era blestemat de tot Constantinopolele.

Nur Banu simți nuanța de dispreț din vocea fetei.

– Da. Unchiul meu e Sebastiano Venier. Amiralul de la Lepanto și dogele Veneției.

Nu-i de mirare că turcilor de rând li se impusese să uite asta. Venețienii erau, de secole, dușmanii turcilor – le luaseră aurul, le batjocoriseră femeile, ba chiar pângăriseră mormintele sultanilor. Coroana lui Mahomed al II-lea fusese luată din sicriu de către prădătorii venețieni, având încă pe ea fire din părul sultanului. Și cel mai rău dintre toți, cel mai urât dintre acești pirați cuceritori era Sebastiano Venier, comandantul acelei nave de război numită *Veneția*. Reputația dogelui era mânjită zilnic în pamflete vândute la colț de stradă, iar imaginea chipului său era arsă pe străzi. Cum el zdrobise flota otomană cu puțin timp în urmă, la Lepanto, sultanul și oamenii lui nu făceau altceva decât să-și dorească, zi și noapte, răzbunarea.

– Da. Poate că ai remarcat că fiul meu nu mă iubește deloc. El crede că politica pe care o duc e favorabilă Veneției, că țin partea patriei mele. Și are dreptate.

Sultana Valide se uită pe fereastră, dar ochii ei păreau să vadă o altă priveliște decât cea care li se înfățișa înainte.

– O, Feyra, ai văzut vreodată un oraș care plutește pe mare? Ai văzut turnuri ce se înalță ca niște sulițe, în loc de cupole? Ai văzut tăișuri de sabie care nu-s curbe, ci drepte? Ai văzut vreodată sticlă lucind ca diamantul și palate unde dalele de piatră par delicate ca dantela? Acum, fiul meu plănuiește cel mai rău lucru împotriva Veneției, și doar tu îl poți împiedica.

– Eu?

– Da, Feyra, tu. Tu ești *kira* mea. Ești legătura dintre mine și lume. Dar lumea e mai mare decât orașul acesta. Am să-ți cer să îndeplinești cea mai grea dintre misiuni.

– De ce eu?

– Ca să înțelegi, trebuie să-mi știi povestea. M-am născut cu numele de Cecilia Baffo, fiica lui Niccolò Venier și a Violantei Baffo. Tatăl meu era duce de Paros, guvernator al sutelor de insulițe din largul coastei grecești, numite Ciclade, aflate sub dominația Republicii Veneția. Deși locuiam pe atunci la Veneția, în vara anului 1555 – adică 962 după calendarul nostru – mă aflam cu tatăl meu în insule.

„Cu douăzeci şi unu de ani în urmă", se gândi Feyra. Înainte chiar ca ea să se fi născut.

– Şi acolo ai fost capturată, stăpână? întrebă ea.

– Într-un anumit sens, da. Era un mare bal mascat, organizat la palatul nostru din Paros, pentru a celebra logodna mea. Urma să fiu măritată cu Rodolfo Falieri, un om foarte bogat, şi chiar în noaptea în care i-am fost dăruită m-am îndrăgostit.

– Deci era un om cumsecade?

– Nicidecum! Era bătrân, crud şi împovărat de boli – uniunea era pur dinastică. Nu, nu m-am îndrăgostit de el. La bal mai era un căpitan de corabie, un tânăr protejat al sultanului, al cărui vas ancorase în port pentru a încărca provizii. În doar o oră, mă dăruisem lui. Corsarii erau echipajul său; am luat împreună caii tatălui meu şi am călărit spre ţărm, dar am mers de bună voie. Voiam să pun marea între mine şi Rodolfo, e adevărat, dar nu puteam suporta gândul că tânărul căpitan ar fi putut naviga fără mine.

Feyra strânse cearşaful între degete şi rosti:

– De tatăl meu te-ai îndrăgostit.

Era o declaraţie, nu o întrebare.

– Da, de tatăl tău, confirmă sultana şi o privi atent pe Feyra. Iar când am ajuns la Constantinopole, aveam deja un copil în pântec.

Feyra înlemni. Vedea cum stăpâna ei vorbea deja cu dificultate, desluşindu-i cu greu cuvintele. Abia de mai îndrăznea să respire, dornică să audă ce avea să mai spună Nur Banu.

– O, Feyra, nu am fost deloc chibzuită, cum eşti tu. Văd cum te îmbraci, grija cu care încerci să-ţi ascunzi strălucirea. Eu n-am fost deloc prudentă. Am intrat în Sultanahmet în rochiile mele veneţiene luxoase, înfloritoare de atâta iubire, cu chipul descoperit, cu părul numai zulufi. Eram frumoasă pe atunci, Feyra, aveam plete aurii, o piele albă ca sideful şi ochi albaştri ca marea. Într-o zi, pe când mă întorceam din bazar, o litieră a trecut pe lângă mine – înăuntrul ei se afla sultanul Selim şi, când vântul a fluturat una dintre perdele, privirile noastre s-au întâlnit. A fost de-ajuns. La căderea nopţii eram deja în harem şi primisem numele Nur Banu Afife. Cecilia Baffo nu mai exista.

– Dar ce a făcut tatăl meu?

Cecilia schiţă un zâmbet trist.

– S-a înfuriat şi a ţipat. A venit la palat şi a sfărâmat porţile cu mâinile goale, cerând să i se dea înapoi iubita şi copilul din pântecele ei. A fost luat de gărzi şi dus înaintea sultanului. I s-a spus că, dacă pruncul care se va naşte e băiat, va fi ucis pe dată, spre a nu putea nicicând să pretindă tronul în faţa adevăraţilor urmaşi ai sultanului, născuţi din trupul meu. Sultanul nu s-a atins de mine până ce n-am născut. Feyra, au fost câteva luni cumplite pentru mine, în aşteptarea copilului care avea să vină.

– Dar copilul a fost o fată, nu-i aşa?

Feyra nici nu mai avea nevoie de încuviinţarea Ceciliei. Dintr-odată, totul deveni clar pentru ea: vizitele ei zilnice în harem, de când se ştia, faptul că stăpâna nu ridicase niciodată tonul faţă de ea, până astăzi, faptul că Nur Banu însăşi o învăţase doar pe ea să vorbească şi să scrie în limba tinereţii ei, faptul că-i încurajase interesul pentru medicină, pentru a dobândi cunoştinţe rareori permise femeilor.

– Tatăl tău a primit un rang şi un statut de vază, în schimbul tăcerii. Şi i-ai fost încredinţată tu, fiica lui, pentru a te creşte în pace în oraş. Ai fost lăsată în viaţă cu două condiţii: ca el să dea dovadă de loialitate absolută faţă de sultan şi de moştenitorii lui şi să promită că nu va încerca să mă mai vadă vreodată. Şi de atunci nici nu l-am mai văzut, Feyra, nici măcar o singură dată.

Ochii lui Nur Banu deveniră sticloşi.

– Atunci când ne-am înfruntat cu veneţienii la Lepanto, tatăl tău era amiral, rang pe care îl avea şi unchiul meu, dogele, în tabăra veneţiană. L-am privit cum pleacă la luptă chiar de la această fereastră, Feyra, strângând din pleoape, imaginându-mi cum se îndreaptă spre strâmtoarea Patras, unde cele două flote s-au întâlnit, unde iubitul meu, Timurhan, şi unchiul meu, Sebastiano, s-au luptat cu tunuri şi focuri, din porunca soţului meu, Selim.

Feyra trebui acum să se aplece spre ea ca să o poată auzi.

– Cu timpul, am devenit iar fericită. Am ajuns să-l iubesc pe stăpânul meu, sultanul, nu cu pasiunea tinerească pe care am avut-o faţă de tatăl tău, ci cu un respect tot mai crescut, cu o dragoste provenită din camaraderie. Era un om bun, diferit de fiul nostru cum e ziua faţă de noapte. Am învăţat cum să mă fac indispensabilă şi să mă ridic de la rangul de odaliscă la cel de concubină, de la concubină la cadână, de la cadână la sultană. Am început, lent, să-mi exercit influenţa, promovând o politică proveneţiană. Dar când soţul meu a murit, aşa cum probabil îţi aminteşti, totul s-a sfârşit. Ştii prea bine, Feyra, cum ne-am străduit să asigurăm succesiunea lui Murad, şi acum vei înţelege de ce am avut încredere doar în tine că mă vei sprijini în acţiunea asta. Dar ar fi fost mai bine să-i las pe rivalii lui Murad să ocupe tronul, căci fiul meu e cu adevărat diabolic şi măcinat de ura faţă de Veneţia şi, implicit, faţă de mine.

Feyra se urcă în pat şi-şi plecă urechea lângă buzele uscate şi crăpate ale stăpânei sale. Sultana Valide îşi duse spre ea braţul umflat, vrând s-o îmbrăţişeze şi schiţă cu greu un zâmbet, ca şi cum această apropiere i-ar fi provocat o mare bucurie.

– Nu mă jeli! Am avut consolarea tainică, în toţi aceşti ani, de a mă bucura de tine, un copil care mi-a luminat zilele. Fiul meu nu ştie cine eşti cu adevărat, căci el s-a născut la un an după tine, iar doamnele mele de companie au păstrat secretul. Am putut să te ţin aproape şi să te

privesc crescând. Eşti atât de isteaţă, de curajoasă şi de drăguţă... Îl văd în fiecare zi în tine pe Timurhan.

Amintirea vechii sale iubiri o întări puţin şi, cu o voce mai clară, femeia continuă:

– Dar nu trebuie să-i spui nimic din toate astea tatălui tău, promite-mi! E foarte important să nu o faci, fiindcă şi el are un rol în această tragedie a fiului meu.

Cu un efort supraomenesc, ridică o mână umflată şi mângâie obrazul Feyrei:

– Dacă era să-mi fi dorit ceva, mi-aş fi dorit să fii mai puţin frumoasă. E mai bine că vei părăsi oraşul...

– De ce trebuie să plec? întrebă Feyra, cuprinsă de un fior de spaimă.

– Fiul meu urzeşte cel mai groaznic complot împotriva Veneţiei.

Mâna care-i mângâia Feyrei obrazul începu să tremure. Îngrijorată, fata îşi puse degetele pe încheietura sultanei. Mânia era duşmanul stăpânei sale, căci îi făcea sângele să circule mai repede şi umorile să se tulbure, trimiţând mai repede sporii către organe.

– Uşurel, stăpână. Spune mai departe.

Nur Banu îşi smulse mâna dintre palmele fetei şi îşi scoase de pe degetul diform un inel de cristal de care nu se despărţea niciodată.

– Ia inelul ăsta, murmură ea, cu ochii închişi şi rostind cu greutate cuvintele. Spune-i unchiului meu, dogele, spune-i *lui*. Şi dacă ai nevoie de adăpost, există o casă care are pictate pe poartă nişte compasuri aurii. Acolo locuieşte un om pe nume Sabato. El te va ajuta.

Feyra luă inelul, fără a-l privi. Aproape că nici n-o mai ascultase pe sultană, de îndată ce o auzise vorbind despre doge. Se sprijini într-un cot, mistuită de frică.

– Ce trebuie să-i spun dogelui?

Dar ochii lui Nur Banu erau sticloşi şi nemişcaţi.

– *Unde* să duc inelul?

Ochii Ceciliei Baffo se deschiseră larg înainte ca pleoapele să i se lase ca un giulgiu peste ei.

– La Veneţia, desigur, şopti ea, cu ultimele puteri.

Feyra se aplecă şi-şi lipi obrazul de buzele stăpânei sale. Încă nu se putea gândi la Nur Banu ca la mama ei. Sultana Valide respira scurt, dar regulat; încă trăia, dar ştia că nu trebuie s-o mai deranjeze. Orice şoc ar fi fost poate fatal inimii ei greu încercate.

Privi pe fereastră marea care ducea la Veneţia. Soarele era în înaltul cerului, corăbiile se înghesuiau la gurile Bosforului. Ca printr-o alchimie, undele azurii se transformaseră în aur. Caice mici şi negre destrămau, ici-colo, acea perdea aurie de valuri; unele traversau strâmtoarea spre Pera şi înapoi, altele navigau spre ţărmuri mai îndepărtate. „Cât de crud", gândi

Feyra. Cum de oamenii își puteau vedea în continuare de afacerile lor, de mătasea, sarea și de șofranul lor, când o viață omenească se sfârșea aici?

Feyra stătuse de multe ori la căpătâiul muribunzilor și știa că, atunci când aceștia voiau să spună ceva, rareori o făceau în mod clar și inteligibil, înainte de a-și da ultima suflare, așa cum spuneau legendele otomane. Singura speranță, deși palidă, a Feyrei, era ca trupul sultanei să mai facă un efort disperat de a lupta cu sporii arborelui lui Bartolomeu, ca Nur Banu să-și mai poată aduna, pentru ultima oară, gândurile și cuvintele, înainte ca otrava să o răpună. Dar nu se putea aștepta ca Nur Banu să fie la fel de lucidă pe cât fusese. Feyra era mulțumită că mai avusese timp să asculte povestea mamei ei – și propria ei poveste, dar acum voia să audă ce dorea stăpâna de la ea, precum și semnificația acelui inel.

Răsuci inelul pe deget și-l privi, în lumina dimineții. Era superb, opera unui bijutier iscusit; cercul lui de cristal era foarte clar, cu un fel de model colorat în interior. Privind mai atentă, desluși că, de fapt, culorile nu alcătuiau un model oarecare, ci reprezentau patru cai minusculi, galopând în jurul cercului. Îi examină cu atenție: erau reproduși cu o extraordinară finețe, emailați pe cristalul pur al inelului cu un instrument care ar fi trebuit să aibă dimensiunea vârfului de ac. Fiecare cal avea o nuanță diferită; unul era negru, altul roșiatic, unul alb, iar ultimul avea culoarea verzuie a bilei. După ce luase în calcul, cu nici o oră în urmă, în Sahaman, perspectiva fugii împreună cu tatăl ei, Feyra știa acum că nu-și poate părăsi pacienta. Trebuia să afle totul. Și nu avea prea mult timp de așteptat.

– Feyra, Feyra, șopti sultana, abia auzit.

Fata o îmbrățișă iarăși.

– *Vino și vezi!*

Respirația îi era ca o miasmă grea, de parcă moartea însăși ar fi răbufnit din gura lui Nur Banu.

– Vin!

– Cine? întrebă Feyra.

– Cei patru călăreți.

De bună seamă, sultana avea deja mințile rătăcite. Făcea, probabil, o asociere cu inelul pe care-l dăruise Feyrei și, poate, cu cei patru călăreți care o răpiseră din Paros. Feyra zise calm:

– Nu, nu vine nimeni.

– Ba da, ba da... Îi văd. Aduc cu ei Moartea! murmură Nur Banu, și ochii ei albaștri sticliră în lumină.

– Nu vine nimeni, încercă Feyra s-o liniștească. Pot vedea Bosforul până la Pera și nu sunt decât câteva caice acolo. Nu e nimeni în încăpere și nici la porțile palatului.

– Ei nu vin la mine, protestă muribunda. Ei călăresc spre Veneția! Călăreții galopează peste valuri pe cai albi, deși doar unul e alb, ceilalți sunt de alte culori.

Feyra privi iar inelul cu incrustații minuscule. Unul dintre cai era emailat cu alb. „Doar unul e alb, ceilalți sunt de alte culori." Poate că stăpâna ei nu delira.

– Și ce înseamnă asta? Ce aduc călăreții cu ei?

– *Vino și vezi, vino și vezi, vino și vezi!*

Feyra se apropie de femeie cât de mult putu.

– Sunt aici, stăpână.

Brusc, Nur Banu se ridică în capul oaselor și spuse, cu o putere neobișnuită pentru trupul ei muribund:

– „Și când a rupt Mielul pecetea a treia, am auzit pe a treia ființă zicând: «Vino și vezi!» Și m-am uitat și iată un cal negru și cel care ședea pe el avea un cântar în mâna lui. Și am auzit, în mijlocul celor patru ființe, ca un glas care zicea: «Măsura de grâu un dinar, și trei măsuri de orz un dinar. Dar de untdelemn și de vin să nu te atingi.»"

Apoi se prăbuși iarăși pe pernă și șopti:

– Stă scris... Stă scris în *Carte*.

Feyra deveni agitată. Nu pricepea nimic. Sultana Valide risipea cuvintele. Curând, n-avea să mai poată vorbi deloc, căci înșira doar aiureli despre vin și untdelemn.

– Ce carte?

– N-am mai citit-o de mulți ani. Aici, ei nu mă lasă s-o citesc. Cartea, *Cartea Cărților. Vino și vezi, vino și vezi, vino și vezi!*

Ochii ei deveniseră sticloși, și Feyra știu că viața sultanei Valide era pe sfârșite. Încercă o altă întrebare:

– Ce pot face eu?

– Timurhan poartă primul cal, cel negru, pe corabia lui. Mergi cu el, avertizează-l. El e urmat îndeaproape de cel roșu. Când va veni al treilea cal, cel alb, cuceritorul, Veneția nu va mai exista. Apoi, calul cel galben va fi regele tuturor împărățiilor, căci el este cel mai cumplit, e cel de care toți oamenii se tem.

– Cine-i calul galben?

– Moartea.

Cuvântul răsună cu ecouri în încăperea învăluită în tăcere. Părea să fie sfârșitul, ultimul ei cuvânt. Dar apoi, sultana Valide își răsuci capul pe pernă și o privi pe Feyra în ochi, vorbindu-i pe un ton normal:

– Oare o să mor?

Feyra simți că o piatră uriașă i se pusese în gât, împiedicând-o să vorbească. Dar niciodată nu-și mințise stăpâna.

– Da.

Ca și cum ea ar fi fost fetița, iar Feyra, mama ei, sultana Valide întrebă cu o voce tremurătoare:

– Mă va durea?

Feyra se gândi la șoimul pe care-l hrănise cu spori din copacul lui Bartolomeu, la cum arăta pasărea, la două-trei ore după ce înghițise otrava. Își imagină cum va arăta Nur Banu peste o oră și cum organele i se vor face terci, la fel ca ale păsării de pradă. Cu inima sfâșiată, îi spuse mamei sale, pentru prima oară în viață, o minciună:

– Nu, nu veți simți nimic.

Peste o oră, Feyra era cât se poate de sigură că stăpâna ei era moartă. Ochii sultanei Valide erau deschiși și sticloși, iar pielea pătată începea să se înnegrească. Feyra închise acei ochi albaștri ca marea pe care se clădise Veneția și ieși din cameră în vârful picioarelor.

Știa că e momentul să-l găsească pe doctor. Se întoarse în Sala Fântânii Abluțiunii. Ultima oară când se aflase aici, totul era calm și clar în lumea ei. Acum, viitorul îi era nesigur, iar ea găsise și pierduse o mamă în doar câteva ore.

Trimise pe unul dintre eunucii negri după doctor, și când acesta veni, nu arăta mult mai bine decât sărmana ei stăpână. Era palid la față și tremura, iar turbanul îi stătea strâmb pe cap. Fata se înclină înaintea lui.

– Se pare că știi deja, învățătorule, ceea ce aș fi vrut să-ți spun.

Hagi Musa o privea ca și când ar fi zărit o stafie.

– Feyra, trebuie să-ți spun: tatăl tău e în primejdie. Nu-l lăsa să plece pe mare.

– Tatăl meu? Dar eu venisem să-ți spun că stăpâna... stăpâna mea a murit. Nu știai?

Doctorul păru că nici n-o aude și continuă:

– Deja ți-am zis prea multe. Nu-l lăsa să plece pe mare. Încărcătura lui e primejdioasă. Îl va ucide.

Feyra îngheță.

– Încărcătura lui? Ce transportă tatăl meu?

Era măcinată de durere și de surprindere, sătulă de aluzii și intimidări, și de aceea strigă:

– Spune-mi odată! Spune-mi repede și fără ocolișuri!

Profesorul și mentorul ei, marele Hagi Musa, tremura vizibil în fața ei și se dădu înapoi.

– Nu, deja ți-am spus prea multe, șopti el și-și trecu mâna peste gură. Ai spus că stăpâna ta e pe moarte?

– Deja a murit.

Vestea nu păru să-l tulbure deloc, de parcă ar fi fost un detaliu neînsemnat.

– Atunci, Feyra, du-te acasă acum. Să nu fii aici când o vor descoperi. Și ia-ți și tatăl cu tine, dar nu-l lăsa să plece cu corabia lui.

– Așteaptă!

Dar bătrânul plecase deja, nu înainte de a rosti peste umăr:

– Deja ţi-am spus prea multe. Mi-ar putea lua capul şi pentru atât. Dacă vorbesc şi mai mult, sigur voi fi un om mort.

Feyra îl privi cum se îndepărtează grăbit şi ştiu că n-avea să-l mai vadă vreodată.

Neştiind ce să facă, străbătu curţile învăluite în tăcere, în direcţia porţilor palatului imperial. Mama ei îi spusese să plece cu Timurhan, în călătoria acestuia. Mentorul o sfătuise ca în nici un caz să nu-l lase pe tatăl ei pe mare. Amândoi se referiseră la încărcătura corabiei. Nur Banu o numise „cal negru", iar Hagi Musa o avertizase că încărcătura i-ar putea ucide tatăl. Feyra se simţi, subit, foarte mică. Tot ce voia să facă era să se cocoaţe în poala lui Timurhan, să-l tragă de barbă, aşa cum făcea când era o copilă, să-i destăinuie totul şi să-l întrebe ce aveau de făcut.

Trecând pe lângă apartamentele sultanului, auzi vocea acestuia tunând înăuntru. Iuţi paşii, căci Murad însuşi ar fi putut ieşi în orice clipă din palat, cerându-i socoteală pentru moartea mamei lui. Dacă ar fi ascultat cu atenţie, dacă n-ar fi fost atât de grăbită, ar fi putut auzi încă o voce bărbătească.

Şi poate că ar fi recunoscut şi a doua voce. Căci sultanul discuta chiar atunci cu tatăl ei.

Capitolul 4

Sultanul Murad al III-lea își începuse domnia așa cum intenționa să continue, într-un mod crud și hotărât. La întoarcerea lui din provincia Manisa, pentru a revendica tronul, poruncise strangularea tuturor celor cinci frați mai mici ai lui, dăruiți tatălui său de alte neveste. Succesiunea era acum sigură, și tânărul de nouăsprezece ani, viguros și neîmblânzit, era gata să dea frâu liber ambițiilor ce-l măcinau.

După cum îl informase Kizlar Aga, cu care sultanul tocmai avusese o discuție interesantă, mama lui era probabil deja moartă. În sfârșit, se lepădase de ultima legătură, care-l ținuse ca într-un laț, și n-avea să mai fie deranjat vreodată de amestecul ei.

Adevărul era că și el contribuise la dispariția sultanei Valide, închizând ochii la fapta genovezilor. Dar mâinile lui nu erau de astă dată pătate cu sânge, căci, dacă uciderea fraților fusese un act public popular și așteptat, din partea unui conducător puternic, asasinarea mamei, o persoană foarte iubită, ar fi însemnat un gest prea îndrăzneț. De aceea, să pună toată vina în cârca genovezilor era o mișcare genială. Trebuia doar să poruncească strangularea slujnicei sultanei, a lui *gedik*, pentru neglijență, și să-i denunțe pe genovezi, care, după părerea lui, ocupau un spațiu prea mare în orașul lui, cu casele lor din Galata și din ghetoul învecinat. Totodată, acum putea nu doar să-și jelească mama și să-i acorde toate onorurile cuvenite, dar și să declanșeze un val de mânie populară contra străinilor. Iar o astfel de ură nu putea să ducă decât la întărirea acestui act de politică externă, cel mai important și mai îndrăzneț dintre toate cele pe care le încercase vreodată.

Sultanul stătea pe tron, privind omul prosternat, umil, înaintea lui, pe harta de marmură a lumii cunoscute, ce acoperea întreaga podea a imensei săli de primiri a palatului. Omul stătea, după cum se și cuvenea, pe partea hărții ce reprezenta marea.

Acel bărbat depusese cândva legământ de credință față de tatăl lui, sultanul Selim, și față de moștenitorii acestuia. Fusese cândva amiral, dar acum, pe vreme de pace, era doar căpitan de vas. Ei bine, vechiul tovarăș credincios urma să fie din nou amiral. Ideea îl făcea pe Murad să se simtă

mărinimos, o senzație de care se bucura, dublată de sentimentul puterii absolute. Pentru bătrânul lup de mare urma să fie o ultimă luptă. Sultanul Murad al III-lea avea să-i ceară să-și plătească datoriile.

În timp ce îi dădea porunci căpitanului, sultanul își dădu seama care fusese momentul exact, clipa în care Timurhan înțelesese că n-avea să se mai întoarcă viu din misiunea aceea. Acest om care traversase toate mările Imperiului Otoman și mările de dincolo de ele încă de când era un băiețandru urma să plece acum în ultima lui călătorie. Murad savura momentul. Acesta făcea parte din imaginea de ansamblu: aurul încăperii, harta imensă, așternută pe marmură, și eunucii albi care-l însoțeau pe sultan, toți surzi și muți, având timpanele străpunse și limbile smulse din porunca lui, veșmintele sale scumpe, zidurile palatului, haremul plin de femei pe care le putea avea oricând poftea și, mai presus de orice, puterea de a pune capăt vieții unui om și de a se aștepta ca acel om să accepte, fără să crâcnească. Așa cum căpitanul o făcuse.

Timurhan bin Yunus Murad era omul ideal pentru această misiune – nimeni nu știa mările mai bine decât el. Era un veteran al Bătăliei de la Lepanto și văzuse destule atrocități în această luptă, cea mai cumplită dintre toate încleștările de pe mare, spre a urî Veneția și pe dogele ei. Iar căpitanul n-avea pe lume decât o singură persoană dragă, de care Murad avea să se ocupe personal.

– Bunul nostru doctor și-a îndeplinit misiunea și a găsit o lădiță într-una dintre bisericile din afara orașului. Eunucii albi vor face în așa fel încât încărcătura ta să fie dusă la docuri la miezul nopții. Vei naviga cu una dintre corăbiile venețiene pe care le-am capturat la Lepanto. Se cheamă *Il Cavaliere.*

Din exprimarea sultanului ai fi zis că și el participase la bătălie. De fapt, doar Timurhan luptase în ciocnirea care dusese la capturarea acelei galere, numită, de fapt, *Corsarul.* Numele însemna la fel de mult pentru el, ca și pentru Murad. Sultanul, care cunoștea fiecare detaliu din trecutul mamei lui, considera denumirea amuzantă. Îi plăceau coincidențele și descoperirile întâmplătoare – simțea, astfel, că Allah e cu el.

– Vei duce corabia la Veneția și vei aștepta, zise sultanul, după care, ridicându-se de pe tron, se plimbă pe hartă și trasă ruta navei cu vârful încălțărilor sale aurite. Când ajunse la locul unde era desenată Veneția, călcă în picioare, cu trufie, orașul dogelui. Îi plăcea să-l știe, astfel, pângărit.

Când vei ajunge la gura lagunei, zise el, fără să se clintească din loc, așteaptă o furtună. Sub acoperirea fulgerelor și cu un vas venețian, ai toate șansele să te strecori în oraș fără să mai stai pe insula-carantină, încheie sultanul, arătând o mică bucată de uscat de pe hartă, sub care scria Vigna Murada. Dacă te prind, venețienii te vor ține aici patruzeci de zile, și planul nostru se va nărui. Marinarii vor fi găzduiți în aziluri, iar încărcătura va fi spălată și afumată, pentru a înlătura pericolul vreunei molime. Nu mai trebuie să-ți spun, sper, că, dacă se va întâmpla astfel,

aventura noastră va fi încheiată. Aşa că du-ţi marfa în golfuleţul San Marco, chiar în faţa palatului dogelui. Exact aici – preciză el, arătând cu vârful botforului aurit – îţi vei descărca marfa.

Sultanul aşteptă, spre a se asigura că din partea celuilalt nu există nici o obiecţie, nici o ezitare. Căpitanul îl urmărise supus, ca un câine fricos ce era.

– Apoi, urmă Murad, vei merge la adăpostul acestei insule, numită Giudecca. Vei găsi aici o casă sigură, în locul numit Santa Croce.

Sultanul era încredinţat că Timurhan nu va înţelege semnificaţia locului sfânt, dar rosti totuşi cuvintele mai încet.

– La sosire te vor aştepta nişte oameni care-ţi vor da întăriri, adăpost şi susţinere. De aici vei putea să te întorci în siguranţă în Turcia, minţi sultanul, fără ca un muşchi să i se clintească pe chip.

Căpitanul privi harta, tăcut. Murad era obişnuit ca, în prezenţa lui, oamenii să tacă, dar această tăcere era deja prea lungă şi-l irita. Apoi se gândi că acest om, care fusese de multe ori în preajma tatălui său, dar niciodată nu stătuse lângă el până atunci, era intimidat de puterea şi de persoana lui. Sultanul era încântat. Mama lui, Allah s-o pedepsească, spusese mereu că el, Murad, e la fel de diferit de tatăl lui ca ziua faţă de noapte. Desigur, acest om se temea de el. El nu era ca tatăl lui, Selim, un om slab, blând şi milostiv, un beţivan molâu.

– Poţi să vorbeşti, îl invită pe căpitan, vrând să pară mărinimos.

Timurhan bin Yunus Murad nu era, de fapt, intimidat de sultan. Îl considera doar un căţelandru depravat, care nici măcar nu era demn să lingă cizmele răposatului său tată. Tăcea, fiindcă încerca să se împace cu această ultimă lovitură pe care destinul i-o dădea.

Timurhan era obişnuit să piardă. Găsise o femeie pe care să o iubească şi care să îl iubească, la rândul ei, dar îi fusese răpită de tatăl sultanului. Se dedicase total navigaţiei, luptându-se ca un erou la Lepanto, dar pierzându-şi flota. Singurul lucru pe care reuşise să-l păstreze în viaţă era Feyra, şi acum avea s-o piardă şi pe ea. Ironia sorţii era cumplită. Atunci când se născuse fiica lui, făcuse legământ de credinţă faţă de Selim şi de urmaşii acestuia, pentru a i se permite să-şi ia fata acasă şi s-o crească în pace, în oraş. Chiar acel legământ îl adusese în sala imensă a tronului, pentru a accepta misiunea care avea să-l despartă pentru totdeauna de Feyra. În cele din urmă vorbi, punând întrebarea care-l frământa cel mai tare:

– O, lumină a ochilor mei şi desfătare a inimii mele, ce se va întâmpla cu Feyra?

– A, fata ta cea isteaţă... Da, foarte isteaţă, zise sultanul, gândindu-se la discuţia lămuritoare cu Kizlar Aga. Ea ştie deja lucruri pe care n-ar fi trebuit să le ştie.

Timurhan îşi ridică amândouă mâinile, ca şi cum ar fi vrut să se apere de o lovitură.

– Prealuminate sultan, ştiu că ea e foarte învăţată, dar dacă, în bunătatea ta, vei dori, las-o să rămână în slujba sultanei...

Murad îl întrerupse:

– Mama mea şi-a ales tabăra în acest război, şi din cauza asta nu va mai avea nevoie de fiica ta.

– Dar...

– Stăpâneşte-te! Nu critic cunoştinţele de medicină ale fiicei tale, dimpotrivă, le apreciez, căci o nevastă deşteaptă e un bun de preţ pentru orice bărbat. Dar ea e şi foarte frumoasă, lucru pe care, am remarcat, se chinuieşte să-l ascundă.

Timurhan întrebă, cu tremur în glas:

– Ce vrei să spui, Luminăţia Ta?

– Vreau să spun că, drept recunoaştere a serviciilor aduse de tine imperiului meu, voi avea grijă personal de fiica ta. Am decis să-i ofer Feyrei marea onoare de a o lua de nevastă în harem. Va fi cadâna mea!

Timurhan se simţi încolţit. Cum să-i spună oare sultanului că Feyra era sora lui vitregă, că el, un umil căpitan de corabie, se iubise cândva cu mama lui Murad? Ar fi fost pe loc scurtat de cap, iar Feyra ar fi fost şi ea, foarte probabil, ucisă. Să se supună şi să accepte onoarea, să plece în acea misiune mortală şi să creadă că Feyra va fi în siguranţă, dar batjocorită în fiecare zi de propriul ei frate?

De fapt, nu avea încotro. Făcu o plecăciune. Sultanul îl privi zâmbind cum se îndreaptă spre uşă. Timurhan îl subestimase, aşa cum făcuseră şi mulţi alţii. Feyra nu era singura care ştia ce n-ar fi trebuit să ştie. Murad aflase că este fratele ei vitreg, dar nu-i păsa câtuşi de puţin.

Timurhan străbătu curţile interioare ale Palatului Topkapi, conştient că niciodată nu avea să se mai preumble pe acolo. Trecând pe lângă harem, se întrebă, aşa cum făcuse de multe alte ori, dacă *ea* se afla înăuntru. De fiecare dată, porţile erau închise, iar eunucii negri le păzeau.

Dar nu şi în ziua aceea.

Porţile exterioare erau larg deschise, şi cele interioare, de asemenea. Cu băgare de seamă, ca şi cum însuşi privirea lui bărbătească ar fi fost o pângărire a acelui loc, el privi dincolo de porţi şi de o curte interioară, mărginită de o altă poartă, de asemenea deschisă. Acolo, aşezată pe un pat de perne, zăcea o femeie. Stătea nemişcată, cu carnea decolorată şi părea moartă. Dar, când o privi mai atent, ea îşi deschise ochii, şi ochii ei aveau culoarea mării. Brusc, Timurhan se întoarse în timp cu douăzeci şi unu de ani, la clipa în care aceiaşi ochi îl vrăjiseră, la un bal mascat din Paros. Privirile ei se împletiseră atunci cu ale lui şi-l convinseseră s-o ducă departe, cu corabia lui, tocmai la Constantinopole. Se adânci iarăşi în ochii femeii, pentru o ultimă oară, şi apoi, dându-şi seama că e martor la un sfârşit, nu la un început, se răsuci pe călcâie şi trecu mai departe.

Feyra nu-şi mai putu aminti după aceea ce avuseseră pe masă în acea seară, la cină. Gătise mai multe feluri de mâncare şi le adusese la masă, aprinsese lămpile de alamă, când soarele cobora spre apus, pusese cuţitele şi cupele. Dar, de fiecare dată când ducea vreo îmbucătură la gură, se răzgândea şi o punea la loc. Nu mâncă nimic.

În timp ce pregătea mâncarea, se frământase întruna: Pe ce drum să apuce? Îi putea dezvălui totul tatălui ei, călcându-şi însă cuvântul dat mamei sale muribunde. Sau îşi putea respecta promisiunea şi nu spunea absolut nimic. Încă nu se hotărâse ce să facă atunci când se aşează la masă, în faţa tatălui ei. Singurul lucru sigur era că n-avea să părăsească oraşul. Dacă mama îi murise, iar tatăl ei pleca, oraşul era tot ce-i mai rămânea.

Feyra îl studie cu atenţie pe Timurhan. Părea dus pe gânduri. Îi privi îndelung chipul bronzat şi bătut de vânturi, în cele patru decenii petrecute pe mare. Barba, cândva îngrijită şi dată cu ulei, era acum înspicată de fire albe, dar ochii îi rămăseseră aceiaşi: chihlimbarii, exact ca ai ei. Se aşezase pe locul unde stătea de fiecare dată când venea acasă, în capul mesei lustruite, în faţa ferestrei cu zăbrele ce desenau pe pereţi cruci şi diamante de lumină. Era tăcut şi abia se atinse de bucate.

Feyra îşi respecta tatăl şi îi era supusă, aşa cum ar trebui să fie toate fiicele bune; îl iubea şi, mai mult, îi plăcea felul lui de a fi, deşi se cam temea, uneori, de mânia lui. Căci căpitanul era foarte aspru. Îi păzea cu străşnicie castitatea şi, ca atare, aproba obiceiul ei de a purta haine bărbăteşti. O lovea atunci când fata îi ieşea din cuvânt – fapt pentru care ea însă nu-i purta pică; doar ce tată nu-şi mai bate copiii? – şi o săruta când îi făcea pe plac. Dar, în ultima vreme, ea observase o schimbare subtilă, fină în comportamentul lui. Dacă ea făcea vreo remarcă la cină sau vorbea despre munca ei, sesiza acea schimbare la fel de imperceptibilă ca mareea, când apa creştea, pentru a se retrage mai apoi. Începuse să deslueşască oarecare respect în ochii tatălui ei şi, mai mult decât atât, o sclipire de teamă.

Cunoaşterea era sursa noii ei puteri. O dată sau de două ori, el îi ceruse părerea în chestiuni medicale, şi uneori chiar cedase înaintea ei,

chiar de față cu membrii echipajului său. Nu mai târziu de seara trecută, când cina lor fusese doar o gustare frugală, el îi pusese câteva întrebări privind îngrijirea unei persoane infectate sau oprirea unei epidemii când un bolnav împărțea locuința cu alți oameni. Dar o făcu cam cu inima strânsă, căci se vedea că nu-i place schimbarea ce avusese loc, de parcă simțea că pierduse ceva drag.

Feyra se decise să-i spună tatălui său un lucru care n-ar fi înșelat încrederea mamei, dar care ar fi putut-o ajuta să vadă ce avea de făcut în continuare:

– Stăpâna mea a murit.

Cuvintele se rostogoliră între cei doi în tăcere, ca zarurile aruncate pe o masă de joc. Ochii bărbatului sclipiră preț de o clipă.

– Îmi pare rău, șopti el.

Din aceste trei cuvinte, Feyra înțelesese că tatăl ei deja știa. Și, mai mult, că îi părea rău, că era trist și că încă o iubea pe Nur Banu. Era de-ajuns. Feyra lăsă farfuria din mână și îngenunche în fața lui.

– Tată, ce să mă fac? A fost foarte tulburată înainte de a muri, a rostit cuvinte stranii... Să mă întorc mâine la palat?

El îi cuprinse fața între palme.

– Feyra, mâine am să plec într-o călătorie. Și tu te vei întoarce în harem. Vei fi cadână a sultanului, zise el, fără însă să o poată privi în ochi.

Sângele îi năvăli Feyrei în obraji. O mie de sentimente se amestecară în creierul ei, și cel mai puternic fu mânia. Toate eforturile pe care le depusese, zi după zi, până ajunsese la vârsta maturității, fuseseră zadarnice.

Sultanul văzuse printre văluri. Să repete povestea mamei sale era cumplit, dar destinul Feyrei părea și mai rău: ea avea să-i fie soție fratelui său, un păcat contra firii, dar și a feminității ei. Prinse mâna care o mângâia pe obraz.

– Nu, tată, grăi ea cu fermitate, și apoi își înmuie vocea: N-o să lași să se întâmple așa ceva, nu?

El se încovoie și-i întâlni privirea, ca și cum ar fi găsit, brusc, răspunsul la toate grijile ce-l frământau. Loialitatea lui față de sultan avea să-l coste fericirea ființei celei mai dragi. Avea s-o piardă pe Feyra oricum, și atunci, ce rost mai aveau credința și viața lui? N-avea să-i facă pe plac acelui nebun. O va lua pe Feyra cu el, va scoate din port corabia, fără încărcătură, și va pleca departe, oriunde, într-un loc unde furia sultanului nu i-ar fi putut urmări.

Poate că vor merge la Paros, orașul ce fusese întotdeauna un paradis pentru el. Simțea încă în nări mirosul lămâilor pe lângă care trecuse în acea noapte caldă când o răpise pe Cecilia Baffo, ducând-o la corabie. O vedea acum din nou, râzând înspre el, cum stătea acolo înspăimântat, dornic de aventură și bolnav de iubire.

Privi chipul fetei sale, un chip fără pereche, pe care rareori îl văzuse fără văl. Feyra semăna atât de mult cu mama ei, și totuși era atât de diferită. Pe mâna prinsă de mâna lui recunoscu inelul Ceciliei. Erau prea multe lucruri despre care ar fi trebuit să o întrebe și la fel de multe pe care ea avea să i le spună. Dar nu mai era timp.

– Nu te pot lăsa în mâinile sultanului. Ia-ți lucrurile. Trebuie să plecăm acum, înainte de apusul soarelui.

Feyra se ridică, își potrivi pelerina și-și strânse la brâu cingătoarea cu leacuri. Totul se petrecu în câteva clipe.

– Sunt gata, zise ea.

În noaptea aceea nu mai avea nevoie să apeleze la acele travestiuri dureroase și inutile. Îl privi pe tatăl ei și își surâseră unul altuia. Timurhan deschise ușa, dar atunci, zâmbetele le înghețară pe buze. Chiar lângă ușă, acoperind aproape lumina apusului de soare cu silueta lui mătăhăloasă, se afla Kizlar Aga.

– Căpitane Yunus Murad, făcu el, cu vocea sa pițigăiată. Am să te conduc la corabie, unde echipajul deja te așteaptă.

Apoi, uriașul i se adresă Feyrei:

– Stăpână, odihnește-te. Soldații mei vor păzi ușa la noapte și te vor duce la harem în zorii zilei.

Feyra nu mai avu de făcut altceva decât să-și ia adio de la tatăl ei, apăsându-și obrazul de al lui atât de tare, încât lacrimile li se împletiră. Își flutură mâinile prin aer, după el, până când nici căpitanul, nici Kizlar Aga nu se mai zăriră. Atunci, nu se mai putu ține pe picioare și se prăbuși la picioarele soldaților, pe dalele de piatră din fața ușii casei. Dale pe care, cândva, rotise un titirez.

Capitolul 6

Feyra stătea culcată în întuneric, învârtind pe deget inelul de cristal. Nu mai era măcinată de nehotărâre. Știa exact ce trebuia să facă. Aștepta doar momentul potrivit și rotea întruna inelul pe deget, ca și cum ar fi numărat bătăile inimii până să poată acționa.

Îi fusese dăruit de abia de câteva ore, și totuși simțea deja că face parte din ea. Învârtea banda de cristal cu câte un sfert din circumferință o dată, pentru a vedea, pe rând, fiecare cal – cel negru, cel alb, cel roșu și cel vinețiu. Se întrebă dacă nu cumva și mama ei avea același obicei. „Mama ei." Nur Banu îi fusese oricum mereu ca o mamă. O va jeli, desigur, când șocul despărțirii va fi trecut, dar nu avea nevoie să plaseze relația lor într-o nouă perspectivă. Între ele existase o iubire împărtășită, fuseseră îmbrățișări, încurajări, ore întregi petrecute împreună; mai mult decât ar fi putut aștepta orice altă fiică. Feyra nu avea motive să se frământe pentru gânduri nerostite. Toate lucrurile ce trebuiau spuse fuseseră rostite în acele ultimele ore cumplite, după ce mama ei i le tăinuise vreme de douăzeci de ani. Singurul ei regret era că Nur Banu nu-i putuse dezvălui mai multe despre călăreți. Despre calul cel negru, pe care tatăl ei urma să-l ducă la Veneția, despre ce avea de făcut ea însăși.

Afară se lăsă, în sfârșit, liniștea. Era timpul. Feyra se ridică, agilă și ușoară ca o pisică. Nu trebuia să se îmbrace, căci niciodată nu stătea fără hainele de stradă pe ea; își înfășură totuși fața într-un văl, sub pălărie. De astă dată nu-și mai ascundea frumusețea, ci identitatea.

Fără zgomot, deschise fereastra și trase obloanele filigranate, în fața cărora stătuse de dimineață. Kizlar Aga nu considerase necesar să pună străji și în spatele casei. Fata se lăsă încet să alunece de pe fereastră pe acoperișul șopronului de alături, unde vecinii își închideau caprele peste noapte. Afurisitele de animale începură să behăie și fata respiră în silă aerul îmbâcsit, înainte de a coborî în ulița întunecată de dedesubt. Târându-se după colț, văzu că strada era pustie și fugi cât putu de tare către docuri. Acolo, cu inima bătându-i să-i spargă pieptul, văzu sute de corăbii din lemn, de pari și de catarge, stând ca un șir de sulițe dușmane în bătaia razelor de lună, parcă pentru a-i împiedica fuga. Oare de unde

să știe care era corabia tatălui ei? Căpitanul primise o navă diferită în fiecare călătorie. Și dacă plecase deja la drum?

Rătăci prin port disperată, citind denumirile pompoase pe care oamenii le dăduseră corăbiilor lor, de parcă aceste nume ar fi fost suficiente spre a le aduce victoria. Să se urce oare pe o corabie, oricare din ele, și să-și încerce norocul, pornind la drum cu echipajul pe care i l-ar fi ales soarta, sau să se întoarcă acasă, nevăzută, să se trezească în patul ei și să fie dusă în harem? Feyra știa cum se comportă bărbații. Știa ce soartă o așteaptă, ca femeie singură pe o navă, fără protecția tatălui ei. Dar era acesta un destin mai rău decât cel pe care l-ar fi avut în harem? Ar fi fost jucăria unui bărbat, nu a douăzeci de marinari, dar acel bărbat era fratele ei și un monstru din cap până-n picioare. Această posibilitate nu-i surâdea deloc.

Vrând să arunce o ultimă privire peste port, deslușì un nume pictat cu auriu pe o corabie care arăta diferit față de celelalte. Cu parapeți drepți din lemn și teuga frumos împodobită de la prova, nava părea străină, iar numele scris cu aur – *Il Cavaliere* – îi întări această impresie. Nur Banu nu uitase s-o învețe și literele latine, iar fata traduse, instinctiv – „Cavalerul".

Feyra se ascunse în spatele unei grămezi de butoaie și pândi. Pasarela corabiei era lăsată pe doc, și mai multe torțe înfipte în zidul portului luminau intrările și ieșirile. Văzu doi bărbați, marinari din echipajul tatălui ei, cum se plimbă în susul și-n josul navei, cu tot felul de scule și provizii pe care le luau de pe debarcaderul portului. Pentru o clipă, vru să meargă la ei și să le ceară s-o ducă la cabina căpitanului, dar renunță, când își dădu seama că sigur acesta era însoțit, în acele momente, de Kizlar Aga.

Așa că se mulțumi să-i studieze pe marinari și să le urmărească mișcările pe punte. Corăbiile fuseseră locul ei de joacă încă de când era micuță și explorase nenumărate nave, fascinată de butoaiele și cutiile de mărfuri de acolo. De obicei, în cală se ajungea coborând printr-o trapă deschisă în punte, dar ea nu-și amintea să fi văzut vreodată o corabie ca aceasta. Pe corabia venețiană, intrarea în cală se făcea prin partea laterală a navei, deasupra liniei de plutire, prin două uși de lemn, care se închideau ermetic și permiteau ca marfa să fie încărcată direct de pe doc. O pasarelă ducea direct de pe țărm la ușile învăluite în întuneric.

În harem, când Feyra trata concubinele imperiale, se mândrea să spună că cea mai bună soluție a unei probleme e întotdeauna cea mai simplă. La fel stăteau lucrurile și aici. Așteptă ca marinarii să treacă și se strecură, ca o umbră, până la ușile laterale, pătrunzând în pântecul negru al corabiei.

Coborî în spațiul imens și întunecat, se ascunse în spatele unor saci de grâne și se puse pe așteptat. În ora care urmă, mai mulți saci fură aruncați de sus, iar locul deveni tot mai strâmt. Cingătoarea ei cu leacuri, vechiul prieten pe care-l purtase la brâu atât de mult, încât simțea că face

parte din trupul ei, o înghiontea în şolduri şi coaste. Feyra îşi dădu seama că senzaţia dureroasă ar fi putut fi cauzată de spargerea unui clondir, ale cărui cioburi îi pătrunseseră în carne; preparate care, prin natura lor, ar fi putut fi vindecătoare, într-o anumită cantitate, puteau deveni fatale.

În plus, pânza aspră a sacilor îi zgâria faţa. O nouă spaimă îi încolţi în suflet – că se va sufoca, aşa încât, în scurtul răstimp când marinarii nu erau prin preajmă, începu să se zbată, spre a-şi crea o gură de aer în grămada de saci. La lumina slabă a unui felinar ce atârna de tavanul calei începu să înţeleagă că sacii o apăsau aşa tare fiindcă toate proviziile pentru călătorie erau depozitate doar într-o singură parte a calei, cea de la pupa. În partea dinspre prora exista un spaţiu liber, înconjurat de o draperie de muselină. În cele din urmă, Feyra se eliberă de greutatea groaznică de pe trupul ei şi începu să se uite împrejur. În penumbră, examină sacii şi butoaiele, uitându-se după eventuale inscripţii şi căutând încărcătura mortală pe care tatăl său urma să o transporte – orice ar fi putut avea legătură cu un cal, orice era de culoare neagră. Şi-i mai atrase atenţia un lucru ciudat: proviziile înghesuite în jurul ei erau brânzeturi fine, hălci de carne uscată, saci cu făină albă, total diferite de transporturile obişnuite pe mare, de carne uscată şi biscuiţi marinăreşti. Întinse mâna spre prova şi se împinse printre saci, iar grâul de sub pânză scoase parcă o şoaptă stinsă când degetele ei pătrunseră prin el.

Pe când îi privea pe marinari venind şi plecând, să încarce marfa, păstră cât putu de mult tăcerea, încercând să-şi ţină chiar şi respiraţia. Dar tot nu fu suficient; unul dintre hamali lăsă jos butoiaşul pe care-l purta în cârcă şi-şi îndreptă spinarea, ridicând o mână cu degetele răşchirate, ca şi cum ar fi vrut să atragă atenţia asupra unui lucru.

– Care-i treaba? zise al doilea, lăsând, la rândul lui, butoiul jos.

– Am auzit un zgomot, susură primul, cu urechile ciulite. Dinspre grămada aia, făcu el, arătând spre butoaiele după care se ascunsese Feyra. Pulsul îi bubuia fetei în urechi ca nişte ciocane, iar transpiraţia i se scurgea pe buricele degetelor.

– E doar un şobolan, zise al doilea marinar. Ori ţi s-a părut!

– Doar un şobolan? Ia ascultă mai atent! N-ai auzit ordinele căpitanului? Nici un animal la bord... n-avem nici măcar o pisică pe corabie. Va trebui să-l găsim.

– De ce să nu fie animale la bord?

– Habar n-am. Cică are legătură cu încărcătura noastră.

– Bine, atunci. Dacă trebuie, hai să ne uităm, dar marfa cea mai importantă nici n-am încărcat-o încă.

Se apropiară atât de mult, încât Feyra putu simţi mirosul puternic de capră – unul dintre marinari era, în mod sigur, păstor de meserie. Al doilea, ai cărui ochi erau mai buni decât urechile, se uită direct spre ea.

– Am găsit! Ia vino-ncoa'!

Feyra se făcu mică, dar, în loc să pună mâna pe ea, matrozul ridică un șobolan enorm, negru și lucios ca uleiul, care chițăia de spaimă. Marinarul îi frânse gâtul și totul se cufundă apoi în tăcere. Omul își aruncă pe umăr șobolanul mort, ca și când ar fi fost un sac, și-l duse afară, în noapte, urmat îndeaproape de camaradul său cu auz fin.

Feyra se trânti pe spate, ușurată, cu inima bătând să-i iasă din piept. Apoi, niște bufnituri, urmate de un mers poticnit și de înjurături, o făcură să tresară; marinarii aduceau pe vas ultima încărcătură. Și aceasta era grea. Îi privi cum manevrează povara – patru bărbați vânjoși cărând pe umeri ceva, ca niște ciocli. Era un sarcofag.

Toți cioclii aveau fețele înfășurate în văluri. Feyra ar fi fost tentată să creadă că dovedeau astfel respect față de sarcofagul pe care-l transportau, dacă n-ar fi fost comportamentul și limbajul lor. Hamalii trăgeau de cutie încoace și-ncolo, zgâlțâind-o și strigând sudălmi într-un mod care o convinse că era imposibil ca ei să poarte trupul unui om mort. Sarcofagul părea făcut din argint sau cositor, un metal cu vagi sclipiri cenușii. Avea toată suprafața emailată, decorată cu motive colorate, iar marinarii îl duceau, opintindu-se și îndemnându-se unii pe alții, către draperia de muselină. Draperia fu trasă într-o parte, iar povara fu așezată dincolo de ea, fiind lăsată pe scânduri cu o bufnitură puternică.

Hamalii se retraseră în grabă, luând felinarul cu ei, iar în urma lor se lăsă o liniște profundă. Feyra văzu lumina torței îndepărtându-se încet, estompată pe draperia albă ca veșmântul unui derviș. Într-un târziu, lumina dispăru. Totul părea ca mai înainte, dar era diferit. Căci Feyra simțea o amenințare aproape palpabilă venind dinspre cutia din spatele pânzei, ceva terifiant și neliniștitor, așa cum nu mai trăise vreodată. Privi spre draperia de culoarea morții și spre spațiul dintre ea și sarcofag, ascultând în tăcere. Brusc, liniștea fu destrămată de glasul subțire, inconfundabil, al lui Kizlar Aga, care trase pasarela pe doc.

Apoi, fata simți o hurducătură puternică și auzi un strigăt, urmat de pleoscăitul unei funii uriașe în apă, iar în aer se răspândi miros de cânepă arsă, când corabia se smulse de la dană. Stomacul Feyrei fu cuprins de spasme. Nu mai era cale de întoarcere. Porniseră pe mare.

Capitolul 7

În primele câteva ore ale călătoriei, Feyra încercă să stea nemişcată, dar tangajul navei o împingea înainte şi înapoi. Nu mai fusese niciodată într-o călătorie adevărată pe mare, în afara plimbărilor de plăcere făcute cu caicul poleit al lui Nur Banu, şi niciodată nu părăsise bazinul auriu al Bosforului. Totul i se părea atât de straniu – ritmul acela şi legănarea valurilor.

Atunci când corabia cobora pe valuri, ea simţea că trupul îşi pierde greutatea, iar atunci când se înălţa, spinarea ei era împinsă înspre saci cu o asemenea presiune, încât simţea iar durerea provocată de cingătoare. Panica şi neliniştea o cuprinseră, căci tangajul i se părea groaznic, iar aşteptarea fiecărei ridicări şi fiecărei căderi, aproape insuportabilă. Pierderea echilibrului, la capătul fiecărei urcări, chiar înainte de a cădea la loc, îi provoca greţuri cumplite. Acum, pentru prima oară, Feyra înţelegea comportamentul tatălui ei când acesta se întorcea dintr-o expediţie îndelungată. Nu era de mirare că bărbatul păstra încă paloarea şi starea de rău chiar şi la câteva zile după debarcare; chipul lui avea albeaţa străvezie a unui os, mâinile îi tremurau, iar căpitanul nu putea traversa o încăpere fără să se împleticească.

Feyra era o fire pragmatică. Îşi amintea ceea ce tatăl ei îi spusese de multe ori: „Am nevoie de o zi şi o noapte la bord ca să-mi capăt picioarele de mare. Apoi, îmi trebuie la fel de mult timp pe uscat, ca să scap de ele". Încercă să-şi controleze răsuflarea şi, cu timpul, învăţă să se obişnuiască puţin cu tangajul corabiei. Îşi aminti cum se simţise prima dată când călărise. Slujnica lui Nur Banu care avea grijă de caii palatului o învăţase să se ridice şi să coboare în şa, în ritmul trapului, pentru ca trupul ei să compenseze mişcarea calului, făcând călăritul mai plăcut. La fel trebuia să procedeze şi în acest loc străin.

După o vreme se simţi în stare să stea în picioare şi împinse sacii grei din jurul ei. Apoi începu să-şi facă un fel de cuib între lăzile cu mărfuri. Sub ea se afla o saltea de pânză; într-o parte era bordajul corabiei, din scânduri suprapuse, în cealaltă, un şir de butoaie. Pe sub pântecele rotunde ale acestora se căscau găuri prin care putea vedea clar cala şi draperia.

În același timp, butoaiele o ascundeau vederii oricui ar fi pătruns în cală. Feyra socoti, după cantitatea de provizii aflată în cală, că ar putea fi în siguranță mai multe zile ori, poate, săptămâni, căci erau numeroase butoaie, cutii și saci între ascunzișul ei și trapa deschisă în punte. Ca să se poată hrăni, marinarii le-ar fi luat întâi pe acestea.

Feyra știa că era absolut necesar să-și ascundă prezența, până când călătoria era sigură. Îl văzuse pe tatăl ei marcând acel punct pe hărțile și atlasele pe care le ținea într-o lădiță specială, în casa lor. Când era copil, îl urmărea pe căpitan desfășurând pergamente mari pe masă, luându-și compasurile marinărești de argint și trasând ruta călătoriei. Feyrei îi plăcea să privească aceste instrumente mișcându-se între degetele tatălui său, întinzându-se peste mări ca niște manechine argintii, cu ace în loc de degete. La un anumit moment, în această peregrinare, manechinele se opreau, cu un picior suspendat în aer, stând în echilibru, ca un dansator. Timurhan apăsa atunci acul rămas jos în pergament, punea deoparte compasul și marca locul trasând pe el, cu putere, o cruce. „Aici", îi arăta el, „e punctul de unde nu te mai poți întoarce."

Punctul din care întoarcerea devenea imposibilă, înțelesese ea atunci, și înțelegea și acum, era acela din care erai obligat să mergi mai departe. Era unul dintre cele mai importante marcaje în navigația maritimă; căci dacă proviziile erau puține, sau izbucnea vreo bătălie, sau atacau pirații, era esențial să știi dacă o corabie se mai poate încă întoarce ori e mai bine să-și continue drumul. Dacă Feyra reușea să-și ascundă prezența pe vas până la jumătatea călătoriei spre Veneția, marinarii n-ar mai fi putut întoarce corabia din drum după aceea. Atunci, ar fi trebuit s-o accepte, la bine și la rău, iar ea ar fi împărtășit destinul tatălui său, oricare ar fi fost acesta.

Zorii se strecurau printre crăpăturile bordajului. Feyra își lipi fruntea de cea mai mare dintre ele, iar stropii sărați și vântul aproape o orbiră. Dar nu putu zări nimic dincolo de norii plumburii. Apele nu mai erau de un albastru închis, ci cenușii, iar valurile se umflau ascuțite și periculoase. Chiar și marea se schimbase aici. Fata lăsase în urmă tot ceea ce cunoscuse vreodată. Brusc, Feyra simți o nevoie puternică de a se ghemui la pieptul tatălui ei.

Lacrimile i se amestecară cu stropii de apă și fata clipi des, simțindu-și dintr-odată pleoapele grele de oboseală. Doctorul din ea o sfătui să se odihnească. Era trează de dimineața trecută, din clipa în care se îmbrăcase în fața oglinzii, și de atunci lăsase în urmă o zi, o noapte și o lume. Pe când se cufundă în somn, ultimul ei gând conștient a fost ca, imediat ce se va trezi, să dea la o parte draperia și să vadă ce grozăvie se ascunde dincolo de ea.

Când Feyra se trezi, o ardea o sete cumplită, dar nu-și putu, inițial, mișca deloc capul, căci îi duduia ca o tobă. Se ridică în picioare cu mare

greutate, repetând efortul făcut în noaptea precedentă. Răul de mare o măcina și își dădea seama că era ceva în neregulă cu trupul ei.

Carnea îi ardea, privirea i se învârtejea, capul îi exploda. Trebuia să bea apă. Își aminti o frântură de imagine, aparent ceţoasă și îndepărtată – o semilună de apă de ploaie zăcând pe capacul unui butoi. Cu un efort uriaș, își târî mâna dreaptă pe un sac și o înălță cu greutate spre butoiul de lângă ea. Își îndoi degetele peste cercul de cupru ce mărginea capacul butoiului și le lăsă în binecuvântatul ochi de apă din interiorul lui. Apoi își duse degetele la gură și supse cu nesaț cele câteva picături de umezeală.

Când își retrase degetele de la buze, observă cu uimire că vârfurile acestora erau negre. În frânturile de lumină aurie a zorilor, văzu că degetele îi erau pătate, negre, de parcă ar f fost o pană de gâscă înmuiată în cerneală. În butoi trebuia să fi fost smoală. Feyra își supse iar degetele, dar culoarea nu se schimbă: pielea îi era neagră ca smoala.

Fata era familiarizată cu simptomele gangrenei, dar nu avea nici o rană, nici o vătămătură pentru ca gangrena să se instaleze. Nemaiputând să-și țină palma în dreptul feței, o lăsă să cadă. Și atunci simți o durere ascuțită la subraț. Cu cealaltă mână se pipăi la subsuoară, între braț și sân, și descoperi o umflătură rotundă și mare cât o smochină.

Într-o clipă, o trecură fiori de gheață. Examină umflătura cu mișcări disperate, simțind, la fiecare atingere, cuțite în carne. Ar fi putut avea cancer, cum aveau, la sâni, unele dintre concubinele din harem? Nu, căci nu mai văzuse niciodată ca o asemenea gâlmă să apară peste noapte, și, în plus, particularitatea amenințătoare a acestei boli era că nu dădea dureri.

Dar atunci? Feyra învățase că subsuorile, vintrele și gâtul se umflă în timpul bolilor, fiindcă umorile se adună acolo ca apa de ploaie într-o găleată pusă sub streașină, dar ea nu se știa atinsă de vreo boală. Se prăbuși iar, slăbită de șoc, cu trupul cuprins iarăși de văpăi, cu sudoarea scurgându-i-se pe sacii de sub ea. Din acel moment nu prea mai știu mare lucru.

În rarele sale momente de luciditate din zilele ce urmară, Feyra a fost vag conștientă că oamenii veneau și plecau. Aduseseră un felinar, pe care-l atârnau în fiecare noapte de un cârlig deasupra calei, pentru ca șeful de echipaj să vadă sacii cu alimente, iar dimineața îl luau. Dar, curând, Feyra deveni insensibilă la aceste schimbări și pierdu șirul zilelor.

Din când în când se auzea vorbind singură, bolborosind cuvinte fără sens și chiar cântând. Inițial, își dădu seama că trebuia să păstreze tăcerea când chepengul din punte se deschidea, și se forța să-și țină maxilarele să nu-i clănțăne, de la friguri. Dar cu timpul, și această urmă de cunoștință o părăsi și fetei nu-i mai păsă. Nu voia decât să fie găsită, să fie ajutată, vindecată, dusă la tatăl ei, în loc să moară acolo, singură, și să putrezească până când proviziile aveau să fie suficient de împuținate ca marinarii să o poată descoperi.

Lacrimi de autocompătimire i se scurgeau pe obraji, până în urechi, şi, cu timpul, după multe ore şi zile singuratice în care fie curgeau apele pe ea de căldură, fie se simţea îngheţată şi scuturată de frisoane, începu să-şi dorească să moară. Nici nu-şi mai amintea cum era să fie sănătoasă; sănătatea părea, pentru ea, un vis îndepărtat, un oaspete care n-avea să o mai viziteze niciodată. A-şi dori să se înzdrăvenească părea un efort mult prea mare pentru ea. Ajunsese, în sfârşit, în punctul fără de întoarcere. Închise ochii, sperând că o face pentru ultima oară, şi se lăsă să plutească...

Se pomeni singură într-o încăpere imensă şi bine aerisită, pavată cu mozaicuri şi plăci de faianţă albe ca laptele şi fine precum coaja de ou. În centrul camerei se afla un sicriu, translucid ca sticla. Se apropie de el şi îngenunche; aplecându-se peste marginea sicriului îl văzu pe fostul sultan Selim învăluit în gheaţă, mort, cu ochii sticloşi şi pielea ca o apă albăstrie. Atinse gheaţa cu palmele, şi ele se udară şi-i îngheţară pe dată. Tremură de frig. Trebuia să-şi încălzească palmele. Se ridică şi merse spre fereastră, unde se afla o casetă aurită, sclipind în soare. Fata luă caseta şi se trezi, brusc, afară.

Soarele năucitor încălzea atât de tare cutia din mâinile ei, încât abia o mai putea ţine între palme. Dar, fără s-o scape, urcă dealul de pe ţărmul anatolian până la Üsküdar, unde se afla marea moschee ce străjuia oraşul. Se putu auzi întrebând de *arhitect* – „Unde era arhitectul?" –; căci i se spusese să nu lase cutia decât în mâinile lui Mimar Sinan.

Era absolut necesar să-l găsească pe arhitect. Îi întrebă pe toţi zidarii care dăltuiau blocurile mari şi ascuţite de piatră albă, dând târcoale fiecărui trecător ce purta pelerină, privind cu atenţie fiecare chip cu barbă. Era disperată. Trebuia să dea cutia arhitectului; aurul o frigea cumplit. Tot trupul îi ardea. „Unde era arhitectul?"

În cele din urmă, ajunse la o uşă pe a cărei arhitravă zări două compasuri sculptate; dar nu erau argintii, ca ale tatălui ei, ci de aur şi curbate – compasurile unui zidar. Uşa se deschise şi ea-l văzu pe arhitect – un om bătrân, bărbos, inspirând bunătate. „Tu eşti cel numit Sabato?" întrebă ea, iar bătrânul încuviinţă din cap. Uşurată, lăsă caseta în mâinile lui aspre şi noduroase, pătate cu praf de piatră. El se înclină în faţa ei. „Spune-i sultanei Valide că moscheea va avea o cupolă măreaţă", zise omul. Apoi Feyra fugi, îndreptându-se spre peninsulă, prin bazar şi Beltan, alergând într-una spre Topkapi. Străbătu curţile interioare şi ajunse la apartamentele sultanei Valide. Dădu într-o parte baldachinul alb al patului, dar stăpâna ei era deja un cadavru umflat, cu ochii nemişcaţi şi trupul intrat în putrefacţie, întins pe cuvertură. Feyra se apropie de ea spre a-i închide ochii de culoarea mării. Când ochii mamei se închiseră în faţa lumii, ochii fetei se deschiseră spre realitatea mizeră.

*

Feyra îşi plimbă limba prin gura uscată ca iasca şi se chinui să se ridice. Era încă slăbită şi năduşită, dar ştia că faza contagioasă a bolii care o cuprinsese trecuse. Îşi duse degetele în dreptul ochilor şi văzu că reveniseră la culoarea lor normală. Afară era probabil noapte, căci crăpăturile din punte erau întunecate, iar felinarul spânzura, scârţâind de o grindă, legănându-se odată cu corabia şi aruncând umbre bizare împrejur.

Vălurile şi pălăria îi căzuseră pe când se perpelea pe patul improvizat din saci. Cingătoarea cu leacuri era intactă, dar acum îi atârna, căci boala o făcuse pe fată să slăbească îngrozitor. Feyra clipi de două ori şi-şi răsuci capul care o durea cumplit – părul ei era doar o funie groasă şi sărată, lunecând între umerii ascuţiţi ca nişte săbii – când încercă să se uite în spate. Urma trupului ei era imprimată pe sacii de dedesubt, înnegriţi de sudoare acolo unde ea stătuse. O pată neagră şi urâtă se lăţea în locul unde bubonul de la subraţ se spărsese şi-şi vărsase otrava pe pânză. Tânăra îşi ridică braţul şi văzu că la subsuoară şi rochia era, de asemenea, pătată. Dar n-avu timp să se gândească la umoarea aceea, căci o voce îi atrase atenţia.

Se gândi că, probabil, era încă pradă delirului. Dar vocea se auzi iarăşi, răguşită ca un croncănit de cioară. Pielea îi îngheţă pe dată, căci, atunci când glasul destrămă iar tăcerea, ea recunoscu cuvântul rostit; un cuvânt care însemna că fusese descoperită. Feyra aşteptă, încordată toată, ca sacii şi butoaiele să fie date la o parte şi biata de ea să fie descoperită. Dar croncănitul de răpitor continuă, repetând doar un singur cuvânt.

Feyra se repezi spre saci, cu braţele slabe ca nişte sfori şi, cu un efort suprem, se eliberă din temniţa de grâne. De îndată ce văzu totul înaintea ei, remarcă, uluită, că trapa din punte era închisă şi ea era singură în cală. Se ridică, şovăitoare ca un copil care face primii paşi, şi porni spre locul de unde i se părea că se aude vocea, înaintând cu greu, din pricina slăbiciunii picioarelor şi a tangajului navei. Merse încet, ca şi cum s-ar fi târât prin nisip, punând un picior înaintea altuia, ca braţele unui compas, de parcă ar fi măsurat spaţiul dintre ea şi draperie.

Jumătate din drum. Mai puţin de jumătate. Se întinse către muselina albă şi, cu o senzaţie de groază, o trase deoparte. Chiar în clipa aceea, corabia străbătea, în tăcere, arhipelagul întunecat al celor o mie de insule, cunoscut drept Peloponez, de unde un căpitan de vas răpise cândva o prinţesă veneţiană.

Era punctul fără întoarcere. Feyra privi spre sarcofag şi-şi dădu seama că are dreptate – vocea venea de acolo. Sleită de puteri, nu mai putu sta în picioare. Genunchii îi cedară şi se îndoiră, iar picioarele se frânseră sub ea. Îngenunche lângă coşciugul de metal, ca odinioară înaintea unui sultan închis într-un sicriu de gheaţă.

– Fetiţo? se auzi iar glasul.

– Da, străine.

Capitolul 8

Feyra vorbi din nou, simțindu-și gura uscată ca iasca:

– Cine ești?

– Eu sunt Moartea.

Fata se cutremură, gândindu-se că febra o ucisese, până la urmă, și acum se află pe lumea cealaltă.

– Ce vrei de la mine?

– Un alt suflet.

Împietrită de groază, Feyra nu-și putea dezlipi privirile de pe sarcofag, încercând să înțeleagă. Acum era aproape de coșciug și își dădu seama că mai văzuse asemenea lucruri înainte. Era turnat din cositor și frumos împodobit cu bijuterii. Modele geometrice înlănțuite, în stil otoman, se îmbinau cu înscrisuri caligrafice aurite, în stil *Diwani*[1]. Văzuse un sicriu asemănător când sultanul Selim fusese depus, după moarte, în Hagia Sofia, direct sub cupola imensă, pentru ca supușii îndurerați să-și ia adio de la el.

Aici, în cala mucegăită, lucrurile erau diferite. Lucrătura măiastră a sarcofagului contrasta cu o teribilă miasmă de excremente umane, care se simțea deși, din loc în loc, de nituri erau agățați săculeți cu mirt – plantă pe care fata o recunoscu pentru puterea de a stăvili mirosurile rele. În Hagia Sofia, chipul sultanului se vedea clar prin racla de cristal; aici însă, geamul fusese spart și înlocuit cu o mică ramă de muselină opacă, o țesătură suficient de rară spre a permite aerului să treacă. Muselina se ridica și se cobora, la intervale regulate, vibrând încetișor, ca pielea unei tobe.

Ceva încă respira acolo. Acel ceva aflat acolo era încă viu, în ciuda numelui pe care și-l dăduse. Din sarcofag se auzi un oftat, iar muselina se umflă ca o pânză.

– N-am vrut să te sperii. Voiam doar să-ți spun că îmi doream un prieten, un tovarăș de drum. Sunt închis aici de patru zile. Singur.

Vocea era bărbătească, profundă și purta răgușeala cuiva dependent de pipă, ca și tatăl ei. Fata începu să nu se mai teamă.

---

[1] Gen de scriere caligrafică arabă, stil cursiv, dezvoltat cu precădere în secolele XVI-XVII în Imperiul Otoman (n.r.)

– Ţi-am auzit vorbele şi cântecele. Am crezut că eşti una dintre acele sirene despre care se zice că ar bântui ţărmurile Greciei, căci trebuie să fim de pe acum în apele ei.

Prin urmare, Moartea nu era aşa de neştiutoare în privinţa navigaţiei.

– Acum ştiu că eşti o muritoare. Te-am auzit suferind cum am suferit şi eu. Îmi pare rău pentru tine că eşti aici, dar mă bucur pentru mine.

Feyra întinse palma şi o lipi de placa de cositor, într-un gest involuntar de milă. Se aşteptase ca metalul să fie rece, dar era cald la atingere, ca şi cum o febră ar fi radiat din interior.

– Care-i povestea ta?

– Eu trebuie să-ţi pun ţie o întrebare mai întâi. Eşti credincioasă slăvitului sultan Murad?

Feyra avea o mie de răspunsuri de dat la această întrebare. „E un criminal. E fratele meu. Vrea să-i fiu soţie." Dar, în loc să răspundă astfel, murmură, cu grijă, formula consacrată:

– E lumina ochilor mei şi desfătarea inimii mele.

– Dar îi eşti credincioasă? Fiindcă nu-ţi pot spune ceea ce am să-ţi spun dacă nu ştiu mai întâi asta.

Moartea voia să facă un târg. Feyra citise poveştile persane şi înţelesese procesul – un schimb de poveşti tainice, ca mărturie a credinţei. O prinţesă captivă trebuie să-şi negocieze eliberarea cu răpitorul ei. Fata văzuse minunatele pergamente cu anluminuri din biblioteca Palatului Topkapi – o fecioară oacheşă, în şalvari, cu picioarele încrucişate sub ea, discutând cu vreo himeră monstruoasă şi ţinându-şi mâinile spre cer, cu degetele răsfirate ca un evantai.

Deşi nu citise niciodată despre vreo fată care să discute cu Moartea, Feyra ştia ce i se cere. Trebuia să dezvăluie un secret, înainte ca necunoscutul să i-l destăinuie pe al lui. Ca şi cum totul ar fi făcut parte dintr-o altă realitate, ea îşi încrucişă picioarele, după obiceiul povestitorilor otomani, şi începu:

– În a douăzeci şi una zi a lunii *dhu 'l-qa'dah*, în anul 982, s-a întâmplat să fiu numită *Kira* a mamei slăvitului nostru sultan, Nur Banu. Când tatăl slăvitului nostru sultan, sultanul Selim, a murit – fie ca Allah să-l ţie în lumina Paradisului – sultanul nostru Murad se afla departe de palat, în provincia Manisa, unde era, pe atunci, guvernator. Stăpâna mea, Nur Banu, ştiind că fraţii lui geloşi vor încerca să-i ia tronul, a decis să ascundă tuturor moartea soţului ei. Mi-a încredinţat mie misiunea aceasta, şi am poruncit marilor cuhnii ale palatului să-mi aducă multă gheaţă, iar din ea am făcut un sicriu foarte asemănător cu cel în care te afli, şi astfel, în arşiţa verii, trupul lui s-a păstrat, neatins de putreziciune. În următoarele zile, l-am dus într-o litieră la rugăciune şi chiar la hipodrom, pentru a prezida cursele de cai, înţepenit pe tronul lui de aur. Astfel, toţi au fost convinşi că sultanul e viu. Timp de douăsprezece zile, Selim a trăit în

coșciugul lui de gheață, douăsprezece zile mai mult decât Allah îi dăruise pe Pământ, până când Murad a revenit la Constantinopole. La urcarea lui pe tron, Nur Banu a dobândit titlul de sultană Valide, pentru strădaniile sale, iar Selim a fost așezat într-un sicriu de argint și pus în Hagia Sofia, să-l vadă toți și să-l jelească. Astfel, se poate spune că am avut privilegiul de a-l ajuta pe slăvitul nostru sultan să-și capete tronul. Asta n-am spus-o până acum nici unui suflet omenesc.

Feyra așteptă ca tăcerea care urmă să se sfârșească. În tradiția povestirilor musulmane, urma ca fecioara să fie dusă în lumea subpământeană, sau să fie spusă o altă poveste, în schimb.

– În a șaptea zi a acestei luni, *sibtambir*, în acest an, 983, auzi ea, cu ușurare, vocea din sarcofag grăind, Allah a vrut să cad bolnav prin munți, în drumul meu spre casă, dintr-o lungă călătorie. Nu era nimeni să mă ajute decât un păstor. M-a pus într-un car și m-a hurducat până la o moschee, pe vârful unui deal, unde imamii erau pricepuți la tămăduiri. Dar ei s-au uitat la mine doar o dată, mi-au dat o cămăruță și m-au lăsat să mor, crezând că boala mea nu are leac. Când m-am trezit din fierbințeala care mă cuprinsese, lângă mine se afla însuși doctorul sultanului, Hagi Musa.

Feyra avu o tresărire auzind numele mentorului ei. Ea remarcă și tonul de satisfacție din vocea necunoscutului; Moartea, se părea, avea și mândrie.

– A venit la mine și m-a întrebat dacă vreau să mă îmbarc pentru o misiune foarte importantă, în slujba sultanului. Era speriat, vedeam groaza în ochii lui. La început, am crezut că era speriat de sultan, dar, de fapt, era speriat de mine. De ceea ce eram. Eu eram Ciuma.

Feyra îngheță. Știa, desigur, de teribila molimă care bântuise Constantinopolele în anul 747, când mii de vieți fuseseră secerate. Boala fusese, vreme de secole, doar amorțită, și acum, se părea, se întorsese.

– Moartea Neagră? șopti ea.

– Ciuma... Moartea Neagră... are multe nume. Deși nu mai trecusem prin oraș de multă vreme, știam poveștile despre ciumă. Știam că sunt condamnat la moarte. Și doctorul o știa. El mi-a promis aur pentru nevasta mea, slujbe înalte pentru fii, o partidă bună pentru fata mea, când avea să fie de vârsta măritișului. Se părea că știe totul despre mine. Mă cunoștea de la Lepanto.

Feyra se aplecă și mai mult spre coșciugul de cositor. Așadar, Moartea cunoștea mările lumii, la fel ca tatăl ei.

– Mi-a spus că, dacă accept planul sultanului, pot învinge singur vechiul nostru dușman, și mi-a spus că aveam de ales: fie muream în acel loc pustiu, pe un vârf de deal, iar familia mea avea să trăiască în sărăcie, fără să mai afle vreodată ceva despre soarta mea, fie puteam deveni un erou precum cei din legende, cu numele scris în cronici și slăvit în cântece,

în vreme ce familia mea urma să trăiască în belşug. Nu prea aveam de ales, îţi dai seama.

Feyra auzi un bufnet şi un geamăt din sicriu, căci Moartea încerca să se dezmorţească.

– Poţi să-mi dai puţin apă? Mi s-a uscat gura de la atâta vorbit. E o cană lângă tine. Uneori, marinarii îşi mai amintesc să-mi dea apă, alteori uită.

Feyra se uită pe jos şi văzu o căniţă de argint cu un mâner subţire, ca o coadă de polonic, pe care femeile din harem obişnuiau să o folosească atunci când se spălau. O aşeză deasupra ramei înguste, acoperite cu muselină, şi turnă un şuvoi subţire prin ea. Îşi închipui cum monstruoasa creatură de dedesubt lipăia cu lăcomie apa şi o auzi plescăind din buze de plăcere.

– M-au cărat cu o litieră peste dealuri, la o gheţărie de lângă golf. Le-a trebuit mult să mă ducă pe un drum, dincolo de zidurile oraşului. Nu l-am mai văzut pe doctor de atunci, dar oamenii sultanului, îmbrăcaţi în pelerine negre, cu turbane negre şi feţele acoperite cu măşti au avut grijă de mine. Nu mi-am dat niciodată seama dacă erau soldaţi sau, mai curând, imami, căci vorbeau despre misiunea şi războiul lor, dar şi despre sacrificiul pe care urmau să-l facă şi despre răsplata paradisului.

Soldaţii despre care vorbea Moartea erau ieniceri, complet echipaţi în negru, elita fanatică a armatelor sultanului. Răpiţi din familii creştine încă de copii şi convertiţi la dreapta credinţă, ei erau mai devotaţi lui Allah decât cei care se născuseră în familii musulmane. Feyra se gândi la toate astea, dar nu zise nimic, ci lăsă Moartea să vorbească.

– Aceşti soldaţi ai lui Allah m-au băgat în sicriu. Mi-au înfăşurat vălătuci de lână pe sub şolduri, pentru nevoile trupeşti, au pus pe lângă mine carne uscată, ca să mă hrănesc, şi din când în când îmi dau apă, prin rama asta tăiată în dreptul gurii mele. Sicriul e destul de mare, precum vezi, şi mă pot suci în el, dar nu-ţi ascund cât am fost de îngrozit când au bătut în cuie capacul peste mine. Am crezut că n-o mai ies niciodată viu din acest mormânt. Dar mi s-a spus că voi mai ieşi o dată, la sfârşitul călătoriei noastre, când va trebui să mă amestec printre oameni şi să le ofer darul sultanului. La Veneţia.

Rosti numele oraşului cu ezitare, de parcă l-ar fi durut să o facă.

Feyra îl ascultă, cutremurată. Avea confimarea cumplită a tot ce încercase să-i transmită Nur Banu. Sultanul trebuia să fie, într-adevăr, un monstru, dacă putuse născoci un asemenea plan. Simţi că o cuprinde ameţeala, şi un gust acru, de bilă, îi veni pe gât, atât de pregnant, încât avu impresia că boala revine. Dar îşi dădu seama că, de fapt, starea de rău era cauzată de dezgustul moral resimţit faţă de ideea diabolică a omului care voia să distrugă un oraş întreg.

– Şi dacă nu vei trăi îndeajuns ca să ajungi la Veneţia? întrebă ea, încercând să nu dea glas dispreţului şi indignării.

– Soldatul mi-a spus că, dacă voi muri, trupul îmi va fi aruncat în valuri, veni răspunsul. Și, pe urmă, acest om se va lungi în coșciug, se va înveli cu giulgiul meu, va respira miasmele mele și va duce cu sine ciuma.

Fata înțelese planul și i se zbârli pielea pe ea de groază.

– Deci acest om e la bordul navei?

– Da, este. Și dacă și el moare, un alt soldat al sultanului îi va lua locul. Toți bărbații de pe această corabie au făcut legământ să ducă ciuma în inima Veneției. Sunteți condamnați, fato. Și tu ești!

Teama Feyrei făcu loc curiozității.

– Dar ce rost are acest șir inutil de sacrificii? De ce și l-ar asuma un om sănătos?

– Bunul doctor mi-a spus că, în vremea lui Iustinian, ciuma a fost adusă la Constantinopole, într-un balot de mătase, de la Pelasium. Sultanul ar fi putut proceda la fel, dar a vrut să fie sigur; așa că doctorul l-a sfătuit că modul ideal de a purta boala e în trupul unei victime. Deci când ți-am spus că eu sunt Moartea, n-am greșit. Numele meu adevărat nu ți-l pot destăinui, căci am jurat să păstrez taina, în numele sultanului, lumina ochilor mei și desfătarea inimii mele. Fie că planul merge, fie că dă greș, e la fel de necesar ca sursa molimei să rămână necunoscută. Soldatul mi-a spus că, dacă statele creștine ar ști ce am pus la cale, imperiul nostru ar fi condamnat și am atrage asupra noastră o cruciadă contra Constantinopolelui, așa cum s-a întâmplat în vechime.

Acum înțelese Feyra de ce Hagi Musa era atât de speriat în timpul discuției lor din Sala Fântânii Abluțiunii, încât abia remarcase moartea lui Nur Banu. Acum, avertismentele căpătau sens. Doctorul, care depusese un jurământ pentru a salva viețile bolnavilor, nu putea accepta cu dragă inimă infamia unui plan care urma să răpească mii de vieți. În cele din urmă, fata dădu glas ororii pe care o simțea, fără să-și mai poată stăpâni oprobriul:

– Dar oamenii din Veneția, cetățenii simpli, femeile, copiii?

– Ce-i cu ei? veni replica. Doctorul nu s-a înșelat în privința mea. Am fost la Lepanto. Blestemații de venețieni ne-au incendiat corăbiile. Le-am privit arzând, fetițo, și am văzut cum toți marinarii de pe ele au pierit în flăcări. Nu, primesc cu dragă inimă misiunea ce mi-a fost încredințată. Și sunt fericit!

În următoarele două zile, Feyra se întări tot mai mult și începu să creadă că se întâmplase un miracol, de vreme ce fusese vindecată de cea mai cumplită dintre boli. Nu-i spuse Morții despre asta, căci se temea să-i dea speranța unei asemenea vindecări. Prietenia lor se consolidă în acele zile, iar noaptea, după ce șeful de echipaj își făcea rondul, ea trăgea draperia albă și vorbea cu Moartea.

Printr-o înțelegere tacită, nu mai discutară despre misiunea și despre boala bărbatului. În schimb, vorbiră despre casă, despre locuri și lucruri pe care amândoi le cunoșteau – bazarul, târgul din Pera, regata de pe Bosfor. El îi vorbea, când găsea puterea, despre călătoriile lui, amintindu-i foarte mult de tatăl ei. Feyra îl întrebă, mai pe ocolite, dacă auzise cumva de vreun cal negru legendar sau de un cal de altă culoare, dar omul nu știa nimic. Îl întrebă chiar dacă știa un bărbat pe nume Sabato – încercă să-i dea și cuvântul în venețiană, și în turcă. Dar la auzul numelui venețian, necunoscutul se arătă atât de dispreţuitor, încât scuipă, murdărind muselina din dreptul gurii sale, iar fata îl lăsă în pace.

Singurul subiect asupra căruia nu se interesă îl constituia familia lui. Feyra știa că, într-un fel sau altul, omul avea să moară și, cu siguranță, n-ar fi suportat să audă că avea o fată care-i cânta, pe când torcea cu fusul în bucătărie, un fiu care-i spunea glume, pe când arau amândoi cu plugul tras de boi, sau o nevastă care-i mângâia barba și-l săruta când pleca de acasă la moschee, în fiecare dimineață. Încercă doar să-i ușureze ultimele zile pe cât de mult putu, căci nu-și putea imagina o oroare mai mare ca existența lui – să fie închis în acel spațiu strâmt, în propriile excremente și devorat de viu de boală.

Acum își dădu seama de ce tatăl ei o întrebase, cu câteva zile în urmă, la cină, despre izolarea unui bolnav la bordul unei nave. Ea îi dăduse ideea draperiei, sfătuindu-l să facă o despărțitură din muselină, ea îi spusese să-i atârne de jur-împrejur săculeți de mirt, pentru a domoli miasmele. La drept vorbind, chiar ea pusese Moartea în acel sicriu.

– Fetițo?

– Da, Moarte!

– Te-ai gândit vreodată la *Jannah*? Cum crezi că e?

Feyra se gândi o clipă. I se mai pusese acea întrebare, în harem – muribunzii își îndreptau întotdeauna ultimele gânduri spre ce urma după viață. *Jannah*, paradisul, era destinația care îi fusese promisă, și ea nu se arătă surprinsă că bărbatul dorea să nu se mai preocupe de groaznica lui închisoare trupească, ci de marele neant de dincolo.

Dar nu știa ce să-i răspundă. I-ar fi putut spune că urma să trăiască veșnic pe pajiști înflorite, să mănânce doar miere dulce și să se îmbrace cu veșminte bătute cu pietre scumpe. Însă ea credea în bine și în rău, într-un profet și într-un Dumnezeu care, la rândul lor, credeau în oameni, deci nu-i putea spune străinului, cu conștiința împăcată, faptul că va fi răsplătit dacă pustia un oraș întreg. Fu salvată de la rostirea unei minciuni acceptabile sau a adevărului crud de un strigăt care se auzi deasupra capetelor lor, a punții, a pânzelor și chiar a catargului:

– Pământ la orizont!

Capitolul 9

– Moarte?

– Da, fetiţo.

– Ne-am oprit?

– Da. Au aruncat ancora. Trebuie să fim aproape.

– De ce ne-am oprit?

– Se aşteaptă o furtună. Şi soldatul mi-a zis acelaşi lucru. Abia după aceea ne vom apropia mai mult de oraş şi îmi voi putea îndeplini misiunea.

Feyra începu să se teamă de sosirea furtunii, din cauza teribilului lucru pe care şi-l impusese să-l facă. Pentru orice om ar fi fost groaznic de contemplat o asemenea posibilitate, cu atât mai mult pentru ea, şi nu pentru că omul din sicriu era acum prietenul ei, ci deoarece, fiind doctor, jurase să vindece, nu să ucidă. Era dornică să se arate echipajului şi să-şi caute tatăl, dar nu o putea face; n-ar fi fost liniştită să o facă, de dragul lui, până nu-şi ducea fapta la bun sfârşit. La urma urmei, o viaţă cântărea cât un fulg, dacă o punea în balanţă cu zece mii de alte vieţi care puteau fi salvate.

Momentul veni într-o dimineaţă, când un tunet îi zgudui tot trupul, urmat de o descătuşare de fulgere atât de intensă, încât dezvălui toate crăpăturile bordajului, iar cala fu luminată, pentru o clipă, ca ziua. Aproape instantaneu, Feyra simţi o smucitură şi auzi huruitul unui lanţ sub ea, căci ancora era trasă din apă. Ghearele mari de fier scrijeliră carena, ca şi cum o fiară monstruoasă căuta să se cţere la bord, iar corabia se puse în mişcare.

Fata auzi deasupra ei strigătele marinarilor, scârţâitul funiilor încordate şi pocnetele pânzelor, care erau trase cu putere în vânt. Corabia se opinti din toate încheieturile, iar Feyra simţi cum e împinsă cu putere în faţă, pe când *Il Cavaliere* începu să străpungă valurile, mergând cu toată viteza înainte.

În ultimele zile se arătase mai tăcută faţă de necunoscut. Un motiv ar fi fost acela că ştia despre starea lui că se înrăutăţea – răsuflarea îi devenea mai grea, vorbirea, din ce în ce mai confuză. Un alt motiv era că Feyra,

atunci când devenise clar că nava înainta, spre a pătrunde în Veneţia, nu mai putu suporta să stea lângă el, ştiind ce avea de gând să facă.

Pe când corabia prindea viteză, fata traversă cala, mergând împleticit din cauza tangajului puternic, şi trase draperia albă pentru ultima oară. Afară, vântul şi valurile vuiau, acompaniate de scârţâitul lugubru al lemnăriei vasului, dar sarcofagul era cufundat într-o tăcere sinistră. Poate că străinul deja murise. Ea spera să fie aşa.

Se aşeză lângă sicriul masiv şi începu să-l împingă cât de tare putea. Forţele aproape îi reveniseră, căci mâncase şi băuse pe săturate din provizii, spre a se întrema. Dar efortul era prea mare chiar şi aşa, iar sarcofagul nu se mişcă nici cu un deget. În final, lăsă forţa naturii să o ajute. Corabia se clătina şi se înclina în asemenea grad, încât fata reuşi să împingă sicriul şi, când corabia se balansă iarăşi, se propti cu umărul în el, împiedicându-l să alunece înapoi pe podea.

În cele din urmă, reuşi să proptească sarcofagul de uşile rampei prin care marinarii urcaseră marfa la bord. Ca să fie sigură că tangajul n-o va azvârli şi pe ea în valuri, Feyra îşi înfăşură de încheietură un odgon, pe care îl legă de un stâlp din cală. Apoi, desfăcu zăvoarele şi împinse uşile duble în afară, deschizându-le larg.

Imediat, uşile se trântiră spre ea şi o loviră peste braţe. Le dădu iar în lături, dar vântul le împinse înapoi. Cu un efort enorm, deschizând câte o uşă pe rând, reuşi, în cele din urmă, să le împingă suficient de tare, încât să le lipească de bordaj, iar vântul le ţintui acolo. După temniţa rece şi umedă, ochii îi erau orbiţi de atât de multă lumină, iar aerul proaspăt de afară îi tăie răsuflarea. Furtuna făcea otgoanele grele să se izbească de saborduri ca nişte bice, iar marea o udase până la piele cu stropii ei îngheţaţi, gata să o tragă în adâncuri. Privi în jos cu groază – se afla, parcă pe spinarea unui dragon furios. Marea părea o cupă uriaşă cu cositor topit, care clocotea cu atâta putere, că, într-o clipă, fata se simţea parcă într-o vale aşa de adâncă, încât nici cerul nu se mai vedea, iar în următorul moment se pomenea ridicată pe vârful unui munte de apă.

Ţinându-se cu putere de funia udă, fata zări o insuliţă luminată de torţe şi înconjurată de ziduri şi auzi un ţipăt, în timp ce corabia aluneca peste valuri. Feyra se opinti în sarcofag şi, ajutată de tangaj, văzu cum mai întâi un sfert, apoi o treime din el iese în afara navei. În furtuna care urla cu putere, distinse totuşi clar un ţipăt, de astă dată şi mai sfâşietor. Era Moartea, care îşi dădu seama ce are de gând să facă fata şi începu să bată în sicriu, ţipând după ajutor. Feyra avu impresia că un marinar de sus îi răspunse cu un strigăt, acoperit rapid de plânsetele străinului:

– Nu, fetiţo, nu! Lasă-mă să trăiesc! Trebuie să fie triumful meu... Familia mea... Ce se va întâmpla cu familia mea? Te implor! Dacă nu-mi îndeplinesc misiunea, ei nu vor primi un sfanţ!

Fata încercă să nu-l asculte și, cu umerii sprijiniți în coșciug, vru să se opintească pentru ultima oară, când auzi cuvintele lui disperate:

– Am un fiu care vrea să-și cumpere un ogor lângă al meu. Îl cheamă Daoud și are doar șaptesprezece ani. Și am o fiică, Deniz, de douăzeci de ani, care vrea să se mărite, dar n-are pic de zestre. Nevasta mea, Zarafa... iubirea mea... bunule Allah, nu mă lăsa să-i dezamăgesc.

Atunci, ea știu că bărbatul era doar un om. Îl puteau numi „calul negru", ea îi putea spune Moarte, dar nu era altceva decât un muritor greu încercat de soartă, cu o familie și o fiică de vârsta ei. Lacrimile Feyrei erau smulse și șterse de vânturi înainte să-i ajungă la bărbie, dar ea nu se opri, ci continuă să împingă. Abia când lada se afla aproape cu totul afară, se opri și se trase înapoi.

Sicriul se clătină pe margine, balansându-se încoace și încolo, și în timp ce fata privea cu groază, acesta începu să se încline spre exterior și să alunece în apă.

Apoi, totul deveni confuz când, înapoia ei, chepengul de pe punte se deschise și marinarii dădură buzna în cală. Într-o clipă, îi legară fetei mâinile la spate chiar cu funia pe care și-o prinsese de încheietură, în vreme ce o siluetă țâșni pe lângă ea și se agăță de capătul sarcofagului, aflat încă în cală. Sicriul se răsuci și căzu înapoi, cu o bufnitură seacă.

Pe când marinarii îl trăgeau înapoi spre mijlocul calei, Feyra se lăsă moale și renunță la luptă, căci ar fi însemnat doar să-și facă rău sieși. La prima vedere, se părea că nici unul dintre bărbați nu făcea parte din echipajul obișnuit al tatălui ei, fiind îmbrăcați în veșmintele mohorâte ale ienicerilor și purtând pe cap turbane negre.

În timp ce sarcofagul era în siguranță, Feyra se pomeni împinsă în locul lui spre ușă, până dădu cu ochii de marea ca un zid argintiu, știind că va avea soarta pe care o urzise sicriului. Aproape se împăcase cu acest gând și aștepta ca marinarii să-i facă brânci în adâncuri, când se auzi un strigăt:

– Nuuu!

Omul care țipase era chiar cel care se repezise asupra sarcofagului și acum stătea în picioare, ud leoarcă, în fața ei. Turbanul îi fusese smuls de valuri, iar părul negru i se revărsase peste chip.

– N-o puteți ucide, le zise celor care o țineau legată, iar ochii lui poruncitori aruncau scântei. E fata căpitanului!

Atunci îl recunoscu. Îl știa din vedere, se numea Takat Turan și navigase adesea cu tatăl ei. Era mai apropiat ca vârstă de ea decât de Timurhan, iar fata își amintea că Lepanto fusese prima lui bătălie și că acolo, tatăl ei îi salvase viața. Dacă asta îl determinase să o salveze în ultima clipă, putea folosi în avantajul ei faptul că îi era dator părintelui ei.

Feyra își putea imagina cu greu cum arată – izbită de valurile mării, cu cămașa și pantalonii murdari, udă din cap până-n picioare. Le privise pe concubine exersându-și ocheadele lor ademenitoare, și pe odalisce

surâzând galeş în oglindă. Ea nu avea asemenea talent, dar îşi folosi tot farmecul pe care îl ascunsese vreodată sub vălurile ei şi-şi puse toată puterea de convingere în privire.

– Te rog, zise ea, uitându-se numai la Takat Turan, du-mă la tatăl meu.

Takat privi peste capul ei, la marinarul care o ţinea.

– Du-o la căpitan! se răsti el.

Marinarul ridică din umeri.

– Bine, bine! O s-o duc la el. Oricum, tot la fel se va sfârşi!

În spatele ei, Feyra auzi zăvorându-se uşile chepengului. Se lăsă de bună voie trasă afară, pe punte, din nou în lumina orbitoare. Legată cu mâinile la spate, fu împinsă spre capătul punţii principale, unde se afla cabina căpitanului.

În timp ce marinarii o smuceau într-acolo, se gândi ce-i va spune tatăl ei când o va vedea. Un matroz descuie uşa cabinei şi fata deveni atât de nerăbdătoare să-şi vadă părintele, încât nici nu se mai întrebă de ce era ţinut acolo, sub cheie. Dar când uşa se deschise şi Feyra se trezi îmbrâncită înăuntru, motivul deveni cât se poate de clar.

Timurhan zăcea, palid şi leoarcă de transpiraţie, pe patul de campanie, în vreme ce degetele pe care le dusese la piept de emoţie, când o văzu, îi erau negre ca tăciunele.

Capitolul 10

Uşa se închise, iar Feyra se prăbuşi în genunchi, în faţa patului. Nici măcar nu auzi când marinarul răsuci cheia în broască.

Patul căpitanului, agăţat cu funii de o bară mobilă, ataşată la rândul ei de grinzile cabinei, aproape o dărâmă când fata îngenunche. Patul era un simbol al statutului superior, o versiune mai confortabilă a hamacului mateloţilor de rând, cu stinghii laterale, pentru a-i menţine forma şi draperii, pentru a oferi umbră şi intimitate. Dar patul mişcător îl făcea pe tatăl ei să pară, mai curând, un copilaş în leagăn. Timurhan i se păru Feyrei mic, cum zăcea acolo, încolăcit pe cuvertura fină de lână; pentru moment, crezu că ea era mama, iar el copilul.

Feyra îi luă mâna înnegrită şi se strădui să-l privească pe tatăl ei cu ochii unui doctor. Era palid, fierbinte la atingere, cu răsuflarea grea. Îşi strecură palma pe sub cămaşa lui şi găsi la ambele subsuori umflăturile, semnele sigure ale ciumei. El recunoscu atingerea ei, căci ochii i se lărgiră şi un surâs stins îi înflori pe buzele crăpate, pe când încercă să-i pronunţe numele. Apoi, surâsul i se transformă într-un rictus dureros, când înţelese ce ar putea însemna prezenţa ei acolo. Inima fetei era şi ea sfâşiată de durere, şi Feyra îl îmbrăţişă cu toată puterea, sărutându-i obrazul scofâlcit.

– Nu te teme, îi şopti ea. Am avut şi eu boala asta, şi am scăpat de ea. Ai să te vindeci, vei vedea.

Feyra se forţă să creadă ceea ce spunea. Iată de ce nu fusese aruncată în valuri, iată de ce marinarul spusese „oricum toate se vor sfârşi la fel". Pentru ieniceri nu conta dacă ea pierea în valuri sau în cabina infectă. Dar avea să învingă încă o dată boala, de data asta în folosul tatălui ei.

Se ridică încet, stânjenită de tangaj, şi aruncă o privire prin cabină. Pe podea era o ţesătură aspră de pânză, pictată pentru a da aparenţa unui mozaic. Pe pereţii despărţitori se găseau agăţate picturi, iar într-un colţ era chiar şi o plită, pentru a da căldură iarna. Dar dincolo de miresmele de vinariţă şi de tămâie care îndulceau atmosfera se simţea o miasmă de putrefacţie. Tot acel lux din cabină nu-i mai servea acum la nimic tatălui ei.

Pe măsuţa de la celălalt capăt al cabinei, Feyra găsi un urcior cu apă, şi unul cu vin. Turnă încetişor puţin vin în apă şi privi cum norul roşiatic

se împrăştie, ca sângele, în sticlă. Luă apoi un burete folosit pentru a absorbi cerneala de pe pergamente, rupse bucăţile murdare de cerneală, şi apoi îl înmuie în apa amestecată cu vin, umezind cu el buzele bărbatului şi storcându-l până când un firicel de lichid i se prelinse acestuia în gura întredeschisă, făcându-l să tuşească uşor – un semn încurajator, consideră Feyra. În cele din urmă, îi şterse cu buretele obrajii, fruntea şi sprâncenele, răcorindu-l. Îngrijirile păreau să-i facă bine lui Timurhan, iar Feyrei i se păru că deja prinsese puţină culoare în obraji.

În contrast cu temniţa în care stătuse până atunci, această încăpere avea din belşug lumină, care pătrundea prin hublourile de la babord şi tribord, şi prin grilajul ce dădea spre dunetă. Ferestrele erau aşa de bine chituite, încât abia de auzea furtuna urlând afară, dar ploaia ropotea pe hublouri, transformând fiecare cerc de sticlă într-o mică tobă. Îşi privi tatăl care, nepăsător la uraganul de afară şi măcinat de propria luptă cu febra, căzuse într-un somn binefăcător. Feyra nu avea altceva de făcut decât să aştepte.

Pe măsuţa căpitanului, un glob de lemn se rotea în jurul axei sale, ca şi cum toate forţele celeste ar fi suflat asupra lui şi cele patru vânturi ar fi stăpânit acea zi. O sticlă goală de vin se rostogolea încoace şi-ncolo pe podea, în ritmul valurilor. După câteva clipe, Feyra nu mai putu suporta zgomotul ei şi, ridicând-o, o puse pe pupitru.

Se aşeză pe scaunul căpitanului şi privi printr-un hublou, şetrgându-l de aburul respiraţiei ei. Ceea ce văzu o făcu să se întrebe, pentru a doua oară în acea zi, dacă nu cumva murise şi trecuse în lumea de Apoi, pentru că prin perdeaua de negură se putea vedea o citadelă strălucitoare, plutind pe ape, cu turle vechi înălţându-se spre cer şi cu palate ca de fildeş, înşirate pe chei. Nici măcar rafalele puternice de ploaie nu-i puteau ştirbi din frumuseţea stranie. Dimensiunile locului erau vaste, iar portul dădea într-o piaţă largă, străjuită de stâlpi şi de arcade de piatră. Un turn măreţ domina întreaga scenă şi, într-un colţ al pieţei, parcă se ghemuise domul rotund şi auriu al unei biserici, cu pereţii pictaţi în culorii vii, ce sclipeau ca nişte mozaicuri în bătaia ploii.

În vreme ce fata rămăsese mută de uimire, corabia se strecură printre doi stâlpi enormi de marmură, care se înălţau spre cer, iar Feyra simţi huruitul lanţului, căci ancora era din nou lăsată la apă. Privi în sus, căutând să răzbată cu privirea printre rafalele de ploaie. Un stâlp avea în vârf statuia vreunui sfânt al necredincioşilor, iar celălalt, o creatură de care fusese învăţată să se teamă încă din copilărie: un leu înaripat purtând între gheare o carte.

Se afla la Veneţia.

Un sunet veni din patul de alături şi, întorcându-se, tânăra îşi zări tatăl ridicat în capul oaselor. Marinar până-n măduva oaselor, chiar şi în acea situaţie extremă, el auzise ancora şi ştiu că venise ceasul.

– Feyra, șopti, cu un efort supraomenesc, *Moartea se apropie.*

Fata îi înțelese frământarea mai bine decât și-ar fi închipuit el. Încuviință din cap și se întoarse spre fereastră, privind cum pasarela e lăsată pe chei. Vederea îi era îngreunată din cauza hubloului îngust, dar reuși să zărească, printre stâlpii de marmură, marea piață, oglindită în apă. În ciuda faptului că spațiul vast era inundat, o mulțime de oameni se plimbau prin piață, cu siluetele reflectate în oglinda apei, ca și cum asemenea inundații ar fi fost un lucru firesc.

Merse la celălalt hublou și privi înspre zona docurilor, în vreme ce auzi scârțâitul sarcofagului care era împins pe pasarelă, urmat de o bufnitură, când acesta fu lăsat pe doc. Feyra privi cu groază cum niturile erau desfăcute, iar frunzele de mirt erau luate de vânt. Ienicerii formară un semicerc în jurul sicriului. Nu mai aveau turbane pe cap, iar veșmintele militare erau ascunse sub pelerine mari, de culoare vineție. Erau transfigurați de spaimă când jalnica făptură umană din sicriu făcu un efort chinuitor să se ridice, tremurând ca un mânz abia fătat.

Mai întâi se așeză pe marginea sarcofagului, apoi ieși din el, cu brațele bălăbănindu-i-se pe lângă trup. Era o privelițe groaznică. Giulgiul în care fusese învelit era zdrențuit, și bucăți din el atârnau ca niște bandaje murdare – era parcă o mumie revenită la viață. Cineva îi aruncă o pelerină care se desfăcu în aer, proiectând o umbră întunecată deasupra lui. Bâjbâind, bărbatul și-o așeză mai bine pe umeri, trăgându-și peste cap gluga neagră. Pe spatele pelerinei era cusut cu fir de aur blazonul cu leul înaripat. Creatura începu să se miște gâfâind, în vreme ce coastele descărnate păreau să însuflețească aripile leului, atunci când se chinuia să respire.

Acum, Moartea era înveșmântată, cum se cuvenea, în negru.

Bărbatul rămase, pentru o clipă, pe marginea pasarelei, înainte de a coborî împleticindu-se pe uscat, ajutat de înclinația scândurii și de vântul care-i bătea din spate. Pe doc, Moartea se prăbuși în genunchi și încercă să se ridice. În zadar.

Feyra privea terifiată scena și, cu toate că voia să se uite în altă parte, nu-și putea totuși dezlipi ochii de la ea. Era sfâșiată de milă pentru bietul om și spera din toată inima ca el să se prăbușească în apă sau să fie tras în valuri de vijelia care-i udase pelerina grea.

Dar, cu o dorință supraomenească, se ridică și porni clătinându-se printre cei doi stâlpi de marmură. Veșmintele întunecate căzeau în așa fel pe el, încât părea singurul om din toată piața fără reflexie sau umbră. În plus, pelerina neagră, voluminoasă, bătută de vânturi și umflată în cele mai ciudate chipuri îi dădea muribundului un aspect malefic, dintr-o altă lume. El era însăși Doamna cu Coasa.

Feyra își dădu seama că galera și pelerina, cu acea înspăimântătoare himeră a leului înaripat, făcuseră parte din planul sultanului. Cetățenii

aveau să vadă o navă venețiană și un om plăpând cu pelerină de amiral, și vor alerga să-l ajute. Deja câțiva oameni se îndreptau spre el.

Fata începu să bată în hublouri, să strige, dar cabina era închisă ermetic. Rezistent la bătălii și la furtuni, ochiul de geam nici măcar nu se crăpă. Feyra izbi cu sălbăticie în el, strigă cu o voce răgușită, dar fără nici un folos. Atunci alergă la ușă și zgâlțâi cu toate puterile clanța, deși știa că e inutil, fiindcă era încuiată acolo. Uitându-se în sus, trăgea cu disperare de grilajul dinspre dunetă, încercă să-l forțeze. Deznădăjduită, Feyra luă sticla de vin și o sparse de hublou, dar rămase doar cu gâtul ei în mână, zeci de cioburi verzui zburându-i în față. Pe când își sugea sângele sărat de pe degete, Feyra văzu o femeie care-și ținea copilul în brațe. Femeia îl lăsă pe micuț jos, trăgându-i peste năsuc tricornul, ca pavăză contra ploii. Băiețelul se agăță de poalele ei, refuzând să stea locului, astfel că se îndreptară amândoi către falsul amiral.

Feyra renunță să mai țipe, ci se adresă femeii în șoaptă, ca și cum aceasta ar fi putut-o auzi: „Te rog, te rog întoarce-te. Ia-ți copilul, mergi pe drumul tău". Dar femeia, cu pruncul prins de rochie, merse drept la necunoscutul în pelerină de amiral și-i oferi mâna. Ca și cum timpul și-ar fi încetinit scurgerea, Feyra văzu cum mâna neagră a Morții iese de sub pelerină și strânge mâna albă a femeii.

Răul fusese făcut.

Văzu femeia cutremurându-se la vederea chipului de sub glugă, văzu mâna albă trăgându-se imediat înapoi și încolăcindu-se în jurul micuțului, o văzu pe femeie cum îi apasă copilului fața în rochie, cu aceeași mână cu care atinsese Moartea, ca și cum ar fi vrut să-l protejeze de priveliștea cumplită. Un mic grup de oameni veni în fugă, înaintând cu greu prin apa înaltă până aproape de genunchi, să vadă ce se întâmplă.

Feyra se răsuci spre tatăl ei. Nici nu mai avea nevoie să vadă ce se întâmplă mai departe, nici să-i spună acestuia ce se petrecuse. El citi totul pe chipul ei și se prăbuși pe pat, învins. Corabia se zgudui, când ancora fu ridicată iar, și se întoarse încet, pe loc. Apoi, pânzele se înălțară în vânt și nava începu să prindă viteză, în vreme ce portul se îndepărta tot mai mult.

Lipită de hublou, Feyra văzu cum scena devine tot mai mică. Mulțimea restrânsă de oameni osândiți, strânși în jurul Morții, se micșora pe măsură ce nava se îndepărta, și ea îi privi până când aproape nu mai putu distinge mare lucru, până când ei deveniră mai mici decât sporii negri ai copacului lui Bartolomeu.

Capitolul 11

Feyra se întoarse lângă tatăl ei, devenit acum singura sa preocupare. Încercă să-şi alunge sentimentele. Fusese crescută să urască oamenii din Veneţia, dar nu simţea decât milă pentru acea tânără mamă şi pentru copilaşul ei, ca şi pentru ceilalţi localnici care veniseră să ajute Moartea. Îi părea extrem de rău că nu putuse împlini dorinţa mamei, că nu fusese în stare să-l avertizeze pe doge cu privire la cele ce aveau să se întâmple. Dar îi rămânea destul răgaz să se căiască. Sarcina ei acum era să-şi vindece tatăl şi să-l aducă în siguranţă acasă.

După ce-şi lăsă la ţărm teribila încărcătură, corabia se îndepărta acum de Veneţia cât de repede îi permiteau pânzele. Feyra îngenunche la marginea patului, ca să-l mai învioreze pe tatăl ei cu această veste. Pentru moment, crezu că acesta deja adormise, dar, când îi luă mâna, el deschise ochii şi tuşi uşor. Ochii fetei se înseninară – ştia că tusea e felul în care trupul alungă din plămâni miasmele eterice – şi-i zâmbi.

– Bucură-te, tată. Mergem acasă. Curând, vom vedea iarăşi Bosforul, şi saraiul, şi cupola aurită a Hagiei Sofia, scânteind în soare.

Bărbatul scutură încetişor din cap şi şopti, cu o voce dogită:

– Giudecca.

Era un cuvânt pe care ea nu-l cunoştea, dar ştia că teribila ciumă poate produce halucinaţii. Îl bătu uşor peste podul palmei, dar el îşi trase mâna şi insistă:

– Vom primi adăpost acolo. Sultanul mi-a promis.

Fata încuviinţă din cap, zâmbitoare, deşi nu credea că sultanul ar fi putut da asemenea asigurări. Marinarii de pe *Il Cavaliere* erau pentru el, cu siguranţă, la fel de neînsemnaţi ca nefericitul ciumat, iar fiecare moment pe care-l mai petreceau în apele veneţiene îi expunea şi mai mult primejdiei.

Cu aceste gânduri sumbre în minte, Feyra merse iar la hublou. Voia să vadă cum Veneţia se pierde în depărtare, ca să fie sigură că pleacă. Oraşul nu mai avea, pentru ea, nici un farmec; rolul pe care-l jucase în soarta teribilă ce-l aştepta făcea din acesta un loc al ororilor. Fata jură că, de îndată ce va ajunge acasă, nu va mai pleca nicicând din Constantinopole.

Nu voia să se mai întoarcă niciodată în acest loc. Ura până şi acest cuvânt, „Veneţia"; cu silabele lui ascuţite, care tăiau ca un cuţit şi şuierau ca un şarpe. Nu voia să mai privească vreodată leul înaripat. Era un monstru, şi fiecare leghe de mare pe care o punea între ea şi tărâmul leului era o binecuvântare.

Dar, în loc să iasă în larg, corabia se îndreptă spre o limbă de uscat situată la nord de oraş. Acolo, puţine case puteau rivaliza cu gloria opulentă a ceea ce văzuse Feyra în jurul marii pieţe din Veneţia, iar construcţiile de cărămidă erau mai simple, mai grosolane, cafenii sau bălţate, ca oul de găină. Ici şi colo se aflau ruine, care se profilau în zare, alternând cu câmpuri verzi, părăsite, dând impresia unei guri ştirbe. Către acea sălbăticie se îndrepta nava.

Feyra învăţase să recunoască momentul când ancora era aruncată, iar nava se clătina şi se oprea. Dar de ce se mai opriseră? De ce nu se grăbeau spre casă, cât de repede cu putinţă? Ce mai aveau de făcut acolo?

Se aşeză din nou lângă tatăl ei şi-i luă mâna. Ploaia încetase şi se lăsase liniştea. Era prea linişte. Atât de linişte, încât putu auzi cheia de aramă răsucindu-se în încuietoarea de la uşa cabinei. Se ridică, speriată, când uşa se deschise, iar şase ieniceri intrară în încăpere, cu feţele acoperite de măşti negre.

Nici unul nu vorbi, dar unul o luă de braţ şi o trase într-o parte. Alţi patru legară câte o funie de colţurile patului căpitanului şi-şi scoaseră iataganele, cu un sunet metalic. Pentru o clipă, crezu că tatăl ei avea să fie executat pe loc, însă ienicerii tăiară funiile la un cap şi, apucând bucăţile rămase legate de pat, îl săltară ca pe o litieră.

Feyra îşi zise că ei erau oameni loiali, care urmau codul marinăresc. Timurhan, deşi bolnav, rămânea căpitanul lor. Cel care o apucase de mână o împinse în urma procesiunii.

– Unde-l duceţi pe tata? întrebă ea, dar de sub masca neagră nu primi nici un răspuns.

Odată ajunşi pe ţărm, ea văzu unde se aflau – pe o limbă de uscat adăpostită de furtună şi de vânturile care măturau marea, corabia fiindu-le acum ascunsă în parte de nişte ruine uriaşe de piatră. Într-o parte se înălţa un zid străpuns de ferestre arcuite, iar dincolo de el, numeroase ziduri mai mici, cu o fântână în mijlocul lor. Singurele creaturi care populau zona erau stăncuţele şi ulii ce ţipau pe sub streşini. Deasupra arhitravei se zăreau frânturi de cuvinte dăltuite în piatră, dar, dintre toţi, doar Feyra le putu citi.

„Santa Croce."

O cruce grosolană din piatră, roasă de vânturi şi de ploi, se înălţa deasupra zidului colţuros. La vederea acestui simbol, marinarii se strânseră unii în alţii, dezorientaţi. Feyra se apropie mai mult de ienicerii care rămăseseră nemişcaţi, lângă cheiul părăsit, construit din grinzi de lemn.

– Aici a fost unul din locurile unde a trăit profetul lor, Hristos, zise unul.

– Nu putem trece de pragul ăsta, e un loc necurat, încuviinţă altul.

– Sultanul nostru trebuie să se fi înşelat. Ăsta nu-i un adăpost pentru noi.

– Sultanul e lumina ochilor mei şi desfătarea inimii mele. El nu poate greşi, zise o voce clară şi răsunătoare.

– Ia priveşte! Nimeni nu trăieşte aici, doar păsările se găinăţează în locul ăsta. Zeul lor l-a părăsit de mult.

– Nu putem rămâne aici.

– Nu, dar cel puţin vom găsi adăpost între ruinele astea până când ne vom decide ce să facem.

Ridicară iarăşi patul căpitanului şi-l duseră înăuntrul zidurilor în ruină. Feyra îi urmă, iar ei o lăsară să se ocupe de el. Fusese norocos să stea în pat, căci salteaua era bine fixată de stinghiile laterale, şi fata chiar se întrebă dacă-şi dăduse seama că e mutat. Rupse o fâşie din cearşaful patului şi se îndreptă spre fântâna din centrul curţii interioare a clădirii prăbuşite, călcând cu grijă peste pietrele năpădite, de-a lungul anilor, de rădăcini şi ierburi.

În ciuda ploii torenţiale care abia se mai domolise, nivelul apei era atât de scăzut, încât ea abia de văzu discul argintiu de pe cerul înnourat reflectându-se în fântână. Lanţul şi scripetele fântânii erau vechi şi ruginite, iar alături, se afla un jgheab de piatră, însă nu găsi nici o găleată, aşa că renunţă să mai scoată apă. Merse, în schimb, pe cheiul din lemn şi înmuie pânza în apa mării – n-avea să poată ostoi setea tatălui ei, dar măcar putea să-i răcorească pielea arsă de febră.

La întoarcere, trecând printr-o arcadă năruită, se trezi deodată înconjurată de ieniceri. Fata se opri, speriată, cu cârpa şiroindu-i în mână şi udându-i picioarele. Îi privi pe rând în ochii întunecaţi, dar nici unul dintre marinari nu-i înfruntă privirea. În cele din urmă, unul grăi:

– Întoarce-te, mergi cu noi pe corabie.

– Dar, făcu ea, întinzând braţul spre vechea biserică, fără să dea drumul cârpei, tatăl meu... e acolo.

Le explica de parcă ar fi fost nişte nătângi care nu înţelegeau ce se petrece.

– El rămâne aici.

Acum veni rândul ei să nu priceapă. Aveau să-l lase acolo, măcinat de boală? Cine i-ar mai fi călăuzit dacă-şi lăsau acolo căpitanul măcinat de boală?

– Atunci, voi rămâne şi eu cu el.

– Nu, tu vii cu noi.

– Aşa e, completă altul. Dacă e să murim, eu unul vreau măcar să mă bucur de zilele care mi-au mai rămas.

Acum, primul care vorbise o privi cu lăcomie, ochii lui stăruind asupra feței ei, lipsite de văl, și a trupului pe care-i atârnau hainele încă ude.

Prin urmare, avea să fie jucăria acestor bărbați, tot drumul până la Constantinopole. Nu era nimeni care să-i apere onoarea. Tatăl ei zăcea alături, pe patul lui, insensibil chiar și la ploaia care începuse să-i cadă pe față. Ea tânjise să ajungă mai repede acasă, dar nu în felul acela. Apoi, un bărbat, care stătea mai departe de ceilalți, vorbi:

– Eu voi rămâne, cum era plănuit.

Tovarășii lui îl priviră, uimiți la auzul acestor cuvinte. În cele din urmă, unul vorbi, pe un ton neîncrezător:

– De ce? Aici nu e nici un adăpost, nici o casă sigură. Să rămânem ar fi sinucidere curată.

– Atunci, voi urma poruncile sultanului până la capăt, așa cum am jurat, căci el este lumina ochilor mei și desfătarea inimii mele. Și, pe lângă sultan, mă supun și căpitanului meu. El este mâna dreaptă a sultanului, și la Lepanto, m-a salvat dintr-o primejdie mult mai mare ca asta.

Își ridică mâna stângă, lăsând să se vadă că-i lipseau trei degete și nu mai avea decât degetul mare și arătătorul. Feyra își dădu seama că dincolo de mască se află Takat Turan, cel care o mai salvase deja odată în acea zi, când fusese la un pas să fie aruncată în mare. Iar acum își aminti povestea pe care i-o spusese tatăl ei.

Când ea îi ceruse să-i istorisească această cumplită bătălie navală, omul îi vorbise nu despre ciocnirea corăbiilor la Lepanto, nici despre vitejia amiralilor, ci-i spusese povestea unui băiețandru, nu mai mare ca vârstă decât ea, angajat ca mus și încărcător de ghiulele. Fuseseră urcați la bord de venețieni, iar Timurhan îl găsise pe puști țintuit, efectiv, cu mâna de parapet, căci un pumnal venețian i-o străpunsese, înfigându-se în lemnul corabiei atât de adânc, încât băiatul nu se mai putea mișca. Timurhan îi retezase trei degete cu iataganul și-l trase pe băiat din calea venețienilor, care l-ar fi măcelărit. El îi povestea Feyrei că băiatul nici măcar nu țipase de durere, iar de îndată ce forțele venețiene fuseseră alungate, privise cu stoicism cum doctorul navei îi unge cu smoală și-i arde rana, spre a nu se infecta, cerând doar lama pumnalului, ca suvenir.

Feyra își dădu seama că temeritatea nu-l părăsise pe Takat nici la maturitate, și încă ceva rămăsese la fel, judecând după scânteile pe care le aruncau ochii lui: o fervoare imposibil de definit.

Celălalt marinar îl repezi:

– Ești nebun, Takàt!

Dar tânărul nici nu se clinti.

– Nu mă interesează ce spuneți. Căpitanul are nevoie de mine și-l voi sluji până moare.

Feyra rămase impresionată să găsească atâta credință, în acel moment și în acel loc atât de sumbru. Înainte să apuce să i se arunce la picioare, pentru a-i mulțumi, cu lacrimi în ochi, tânărul spuse:

– Voi uitați porunca sultanului, lumina ochilor mei și desfătarea inimii mele. Căci nici unul dintre voi nu era hărăzit să se mai întoarcă. Amintiți-vă! Misiunea noastră aici încă nu s-a încheiat. Avem de dat o bătălie mai mare. Aceasta e doar prima salvă de tun.

În ochii lui, Feyra citi loialitatea deplină și ceva mai mult de-atât, privirea sălbatică a unui fanatic. Se întrebă ce altceva ar fi mai fi fost de făcut în acel oraș asediat de ciumă, dar celălalt soldat interveni, pus pe harță:

– Ți-ai pierdut mințile! Cât crezi că le va lua ofițerilor și califilor lor să ne descopere? N-ai auzit niciodată de metodele lor drăcești de tortură? Torturile bizantine sunt nimic pe lângă ele!

Takat Turan ridică ușor din umeri, ca și cum nu i-ar fi păsat de nici o tortură.

– Atunci n-au decât să vină. Căci, așa cum spune sultanul, dacă-mi vor smulge brațele și picioarele, dacă-mi vor scoate ochii din cap și limba din gâtlej, voi fi dus direct în *Jannah*, unde voi merge, și voi vedea, și voi vorbi din nou, slăvind numelui lui Allah.

Celălalt se foi stânjenit și începu să discute cu alți ieniceri. Într-un târziu, marinarul care vorbise primul, zise:

– Faci cum vrei!

Și vru să se îndrepte spre Feyra, dar brațul înveșmântat în negru al lui Takat Turan îl opri.

– Și ea va rămâne, grăi el, stăpânit.

– Ce? se stropși celălalt. De ce s-o ții doar pentru tine, câine lepros?

– Ar trebui să-ți fie rușine! Îi slujesc pe Allah, și pe sultanul meu, și pe căpitanul meu și nu mă voi atinge de un fir de păr al fecioarei acesteia.

Acuzatorul se dădu înapoi, ca și cum ar fi fost izbit de un fulger nevăzut. Takat Turan profită de moment și-i șopti Feyrei:

– Domniță, mergi la tatăl tău și stai cât poți de aproape de el.

Fata se strecură pe sub brațul său protector și se ghemui la căpătâiul patului-litieră, lângă tatăl ei, încă inconștient. Brusc, se simți cuprinsă de o sfârșeală cumplită și-și dori ca soarta să-i fie dirijată de cineva. Privi în sus, la norii groși de ploaie ce umpleau cerul, și ascultă cum vocile se înălțau, tot mai mânioase, în jurul vechilor ruine.

– Poți să o iei, dacă vrei. Uite-o, e acolo, lângă tatăl ei. Știu că ați tras la sorți chiar și ca să alegeți cine-l va duce aici, de pe corabie . Dar eu știu că Allah mă va ajuta oricum să-mi îndeplinesc scopul. Puteți spune și voi asta? Dacă e așa, veniți încoace și smulgeți-o de lângă patul de moarte al tatălui ei.

Feyra așteptă, privind norii, ca brațele ienicerilor s-o ia pe sus.

– Ei, şi atunci? se auzi din nou vocea lui Takat. Care dintre voi o va duce la bord şi-o va invita să-i fie tovarăşă de pat? Haideţi, puteţi să vă distraţi cât vreţi cu fecioara Ciumei, cu tot cu mătura ei şi cu şorţul ei roşu ca sângele!

Nici unul dintre marinari nu se clinti din loc. Feyra îndrăzni să-şi ridice puţin fruntea. Bărbaţii se codeau, şi unii priveau în pământ. Nesiguri, clevetitori, ruşinaţi, se retraseră din biserica ruinată, lăsându-i în urmă pe muribund şi pe cei doi tineri.

Din umbra arcadei stinghere de piatră, Feyra privi cum ancora e ridicată, pânzele, întinse, şi nava se îndepărtă de doc, parcă şi ea înfricoşată. Abia atunci se întoarse spre Takat.

– Îţi mulţumesc.

El se înclină, cu mâna la inimă.

– Toate datoriile trebuie plătite la timp.

Ea crezu că se referă la viaţa pe care i-o datora tatălui ei şi se bucură. Îi zâmbi, şi în clipa aceea îi trecu prin minte că niciodată nu mai zâmbise vreunui bărbat, în afară de părintele ei, fără acoperirea unui văl.

El nu-i întoarse zâmbetul, ci privi spre mare, prin arcada distrusă a uşii impunătoare, ce încadra corabia care se pierdea în zare. Turan îşi dăduse jos masca, lăsând-o să atârne în jurul gâtului, iar fata putu să-i studieze chipul, barba îngrijită şi unsă cu uleiuri şi buzele neaşteptat de cărnoase, între firele de păr negru. Părea să privească dincolo de corabie, dincolo de zare şi de toate grijile lumii. Instictiv, Feyra prinse încredere în el.

– Ce vom face acum? întrebă ea.

Takat Turat rămase puţin pe gânduri.

– Trebuie să-l ducem pe tatăl tău la adăpost, spuse el şi cercetă din ochi ruinele.

– Priveşte! Acolo e un loc cu acoperişul încă întreg, o gheretă sau cam aşa ceva. Te ajut să-l duci!

Cu mare efort – fata încordându-şi serios muşchii slăbiţi – reuşiră să-l ducă pe Timurhan, mai ridicându-l, mai târându-l, sub adăpostul unei gherete ce străjuia cândva intrarea în mănăstire. Aici era un scaun pe care trebuie să fi stat cândva paznicul de la intrare, o agăţătoare pentru un felinar care se stinsese de mult şi, sub streaşină, un cuib de grauri ce protestară zgomotos că erau nevoiţi să-şi împartă culcuşul cu ei.

Feyra îl bătu uşurel pe tatăl ei cu palma peste obraz, dar el nu răspunse. Răsuflarea îi era anevoioasă, iar degetele mai negre ca niciodată. Îl văzu pe Takat privind îngrijorat spre căpitanul lui şi-i putu citi gândurile, deşi el nu rostise nici un cuvânt. Se uita, în schimb, la acoperişul părăginit, prin care se zărea cerul.

– Am puţină mâncare la mine, zise el, dar nu ne ajunge. Înainte să se lase noaptea, va trebui să mai fac rost de hrană.

Fata știa că el trebuia să fure mâncarea, dar nu-i păsă. Nu putea trece cu vederea foamea care-i chinuia stomacul. Când băiatul vru să plece, ea îi puse mâna pe umăr, oprindu-l.

– Așteaptă, îi spuse. Nu te poți duce așa. Arăți altfel decât oamenii de pe aici. Și dă-ți și turbanul jos!

Fără turban, el arăta mai puțin amenințător, mai tânăr, iar vântul îi răvăși pletele negre peste față.

– Acum poți pleca.

Tânărul învești tot în negru se îndreptă spre poartă, pășind pe ridicătura de piatră pe care Sfântul Sebastian o lovise cândva cu sabia.

– Ascunde-te bine, o sfătui el. O să mă întorc curând.

Îl privi cum se îndepărtează, până dispăru după colțul unui zid. Peste umărul lui zări corabia *Il Cavaliere*, deja departe, în larg, cu prova îndreptată spre Constantinopole.

În următoarele ore rămase ghemuită în întuneric și umezeală, cu spinarea lipită de o piatră rece. Îi era mai frig ca niciodată și, oricum ar fi stat, cremenea ascuțită o înțepa în spate. De două ori auzi localnici trecând și se uită pe furiș, printre pietre, după ei. Zări mai întâi două spălătorese grase, cu coșurile deasupra capetelor, spre a se apăra de ploaie, și, mai târziu, un pescar cu câinele lui. Își ținu respirația, căci ogarul fugi spre poarta în ruine și chiar mirosi picioarele nemișcate ale lui Timurhan, până când fata îl alungă, iar câinele plecă, auzind fluieratul stăpânului său. Mirosul de pește ajungea până la ea, prin zidul prăbușit, ducând-o cu gândul la piața din Balik Pazari. Se zgâi printre pietre și văzu doi pești mari, cu solzii argintii, sclipind în lumina asfințitului, agățați pe o sfoară de umărul pescarului. Stomacul îi chiorăi iarăși. I-ar fi putut devora pe amândoi, cu totul – ochi, mărunțaie, carne și oase.

La căderea nopții își dău seama că Takat Turan n-avea să se mai întoarcă. Se ridică atunci, căci era prea beznă ca să mai poată fi observată, și merse până la vechea clădire de la celălalt capăt al insulei. Privi spre lună, apoi spre inelul de cristal de pe deget. Calul negru se afla deasupra și fata răsuci inelul până când în locul lui apăru calul cel roșu. Nu reușise să împiedice calul negru să-și continue cavalcada, și nici n-avea să găsească un om pe nume Sabato, să meargă la o casă cu compasuri aurii desenate deasupra intrării, nici să-l întâlnească pe doge, care era, în mod incredibil, unchiul ei. Totul părea a fi o legendă otomană, pe cât de veche, pe atât de ireală.

Privi orașul straniu de peste mare, cu ferestrele luminate una câte una, ivindu-se ca o constelație de stele, pe măsură ce locuitorii lui aprindeau lumânările și lămpile prin case. Știu că, pe când oamenii aprindeau aceste lumini spre a-și croi drum către dormitor, undeva în acele case, un soț avea să remarce roșeața neobișnuită a obrajilor soției sale ori o mamă avea să observe, sărutându-și fiul de noapte bună, că fruntea micuțului e înfierbântată, iar zorii zilei vor aduce cu ei întreaga oroare a ciumei.

Partea a II-a

Omul-pasăre

Capitolul 12

Doctorul Annibale Cason acordă o grijă deosebită modului în care urma să se prezinte în acea dimineață.

Proaspăt calificat ca *medico* pentru *quartiere* Miracoli, în orașul său natal, Veneția, el dobândise, odată cu acest statut, și un servitor care să-l îmbrace; dar nu putu sta țeapăn, lăsându-l doar pe acesta să muncească. Se simțea ciudat să fie ajutat să se îmbrace de parcă ar fi fost un țânc, așa că se suci, se învârti, își încheie iar nasturii, își legă altfel cravata, până ce, într-un final, îl concedie pe servitor, rămânând singur în fața oglinzii de Murano, înaltă cât un stat de om. În acea zi, veșmintele lui nu erau doar un simbol al statutului dobândit, ci trebuiau să-și facă datoria pentru care fuseseră gândite. Erau haine de medic, și de aceea dorise să se îmbrace singur, fiindcă ele i-ar fi putut salva viața.

Peste hainele obișnuite, își trase o pereche de pantaloni lungi și elastici, din piele. Asemănători cu pantalonii purtați de pescarii din lagună, ei erau însă destinați nu să împiedice pătrunderea apei de mare, ci a altor fluide, mai nocive. Purtați pe sub pelerină, aveau să-i protejeze picioarele și vintrele de infecții.

Apoi, Annibale își puse pe umeri o haină neagră și lungă, de asemenea foarte largă. O legă strâns la gât, apoi își scutură buclele lungi de păr eliberându-le de sub gulerul hainei. Purta părul liber dintr-un motiv anume: profesorii lui din Padova îl sfătuiseră că expunerea pielii trebuie să fie cât mai redusă în zonele infectate, căci aerul purta germenii ciumei. Își ridică gulerul înalt al hainei, în așa fel încât ceafa și beregata să-i fie complet acoperite de păr și de stofă. Haina îi acoperea și picioarele, fiind unsă, de sus și până jos, cu osânză de berbec și cu ceară. Osânza împiedica germenii bolii să pătrundă în corp, oprindu-i în încrețiturile hainei, care era apoi, în fiecare noapte, ținută în fum de ienupăr. Ceara servea ca protecție împotriva contaminării cu lichide, împiedicând sputa sau alte fluide corporale să rămână pe haină, căci era știut faptul că molima se transmitea și prin tuse.

Apoi veni rândul simbolului profesiei lui Annibale, o mască oribilă, care să-i acopere trăsăturile frumoase. O construcție terifiantă, de forma

unui cioc de pasăre, acea mască fusese studiată de tânărul doctor vreme de şapte ani, înainte de a-i fi îngăduit să o poarte. Annibale ştia că forma ei se datora credinţei învechite că boala era adusă de păsări şi că, purtând el însuşi un cioc de pasăre, doctorul putea alunga infecţia de la pacient, atrăgând-o pe propriile haine. Annibale chicoti îndărătul măştii, când se gândi la asemenea presupuneri naive, care acum nu se mai bucurau de nici o credibilitate în sălile Universăţii din Padova. Simţi mireasma puternică a scorţişoarei şi potasei ascunse în ciocul măştii. Acesta era umplut cu ierburi aromatice pentru a înăbuşi miasmele şi a anihila mirosul cadavrelor în putrefacţie, al sputei, al buboanelor sparte şi ale celorlalte delicii la care se putea aştepta în ziua respectivă. Masca includea şi două bucăţi de sticlă colorată, roşie, despre care se credea că l-ar proteja de rău pe purtătorul ei.

În cele din urmă, Annibale îşi puse pe cap pălăria neagră cu boruri largi şi o aranjă, astfel încât să acopere partea de sus a măştii cu cioc. Nu se temea de contagiune din cauza riscului de moarte la care se expunea, ci pentru că, în cazul în care ar fi căzut bolnav, n-ar mai fi putut vindeca pe nimeni, iar Annibale nu avea intenţia de a se opri înainte de a fi început măcar.

Până să plece din faţa oglinzii, ridică un baston de lemn, ce stătuse sprijinit de zid. Bastonul era folosit fie pentru a le indica familiilor bolnavilor ce au de făcut, fie pentru a examina direct pacientul. În plus, în zonele afectate de molimă, un *medico* putea trasa în jurul lui, cu bastonul, un cerc în care nimeni n-ar fi îndrăznit să intre. Annibale îl flutură prin aer, ca pe o sabie, doar de dragul de a-şi vedea imaginea reflectată în oglindă. Dar ceea ce zări nu-l convinse. Prea avea aerul unui învăţăcel lipsit de experienţă, cu hainele parcă abia ieşite din foarfecele croitorilor şi ale făuritorilor de măşti, cu cartonaşul de preţ încă prins de falduri le hainei.

O clipă, încercă să se privească prin ochii altora, ca pe un prevestitor al morţii. Căci veşmintele doctorilor care luptau împotriva ciumei aveau şi un rol secundar: de a-i îngrozi şi a-i avertiza pe oameni şi de a le transmite că o grozăvie fără pereche îi pândeşte. Îndeosebi masca albă, cu cioc, lăsa o impresie macabră.

Chiar şi într-o zi obişnuită, el purta bucuros masca, întrucât îi acoperea trăsăturile deosebit de fine. Annibale se examina, aşa cum examina orice, în termeni ştiinţifici, ca pe o creatură în borcan de la *Scuola Medica* din Padova. Dintre cele patru pisici conservate într-un borcan, el putea vedea cu uşurinţă care avea cei mai ascuţiţi colţi, cea mai şubredă coloană vertebrală şi cele mai lungi picioare. Ca specimen, ştia despre el însuşi că e un exemplar superb de *homo sapiens*, înalt pentru un venetian, cu membre lungi şi musculoase şi cu o claie de păr negru. Dar chipul lui era un mister şi pentru el. Ştia că are trăsături regulate; dar lui se păreau

banale – acei ochi negri și sprâncenele arcuite deasupra lor, și acel nas puternic și drept, cu nări fin conturate, și acele buze pline, de sub el. Toate împreună alcătuiau un întreg straniu, pe care el nu îl înțelegea, dar care le atrăgea pe femei într-un fel pe care nu-l privea cu bucurie. Annibale iubea ordinea, firescul și, cum nu putea controla efectul produs de trăsăturile lui, prefera să le ascundă lumii.

Și adevărul era că, și atunci când nu purta mască, Annibale își făurise el însuși una, adoptând o alură superioară, ce lăsa impresia că ar fi mândru și arogant, tocmai spre a le ține pe femei – dar și pe unii bărbați – la distanță. Când vorbea, o făcea cu o iritare abia disimulată; nu-i suferea pe proști și era cunoscut pentru firea sa iute la mânie.

Realitatea crudă era că Annibale Cason era un doctor bun nu atât grație cunoștințelor sale, ci pentru că nu-i păsa dacă moare sau trăiește. După ce mama lui îl abandonase de mic copil, iar cârdul de mătuși care-l crescuseră, pe rând, muriseră toate, nu se atașase emoțional de nimeni; și, în ciuda frecventelor propuneri, nici nu se însurase vreodată. Vedea boala ca o provocare intelectuală personală, care-l privea mai mult pe el decât pe cei afectați direct, și, prin urmare, tratamentele lui erau extrem de reușite. Era cunoscut la universitate ca un monstru uman, care putea privi un copilaș cum moare fără să afișeze vreo urmă de milă.

Pentru asta, colegii lui nu-i acordau suficientă încredere. Annibale nu era cu totul lipsit de inimă, dar el impusese în jurul său o oarecare distanță, chiar și fără baston. Avea puțini prieteni, și asta îi convenea. Doar cei apropiați de sufletul său îl cunoșteau pe adevăratul Annibale; erau puțini la număr, dar el nici nu avea nevoie de mai mulți.

Padova era un oraș bogat și, în ultimul an de studiu, când tinerii doctori aveau deja dreptul să profeseze, el fusese nevoit să îngrijească multe femei bogate. Acolo, în orașul unde se pregătise pentru medicină, înspăimântătoarea mască îl ajutase să se țină departe de atenția agasantă venită din partea acestor matroane plictisite, care erau atât de fermecate de chipul lui atrăgător, încât i-ar fi cerut să le lase să-i respire în obraz sau să-și pună urechea pe pieptul lor voluptuos, pentru a vedea de ce le tresaltă așa de tare inima. Acum, revenit în orașul natal, masca avea să slujească adevăratului său scop medical.

Lui Annibale nu-i venea să creadă cât e de norocos. Născut și crescut la Veneția, botezat în biserica Santa Maria degli Miracoli, aceeași la care sunau acum clopotele, vestind declanșarea molimei, el se întorsese abia de o zi de la Padova și apucase să doarmă o noapte în vechiul lui pat din casa părintească, înainte ca Dumnezeu să abată plaga asupra orașului. Avea, în sfârșit, șansa de a pune în practică tot ce învățase vreme de șapte ani la școala de medicină a universității, unde fusese unul dintre cei mai străluciți studenți din generația sa. Toate ierburile despre care citise în biblioteci, toate diminețile petrecute în grădinile botanice, toate după-amiezile

când își privise mentorii, în amfiteatre, disecând cadavrele unor criminali deplorabili, aveau să-și arate acum roadele.

Gata de drum, renunță la a se mai admira în oglindă, la fel cum renunțase, mai devreme, la ajutorul servitorului. Apoi răcni niște instrucțiuni bucătarului, cu privire la cină, și părăsi casa, aproape cu nerăbdare. Se simțea ca un cavaler din vechime care merge în bătălie și căruia destinul îi pusese înainte cel mai primejdios adversar pe care să-și încerce lancea. El, *doctor* Annibale Cason, era gata să înfrunte Ciuma.

Remarcă, în drumul spre *calli*, că dușmanul nu pierduse vremea, ci pornise decis la luptă. Numeroasele cruci roșii scrijelite pe porți, cutiile cu var de la fiecare colț de stradă, fumul de mirt ce se înălța din fiecare coș îi dădeau de veste că Moartea Neagră își instalase tabara în oraș, chiar și într-un timp așa de scurt.

Sosind la Campo Santa Maria Nuova, locul stabilit pentru întâlnirea cu superiorul său ierarhic, Annibale îl găsi ușor pe doctorul Valnetti, care era echipat exact ca el. Totuși, masca acestuia era oarecum diferită, căci, fiind unul dintre cei șase doctori principali din *sestieri*, el avea ochelari de sticlă negri lipiți în jurul ochilor de cristal roșii, semn al educației și cunoștințelor sale superioare. Deși Annibale studiase foarte mult această invenție nouă și minunată purtând numele de ochelari, nu se putu abține să nu remarce că superiorul său avea un aer de-a dreptul comic, cu acele cercuri negre în dreptul ochilor.

Alături de medicii-șefi din celelalte cinci *sestieri* ale orașului, doctorul Valnetti se agita de zor pe lângă doge, fandosindu-se, cu importanța conferită de o vizită medicală de dimineață. Abia de catadicsi să-i strângă mâna lui Annibale.

Politicos, tânărul nu se supără, ci privi ce face superiorul său. Luând câte o piele uscată de pește, medicul o ținea puțin deasupra focului aprins chiar în centrul *campo*, ca un pescar care afumă un egrefin, apoi o așeza peste alte piei, îngălbenite ca niște frunze de toamnă.

Annibale își aminti de una dintre numeroasele lui mătuși, care obișnuia să-i gătească *risotto con rana*. Femeia tăia în fâșii subțiri pulpele broaștelor și le jupuia pielea, de parcă le-ar fi dezbrăcat de o cămașă, înainte de a le arunca în oală. El luă una dintre pieile de pește din grămada de pe pavaj. Avea excrescențe pe ea, ca niște membre. Atunci înțelese. Neîncrezător, îl întrebă pe superiorul său:

– Ce? Piei de broască?

Deși încercase să pară politicos, Annibale își păstra respectul pentru atunci când acesta era cu adevărat meritat, ca în cazul eroului, tutorelui și mentorului său, Hieronymus Mercurialis, de la Facultatea de medicină din Padova. De aceea, nu putu să-și ascundă obișnuita ironie din voce.

– Ei bine, nu-s toate de broască... Broaștele sunt incredibil de greu de găsit, răspunse doctorul, plin de vervă. Dar, la Veneția, sunt destule, mai ales în canale, care sunt pline de ele. Așa că ne descurcăm. Asemenea piei au dat rezultate la ultima epidemie de ciumă, conchise el, țanțoș, uitând să precizeze că se referea la un eveniment petrecut cu un secol în urmă.

– Par să fie eficace pentru purificarea aerului din principalele artere ale corpului.

Annibale îl privi pieziș, din spatele cerculețelor roșii de sticlă.

– Vreți să spuneți *sângele* din principalele artere ale corpului.

– Așa, așa, încuviință Valnetti. Chiar asta voiam să spun, adăugă el și-l îndemnă: Să distribui pieile prin cartierul tău. Ușurează orice simptom cât de bine poți. Ne revedem la apus.

Îi dădu un mănunchi de piei de broască, iar Annibale le prinse cu dificultate, căci pieile se risipeau, uscate și lipsite de substanță precum cenușa. Valneti îl bătu pe umăr.

– Trebuie să-ți spun că am fost surprinși să găsim un doctor care să vină la Veneția. Și, în mod sigur, nu ne așteptam chiar la unul din Padova. Majoritatea doctorilor fug cât îi țin picioarele când aud de ciumă.

Annibale ridică din umeri și o altă piele de broască îi căzu din mâini.

– Mai degrabă aș muri aici, la Veneția, decât să trăiesc în alt oraș, răspunse el, cu mândrie.

Valnetti pufni în râs, sub mască.

– Ai grijă, asta chiar s-ar putea să se întâmple!

Annibale se simți oarecum ciudat. Trecuseră secole de când nici un filosof naturalist nu mai credea că aerul, și nu sângele, circula prin vede. El, Annibale, contribuise mult la rezolvarea dilemei, cu nici un an în urmă, asistând la transfuzia de sânge de la un câine la un om, când scursese sângele animalului în venele deschise ale unui ocnaș. Și i-ar fi putut spune lui Valnetti asta, mai puțin faptul că atât câinele, cât și omul muriseră. Dar nu voia să-și răcească gura de pomană. În schimb, ridică puțin pieile spre doctor și-l întrebă:

– Și asta-i tot? Piei de broască?

– Deocamdată. Desigur, lucrez și la unele remedii personale, dar pentru azi, fă și tu ce poți. Și Cason...

Annibale se întoarse, bucuros că Valnetti nu-i putea vedea expresia feței.

– Nu confunda leacurile astea cu teoriile tale fanteziste de Padova. Sunt oameni simpli, nu intelectuali ca noi.

Iar doctorul dispăru, ca un magician, într-un nor de fum dens.

Primul lucru pe care Annibale îl făcu, de îndată ce dădu colțul, pe Calle San Canzian, fu să arunce pieile odioase în cea mai apropiată cutie cu var.

*

În momentul în care reveni în Campo Santa Maria Nuova, la finele zilei, Ciuma îl bătuse pe Annibale Cason, răpunând o mulțime de oameni.

Annibale nu anticipase cât de inegală avea să fie lupta; se înfrunta nu doar cu boala, ci și cu altceva. Se lupta cu sentimentele familiale – mame care nu doreau să-și părăsească fiii infectați, neveste care nu se dădeau duse de la căpătâiul soților. De aceea, molima se răspândea rapid. Tânărul avea de luptat inclusiv cu protipendada medicală: cei din Consiliul pentru Sănătate aveau mentalitatea lui Valnetti și insistau să apeleze la aceleași remedii folosite și în ultima epidemie, din 1464. Dar și mai grav era faptul că el avea de înfruntat orașul însuși.

Palatele Veneției erau pline de servitori care veneau și plecau când aveau chef, ducând miasmele din respirație și din haine prin piețe, pe la croitori și pe la modiste, în vreme ce familiile mai sărmane trăiau înghesuite într-o singură încăpere plină de fum, respirând același aer otrăvit.

Până și portăreii care însemnau cu vopsea ușile celor atinși duceau molima din casă în casă, ei și bidinelele lor fiind purtătorii involuntari ai germenilor ciumei. Pisicile și câinii ar fi trebuit, de asemenea, stârpiți, căci hoinăreau liberi; în palatele celor bogați, cățelușii răsfățați duceau boala de la un nobil care-i mângâia la altul, iar în cartierele sărace câinii de pripas intrau și ieșeau din casele bolnavilor fără măcar să fie luați în seamă de ceilalți locuitori. Nu existau nici măcar hingheri care să ucidă șobolanii dăunători.

Dar și mai rău era faptul că, adesea, cerșetorii furau cadavre din casele mânjite cu crucea roșie și le târau pe străzi, prefăcându-se că sunt membrii ai familiei și implorându-i pe trecători să le dăruiască măcar un bănuț, spre a le mai ușura suferința. Cu cât mai tânăr era cadavrul, remarcă Annibale, cu atât mai mare era recompensa.

Mai presus de toate, Annibale consideră că și clopotele care băteau neîncetat erau inutile – la prânz, Consiglio della Sanità emisese un edict prin care cerea să fie trase toată ziua clopotele de ciumă. Dangătele constante ce se auzeau dinspre Miracoli și San Canzian le tocau nervii bolnavilor, băgau spaima în oamenii sănătoși și îi enervau la culme pe clopotari. Annibale le acordă mai puțin timp ca niciodată pacienților săi; era singurul răspuns pe care-l putea da implorărilor și rugăminților familiilor îndurerate, iar furia pe care o simțea asupra lui însuși din cauza neputinței de a-i ajuta se transpuse asupra lor.

Annibale lucra tot mai repede, refuzând să admită cât de mult îl afectase acea zi. Era adevărat că la Padova văzuse cândva un prunc mort la naștere și nu se arătase mișcat; dar chiar și inima lui se cutremurase în ziua aceea, nemaivorbind cât fusese de afectat în orgoliul său. Toate cunoștințele sale din primul an, când îl studiase pe Galen și cele patru umori, până la sofistica chirurgiei din ultimul an de facultate nu-l ajutaseră cu nimic.

Soarele asfinţea deja când îl întâlni iarăşi pe Valnetti, şi, pe când Annibale traversă *campo* spre a-l saluta, mersul îi era lent, picioarele grele şi obosite, de parcă ar fi purtat cu adevărat greutatea unei bătălii. Superiorul lui însă, un om aproape de două ori mai în vârstă ca el, avea pasul uşor şi părea surprinzător de vioi.

– Da, ştiu, a fost o zi grea, zise doctorul înainte ca Annibale să apuce să vorbească. Dar mâine o să fie mai bine, căci i-am pus pe farmacişti la muncă, explică el, bătându-se conspirativ cu palma înmănuşată peste cioc. Apoi îşi dădu într-o parte pelerina amplă, pentru a dezvălui, pompos, ce ascundea.

Valnetti trăgea după el un cărucior roşu din lemn, cu patru roţi, cu un mâner şi un desen grotesc, reprezentând un doctor, pictat cu stângăcie pe o latură. Căruciorul era umplut până la refuz cu nenumărate sticluţe. Annibale luă una cu mâna înmănuşată şi o puse în lumină. O mâzgă verzuie se depuse pe marginile sticluţei, când o agită.

– Ce-i asta? întrebă el, iar doctorul îi răspunse cu emfază:

– Oţetul Celor Patru Hoţi. Numit şi Oţet de Marsilia. Reţetă proprie. Am modificat proporţiile după ce am făcut eu însumi nişte cercetări cu privire la reţeta originală. Sunt surprins că nu-l cunoşti. A fost folosit din vremri imemoriale contra Morţii Negre. Oare ce vă mai învaţă la Padova în zilele noastre? Noi, la Salerno, am studiat licoarea asta de la primul curs.

Oftă, cu o mină prefăcută, ca şi cum n-ar fi vrut să-l dojenească pe tânăr, şi spuse povestea leacului, cu o voce cântată:

– Se zice că patru tâlhari din Marsilia au fost condamnaţi pentru că au pătruns în casele unor bolnavi de ciumă, i-au strangulat în paturile lor şi le-au jefuit casele. Pentru asta, au fost trimişi pe rug, dar judecătorii au fost uimiţi de nepăsarea hoţilor faţă de boală. Făptaşii au recunoscut că erau imuni la ciumă şi au dezvăluit şi antidotul lor secret: un oţet, care a ajuns să primească numele lor. Judecătorii le-au cerut să dezvăluie compoziţia preparatului, promiţându-le, în schimb, că-i vor cruţa de foc.

– Şi ce s-a întâmplat cu tâlharii?

– Au fost spânzuraţi, zise sec doctorul, dar asta nu era important în poveste.

– Nu, sunt sigur că nu, zise Annibale şi, mânat de curiozitate ştiinţifică, se interesă: Şi care era compoziţia?

– Scoate-ţi carneţelul, îl îndemnă Valnetti, dându-şi importanţă. S-ar putea să vrei să notezi reţeta asta. În mod normal, n-aş împărtăşi asemenea cunoştinţe cu un alt medic, dar, dacă vrem ca numărul de decese în acest *sestiere* să fie mai mic decât în alte părţi, trebuie să colaborăm, nu?

Se apropie de Annibale şi, scoţând din mânecă un vraf de hârtii, le împărţi în două şi-i dădu tânărului jumătate din ele.

– Listele mortalităţii, îl lămuri el. Mi-e teamă că va trebui să le scriem. Trebuie să completezi una pentru fiecare suflet pe care-l pierdem, chiar şi pentru oamenii săraci.

Valnetti pufni, vădit nemulțumit, dar apoi se învioră la loc.

– Nemaivorbind de răsplata pe care o vom primi de la doge. În plus, între noi fie spus, am pus pariu cu ceilalți cinci doctori, pe un butoi cu vin de Gasconia, că noi vom pierde mai puține suflete în San Marco decât în celelalte *sestiere*. Acum ascultă.

Annibale luă politicos hârtiile şi-şi scoase din mânecă creionul şi un carnețel cu foi albe, deşi, în sinea lui, ştia că nu prea avea mare lucru de învățat de la acest superior al lui. I se părea că lui Valnetti puțin îi pasă de pacienți, dar oare Annibale, căruia îi plăcea să se dueleze cu moartea, spre a vedea cine-i mai puternic, era altfel decât el? Necăjit, începu să scrie, pe când Valnetti număra ingredientele, pe degetele înmănuşate.

– Rozmarin şi salvie, virnanț, lavandă, obligeană şi nucşoară. Usturoi, scorțişoară şi trifoi, desigur – Sfânta Treime, în tratamentul majorității bolilor. Oțet alb, camfor. Şi, evident, cel mai eficace, ca să nu mai spun şi cel mai scump, dintre toate: pelin, şi din cel cu frunze mari, şi din cel cu frunze mici.

– *Artemisia absinthum* şi *artemisia pontica*, scrise Annibale, atins de aluziile răutăcioase ale celuilalt la adresa educației lui.

– Macerezi plantele în oțet timp de zece zile, îl sfătui Valnetti, fără să se sinchisească de întrerupere, apoi strecori amestecul printr-o pânză de in. Ai notat?

– Da, da, minți Annibale, care se oprise, de fapt, de multă vreme din scris. Poțiunea era un placebo; acel amestec întâmplător de plante nici nu făcea bine, nici nu omora. Îl privi circumspect pe superiorul său.

– Şi o să distribui flacoanele astea pe la toate casele?

– Iisuse, dragul meu coleg, nu! exclamă doctorul. Ele costă un ducat bucata, aşa că sunt doar pentru cei care şi le permit. Desigur, dacă poți să vinzi câte două, cu atât mai bine. Dar nu te grăbi, ucenicii mei le-au produs doar pe astea, şi altele până mâine nu mai pot face.

Valnetti coborî vocea şi se apropie şi mai mult de el, în aşa fel încât ciocurile li se atinseră, şi îi şopti:

– Şi am un pont pentru tine: dacă ai noroc şi găseşti o mamă cu copilul bolnav, o să-ți dea oricât pe un flacon!

Annibale nu-l mai ascultă. Se uita la doctorul pictat de pe căruciorul roşu, care avea cioc şi ochelari, precum şi două cercuri roşii țipătoare pe fiecare obraz, simbolizând sănătatea. Părea grotesc, un bufon precum Pulcinella, vechiul personaj cu nas coroiat din *commedia dell'arte*. Dar era mai rău decât un bufon, era un hultan care ciugulea monede de la muribunzi şi morți, cu nimic mai bun decât cei patru tâlhari din Marsilia. Simți cum Valnetti îi strecoară mânerul căruciorului în palmă.

– O să poți trage căruciorul foarte uşor. Nu uita: un ducat pentru fiecare sticluță, nu mai puțin. Trebuie să-mi acopăr şi eu costurile. După

ce vinzi marfa asta – e singura pe care o avem deocamdată –, poți merge la culcare. Cason! Cason! Unde te duci?

Scârbit, Annibale aruncă mânerul căruciorului și plecă. Nu pentru asta fusese el pregătit în ale medicinei. Se îndreptă spre Fondamenta Nuove, în vreme ce tulpinile de mirt fumegau pe lângă el de parcă ar fi fost un spirit faustian azvârlit din iad. Abia când ajunse pe doc putu respira în voie. Își scoase masca și-și dădu pe spate părul transpirat. Scutură fumul din haine, respiră cu nesaț aerul sărat și începu să-și pună întrebări.

Dar dacă venețienii nu s-ar fi îngrămădit să moară? Dar dacă ei ar fi putut respira acest aer, și nu fumul înecăcios al mirtului arzând? Dacă ar fi putut să-i ia din mijlocul orașului, să-i trateze cum dorea, nu cu vrăjitorii și superstiții, ci cu precepte medicale temeinice, cărora își dedicase viața academică?

Expiră adânc, ca și cum ar fi vrut să alunge printr-o singură răsuflare deznădăjduită toate ororile zilei, și privi marea. Prin negurile galbene și bolnăvicioase produse de focurile ciumei, care se aprinseseră în toată laguna, văzu că aerul era curat în zare, acolo unde linia argintie a mării se destrăma în jurul unor insule. Insula de sticlă, insula de dantelă. Și, dincolo, lazaretele.

În orizontul îndepărtat al minții sale, o noțiune vagă se concretiză într-o idee.

Capitolul 13

Când Feyra se trezi în acea primă dimineaţă petrecută la Veneţia, crezu că tatăl ei murise deja. Cu inima bătându-i năvalnic, rămase nemişcată pentru o clipă, alături de el, dorind ca timpul să stea în loc, temându-se să-l privească. Dar, în vreme ce spinarea ei era rece şi ţeapănă, faţa şi pieptul îi erau calde, lipite de trupul lui încins de febră. Căldura trupului bărbatului îi dădu speranţă.

Se ridică din litieră şi se întinse. Graurii de sub streaşină întâmpinau deja ziua cu cântecele lor. Fata ieşi afară şi văzu o lume transformată; un soare plăcut strălucea pe cer, iar ploaia şi norii de furtună dispăruseră. Pietrele scoteau la iveală cristale lucitoare şi fosile prinse în zid, în vreme ce iarba sclipea de rouă. Moralul Feyrei crescu pe dată. Tatăl ei ar fi putut fi încă viu.

Merse la fântâna din mijlocul ruinelor şi, acum, avu timp să pună în funcţiune scripetele. Cum găleata dispăruse de mult, fata scufundă în apă o fâşie din cuvertura tatălui, agăţând-o de lanţ ca pe o momeală de pescar. Coborî cârpa în adâncime, şi apoi o trase afară grea, şiroind de apă. Bău cu poftă picăturile scurse din pânză, căci apa era extraordinar de proaspătă şi de curată, graţie potopului din ziua precedentă. Feyra înmuie iarăşi cârpa, reveni lângă tatăl ei şi-i turnă acestuia apa în gură, închizându-i falca rigidă cu degetele, în aşa fel încât bărbatul să poată înghiţi. Apoi se aşeză sub arcada însorită şi-şi scoase cingătoarea cu leacuri, mângâindu-şi şoldul, unde fâşia de piele purtată zile întregi o rosese şi-i făcuse băşici. Întinse cingătoarea pe genunchi şi o examină. Flacoanele de sticlă păreau intacte – doar unul dintre cele mici se spărsese, făcând-o pe fată să piardă proviziile de virnanţ. Nu era o pierdere aşa de mare, întrucât planta era destul de comună. Dar gândul o făcu să tresară – era comună la Constantinopole, or aici se afla într-un peisaj complet diferit.

Ierburile uscate din buzunare fuseseră udate de apa mării şi transformate într-o pastă umedă, precum ierburile pe care califii le rulau şi le fumau în narghilele. Feyra avea aici câteva preparate minunate, de la umilul balsam de lămâie, la pulbere de pietre preţioase. Avea chiar şi o fărâmă unsuroasă de ambră cenuşie, învelită într-o frunză de viţă. Luând în

calcul toate flacoanele, punguţele şi sticluţele, avea peste o sută de leacuri, adunate cu migală în luni şi ani de zile.

Feyra hotărî să facă un ultim efort concertat pentru a-şi salva tatăl. Ea respingea noţiunea de „tratament compus" sau *murekebbat*, întrucât nu ştia suficient despre boala cu care se confrunta, pentru a alcătui o cură. Hotărî, în schimb, să apeleze la *mufradet*, tratamentul bazat pe o singură plantă. Avea să-i administreze la fiecare oră lui Timurhan câte un leac, ghidându-se după dangătul clopotelor de la bisericile din jur şi eliminând din start acele componente despre care ştia că sunt foarte toxice. Îşi începu regimul cu cinabru – mercur roşu, despre care ştia că, în cantităţi mici, e un excelent purificator al sângelui. Luă dintr-un buzunăraş de piele un set de linguriţe de argint, fabricate într-o argintărie din Sultanahmet. Linguriţele aveau diferite dimensiuni şi erau toate legate, la capăt, de un inel, ca un mănunchi de chei. Desfăcu linguriţele ca pe un evantai şi, alegând-o pe cea mai mică, presără în ea puţină pulbere din flaconul ales, turnând-o printre buzele crăpate ale lui Timurhan.

Nemaiavând nimic altceva de făcut decât să aştepte, îşi zise că e vremea să se ocupe puţin şi de trupul ei. Rupse un coltuc din pâinea pe care Takat i-o lăsase la plecare şi se strădui să-l mănânce încet. Apoi, cu foamea abia potolită, începu să se plimbe printre ruine, sperând să găsească nişte virnanţ. Se aşeză în genunchi şi începu să perie iarba umedă cu degetele – roua era răcoritoare şi îi curăţa unghiile murdare. Privi cu mare grijă iarba ce creştea în jurul vechilor ruine de piatră, florile rezistente, răsărite printre crăpăturile din zidărie, şi ierburile care mărgineau ceea ce părea a fi zidul unei foste grădini. Feyra inspiră nenumărate miresme pe când soarele răsărea, făcând frunzele să se destindă şi petalele să se deschidă. Erboristă pricepută, fata privi atentă formele acelor frunze, culorile şi numărul acelor petale. Pe unele plante le putea identifica, dar pe altele, nu. Scăpă un strigăt de bucurie când găsi câteva exemplare de virnanţ comun în jurul fântânii şi îngenunche să examineze planta delicată, atât de familiară, cu frunze verzi-albăstrui şi cu flori galbene. Genunchii i se udară şi-i îngheţară pe pământul care mustea de apă, pe când culegea fructele preţioase, capsule sub formă de lobi, ce conţineau numeroase seminţe. Plină de speranţă, continuă să caute şi, într-un colţ pietros, sub o consolă prăbuşită, găsi un adevărat premiu: o tufă de vindecea, crescând în umbra care-i făcea atât de bine. Şi tot aici, căutând să dezgroape cu degetele rădăcinile tari, lemnoase, ale plantei, găsi o comoară şi mai tangibilă, un disc rotund, de metal. Frecă moneda de pantalonii murdari până când aceasta începu să strălucească. Fata o duse la gură şi o încercă între dinţi. Era aur curat. Examină moneda în lumina ce se strecura prin ferestrele arcuite. Pe o parte a ei distingea un om cu barbă şi braţele întinse – îl ştia pe acel om, era profetul numit Iisus, iar semnul lui era crucea. Pe cealaltă parte se afla un bărbat îngenunchind în faţa

altui bărbat. Omul îngenuncheat purta o pălărie ciudată, iar cel aflat în picioare avea un cerc în jurul capului. El semăna foarte mult cu statuia pe care o văzuse pe unul dintre cei doi stâlpi uriaşi care flancaseră Moartea, la intrarea în oraş. Dar identitatea omului îngenuncheat rămânea un mister pentru ea.

Pentru o clipă, Feyra ţinu metalul rece în palmă ca şi cum ar fi ars-o. Apoi, luă moneda creştină şi o strecură sub bandajul înfăşurat în jurul sânilor. Nu ştia cât valorează acel ban, dar, în mod sigur, ar fi putut să cumpere cu el o pâine pentru tatăl ei, poate chiar ceva vin şi carne. Gândul la mâncare o făcu să-i lase gura apă.

Dangătul clopotelor o readuse la realitate, şi Feyra se întoarse lângă tatăl ei. Era timpul pentru următoarea doză de medicament, şi ea îi mulţumi lui Allah pentru norocul ei. Avea să încerce acum un decoct de vindecea, care se dovedise cel mai eficient leac pentru inflamaţii, buboaie şi furuncule. În lumina strălucitoare a zilei, i se păru că tatăl ei arăta mai bine în urma tratamentului. Îşi înclină capul şi se rugă, încercând să-şi amintească exact cuvintele imamilor. Unul dintre principalele precepte ale medicinei otomane era conceptul de *mizan* – echilibru. Echilibrul era crucial pentru sănătate, fiind necesară o egalitate în dualitatea trup-spirit. Trupul nu putea fi sănătos fără un spirit pe măsură, iar trupul trebuia să fie tratat ca un întreg. Cu aceste gânduri în minte, când se ridică din rugăciune, Feyra îşi îndreptă atenţia spre propria ei stare de sănătate. Trupul îi mirosea foarte rău, iar în păr îi colcăiau păduchi. Pentru o clipă, se gândi să coboare în fântână, dar îşi zise că sarea mării i-ar fi putut curăţa mai bine corpul şi hainele.

Luând cuvertura tatălui de pe trupul nemişcat al acestuia, merse cu ea pe ţărmul pustiu. Aici se dezbrăcă, la adăpostul bucăţii de pânză, şi se scufundă în apă, înfiorându-se de răceala ei, în ciuda soarelui fierbinte. Ţinând de cuvertură cu o mână, îşi frecă trupul cu cealaltă, în care luase puţin nisip, până când firişoarele minerale îi zgâriară pielea. Apoi, aplecându-se înainte, se scufundă şi cu capul în apă, scărpindu-şi scalpul cu frunze de ceai din cingătoare, pentru a alunga păduchii. Apoi îşi strânse părul, ca într-o funie umedă. Tremurând toată, începu să se pieptene cu degetele cât de bine putea, strivind între unghii insectele găsite. După aceea îşi prinse părul în coadă, cum făceau odaliscele, împletind şuviţele în os de peşte. Se scufundă iar în apă şi începu să-şi frece hainele şi vălurile, storcându-le bine, înainte de a fugi cu ele, prinse ca într-o boccea, la adăpostul ruinelor. Odată ajunsă aici, cu cuvertura prinsă în jurul trupului ca o rochie, îşi atârnă bandajul, pantalonii şi celelalte veşminte de ghizdul fântânii şi îşi întinse vălurile peste scripetele ruginit.

În ghereta de la poarta mănăstirii, puse cuvertura umedă peste tatăl ei, gândindu-se că i-ar mai putea atenua astfel febra, şi se aşeză tremurând lângă patul lui, ghemuită cât de mult putea, cu genunchii strânşi la piept

și cu dinții clănțănindu-i de frig. În ora care urmă, fata stătu lângă tatăl ei, așteptând cât de mult putu înainte de a se îmbrăca iarăși și aproape plângând când își puse pe ea veșmintele încă ude. Când tocmai își trăgea cămașa peste umeri, tresări la auzul dangătelor de clopote; mai întâi sună clopotul bisericii de pe insulă, apoi altul – căruia îi răspunseră clopote dinspre bisericile de peste lagună, din orașul propriu-zis, mai întâi unul, apoi două, apoi toate laolaltă. Se declanșase alarma? Erau pe cale să fie descoperiți?

Înspăimântată de zgomotul puternic produs de clopote, Feyra pierdu șirul orelor, și în tot restul zilei, nu făcu altceva decât să-i dea tatălui alte leacuri și să alterneze administrarea lor cu rugăciuni, până când lumina zilei începu să se risipească din nou. Feyra își dădu seama că starea tatălui ei devenea tot mai rea. Panicată, se gândi că trebuie să recurgă și la o ultimă soluție. Înainte ca lumina zilei să se stingă, laolaltă cu curajul ei, fata scoase din cingătoare un scalpel ascuțit ca un brici, realizat de acel meșter care-i făcuse și lingurițele. Tăie cu el cămașa tatălui ei și, îndepărtând cataplasma de plante de pe una din plăgi, crestă bubonul de ciumă. Apoi, însuflețită de o idee, crestă un al doilea bubon și adună sângele negru din el într-unul dintre flacoanele ei de sticlă, picurând balsam de lămâie pe rănile curățate.

Se apropie de fața acestuia, în lumina domoală a asfințitului, căutând să vadă cum reacționase la intervenția chirurgicală de mai devreme. Aroma amăruie a balsamului de lămâie o izbi în nări, fiind simțită și de Timurhan, care, în mod miraculos, deschise ochii.

– Ea purta o mască, șopti el clar. Vorbea de parcă exact atunci ar fi reluat firul unei conversații anterioare. Feyra se ghemui lângă el, încântată, și-i luă brațul, frământându-i carnea moale ca pe un aluat.

– Cine purta o mască, tăicuțule drag?

– Ea... ea avea o mască prinsă pe un bețigaș. Era un lucru încântător, acoperit cu argint și perle. Îmi amintesc... înfățișa capul unui cal. Ea părea un inorog, ca aceia din povești. Eu nu prea știam graiul venețienilor, dar ne-am înțeles prin semne, ca niște marionete în umbră... Îți amintești de teatrul de umbre?

Ochii lui de culoarea chihlimbarului erau stinși, dar, de bună seamă, o recunoscuse pe fată, de vreme ce-i pusese o asemenea întrebare.

Feyra încuviință din cap și-i strânse mâna. Timurhan o dusese cândva să vadă un spectacol de umbre, *karagosz*, la Beyoglu, și fata își amintea siluetele deșirate ale unui calif și ale concubinei lui, care se mișcau și dansau dincolo de un paravan, de parcă ar fi fost vii.

– Am întrebat-o dacă-i place să călărească și mi-a răspuns, cu mâna pe inimă, că asta e pasiunea ei. Mi-a arătat pe urmă inelul de la deget, o bijuterie făcută din cristal. Unchiul ei îndrăgit i-l dăruise – însuși dogele. Am călărit împreună pe sub lămâii înfloriți, care ne aprobau, în șoaptă,

pe când goneam printre ei. Caii striveau lămâile sub copitele lor. Şi acum mai simt mirosul fructelor, Feyra, şi acum...

Ea îi zâmbi, ştiind că bărbatul inspira, de fapt, balsamul de lămâie, şi începu să spere, la gândul că intervenţia ei reuşise.

Dar, înainte ca întunericul să se lase peste lume, tatăl ei îşi dădu ultima suflare.

Încă o dată, Feyra avu de ales între fântână şi mare, dar de astă dată, pentru un scop macabru. Nu voia să-şi îngroape tatăl într-un pământ dedicat altei divinităţi şi nici nu putea risca să-l transporte în altă parte. Dar nici nu voia ca tatăl ei să-şi aibă odihna veşnică în această întindere de apă. Deşi marea îi fusese cămin atâta vreme, ea nu voia ca Timurhan să fie umflat de ape păgâne şi adus de valuri pe ţărmuri duşmane. Alese fântâna, fiindcă astfel, bărbatul ar fi fost rapid îngropat sub pământ, înainte de apusul soarelui, cum poruncise Profetul, şi, în acelaşi timp, izolat prin piatră de locul păgân din jurul lui. Ruinele erau abandonate, deci nu exista pericolul ca vreun om să mai bea vreodată apă din acest puţ uitat. Şi poate că, într-o zi, cu voia lui Allah, ea avea se se poată întoarce, pentru a-i recupera osemintele, dându-le îngropăciunea cuvenită.

Îi fu imposibil să tragă patul de funiile sale, astfel că îl înfăşură pe Timurhan în cuvertură şi-l rostogoli, mulţumită că ţesătura îl învăluia ca un giulgiu şi ea nu mai era obligată să-i vadă chipul drag, acum împietrit în moarte. Dar, fiindcă era foarte slăbită, îi trebui mai bine de o oră spre a-l duce până la fântână. Bău pentru ultima oară din apa ei, apoi îşi legă părintele cu funii, ca pe un peşte imens, şi-l aruncă peste ghizdul de piatră, nu înainte de a-l mai îmbrăţişa, cu inima sfâşiată, pentru ultima oară. Închise ochii, auzind mai întâi cum lanţul se roteşte pe scripete, apoi cum trupul lui Timurhan atinge apa, cu un pleoscăit sec. Cadavrul învelit în giulgiu păru, pentru moment, că stă în picioare, dar, în cele din urmă, apa din fântână, umflată de ploi, îl înghiţi pentru totdeauna.

Feyra privi cum apa bolboroseşte, după care suprafaţa ei deveni lină şi liniştită, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Îşi scoase inelul de pe deget şi, pentru o clipă, se gândi să-l arunce în fântână, pentru ca tatăl ei să aibă ceva de la mama ei. Dar tatăl ei era deja în *Jannah*, iar iubita lui din tinereţe se găsea şi ea, cu siguranţă, acolo; inelul rămăsese acum singurul lucru ce o mai lega pe Feyra de părinţii ei şi, în mod uimitor, de doge.

Totul deveni deodată clar pentru ea. Acel inel era biletul ei de liberă trecere. Avea să meargă la doge. Nu reuşise să împiedice ciuma să bată la uşa lui, dar putea invoca inelul, trezindu-i dogelui amintirea iubitei lui nepoate pierdute, Cecilia Baffo, şi implorându-l s-o lase să plece înapoi în Turcia. Îşi trase din nou peste faţă vălul pătrat, *yemine*, gata dintr-odată să părăsească locul unde împărţise cu tatăl ei ultimele ore de viaţă ale acestuia, unde-şi trecuse palmele prin iarba înrourată, unde găsise vindeceaua

și moneda. Dar, chiar când privea pentru ultima oară de jur împrejur, auzi un plescăit în apă, venind dinspre cheiul de lemn din afara zidurilor.

Feyra dădu fuga la poartă și privi printr-o deschizătură îngustă în zid. O luntre pescărească acostase la doc și un bărbat într-o pelerină lungă păși pe țărm, legând funia bărcii de stâlpul de pe chei.

Se ascunse în ghereta de la poarta mănăstirii, cu respirația tăiată, și îl privi pe bărbat prin marea poartă arcuită. Omul șchiopăta puțin și, la o examinare mai atentă, judecând după vârstă și greutate, fata presupuse că suferea de gută. Când se apropie la doar câțiva pași de locul unde stătea pitulată, fata îi putu auzi respirația șuierată, semn că fie suferise de febră la plămâni în copilărie, fie lucrase într-un loc unde aerul era viciat. Dar ultima variantă putea fi exclusă, întrucât bărbatul era îmbrăcat cu veșminte de preț, din catifea și blănuri scumpe. În plus, purta o pălărie moale și neagră, în patru colțuri. În Constantinopole, purtatul pălăriei reflecta statutul. Și el o purta de parcă lucrurile ar fi stat la fel și aici. Chipul său era agreabil, cu ochi blânzi, și o barbă încărunțită. Fata fu tentată să iasă din ascunzătoare și să-i vorbească pe limba lui, dar ceva o opri, așa că se mulțumi să privească în continuare, pe când bărbatul se plimba printre ruine. Cu respirația tăiată, Feyra se rugă în gând ca omul să nu se apropie de fântână, iar rugăciunile îi fură ascultate; omul trecu pe lângă ghizdul de piatră fără să-i acorde vreun interes. În schimb, părea să măsoare cu pasul ruinele, numărând abia șoptit și oprindu-se, când și când, pentru a lua o tăbliță și un stilet și a nota măsurătorile obținute. Îi putu auzi o singură dată cuvintele, dar, pentru ea, vorbele lui nu aveau nici o relevanță. Omul spusese: „Șaisprezece *passi* pe patruzeci".

Mai bine de o oră, bărbatul își continuă straniile măsurători și, la un moment dat, se opri să scormonească puțin pământul, de parcă și el ar fi căutat ierburi de leac. Puse țărâna scoasă într-o geantă de piele, pe care o purta la brâu și, înainte să plece, ridică o cărămidă mică, pe care o găsise pe pajiște, o privi în lumina slabă și o bagă, de asemenea, în geantă.

Feyra îl privi cum se întoarce, cu pași poticniți, la luntre. Încă o dată vru să se arate și să-i ceară s-o ducă în oraș, dar din nou un imbold neînțeles o opri. Pe când bărbatul vâslea, îndepărtându-se, ea oftă, cu regret și ușurare în același timp. Nu fusese descoperită, dar acum, pentru prima oară de când plecase de acasă, era cu adevărat singură.

Capitolul 14

În a doua zi de când revenise în oraşul său natal, Veneţia, Annibale Cason nu se mai îmbrăcă grijuliu în faţa oglinzii. Lăsă masca albă cu cioc să-i atârne de rama oglinzii, iar găvanele goale ale acesteia îl priviră cum părăseşte încăperea fără costumul de *medico*.

Nici nu ieşi din casă şi nici nu merse să-l întâlnească pe Valnetti în zori, la Campo Santa Maria Nuova, aşa cum i se ordonase cu stricteţe, după manifestarea de nesupunere din seara precedentă. În schimb, coborî la parterul casei doar în cămaşa de noapte, scoţând de sub ea o cheiţă pe care o purtase la gât vreme de şapte ani. Micuţa cheie de aur, legată tot de un lanţ de aur, era caldă, de la pielea lui încălzită de somn. O purtase la piept încă de când era un băieţandru de paisprezece ani şi, după moartea ultimei sale mătuşi, fusese nevoit să plece la Padova. Atunci şi doar atunci, notarul familiei îi dăduse cheia cufărului familiei Cason, o moştenire de la tatăl lui, de care nu ştiuse niciodată până atunci.

Annibale coborî, cu o lumânare în mână, în pivniţă, simţind răceala dalelor de piatră pe tălpile goale. Vinul fermenta, bolborosind în butoaie, şi doagele începură să trosnească, la schimbarea de temperatură pe care intrarea tânărului o produse în încăpere. Când era copil, credea că pivniţa era bântuită. Atunci, ca şi acum, putea auzi apa din canal izbindu-se de pietrele zidului, căci pivniţa în care familia Cason ţinea, de secole, butoaiele cu vin şi sarea, se găsea sub nivelul mării; familia Cason, al cărei unic urmaş era acum Annibale.

În acest loc tainic era în siguranţă, căci nici un servitor nu putea să vadă cufărul. Annibale avusese grijă de averea familiei în toţi aceşti ani; nu risipise aurul şi nici nu benchetuise prin oraş, cum făceau amicii lui, ci-şi plătise doar studiile, cărţile şi cămăruţa unde dormise, iar la sfârşitul celor şapte ani, costumul de doctor. Prin urmare, când rostogoli într-o parte al patrulea butoiaş de Valpolicella din stânga uşii pivniţei, lădiţa ascunsă sub el era aproape plină de bani.

Scurse puţină ceară topită pe pardoseală, şi apoi înfipse lumânarea în ea, ca să stea dreaptă, aplecându-se ca să descuie micul cufăr, fără să-şi dea cheia jos de la gât, întrucât jurase cândva să nu se despartă niciodată

de ea. Vârî cheia în broască și deschise capacul casetei din lemn de stejar. Cercurile de bronz cu care era ferecat cufărul se desfăcură cu un clinchet metalic, lăsând să se vadă o grămadă de monede mici de aur, numite țechini. Ele se aflau pe o tavă, care nu era altceva decât un fund fals al lădiței. Sub acesta se afla adevărata comoară: un strat gros de ducați de aur. Luă unul dintre ei și-l privi cu atenție, văzând silueta dogelui, cu a sa *corno ducale*[1] pe cap, îngenuncheat în fața Sfântului Marcu, pe o parte, iar pe cealaltă, imaginea lui Hristos. Strânse moneda, până când o simți caldă în palma sa, apoi o lăsă să cadă peste celelalte și puse tava la loc. Erau bani suficienți – chiar mai mult decât suficienți – pentru ceea ce avea de gând să facă.

Tânărul luă o pungă de piele fină de pe capacul cufărului și puse în ea patru ducați. Își mai băgă prin buzunare un pumn de țechini, apoi încuie lada la loc. După aceea găsi un vechi pocal de bronz, care se rostogolise pe lângă butoaiele cu vin, și-l frecă puțin cu poalele cămășii sale de noapte din batist, făcându-l să lucească în lumina lumânării. Annibale strecură și pocalul în buzunar. În Veneția era întotdeauna indicat să ai un bacșiș la tine.

Urcă scările, se îmbrăcă în grabă și, strecurând sub haină cufărul familiei Cason, părăsi casa cu pas vioi. Annibale știa că pierduse prima încleștare cu moartea, dar războiul dintre ei nu se încheiase.

Nu-i fu greu să găsească o barcă la Fondamenta Nuove. Comerțul și călătoriile se întrerupseseră din pricina molimei, iar barcagiii și gondolierii care nu fuseseră atinși de boală stăteau cu brațele încrucișate, pe doc. Tânărul alese un bărbat musculos, care părea să vâslească bine. Barcagiul încruntă din sprâncene când Annibale îi spuse unde voia să meargă, dar un țechin îl făcu să tacă pe dată. Pe când se îndreptau către insulele pe care le văzuse în urmă cu o seară, tânărul rămase în picioare, la prova bărcii. Anii petrecuți la Padova nu-i răpiseră acea abilitate înnăscută a venețienilor de a putea sta în picioare, nemișcați, într-o barcă. Având iar masca de medic pe chip, el părea o figură sculptată, la prova unei corăbii. Se uita doar înainte, mereu înainte, iar binevoitorul barcagiu nu putu scoate nici un cuvânt de la el, de parcă ar fi transportat o statuie.

Barca trecu pe lângă insula Murano, unde acum, furnalele de sticlă erau încremenite în tăcere, și apoi pe lângă Burano, unde fabricanții de dantelă nu mai stăteau în ușile căsuțelor lor colorate. Pe insula Torcello, clopotul catedralei scotea dangăte de jale, socotind morții și vestindu-l că Moartea Neagră ajunsese și pe acele țărmuri. Dar, când barca ajunse la lazarete, fură întâmpinați de o pace deplină. Annibale îi ceru barcagiului să vâslească spre Vigna Murada, insula carantinei.

---

[1] Bonetă specială, având vârful terminat cu un fel de corn, pe care o purtau dogii venețieni. (n.tr.)

În vreme ce se apropiau, tânărul putu vedea o priveliște dezolantă, cu copaci rari și cu un fel de construcție din ziduri de piatră. Era un debarcader prelung, care se termina cu un adăpost din lemn pentru bărci. Dar priveliștea care li se înfățișă înaintea ochilor îl făcu pe barcagiu să-și tragă vâslele în barcă și să-și ridice gulerul hainei peste gură. Pe adăpost era trasată cu vospsea roșie o cruce înaltă cât un stat de om.

– Mai bine aștepți aici, mormăi Annibale, observând ezitarea barcagiului de a înainta pe canal.

Barcagiul legă rapid barca de un stâlp, iar Annibale, după ce se asigură că punga de piele și pocalul de bronz se aflau în siguranță, în mâneca lui largă, iar lădița era bine ascunsă sub haină, sări pe mal. De aici, aruncă barcagiului un alt țechin și-i porunci să-l aștepte. La capătul digului se afla o gheretă încastrată în zidul solid, a cărei ușă părea zăvorâtă. Lângă ea stăteau doi oameni, unul tânăr, celălalt bătrân, pescuind în lagună. Vârstnicul, cu barbă căruntă, îl văzuse pe doctor apropiindu-se, dar tânărul privea în zare, cu ochi sticloși; un fir subțire și argintiu de salivă îi atârna, de la buze în poală, ca firul unei undițe. Picioarele băiatului atârnau la mare distanță deasupra apei; brațele îi erau scurte, iar trunchiul, parcă incomplet. Doar capul avea dimensiunea normală a unui cap uman, părând supradimensionat, față de trupul pirpiriu. Craniul lui avea o formă ciudată, oasele fiind malformate din naștere, bănui Annibale. El mai văzuse asemenea pitici înainte – majoritatea erau înecați la naștere, în vreme ce alții deveneau actori de *commedia*, căci aveau facultăți mintale normale și puteau vorbi și cânta. Annibale întâlnise un asemenea individ la curtea din Padova, unde ducele îl ținea pentru cabinetul lui de curiozități și îl învățase să spună anecdote licențioase. Dar acesta era, în mod clar, debil mintal. Annibale îl ignoră, salutându-l, în schimb, pe bătrân:

– Sunt doctorul Annibale Cason din Consiglio della Sanità, minți el. Ești portarul acestui stabiliment?

Bătrânul încuviință:

– Am fost, *dottore*, până când a venit fecioara Ciumă. Atunci au plecat toți. Consiglio di Marittima a poruncit ca nici o navă să nu mai intre și să nu mai iasă din oraș până când nu va trece molima. Ultima a venit aici marți, pe o furtună cumplită. O galeră numită *Il Cavaliere*. Am țipat la marinarii ei, am agitat torțe, dar corabia nu s-a oprit.

– Da, da, zise Annibale, încercând să-l oprească din trăncănit. Deci au plecat cu toții? Gărzile, membrii Consiliului celor Patruzeci? *Bastazi*[1] și familile lor?

– Da, *dottore*. Toți au plecat, și o singură barcă a mai fost de atunci aici, în afară de a dumitale, *signore*. Barca asta îmi aduce scrisori din partea

[1] Slujitori aflați în subordinea Magistrato alla Sanità, instituție a Republicii Veneția. (n.tr.)

Consiglio. Desigur, fiindcă acum afumă scrisorile, astăzi de dimineață am putut una pe care abia am putut s-o citesc, așa era de îngălbenită...

Desigur, îl întrerupse medicul. Și zici că s-au dus cu toții?

Cu toții, *dottore*. Și-au luat bastoanele și au plecat la Treporti. N-am mai rămas decât eu și băiatul ăsta.

Bătrânul își înălță spre el bărbia încadrată de o barbă țepoasă.

Eu sunt portarul, și pe Dumnezeul meu că voi păzi poarta. Aici trăim, *dottore*, băiatul meu n-a fost niciodată în altă parte.

„Deci au fugit din lagună", își zise Annibale, trasând un arc de cerc spre continent, cu ciocul alb al măștii. Bogații fugeau întotdeauna, în timpul epidemiilor, în vilele lor din Veneto, în vreme ce săracii plecau la Treporti. Îl privi pe pitic, care pescuia, netulburat, de parcă nici n-ar fi remarcat discuția.

Pot să arunc o privire pe aici? întrebă Annibale.

Sigur, *dottore*, zise bătrânul, și apoi strigă spre băiat: Hai!

Tată și fiu își lăsară undițele pe mal și straniul trio se îndreptă spre gheretă, bătrânul vorbind tot timpul, iar băiețandrul chinuindu-se să țină pasul cu ei, cu picioarele lui bondoace. Ajuns în fața ușii, bătrânul scoase o legătură de chei. Poarta principală dădea într-o arcadă joasă, oferindu-i lui Annibale o priveliște ispititoare asupra a ceea ce se afla dincolo. Dar, mai întâi, trebuia să-și facă treaba pentru care venise. Annibale arătă spre o ușiță din zid, aflată în stânga lor.

Și aici locuiți voi?

Aici, *dottore*, aici. Bătrânul îl invită, de parcă l-ar fi poftit să intre în Palatul Dogilor. Dar, în gheretă nu se aflau decât o masă, scaune și o sobă în care fumegau niște butuci.

– Am primit postul de portar pe Vigna Murada când m-am însurat. Era ziua de San Matteo, cu mulți ani în urmă. Am venit aici cu nevastă-mea, dar când a născut băiatul, doar o privire i-a aruncat, și dusă a fost. Abia de-a apucat preotul să-i dea împărtășania.

Annibale îl privi pe băiat, dar ochii cenușii ai acestuia erau calmi ca apa lagunei.

– Cum vă cheamă? se interesă el.

– Eu sunt Bocca Trapani, iar ăsta mic e Salve.

Bocca[1] nu era un nume creștin, dar Annibale bănui că portarul fusese poreclit astfel din cauză că era atât de limbut, încât vorbea și pentru tăcutul lui fiu. Nu voia să-l lase pe bătrân să-i arate locurile, căci simțea nevoia să gândească limpede, netulburat. Salve era un nume dat adesea copiilor atinși de vătămături; literal, înseamna „a vindeca" sau „a salva". Portarul trebuia să fie un om pios. Lui Annibale îi veni o idee.

[1] Gură, în italiană, în orig. (n.tr.)

Luă pocalul şi punga din mâneca largă şi le puse încet pe masa de lemn, făcându-le semn celor doi să se aşeze. Observă că băiatul se retrase imediat în umbră, ascunzându-se după sobă, de unde trăgea cu ochiul.

– Acum ascultă-mă bine, zise Annibale. Aici e averea familiei mele – făcu el, arătând spre pungă cu degetul înmănuşat. Pot să am încredere că sunteţi doi domni oneşti şi o veţi păzi pentru mine, în vreme ce eu o să arunc o privire prin hârtiile dogelui? Iar ăsta – continuă el şi ciocăni buza pocalului de bronz, care scoase un dangăt stins, e un potir foarte vechi. Unii zic – îi anunţă el, şi vocea-i deveni deodată şoptită – că însuşi Hristos ar fi băut din el.

Bătrânul se holbă la potirul nepreţuit.

– Am să mă întorc într-un sfert de ceas, promise Annibale şi părăsi cămăruţa plină de fum, pătrunzând, printr-o arcadă, în Vigna Murada.

Se aşteptase la un loc plin de sobrietate, dar dădu, în schimb, peste o peluză verde, cu iarbă luxuriantă şi o minunată alee străjuită de duzi albi, ale căror frunze cu margini aurii se legănau pe fundalul cerului azuriu. Ici-colo, se aflau câţiva stâlpi scunzi şi nişte dale mari de piatră ce spuneau povestea unei clădiri vechi, aflate cândva acolo. În interiorul zidurilor se aflau azilurile pentru săraci, un grup de case de piatră, având într-unul din colţuri o bisericuţă, iar în centru, o clădire prelungă, cu acoperiş de ţigle şi arcade deschise, pe care veneţienii o numeau *tezon*.

Auzise de acest loc, şi acum îşi imagina ce se întâmpla când o corabie venea aici, populând insula cu oameni izvorâţi din imaginaţia lui. Mai întâi debarca echipajul, care păşea printr-un şanţ puţin adânc, umplut cu var. Apoi, marinarii transportau mărfurile de pe corabie şi le depozitau în *tezon*, desenând pe zid, deasupra stivei de mărfuri, emblema proprie a corabiei. Echipajul era găzduit apoi în azilurile de pe insulă vreme de patruzeci de zile, în carantină. Era de aşteptat ca ei să se menţină sănătoşi şi departe de păcat, asistând la slujbe în bisericuţă – asta dacă nu erau păgâni. În fiecare din cele patruzeci de zile, mărfurile erau scoase afară prin arcadele deschise, afumate la focuri de curăţire, aerisite, şi apoi aşezate iarăşi, peste noapte, sub acoperişul cel mare. De îndată ce marinarii erau declaraţi sănătoşi, li se permitea să intre şi să iasă din Veneţia, fiind liberi să debarce şi să-şi vândă mărfurile.

Annibale ştia că membrii Consiliului celor Patruzeci dăduseră chiar un edict prin care negustorii erau obligaţi să-şi marcheze marfa, din cauză că piaţa neagră de pe insula carantinei era înfloritoare – bunurile care se puneau înapoi în lăzi, după ce erau afumate şi aerisite, nu mai erau aceleaşi, în privinţa calităţii şi cantităţii, ca bunurile ce fuseseră scoase. Annibale se întrebă câţi bani scosese Bocca de-a lungul anilor, înlocuind produsele de lux cu unele obişnuite. Dar, curând, avea să afle măsura onestităţii portarului.

Tânărul intră pe sub o boltă în pântecele imens al depozitului. De îndată ce ochii lui se obișnuiră cu întunericul, desluși un imens spațiu deschis, în care nu se aflau nici oameni, nici mărfuri. Doar câteva butoaie goale și una-două cutii sparte, care aminteau despre menirea lui de odinioară. Dar zidurile aveau propria lor poveste. Pe pereți erau scrijelite pretutindeni litere și desene, unele în venetă, altele în turcă, altele înfățișând hieroglife stranii, pe care nu le cunoștea. Semnele erau trasate cu roșu și, dacă acolo ar fi fost o temniță, s-ar fi gândit că sunt scrise cu sânge. Se apropie de o inscripție și o zgârie puțin cu degetul, mirosindu-și apoi mănușa – scrierea era cu oxid de fier, aceeași substanță folosită pentru a marca încărcătura. Unii marinari, în mod clar plictisiți de șederea forțată, de patruzeci de zile, în lazaret, își exercitaseră aici talentele artistice – într-un loc era o gondolă, în altul, un galion perfect desenat, altundeva, un cavaler sau un sultan împodobit cu turban.

Ajuns la capătul uriașei încăperi, Annibale se întoarse și aruncă o privire în jur. Fiecare arcadă forma o nișă naturală, și în sală ar fi încăput lesne zeci de saltele. Tot ce avea de făcut era să zidească arcurile deschise, pentru a-i feri pe bolnavii adăpostiți aici de intemperii.

Ieșind afară, tânărul se urcă pe marele zid, *murada*, care dăduse insulei numele. Ici și colo, de-a lungul peretelui, se înălțau *torresini* – turnuri de veghe din care gărzile puteau supraveghea navele. Se sui într-un turn și privi împrejur. Dincolo de ziduri era o mică zonă sălbatică, cu pâlcuri de copaci, iar o alee pietruită, *giro di ronda*, se strecura printre lauri și porumbari. Mai departe, către lagună, se aflau sărături și câmpuri mlăștinoase, presărate cu ochiuri de apă care fi fost perfecte pentru creșterea păstrăvilor sau pentru spălatul rufelor. La orizont, la fel de mică pe cât fusese, cu o seară în urmă, insula pe care se afla, se zărea Veneția, redusă, de la această distanță, la dimensiunea unei coroane ascuțite de cositor, aruncate în mijlocul lagunei.

Annibale coborî treptele de piatră, dădu un ocol prin spatele depozitului și găsi o fântână mare, cu un jgheab de scurgere frumos sculptat. Fântânile de acel tip aveau șapte straturi de filtre de pietriș și nisip între jgheab și cuvă, astfel încât apa care curgea aici era curată și proaspătă. Pe vasul de piatră din care se lua apa era sculptat omniprezentul leu înaripat, dar cartea pe care acesta o ținea era închisă.

Annibale se aplecă să privească, tulburat de această descoperire. De obicei, cartea din gheara leului era deschisă, purtând scrise în piatră cuvintele adresate Sfântului Marcu: *Pax tibi, Marce, Evangelista meus.* Tânărul se întrebă ce anume putea să însemne cartea închisă; poate că era vorba de ceva pecetluit sau tăinuit?

Amintindu-și de ce venise, se aruncă în genunchi și săpă o groapă în pământul moale de lângă fântână, punând înăuntru lădița cu tezarul familiei Cason, după care presără pământ deasupra și îl bătători, pentru

ca nimeni să nu observe că s-ar afla ceva acolo. Dar se simți privit, și prin minte îi trecu, preț de o clipă, nebunescul gând că leul din spatele lui prinsese viață. Sări în picioare, și chiar atunci zări o pisică mare țâșnind din iarba înaltă și deasă. Ajunsă lângă el, pisica încetini pașii și se furișă, obraznică, pe lângă picioarele lui, parcă cerând să fie mângâiată. Dar nu primi nici o mângâiere.

Annibale își continuă drumul de-a lungul șirului de aziluri. Pătrunse într-o căsuță pustie – două camere, una deasupra celeilalte, bine luminate și aerisite, având și un cămin. Erau, poate, peste o sută de case aici, toate păstrate în bune condiții, cu excepția uneia din colț, care părea în ruină. Annibale presupuse că acea casă fusese, cândva, atinsă de o ghiulea de tun – nu toate corăbiile dirijate spre insulă de ofițeri acceptau cu dragă inimă regulile stricte de carantină ale Republicii.

În locul unde cele două șiruri de aziluri se întâlneau, existau o piațetă și o biserică având pe turlă o cruce. Annibale merse spre ea și pătrunse înăuntru, urmat de pisică. Nu prea avea timp pentru cele sfinte. Fusese crescut într-un mediu pios, dar în Padova avusese prilejul să asculte câteva prelegeri radicale, bineînțeles, clandestine, ale celor care opuneau știința lui Dumnezeu. Uneori, în taină, le împărtășea punctul de vedere.

Se opri în centrul navei mici a bisericii, uitându-se în jur, zări o fereastră superbă, din sticlă de Murano, cu vitralii colorate, reprezentând patru nave cu flamurile stacojii și aurii ale Veneției, ce străbăteau valurile înspumate. Dar, în afară de câteva bănci din lemn, grosolan cioplite, aici nu era nimic – nici un potir, nici o carte. Se părea că Dumnezeu părăsise de multă vreme locul, iar păsările își făcuseră cuib printre grinzi.

Podeaua fusese totuși măturată – Annibale putu distinge urmele firelor de mătură în praf și o pată albă acolo unde cineva încercase să râcâie găinațul de pasăre depus în strană. Tânărul reținu această informație, adăugând-o ca pe un specimen deosebit în cabinetul de curiozități din mintea lui.

Ajuns iar afară, privi arhitrava, pe care scria, cu litere aurii, „San Bartolomeo". Sfântul Bartolomeu. Un nume bun pentru o biserică, dar și mai bun pentru un spital, se gândi el.

Se înapoi la ghereta paznicului. Bătrânul privea potirul ieftin pus pe masă, înaintea lui, de parcă s-ar fi așteptat să facă vreun miracol. Băiatul cel nătâng, pitit încă după sobă, își privea tatăl în tăcere.

Annibale ridică punga de piele. Era mai ușoară ca înainte.

– Mulțumirile mele, grăi el. Și, pentru strădania ta, îți dăruiesc acest potir. Să te binecuvânteze și să-ți ajute fiul, căci oare nu Hristos însuși îi binecuvântează pe cei nevolnici? Desigur, ducații mi-i voi lua înapoi, încheie el, sfredelindu-l pe bătrân cu ochii din mărgele roșii ai măștii.

Bocca îl privi, cu ochii mari ca ducații, iar Annibale zări o licărire de vinovăție în ei și-și dădu seama imediat cine măturase prin biserică. Pipăi cu degetele monedele din pungă; nu mai erau patru, ci doar trei.

– Așteaptă, zise Bocca, rușinat, și deschise palma murdară. Uite... banul ăsta l-am găsit... pe dușumea. Probabil ți-a scăpat din pungă când ai pus-o pe masă.

Annibale luă moneda în palma înmănușată și-l văzu pe om evident înspăimântat de ciocul oribil al măștii.

– Ah, mulțumesc, Bocca. Oamenii cinstiți sunt rari în zilele noastre. În schimpul onestității tale, îți voi oferi o ocazie rară. Mi s-a dat în seamă această insulă de către Consiglio della Sanità, spre a face aici un spital pentru ciumați. Ajutorul tău ar fi binevenit, așa că poți rămâne să lucrezi cu mine.

Bătrânul îngenunche și-i sărută mănușa lui Annibale.

– O, da, *dottore*, lasă-ne să rămânem aici. O să-ți dăm tot sprijinul de care ai nevoie.

Annibale era mândru de șiretenia de care dăduse dovadă. Avea nevoie de Bocca, care cunoștea insula de douăzeci de ani, iar omul și fiul său idiot aveau să-i fie fideli, fără să-i pună la îndoială acreditarea.

– Bine, atunci. Mă voi întoarce mâine și, între timp, nu lăsa pe nimeni să pătrundă pe acest porți. De astăzi, insula va fi cunoscută ca Lazzaretto Nuovo.

Annibale ieși pe porți fluturându-și pelerina neagră, foarte mulțumit de rezultatele acelei dimineți.

Pe drumul spre dig, pisica tărcată îl urmă, alergând ușor cu pași mărunți după el peste scândurile de lemn, până la barcă. Când tânărul se opri, pisica începu să toarcă, mieroasă, lipită de piciorul lui. Annibale o luă de ceafă și o ridică de la pământ. Una dintre regulile insulei sale – căci, în mintea lui, insula deja îi aparținea – era că acolo nu va exista picior de pisică sau de câine, pentru a nu răspândi ciuma. Pisica se legăna, fără teamă, în strânsoarea lui, iar Annibale o ridică, spre a-i vedea fața, înainte de a o îneca în mare.

Săvârși o greșeală, căci, în clipa în care ochii roșii de sticlă ai măștii întâlniră ochii de jad ai felinei, Annibale citi în aceștia o încredere oarbă. Înjurând, aruncă pisica în barcă, spre surpriza barcagiului, și o luă cu el la Fondamenta Nuove, înainte de a o elibera pe străzile din Veneția. Pentru efortul lui fu zgâriat regește.

Capitolul 15

Feyra părăsi insula mai târziu decât plănuise, întârziind din cauza vizitei bătrânului cel ciudat. Lumina zilei deja pălea, aruncând umbre argintii peste lagună şi făcând oraşul de peste ape să pară cenuşiu.

De îndată ce părăsi ruinele şi începu să meargă de-a lungul ţărmului, fata se simţi vulnerabilă, în ciuda faptului că purta din nou vălul pe chip şi cingătoarea cu leacuri la brâu. Luă moneda de aur din sân şi o întoarse de nenumărate ori în palmă. Respiră adânc. Într-adevăr, era singură, dar măcar avea isteţimea şi cunoştinţele cu ea, precum şi un ban de aur. Era de-ajuns. Trebuia să fie.

Merse pe o cărare pietruită, pe partea dinspre oraş a insulei, către un grup de case înghesuite unele în altele. Pe măsură ce se apropia, văzu o barcă neagră în formă de semilună traversând canalul argintiu, între insulă şi oraş. Barcagiul se îndrepta spre un mic debarcader, cu un stâlp vopsit în mai multe culori. Inima fetei începu să bată puternic; ajunse la debarcader la puţină vreme după ce barca acostă. Barcagiul dădu jos câţiva pasageri şi Feyra remarcă, mirată, că două dintre femeile din barcă aveau eşarfe trase peste obraji, ca să le apere de ceaţa ridicată dinspre mare. Se gândi atunci că, poate, vălul ei nu va stârni comentarii şi se felicită că se înfăşurase în cuvertura tatălui ei ca într-o pelerină, acoperindu-şi restul veşmintelor turceşti, străine de acest loc.

Barcagiul se suise pe ponton şi striga un cuvânt pe care ea nu-l cunoştea, rostindu-l apăsat şi alungind silabele: „Traghetto![1] Traghetto!". Feyra îşi luă inima în dinţi şi merse spre el. Omul îi întinse braţul, iar ea îi puse moneda în palmă. Barcagiul privi uimit banul de aur, apoi se uită la ea, mormăind nişte vorbe pe care ea nu le înţelese.

Panicată, ea îi arătă cu degetul moneda. El îşi miji ochii, ridică din umeri şi-i întinse din nou mâna. Feyra îi spuse încet:

– E tot ce am!

Bărbatul o privi iar, grăindu-i, pe un ton mai blând:

– Mâna ta, domniţă, îmi e mai mult decât îndeajuns!

[1] Barcă, în italiană în orig. (n.tr.)

Îi prinse brațul și o ajută să urce în barcă. Era al doilea bărbat din viața ei care o ținuse vreodată de mână.

Ziua se apropia de sfârșit și Feyra era singura călătoare din barcă. Presupuse că, la fel cum mulți muncitori traversau, la apusul soarelui, Bosforul, din Constantinopole către casele lor din Pera, tot așa procedau și oamenii de aici, mergând din Veneția spre insulele din jur. Nu existau locuri în barcă, așa cum era pe barjele de pe Bosfor, și de aceea, atunci când barcagiul împinse vâsla în ponton, spre a se îndepărta de mal, fata aproape căzu și fu nevoită să se prindă iarăși de mâna lui. Înghețata de frig, în ciuda faptului că era acoperită de cuvertură, se simțea ametită de mișcarea valurilor și epuizată de eforturile pe care le făcea ca să-și păstreze echilibrul. Fluierând, barcagiul cârmi, cu pricepere, barca, folosind o singură vâslă, și Feyra răsuflă ușurată când văzu cum orașul care o îngrozise până atunci se apropia de ei. Deocamdată, nu voia altceva decât să scape odată din barca aceea.

Aveau să acosteze, se părea, foarte departe de locul unde ciumatul pusese piciorul pe pământ venețian. Deși putea vedea încă turnul despre care știa că se află la nord, acesta era îndepărtat și ascuns, în parte, de alte clădiri înalte. Crescând la Constantinopole, știa că oamenii cei mai de vază trăiau în cele mai înalte palate. Pentru a-l găsi pe doge, trebuia să găsească piața cea mare, unde *Il Cavaliere* aruncase ancora în urmă cu două zile.

Când barca ajunse la doc, barcagiul sări sprinten pe mal și o ajută să coboare. Fata înclină din cap, în semn de mulțumire, și el o privi iarăși, cu bunătate. Când își desprinse mâna dintr-a lui, simți în palmă moneda. Vru să protesteze, dar el deja desprinsese barca de la țărm și plecă, fluierând distrat.

Binecuvântându-l pentru inima lui generoasă, Feyra își strecură iarăși moneda în sân și porni pe străzile întunecate, simțindu-se, deodată, mai optimistă. Păși pe pământ ferm și vedea că există încă bunătate pe lume, chiar și printre străini.

Dar optimismul ei păli, odată cu lumina. Locul acela era de-a dreptul infernal. Merse ore întregi – sau cel puțin așa i se păru ei – și se trezi în același punct. Sunete fantomatice, înspăimântătoare, reverberau din zidurile de piatră, lumina felinarelor era reflectată de apă și trimitea spre străzi o țesătură de raze bizare, ce împleteau umbre terifiante în jurul ei. Ceața o învăluia, îngreunându-i și mai mult orientarea. Și, parcă pentru a spori negurile naturale, stârnite dinspre mare, focurile făcute de localnici la orice colț de stradă o orbeau, cu mirosul lor acid și cu fumul cel gălbui, făcând-o să tușească. Cu răsuflarea aproape tăiată de vaporii înăbușitori, Feyra se simți încercuită de aleile strâmte și de casele înguste și înalte, diferite de cele din Constantinopole, unde clădirile de locuit erau joase. Iar aici, credința păgână era prezentă peste tot; la orice colț de stradă se aflau altare ale profetului-copil și ale mamei sale, cu lumânări aprinse, iar cruci

roşii erau pictate, aparent la întâmplare, pe porţi şi pe uşi. Şi totuşi, dezmăţaţii fără credinţă stăteau sprijiniţi pe la aceleaşi porţi; de două ori, ea zări femei cu sânii dezgoliţi, aruncând ocheade trecătorilor. Şocată, le evită privirile doar pentru a fi silită să asiste la alte scene oribile, cu perechi care se îmbrăţişau în umbra arcadelor. Feyra, crescută în harem, nu era o naivă; ştia prea bine la ce asistă. Dar cel puţin sultanul se desfăta cu plăcerile lui în spatele uşilor închise – în Constantinopole, cei care se desfrânau în public erau ucişi cu pietre.

Dar şi mai rele decât oamenii erau creaturile groteşti, doar pe jumătate omeneşti, pe care le zări; păsări, monştri şi demoni păreau să se ivească din negurile otrăvite. Îi trebui ceva timp ca să-şi dea seama că nu delira: acei „monştri" erau, de fapt, veneţieni purtând măşti. Încă din copilărie auzise legende potrivit cărora veneţienii erau jumătate oameni, jumătate bestii. Ştia că ele nu pot fi adevărate, dar în vălătucii de ceaţă ale acestui oraş infernal, aproape le crezuse. Creaturile păreau să o privească de deasupra nasurilor coroiate, din spatele gâvanelor goale ale măştilor terifiante. Şi cel mai îngrozitor i se părea leul înaripat, care era pretutindeni, fixând-o de pe fiecare placă sau flamură, omniprezent şi ameninţător.

Feyra nu ştia dacă tremură de frică sau de frig, căci hainele nu i se uscaseră de tot, iar valurile ce se spărseseră de barcă, pe durata călătoriei, o udaseră încă şi mai rău. Tot rătăcind de pe o alee pe alta, se pomenea adesea într-o fundătură, întâlnind un alt canal sticlos, ale cărui ape îi udau iarăşi încălţările. Traversă o puzderie de podulețe până să ajungă la cel mai mare dintre ele – o structură imensă de lemn, plină de veneţieni răutăcioşi. Dar drumul păru să o aducă, în sfârşit, mai aproape de ţinta ei. În umbrele înserării zări încă o dată turnul cel înalt şi ştiu unde se află.

Feyra decise să rămână cât de mult posibil lângă marele canal pe care abia ce-l traversase, un canal larg, argintiu, ce şerpuia prin centrul oraşului. De îndată ce traversă podul, îşi dădu seama că pierduse o oră degeaba. Ar fi putut rătăci până-n zori în locul unde debarcase, şi tot n-ar fi găsit turnul, căci acesta se afla pe o cu totul altă insulă, separată prin marele canal de cea pe care era ea acum. Dar având calea de apă drept călăuză, în scurt timp, ea nimeri în piaţa cea mare. Văzu turnul, într-o parte, iar în alta, biserica aurită pe care şi-o aminti imediat.

Pe când traversa, nebăgată în seamă de nimeni, piaţa aglomerată, Feyra se confruntă cu o altă încercare – păsări cenuşii, oribile, care i se agăţau, pur şi simplu, de picioare, urmându-i paşii. Când le sperie, ele dădeau din aripi şi-i zburau drept în faţă, fluturându-i vălurile cu penele lor murdare. Trebui să se îmbărbăteze serios ca să nu o ia la fugă din calea lor.

În cele din urmă ajunse la turn, gândindu-se, probabil, că dogele locuia acolo, de vreme ce şi Palatul Topkapi avea cel mai înalt turn din oraşul ei natal, iar sultanul trăia chiar dedesubtul lui. Dar zidurile turnului se înălţau, albe şi lipsite de ferestre, în ceaţă, având în vârf clopote care

băteau, nevăzute. Biserica aurită părea destul de mare pentru a găzdui o reşedinţă regală, cu picturile şi acoperişurile aurite, dar era clar un lăcaş religios. Asta însemna că doar marele palat alb, acoperit cu frontoane albe ca zăpada, l-ar fi putut găzdui pe doge.

Se aventură în curţile de piatră, unde mulţimea stătea adunată în jurul unei scări uriaşe, împodobite cu două statui albe, identice, şi se amestecă printre oameni. Uşile masive din capătul de sus al scării se deschiseră şi un şir de servitori ieşi, purtând torţe şi platouri încărcate cu pâine. Mulţimea dădu buzna asupra tăvilor, iar fata putu simţi mirosul delicios de pâine; instantaneu, stomacul începu să-i chiorăie de foame şi gura i se umplu de salivă. Dogele trebuie să fi fost un om milostiv dacă dădea pomană supuşilor săi, se gândi ea. O bucăţică de pâine căzu pe jos şi fata o înhăţă rapid, îndesându-şi în gură coltucul cald şi aromat. Pâinea era aşa de bună, încât ochii i se umplură de lacrimi. Cu o forţă reînnoită, îşi dădu seama că i se ivise o şansă, şi alergă pe scări până sus, unde fu oprită de halebardele încrucişate ale soldaţilor de gardă.

– Vreau să-l văd pe doge, grăi ea cât mai corect cu putinţă.

Unul dintre soldaţi o privi din cap până-n picioare.

– Sigur, *signorina*. Acuşica mă duc să-l chem. Nu vrei şi o cupă de vin, cât îl aştepţi?

Feyra se pregătea să-l refuze delicat, când cei doi începură să râdă zgomotos. Printre halebardele lor încă încrucişate, zări un cap de leu din piatră, încastrat în zid, având pe post de gură fanta unei cutii pentru scrisori. I se păru că şi fiara rânjea la ea. Disperată, îşi dublă eforturile.

– Vă implor, trebuie să-l văd *acum*!

Dar soldaţii hohotiră şi mai tare. Apoi, în liniştea ce cuprinsese brusc mulţimea de dedesubt, ea ţipă, deznădăjduită:

– Am un mesaj de la sultana Valide din Constantinopole!

Gărzilor le îngheţă rânjetul pe buze, iar ea îşi dădu seama ce greşeală făcuse. Ar fi trebuit să folosească numele veneţian al mamei ei. Cuvântul „sultan" era de-ajuns să stârnească groază. Înfricoşată, începu să coboare scările încet, ca şi cum dacă ar fi fugit, ar fi putut destrăma vraja.

– Eşti... făcu unul dintre soldaţi, începând să-şi dea seama de situaţie.

– Ea e! exclamă un altul de lângă el.

– Eşti turcoaică?

Feyra scutură din cap şi continuă să se retragă, în timp ce mulţimea din josul scărilor rămase nemişcată, privind scena ce se juca pe treptele de piatră. Continuând să coboare cu paşi mărunţi, se împletici, pierzându-şi una din încălţările sale galbene, şi se dădu de-a dura pe ultimele patru trepte. Simţi în dreptul coastelor o durere ascuţită ca un pumnal şi suspină, cuprinsă de spaimă, când văzu pantoful rămas la mijlocul scării, luminat puternic de torţe, pantoful stâng al unei femei musulmane, cu vârful său întors în sus, într-un mod inconfundabil.

– Ia priviţi, pantoful galben! strigă o voce din mulţime.

– E musulmană!

Feyra se ridică şi o luă la fugă, dar mulţimea se năpusti asupra ei, îi sfâşie cuvertura, îi smulse vălurile şi-i rupse mânecile, încercând s-o dea pe mâna gărzilor. Fata se trase într-o parte, disperată, încercând să nu audă blestemele şi insultele la adresa poporului ei; atâta ură contra turcilor nu mai pomenise niciodată. Vălurile ei erau pline de scuipat, obrazul îi sângera, fiindcă, în cădere, un flacon de sticlă de la cingătoare i se spărsese, iar cioburile îi tăiaseră faţa. Dar, ca un animal urmărit, ea se eliberă din strânsoarea mâinilor care se îngrămădeau s-o prindă.

Traversă în fugă piaţa şi ridică privirea spre cer în timp ce alerga. În clipa aceea văzu ceva care o îngrozi – ridicându-se de pe frontonul unei biserici, patru cai imenşi de bronz, cu gurile deschise, parcă nechezând, şi cu picioarele din faţă ridicate, îi dădură impresia că vor năvăli asupra ei.

Cei patru cai erau deja acolo.

Mai speriată de ei decât de mulţime, fata alergă şi mai iute. Aleile întunecate şi străduţele de care se temea îi deveniră acum prietene, pe când se îndepărta, urmărită de gloată. Cei doi soldaţi din spatele ei se mişcau cu greutate, stânjeniţi de platoşele incomode, care zăngăneau pe ei. Neştiind încotro mergea, Feyra fugi în noapte, peste zeci de podureţe. O dată sau de două ori, auzi clinchetul armurii foarte aproape, trezind ecouri în apele canalelor şi în zidurile de piatră. La un moment dat, pe un canal pustiu, ea şi urmăritorii ei se treziră pe poduri paralele şi, pentru o clipă plină de groază, Feyra îi putu privi pe soldaţi în ochi. Era dezavantajată de faptul că gărzile cunoşteau drumul, în vreme ce ea n-avea habar pe unde poate scăpa.

Ţinându-se de obrazul care sângera, îşi alese direcţia. Dar alese greşit. Se pomeni iar într-o fundătură: un canal prea adânc să-l traverseze cu piciorul şi prea lat ca să-l poată sări. Se întoarse, cuprinsă de spaimă, şi se afundă într-o piaţetă întunecată. Aici, localnicii o împresurară. Piaţa avea trei fundături şi o singură ieşire, cea pe care tocmai venise. În spatele ei, pe alee, armurile zăngăneau, tot mai aproape. Nu mai putea fugi. Epuizată, se prăbuşi şi aşteptă ca soldaţii s-o înşface. Îşi închise ochii, gâfâind, şi se rugă în gând, socotind că îi sunase ceasul.

Când îi deschise, văzu o licărire aurie, dincolo de piaţă. Un „V" inversat strălucea deasupra unei porţi, formă care-i era atât familiară, cât şi dragă. Feyra se ridică şi străbătu piaţa, bâjbâind prin ceaţă. Se opri în pragul unei perechi de uşi de stejar. Nu se înşelase. Deasupra uşilor, sculptate în piatră şi aurite, se aflau braţele deschise ale unui compas. „O casă cu compasuri aurii deasupra uşii."

Deodată, auzi în spate strigătele urmăritorilor şi clinchetul armelor lor. Bătu, disperată, în uşă, în ritmul acelui zăngănit metalic, căci ecoul ciudat al străzilor veneţiene nu-i permitea să-şi dea seama dacă soldaţii

erau departe de ea sau la doar câteva străduțe distanță. Ușa se deschise și în pragul ei apăru un bărbat. Părul său cărunt era zburlit ca niște țepi, gura cu buzele subțiri stătea să spună ceva și în mâna pătată de cerneală ținea o pereche de ochelari.

– Un om pe nume Sabato, suspină ea. Îl caut pe un om numit Sabato.

– Eu sunt acela, zise bărbatul, dar nu primesc cerșetori.

Vru să închidă ușa, dar fata reuși să-și strecoare în prag pantoful ce-i rămăsese în picior.

– Te rog, îl imploră și-și smulse inelul cu patru cai de pe deget, căutându-și cuvintele în graiul venețian: Pentru acest inel. În numele Ceciliei Baffo, prietena dumitale.

Presiunea teribilă asupra piciorului ei scăzu. Curios, omul examină inelul, apoi fata, după care scoase capul pe ușă și privi precaut în stânga și-n dreapta, ca o pasăre de pradă. În cele din urmă, o apucă de braț și o trase înăuntru. Feyra nu putu vedea nimic, la lumina slabă a opaițului, dar auzi pocnetul ușii de stejar care se închise în urma ei. Era salvată.

Capitolul 16

– Cecilia Baffo, spuse omul pe nume Sabato. Iartă-mă! Nu am mai auzit numele ăsta de ani de zile.

Feyra se opri din mâncat şi îl studie atentă. Bărbatul avea în ochi o sclipire nostalgică, amplificată de ochelari. Când el o privi, la rândul său, iar lumina opaiţului îi transformă cercurile de sticlă în două monede de aur, Feyra nu-i mai putu desluşi ochii. Dar buzele lui subţiri se lăţiră într-un surâs.

– E bună?

Ea dădu din cap, cu gura atât de plină, încât nu-i putu răspunde. Veneţianul îi adusese o tipsie „furată de la bucătărie", cu un coltuc de pâine, o bucată de brânză şi nişte fărâme de peşte uscat, pe care fata le înfulecă rapid. Ştia că, după atâta post, ar fi trebuit să mănânce puţin şi să mestece încet, dar nu-i păsa. Chiar dacă fusese crescută în palatul imperial, aceea era cea mai bună masă de care avusese vreodată parte.

Se aflau într-un dormitor micuţ, simplu, cu un pat pe roţi, un scaun şi o cruce agăţată pe perete. Pe cruce era desenat acelaşi mic profet pe care-l văzuse şi pe monedă, murind în chinuri, cu o coroană de spini pe cap. Feyra se aşeză în mod intenţionat la masă cu spatele la cruce, dar era aşa de epuizată, de flămândă, de înfrigurată, încât ar fi stat alături chiar şi de diavol.

De acum încălzită, sătulă şi liniştită, fata îl putu studia în tihnă pe ciudatul om. Purta jiletcă şi cămaşă, pantaloni până la genunchi, ciorapi şi pantofi din piele moale. Părul îi stătea atât de zburlit fiindcă şi-l freca întruna. Obrajii îi erau scofâlciţi şi acoperiţi cu o barbă ţepoasă. Degetele sale prelungi şi sensibile erau pătate cu cerneală, dar şi acoperite de scuame ca nişte solzi, unde pielea îi era uscată şi roşie, făcându-l să se scarpine nervos. Îşi ducea la ochi şi-şi dădea jos ochelarii încontinuu, se ridica şi iar se aşeza pe scaun, de parcă n-ar fi avut stare. Când vorbea, cuvintele i se învălmăşeau în gură, iar felul de a le rosti şi comportamentul său agitat sporeau asemănarea lui cu o pasăre cu pene zburlite.

– Am cunoscut-o pe Cecilia Baffo, zise el. Cândva, cu multă vreme în urmă, când era o tânără frumoasă, iar eu eram profesorul ei de desen.

Eram în slujba ducelui Niccolò Venier, pe insula Giudecca. O știi? se interesă el.

– Giudecca, sigur, șopti Feyra.

– Ducele Niccolò dorea ca unicul lui copil să stăpânească toate artele cuvenite tinerelor domnițe, pentru ca, într-o zi, să se mărite atât de bine, încât să-i poată împlini toate speranțele. Eram un tânăr desenator cu un talent precoce și aveam cam aceeași vârstă amândoi. Am fost fascinat de ea; niciodată n-aș fi putut crede că o tânără nobilă s-ar fi putut uita la unul de condiția mea, dar, cu timpul, am reușit să-i atrag atenția.

Feyra se uită la el mirată. Și-l imagină tânăr, cu părul negru, îngrijit, și cu obrajii bărbieriți. Putea crede că fusese odinioară chipeș.

– Abia atunci intrase în posesia moștenirii ei, spuse bătrânul și se aplecă spre Feyra. Moștenirea nu era bogăția, ci frumusețea ei. N-am mai văzut niciodată o ființă așa de frumoasă. Cu părul de aur și cu ochi de peruzea, cu mijlocul subțire ca al unui ogar.

În vreme ce vorbea, își frământa mâinile și se scărpina înaintea ferestruicii, scrutând cu privirea spre alt loc și alt timp, în vreme ce mii de stele sclipeau prin ceața bolnăvicioasă.

– M-am născut într-o sâmbătă, și, la Veneția, cine vine pe lume în această zi e considerat binecuvântat de Dumnezeu și botezat după ea. Și tata s-a născut tot atunci, și de aceea l-a chemat la fel, deci am fost de două ori binecuvântat cu numele Sabato Sabatini. Toată viața mea am așteptat acest noroc nemaipomenit să se arate – noi nu eram nici deosebit de bogați, nici prea cunoscuți. Dar îmi amintesc că mă gândeam, în clipele petrecute alături de Cecilia, că norocul meu se ivise, în sfârșit, fiindcă o cunoscusem pe ea.

Omul se răsuci spre Feyra.

– Eram neputincios în fața frumuseții ei. Și, într-o zi, în sala de clasă, am fost prinși îmbrățișându-ne.

Feyra făcu ochi mari. Pentru prima oară se gândea la mama ei ca la o femeie tânără, acea Cecilia Baffo pe care n-o cunoscuse niciodată: tenace, frumoasă și conștientă de puterea ei de seducție, o femeie care putea frânge inima unui tânăr maestru de desen în joacă, pentru ca apoi să fugă cu un căpitan de corabie pe care-l cunoscuse de o oră. Tot pentru prima oară privi cu ochi critici și comportamentul ușuratic al mamei ei. Oare se dăruise și acestui bărbat înainte să se dăruiască tatălui ei și sultanului Selim? Nu știa cum să-i pună lui Sabato această întrebare. Și nici nu voia.

Dar el îi răspunse.

– A fost doar un sărut. Dar Niccolò Venier a fost furios și terifiat că-i puteam răpi fecioria, distrugând visele lui de mărire și de alianțe matrimoniale. M-a concediat și a trimis-o de îndată pe Cecilia la palatul lor de vară din Paros, unde au început imediat negocierile de nuntă. De acolo presupun că a fost luată de turci.

Feyra știa prea bine continuarea acestei povești și știa la fel de bine că focul pe care mama ei îl aprinsese în sufletul acestui om firav și straniu nu se stinsese ușor.

– Iar acum ea e moartă. A murit cu două săptămâni în urmă la Constantinopole.

Sabato se așeză iar.

– Deci e adevărat, oftă el. Am auzit că fusese răpită de corsari.

Ea încuviință din cap.

– De tatăl meu. El era căpitan de navă și a adus-o în Turcia.

Pleoapele lui, negre cum îi fusese și părul cândva, se strânseră.

– Și i-a cedat-o sultanului?

– Da.

Sabato o privi direct.

– A fost fericită?

Feyra stătu puțin pe gânduri înainte de a răspunde afirmativ. Și chiar credea lucrul acesta. Alături de sultan, Cecilia găsise atât mulțumirea conjugală, cât și un debușeu pentru inteligența ei deosebită în privința intrigilor bizantine. Fusese, probabil, mai fericită ca Nur Banu decât ar fi fost dacă rămânea Cecilia, soția unui desenator sărac, sau chiar Cecilia, soția unui corsar turc.

Gândul la tatăl ei îi aminti că mai avea ceva să-i spună acestui om.

– Sunt fiica ei.

Sabato rămase tăcut pentru prima oară în acea seară. Îi studie chipul, căutând să-i distingă cât mai bine trăsăturile prin vălul subțire, *yemine*.

– Da, șopti el, pe un ton mai stins de această dată. Da, tu ești fiica ei.

Ea îi destăinui apoi, cu multe șovăieli, restul poveștii sale. Îi vorbi despre sfârșitul mamei și al tatălui ei, despre dispariția navei și a lui Takat Turan. Îi arătă inelul de cristal și remarcă imediat că omul îl recunoscu. Sabato scutură din cap, ca și cum ar fi vrut să-și alunge lacrimile, și se ridică, începând iar să umble prin încăpere.

– I-am scris la Paros. I-am scris chiar și când era la curtea sultanului, trimițându-i scrisorile prin negustorii noștri, ba chiar prin ambasador. I-am scris ultima oară spre a-i spune despre situația mea de aici, în această casă, i-am spus că voi rămâne mereu servitorul ei devotat, dar niciodată n-am știut dacă a primit mesajele mele.

– Trebuie să le fi primit, răspunse Feyra, fără ezitare.

El înclină repede din cap o dată, de două ori, de trei ori.

– Da, da, da. Iar acum, că ești aici, vei primi tot ajutorul pe care Sabato Sabatini ți-l poate da. Cum să te numesc? întrebă bărbatul, întinzându-i mâna.

Fata îl privi, neștiind ce trebuie să facă. Îi atinse în treacăt palma cu degetele, apoi își duse mâna la piept.

– Numele meu este Feyra Adalet bint Timurhan Murad.

Sabato lăsă mâna moale în jos și scuturâ din cap.

– O, nu, nu merge așa. Dacă vrei să te ascunzi aici, e important ca nimeni să nu-ți cunoască originile. Turcii n-au fost niciodată iubiți aici, și, după Lepanto, ura împotriva lor e mai aprigă ca niciodată.

„Și ar fi și mai aprigă dacă veneții ar cunoaște faptele tatălui meu", se gândi Feyra.

– O să-ți dăm un nume venețian, propuse Sabato.

– Cecilia?

– Desigur, zâmbi bărbatul, înclinând din cap. Iar ca nume de familie, îl poți lua pe al meu, Sabatini, căci voi spune tuturor că ești nepoata mea.

– Pot să rămân aici?

– Unde altundeva? făcu el, ridicând din umerii uscățivi.

– Vreau să-l văd pe doge. Trebuie să mă ajute să ajung acasă.

– La Constantinopole? Nu, nu și nu!

– De ce? întrebă Feyra, cu un ton rece.

– Din ordinul Consiglio Marittima, nici o navă nu mai intră în Veneția și nici o navă nu mai iese din Veneția câtă vreme ciuma e oaspetele nostru. Va trebui să aștepți aici.

Fata înghiți în sec. Oare cât timp urma să fie prizoniera acestui loc?

– Dar dogele? Pot să-l văd pe doge?

Sabato vorbi domol:

– Nu-l cunosc personal pe doge, deși Sebastiano Venier e fratele fostului meu patron. Am lucrat pentru Niccolò Venier, dar el m-a alungat acum treizeci de ani. Norocul meu s-a dus odată cu dragostea mea, și de atunci, m-am mutat de la o slujbă la alta.

Văzu chipul Feyrei posomorându-se și se aplecă spre ea, cu mâinile pătate de cerneală împreunate, și cu coatele pe genunchi.

– Aseară am rămas fără slujnică. Din acest motiv am răspuns la ușă.

– Ciuma? întrebă Feyra, cu răsuflarea tăiată. Dacă molima pătrunsese deja în casă, atunci, acest om cumsecade și toată familia lui erau, probabil deja condamnați.

– Nu, a fugit cu familia pe continent.

Bărbatul se ridică și arătă spre un morman de haine colorate, atârnate pe spătarul unui scaun.

– Astea-s hainele ele. Acum odihnește-te, iar mâine dimineață le poți îmbrăca, zise el și le așeză pe pat.

Trecându-și degetele peste țesătura ciudată, fata îl întrebă:

– Dar pot să port vălul?

Sabato Sabatini scuturâ din cap cu hotărâre.

– Nici vorbă! Vălul te-ar da de gol de îndată! o atenționă el și, observând expresia tristă din ochii ei, încercă s-o înveselească: O să primești nu doar hainele, ci și leafa fetei. Un țechin pe săptămână, masă și casă. Cu timpul, vom găsi o cale să ajungi la doge sau să mergi acasă.

Feyra dori să-i mulţumească, dar nu avea nimic să-i ofere, aşa că-i dădu singurul lucru pe care-l poseda.

– Uite, cu soluţia asta să-ţi freci mâinile, îl îndemnă şi scoase de la cingătoare un flacon mic, conţinând o alifie. El o privi cu suspiciune, pe deasupra ochelarilor, dar fata continuă, netulburată: Alifie de camfor şi tragacant. Să te ungi în fiecare seară cu ea, iar dimineaţa să bei sucul de la o lămâie.

Omul îşi privi mâinile, apoi îşi ridică privirea spre ea, surâzându-i, cu zâmbetul lui subţire.

– Aşa am să fac. Acum odihneşte-te. O să te chem dimineaţă şi o să-ţi spun ce treburi ai de făcut.

Chiar când se pregătea să plece, ea găsi, în sfârşit, cuvintele pentru întrebarea pe care voia să i-o pună:

– De ce faci toate astea?

Sabato se întoarse, din pragul uşii, iar zâmbetul îi pieri:

– Cecilia doar s-a jucat cu mine de-a dragostea. Dar pentru mine a fost mai mult. Vezi tu... eu am iubit-o cu adevărat.

Dimineaţa, Feyra era deja trează şi îmbrăcată când bărbatul bătu uşor în uşă.

– Ai dormit bine? se interesă Sabato Sabatini, din prag.

– Da.

Salteaua nu avea păduchi şi era moale; în plus, cruţată de tangajul corabiei şi de grija pentru sănătatea tatălui, fata dormise adânc câteva ore. Sabato se dădu puţin înapoi, atât cât îi permitea holul strâmt şi slab luminat.

– Lasă-mă să mă uit la tine.

Fata îi simţi ochii alunecându-i pe trupul ei, dar cu gingăşie, nu cu lăcomie, ca alţi bărbaţi.

Nu se simţea bine în hainele slujnicei. Ţesăturile erau moi şi uşoare, deşi ţepene la subraţ, din cauza transpiraţiei purtătoarei de dinaintea ei, dar rochia era de-a dreptul indecentă. În cameră nu exista nici o oglindă, dar Feyra putu vedea clar numeroasele hibe ale rochiei. Pieptul era prea expus, cu decolteul tăiat până aproape de sfârcuri. Nu avea nici posibilitatea de a-şi înfăşura pieptul în bandaj, căci cămaşa îi era dublată de un corset din dantelă atât de strâns, încât făcea ca sânii să-i pară imenşi. Mânecile erau strâmte pe braţe şi manşetele de dantelă simplă, petrecute peste cot, abia de-i acoperea antebraţele, aşa încât încheieturile mâinilor îi erau aproape complet dezgolite. Fusta, având pe dedesubt mai multe jupoane, era atât de voluminoasă, încât aproape umplea micuţa încăpere, deşi, ca lungime, abia de-i acoperea gambele, lăsând să se vadă cam prea mult din picioarele acoperite cu ciorapi lungi. Feyra era, în mod clar, mai înaltă decât menajera fugită, ceea ce însemna că mânecile îi erau mai

scurte, corsajul mai coborât, iar fusta îi era prea scurtă. Cingătoarea cu leacuri, pe care și-o petrecuse pe sub rochie, făcea ca aceasta să pară și mai umflată pe șolduri, iar talia îi părea, astfel, și mai îngustă. Pe cap își pusese o tichie de dantelă ușoară și, când Feyra reuși să-și împletească părul și să-și înghestuie toate buclele castanii sub ea, își dădu seama că ceafa și umerii îi rămaseră dezgoliți. Dar nu avea încotro: hainele pe care le purtase până atunci nu mai erau bune decât de pus pe foc. În locul imineilor săi galbeni, își puse cizmele de piele pe care le găsise sub scaun. Erau puțin strâmte și cu tocul foarte jos, dar pielea lor era surprinzător de moale. Singurul pantof care-i mai rămăsese zăcea undeva sub pat, ca unică amintire a veșmintelor sale vechi.

Se ridică și făcu o plecăciune în fața omului numit Sabato. Avea o senzație neplăcută, se simțea înfrigurată și dezgolită, dar Sabato păru încântat de înfățișarea ei.

– O adevărată slujitoare venețiană, spuse el și-i făcu semn cu ochiul. Vino, o să-ți arăt ce-ai de făcut. Să nu vorbești cu nimeni, căci accentul te-ar da de gol. Le-am spus deja celorlalți slujitori și vecinilor că ai un beteșug la limbă. Și, mai ales, nu vorbi cu stăpânul meu – el n-are nimic personal cu turcii, dar îl apasă o sarcină foarte grea acum, și asta-l frământă zi și noapte. Totuși, cu timpul și, bineînțeles, cu voia ta, îi vom dezvălui povestea, căci el îl cunoaște personal pe doge.

– Stăpân? Dar nu ești tu stăpânul aici? se miră Feyra.

El râse amar, cu un hohot răgușit și ciudat.

– Nu. Ți-am zis că norocul m-a părăsit odată cu mama ta. Au fost vremuri grele și a trebuit să mă aflu mereu în slujba cuiva. Vino!

Fata îl urmă afară din încăpere, și apoi pe scara strâmtă. Își dădu seama că, în curând, va trebui să fie mută, așa că îi adresă o ultimă întrebare:

– Cum îl cheamă pe stăpânul tău?

Scara era șubredă și îngustă, așa că Sabato îi răspunse, peste umăr:

– Numele lui e Andrea Palladio.

Undeva, în măruntaiele palatului dogelui, cele două gărzi cărora Feyra le scăpase printre degete stăteau într-o încăpere fără ferestre. Înaintea lor, așezat la o masă de lemn, se afla un bărbat cu plete blonde, care le punea o mulțime de întrebări; dar tonul lui era așa de plăcut, încât ei începeau să creadă că ar putea scăpa de loviturile de bici la care se așteptau. De partea cealaltă a mesei stătea un bărbat bondoc, cu o pană de gâscă în mână și purtând pe cap pălăria în patru colțuri a copiștilor. Scribul nota de zor într-un catastif, pe când cel mai în vârstă dintre soldați o descria pe fugară.

– Era brunetă.

– Brunetă la piele sau avea doar părul negru?

– Și pielea, și părul, *signore*.

– Mai brunetă ca o venețiană?

– Mai brunetă ca unele venețiene, sunt sigur, *signore*, interveni soldatul mai tânăr. Aș fi zis că era din sud, dacă n-ar avut hainele alea ciudate.

– Alte trăsături distincte?

Soldații se uitară unul la altul.

– Hai... ați mai văzut ceva aparte la ea? În afară de haine, vreau să spun. Ziceați ceva de niște pantofi galbeni.

– Păi, *signore*... era, cum să spun... când oamenii i-au sfâșiat vălul...

– Era drăguță, interveni celălalt.

Se lăsă o tăcere intensă, dar scurtă.

– Adică-mi spuneți că era frumoasă.

– Da, *signore*.

– Îmi spuneți că noi căutăm o turcoaică frumoasă?

Primul soldat, mai bătrân și mai isteț decât colegul lui, începu să se teamă. Ceva din tonul inchizitorului îl făcu să se teamă iar de șfichiuitul biciului.

– Păi... poate... băgui el și privi spre celălalt, dacă tot ați pomenit de asta. Avea pielea oacheșă, aproape măslinie.

– Așa e, încuviință acesta. Și nasul îi era cam mare...

– Avea și un belciug în el, încheie primul, triumfător. Îi atârna în jos tot atât de mult pe cât se curba în sus vârful încălțărilor ei de păgână.

Bărbatul blond aprobă din cap, în vreme ce scribul desena frenetic detaliile dezvăluite de soldați. Când termină, inchizitorul plimbă desenul pe sub nasul lor.

– Ei, ce ziceți, întrebă el, iarăși cu voce mieroasă, seamănă cu ea?

Gărzile se holbară la desen. Pe foaie era înfățișată o cotoroanță hidoasă, neagră ca tăciunele, acoperită cu văluri și îmbrăcată în șalvari foarte largi. Nasul era lung și coroiat, iar încălțările aveau vârfurile exagerat de ridicate. Cei doi încuviințară, dând entuziaști din cap.

Inchizitorul luă desenul cu mâna pe care purta un inel și i-l dădu soldatului mai vârstnic.

– Du asta personal la copiștii din Campo San Vio! porunci el. Să posteze câte un exemplar la fiecare colț, în fiecare *sestiere*, până la apusul soarelui.

Capitolul 17

La prima geană de lumină din zori, un bărbat cu mască de pasăre străbătea străzile tăcute din Miracoli, măturând pavajul cu pelerina lui neagră. Se opri la o poartă care avea pictată o cruce roşie pe ea şi ciocăni cu bastonul. Familia ce locuia acolo, îmbrăcată cu pelerine lungi şi cu glugile trase peste feţe, se strecură afară, purtând în mâini doar câteva lucruri, şi-l urmă în tăcere. Bărbatul merse la poarta următoare şi procedă la fel. Curând, în spatele lui se formă o ceată de oameni care străbătea străzile, crescând tot mai mult.

La biserica Santa Maria dei Miracoli, procesiunea se opri, când Annibale ridică bastonul. Intră în biserica unde fusese botezat, dar nu îngenunche şi nici nu admiră minunatele statui din marmură, sculptate pe pereţi. Urcă, în schimb, scăriţa care ducea la arcada exterioară de piatră, care se boltea deasupra străzii ca un curcubeu cenuşiu, până la mica mănăstire lipită de biserică. De la ferestrele acoperite cu perdele de dantelă văzu familiile înghesuite dedesubt, aşteptându-l. Brusc, simţi că-l cuprinde panica, dar îşi zise că, de vreme ce pornise la drum, nu mai putea da înapoi, ci avea să se descurce el cumva.

Străbătu arcada, până la uşa scundă, situată la capătul ei, şi ciocăni, cât se poate de discret, cu măciulia bastonului său de abanos. Îi deschise o călugăriţă bătrână, îmbrăcată într-o rasă neagră şi purtând pe cap o năframă de aceeaşi culoare, dar tivită cu o bentiţă albă. Era *la badessa*, stareţa Ordinului Miracolelor, cu care avusese o îndelungată discuţie în ziua precedentă.

– Sunteţi gata, *dama badessa*?

– Da, încuviinţă ea grav, suntem gata.

– Şi sunteţi sigure?

Femeia zâmbi stins.

– Suntem un ordin călugăresc, *dottore*. Dacă familiile pleacă, vom pleca şi noi.

Annibale se întoarse, iar *badessa* şi călugăriţele îl urmară pe scări. Stareţa îngenunche în faţa altatului de marmură, iar tânărul o aşteptă să se roage. Femeia încuie dulăpiorul aflat în zidul altarului, unde era ţinută

azima sfințită. După ce se mai închină o dată în fața altarului, arse două ghemotoace de lână, înmuiate în ulei sfințit, înaintea crucii de aur, și apoi puse crucea pe placa de marmură. Când se întoarse la călugărițele rămase în nava laterală, *badessa* nu se mai închină la crucea culcată. Preotul murise în noaptea precedentă și, pentru moment, clădirea nu mai era o biserică, ci doar un superb mausoleu de marmură. Dumnezeu plecase de acolo, și acum, surorile de la Miracoli erau nevoite să plece și ele.

Afară, Annibale deschise calea, ca fluieraşul fermecat care răpise copiii. Dar mulțimea tot mai mare din spatele lui atrăsese deja atenția – *dottore* Valnetti, trăgând căruciorul lui cu speranțe deșarte, vândute la fiolă, lăsă să-i cadă mânerul roșu al acestuia și fugi după Annibale. Tânărul scrâșni din dinți, pe sub mască. Știuse că va veni și acest moment.

– Annibale? Unde-i duci pe oamenii ăștia?

– La noul meu spital.

– Ce naiba... Și unde-i spitalul ăsta? îngăimă Valnetti, dar tânărul nu-i răspunse.

– Sunt pacienții mei, zise Valnetti, cu un ton mai ridicat.

– Și ai mei.

– Nu poți face asta, Cason.

– Și totuși o s-o fac.

– Dar de ce?

– Pentru că metodele noastre de tratament diferă. Le-am încercat pe-ale tale, și acum le voi încerca și pe ale mele.

– Putem ajunge la un compromis, zise Valnetti, linguşitor.

– Nu cred, îl zise Annibale nepăsător și vru să treacă mai departe, însă brațul întins al lui Valnetti încercă să-l oprească.

– Familia mea e din Genova, știi bine.

– Și ce dacă?

– Acolo există o legendă, vorbi Valnetti tare și repezit, străduindu-se să țină pasul cu Annibale. Un păstor pe nume Niccolò, care era doar un băieţandru, a avut o viziune de la Dumnezeu și a condus mii de copii peste Alpi, într-o cruciadă împotriva necredincioșilor musulmani, povesti el, în vreme ce alerga pe lângă Annibale. Toți acești copii pierduți, care erau foarte mulți, s-au adunat la Genova. Niccolò credea că marea se va despărți înaintea lor, astfel încât copiii cruciați s-au așezat pe țărm, așteptând ca miracolul să se întâmple.

Îl opri pe Annibale cu mâna întinsă, agățându-se de marginea pelerinei lui negre și trăgând-o la piept. Ciocul lui se ciocni de ciocul măștii lui Annibale.

– Niccolò nu era un vizionar, Cason, era doar un copil nătâng.

Annibale îl împinse din calea lui și trecu mai departe, tăcut. Valnetti se pomeni împresurat de mulțimea de oameni și, trecând pe lângă el, unii îl îmbrânciră. Încercă să discute cu unul, cu altul, dar nimeni nu-l băgă

în seamă, așa încât continuă să se țină după Annibale până ce mulțimea ajunse la Fondamenta Nuove.

În timp ce Annibale îndruma familiile spre bărcile ce îi așteptau, Valnetti nu mai putu face nimic altceva decât să privească. Doar când tânărul medic sări în cea mai mare dintre bărci, el strigă amenințător:

– O să te dau afară din Consiglio Medico!

– Dar e de datoria mea ca medic să fac asta, ridică Annibale din umeri.

– De când? mormăi Valnetti, din spatele ciocului imens al măștii.

Annibale nici nu trebui să se mai gândească la răspuns. Împinse cu piciorul în ponton, spre a desprinde barca de mal, și spuse:

– De acum.

Aflat în fruntea micii sale flote, Annibale luase cu el în barcă cele mai grave cazuri, ca ariergardă. Când ajunseră la Lazzaretto Nuovo, văzu că Bocca îndeplinise poruncile date în urmă cu o săptămână. Crucea roșie fusese curățată de pe adăpostul pentru bărci, căci aici nu trebuia să existe nici un semn de tristețe. Pe debarcader fusese instalat un vas metalic plin cu jăratic. Când jăraticul se aprindea, era semn că bărcile pot acosta; când era stins, bărcile nu aveau voie să se apropie. Bocca săpase și o groapă puțin adâncă în pragul porții și o umpluse cu potasă, din ordinul lui Annibale, astfel încât fiecare vizitator putea să-și șteargă încălțările la intrare și la ieșire.

Annibale le strigă celorlalți barcagii să aștepte și intră pe poartă cu grupul de pacienți grav bolnavi, unii dintre ei purtați pe tărgi de cei mai puțin afectați, unii încă putând merge, alții împleticindu-se sau sprijinindu-se de umerii celor mai zdraveni. Doctorul îi conduse în *tezon*, le împărți paturile și le dădu apă să bea. Apoi, ușile cele mari se închiseră.

Revenit la bărci, el luă familiile una câte una și le cază în aziluri, dându-le porunci strașnice să nu pătrundă în *tezon*, indiferent cât de mult ar fi tânjit să-și viziteze rudele bolnave. Două case rămaseră neocupate; modesta clădire ruinată de lângă biserică și casa de pe colț, de lângă *torresin*, pe care o păstră pentru el. Îi lăsă pe copii să se joace sub duzii albi de pe aleea pietruită și se întoarse la *tezon*.

Dar, mai întâi, aruncă o privire în bisericuță, unde găsi o femeie, îngenuncheată în rugăciune. Annibale se retrase, căci nu voia s-o tulbure, dar *badessa* se răsuci spre el și se ridică în picioare.

– Vino, îi zise ea.

Tânărul înaintă, șovăitor, și-și dădu jos de pe cap pălăria cu boruri largi, dar nu și masca.

– Iartă-mă pentru mască, se scuză el. E pentru siguranța ta, mai mult decât pentru a mea. Nu vreau să te deranjez, șopti, înclinându-se stângaci spre femeie, nu către altar, ca și cum ar fi vrut să-i arate cât o respecta.

– Nu spun lucruri pe care să nu le pot continua mai târziu, zise ea, ridicându-şi mâinile noduroase spre cer, după care arătă, cu un deget la fel de diform, în direcţia bărcilor. Discuţia noastră va dura la nesfârşit, dacă nu-i punem capăt acum.

Netezindu-şi marginile rasei peste şoldurile largi, îl întrebă:

– Ce vrei să faci aici, *dottore*?

Tânărul se juca cu o aşchie desprinsă din strană şi surâse, sub mască.

– Sincer? Nu ştiu nici eu.

– Dar eu cred că ştiu, îi întoarse zâmbetul *badessa*. Eşti pe cale să te înhami la o muncă titanică.

Se aşeză pe una din băncuţe şi-l invită să o urmeze.

– Când ai venit la mine ieri şi l-ai îngrijit pe bietul părinte Orlando, mi-ai amintit că ordinul nostru, Ordinul Miracolelor, a fost instituit pentru incurabili – bolnavii fără leac, asupra cărora Dumnezeu a aruncat lepra şi alte boli nevindecabile, aduse prima dată de cei care participaseră la cruciade. Acei primi bolnavi ştiau că nu există tratament pentru suferinţele lor. Şi primele surori o ştiau. Dar ele credeau într-un miracol.

Femeia îl privi cu blândeţe.

– Când ai venit la mine cu ideea ta, m-am simţit umilă. De aceea, eu şi surorile te-am urmat. Am crezut mereu că misiunea noastră e de a face miracolele să se întâmple, prin rugăciunile nostre. Şi se pare că încă mai trebuie să facem asta.

Annibale o ascultă, fără să spună nimic. *Badessa* strânse în palmă crucea simplă de lemn petrecută peste pieptul ei.

– Fiule, am auzit povestea lui Valnetti, şi oamenii spun că e adevărată. Niccolò şi copiii cruciadelor au stat pe ţărm şi au aşteptat un miracol. Dar mai este o poveste, mai măreaţă, o parte din cea mai mare poveste rostită vreodată. Un om şi-a condus cândva poporul spre Tărâmul Făgăduinţei şi a întâlnit în cale un ocean. Dar n-a stat să aştepte ca valurile să se despartă în două, ci a bătut cu toiagul în pământ şi a cerut ca marea să sece în faţa lui. *Badessa* se ridică, şi vitraliul singurei ferestre pictate transformă rasa ei simplă într-un curcubeu de culori. Se întoarse spre Annibale şi-i spuse, pe un ton convins: Şi marea a secat, *dottore*. A secat.

În zilele următoare, mica insulă fremăta de activitate ca un stup de albine. Surorile Ordinului Miracolelor făcuseră o treabă excelentă, astupând găurile din arcadele din *tezon* cu lut amestecat cu nuiele. Salve, în ciuda beteşugurilor sale, părea să înţeleagă ordinele simple şi fuseşe de mare ajutor, mai mult chiar decât Bocca. Printre familiile din Miracoli era şi un împletitor de nuiele, iar acesta dirija operaţiunile, în vreme ce călugăriţele, renumite pentru robusteţea şi hărnicia lor, nu se sfiiră să frământe lutul cu palmele.

Annibale trimise câteva călugărițe să cumpere pânzeturi de calitate de la piața de pe continent, din Treporti, unde molima încă nu ajunsese. Bocca și Salve primiră poruncă să scoată apă din fântână în fiecare dimineață și să prindă pește din lagună în fiecare zi. Tot în sarcina lor intră și umplerea bazinelor cu păstrăvi și creșterea stridiilor pe funii pline de noduri. Una dintre călugărițe, o femeie dolofană pe nume sora Ana, care era pricepută la creșterea păsărilor de curte, cumpără câteva găini și un cocoș și le aduse într-o luntre, purtându-le pe umeri, ca pe o mantie vie. Annibale credea că, dacă putea să obțină hrană proaspătă, crescând păsări sau prinzând pește, aceasta n-avea să mai fie otrăvită de aerul viciat.

Într-una dintre familii se afla și un învățător, care începu să le predea copiilor scrisul și cititul, în bisericuță, în vreme ce călugărițele, prin rotație, păstrară regula de a ține liturghia la orele canonice și de a face o slujbă zilnică pentru familii, slujbă de la care Bocca nu absenta niciodată, dar la care Annibale rareori venea. Bocca îi donase stareței, cu mare mândrie, pocalul dăruit de Annibale, ca vas pentru sfânta împărtășanie. Astfel, o cupă umilă de bronz, dintr-o pivniță de vinuri, deveni cea mai sacră relicvă de la San Bartolomeo.

Annibale supraveghea fiecare detaliu al micii sale utopii. Călugărițele începură să sape o grădină de ierburi de leac în pământul bine afânat de dincolo de zid, iar Annibale le făcu schițe ale Grădinii Botanice din Padova, pentru ca plantele dorite de el să fie cultivate, iar alifiile, preparate pe loc.

Nevestele oamenilor coseau saltele pentru cei dragi, saltele umplute cu virnanț și iarbă neagră, pentru proprietățile lor medicinale, după sfatul lui Annibale, care le alinie în șiruri pe pardoseala spitalului. Bolnavii urmau să fie ținuți în *tezon*, iar familiile lor în aziluri, fără să poată intra în contact unii cu alții. Nimeni nu avea voie să intre din *tezon* în aziluri, cu excepția lui Annibale, în costumul lui de protecție. Totul era finanțat din comoara familiei Cason, care, ascunsă lângă fântână și străjuită de leul de piatră, se împuțina treptat.

În fiecare zi, Annibale făcea o pauză, se urca în *torresin*-ul din colțul sud-estic al zidului și privea peste apă, spre Veneția. Când vântul bătea dinspre continent, tânărul putea auzi clopotele de ciumă răsunând neîncetat, în cinstea sufletelor celor răposați. Cei șase doctori din *sestieri* pierduseră bătălia. Prin ochelarii măștii, Veneția părea un oraș cuprins de flăcări.

Annibale era conștient că și poziția lui e precară. Știa că se făcuse stăpân pe o insulă care era proprietatea Republicii, și nu putea decât să spere că, atunci când metodele lui aveau să se dovedească eficiente, Consiliul îl va lăsa în pace. Valnetti nu suporta să fie înfruntat, și tânărul bănuia că doctorul fusese deja să-l pârască la Consiglio della Sanità. Și, în fiecare zi, pe când privea marea roșiatică prin lentilele sale fumurii, se aștepta să vină cineva și să-l oprească.

Capitolul 18

Cecilia Sabatini se obişnui rapid cu noua ei viaţă de slujnică în casa compasului auriu.

Într-un timp foarte scurt, ajunse să cunoască pe de rost casa lungă şi înaltă, cu nenumăratele ei scări şi coridoare. Se obişnui cu întunecimea încăperilor din spatele casei şi cu strălucirea orbitoare a saloanelor din faţă, unde arcadele şi ferestrele largi, mărginite de mozaic, lăsau să pătrundă razele de lumină, ce se reflectau în curcubee uimitoare. Într-o parte, casa era mărginită de o piaţetă liniştită, cu o fântână în centru; aici, intrarea principală pentru vizitatori era marcată printr-un compas desenat deasupra uşii. Faţada casei, ce dădea spre canalul strălucitor şi spre traficul intens de aici, avea o poartă ce se deschidea direct spre canal; în spate, se afla o curte îngustă, dominată de alte trei case mai mari. Curtea interioară era un fel de groapă de gunoi pentru lăturile din toate casele – dejecţiile umane şi animale ajungeau aici, pentru a fi încărcate, o dată pe săptămână, de gunoieri. Locul mirosea groaznic, iar noua slujitoare, considerându-l insalubru, îl evita cât putea.

Ceilalţi membri ai gospodăriei o acceptară pe fata înaltă şi tăcută; era inteligentă şi mereu gata să dea o mână de ajutor, fără a fi nevoie să i se spună ce să facă, fiindcă anticipa şi se apuca de lucru înainte să i se ceară. Se purtau frumos cu Feyra, nu doar pentru că era o fată drăguţă şi pentru că le era milă de ea, din cauza defectului de vorbire, dar şi pentru că se afla sub protecţia unchiului Sabato, un om pe care-l îndrăgeau şi îl respectau şi care era şi cel mai bun prieten al stăpânului lor. Cei doi slujitori erau amabili cu fata cea nouă şi dintr-un motiv suplimentar – oricine ar fi putut vedea că e foarte frumoasă, deşi se străduia să ascundă asta.

Bucătăresei, pe care o numeau cu toţii Corona Cucina, căci era, după cum se lăuda, „regina bucătăriei", nu-i scăpa nimic din ce se întâmpla pe domeniul ei. Remarcă imediat privirile galeşe pe care slujitorii i le aruncau fetei şi se decise să acţioneze. Chiar din prima zi în care se întâlniră, ea o ciupi pe Feyra de bărbie şi exclamă dezaprobator:

– *Gesumaria*, drăguțo, arăți de parc-ai fi numai bună să lucrezi pe Ponte delle Tette și să-ți fâțâi țâțișoarele prin fața domnilor! Lasă-mă să-ți dau niște dantelă, ca să-ți acoperi decolteul, și un jupon mai lung.

Bucătăreasa o trase pe Feyra într-o cameră din pivniță, deloc diferită de dormitorul fetei, și începu să caute prin dulapurile de lenjerie. Îi găsi un jupon mai lung, care-i ajungea, din fericire, aproape până la glezne.

– Poftim și asta, zise Corona Cucina, și-i legă peste umeri un șal de dantelă. Ținând nodul cu o mână durdulie, începu să cotrobăie printr-un sertar cu cealaltă.

– Sunt sigură că am o agrafă pe undeva... A, uite-o aici, o să-ți țină șalul mai bine, zise ea și trecu broșa prin nod, pentru a fixa mai bine de rochie gulerul improvizat. Feyra se uită în jos și văzu că broșa era o cruciuliță de tinichea, cu o siluetă minusculă agățată de ea.

Faptul că purta de acum semnul profetului păstor nu era singurul compromis pe care Feyra fu nevoită să-l facă. Fără văl pe față, mirosurile casei o asaltară: oasele de pește care fierbeau pe plita din bucătărie, ceara de albine cu care era lustruită dușumea din cămară și seul rânced de berbec, pentru lumânările din *studiolo*. Izul înțepător, înecăcios al cărbunilor pe care trebuia să-i care o făcea să tușească; chiar și hârtia și pielea umedă a cărților din mica bibliotecă aflată la mezanin, străjuind cei patru pereți ai biroului, o făceau să strănute.

La un moment dat, avu un șoc; când o trimiseră să aducă sarea din mica pivniță de sub casă, se lovi de ceva țepos, în întuneric. Ridicând lumânarea, zări un porc întreg, agățat cu capul în jos de picioare, cu carnea vineție și limba atârnând, pe când sângele se scurgea din el. Feyra se sperie, scăpă lumânarea și fugi pe scări, cu o senzație de vomă, până în curtea din mijlocul gospodăriei. Corona Cucina se repezi la ea și începu s-o frece pe spinare, în vreme ce fata își golea stomacul. Nedumerită, bucătăreasa o întrebă ce s-a întâmplat și, uitând de noua ei identitate, Feyra, la un pas de sufocare, îngână:

– *Porco!*

– Nu-i un motiv să te sperie, drăguțo! Ce poate să-ți mai facă, așa mort cum e? râse bucătăreasa și o bătu ușor pe obrazul umed și rece. Fugi de un godac de parc-ai fi *muselmana*!

Feyra îngheță. Iarăși auzise acel cuvânt. *Muselmana*. Cuvântul pe care Nur Banu îl scosese din vocabularul ei, cuvântul pe care-l auzise pe treptele palatului dogelui, când își pierduse pantoful pe scări. Clipi și privi chipul îngrijorat al bucătăresei. Corona Cucina era amabilă; acum era șansa ei să afle.

– *Muselmana*? întrebă ea, cu un accent cât se poate de venețian.

– Ah, da, nu știi că păgânii au oroare de carnea de porc? Și așa, noi, venețienii, am putut aduce trupul Sfântului apostol Marcu – iar aici Corona Cucina își făcu o cruce pe pieptul uriaș, cu degetul arătător – de

pe tărâmul păgânilor, pentru a se odihni aici, în bazilica creştină din Veneţia. Au pus trupul sfântului într-un coş mare, acoperit cu ierburi şi cu carne de porc, iar hamalilor li s-a poruncit să strige „Porc!" ori de câte ori necredincioşii voiau să cerceteze coşul. Astfel, i-au păcălit pe *muselmani* şi l-au adus pe sfântul nostru acasă.

Buimăceala trebuie să i se fi citit pe faţă Feyrei, căci Corona Cucina ridică tonul, exasperată, ca şi cum ar fi avut de-a face cu o nătângă.

– *Muselmani!* Sunt ăia care merg la biserică în pantofi galbeni şi au capetele înfăşurate în turbane! *Dio mio*, unchiul tău mi-a spus că eşti o fată simplă, dar nu o prostănacă!

Apoi, o apucă iar pe Feyra de bărbie.

– Nişte proşti, păgânii ăştia, nici nu ştiu ce pierd! După ce porcul o să atârne în pivniţă o săptămână, fac din el o pancetta şi o plăcintă de carne de-o să-ţi lase gura apă. Şi atunci să vezi ce-o să-ţi mai placă porcul!

Din acea clipă, Feyra evită micuţa curte interioară ori de câte ori Corona Cucica gătea porc. Chiar şi să-i simtă aroma i se părea un păcat, aproape mai rău decât să poarte crucea.

Dar mirosul ce domina în casă era cel de cerneală şi hârtie. Stăpânul ei nevăzut avea cerneluri şi foi peste tot – pe birouri, pe cuferele cu hărţi şi chiar pe masa de bucătărie. Fata le studiase în câteva rânduri. Nu îi înţelegea însemnările, dar desenele nu reprezentau o taină pentru ea. Văzuse asemenea desene de multe ori, când fusese în preajma lui Mimar Sinan.

Erau planuri ale unor clădiri. Acest Palladio, ca şi Sinan, era arhitect.

Feyra începu să se obişnuiască mai bine cu accentul veneţian. Ceilalţi servitori nu vorbeau limba pură şi nobilă pe care o învăţase de la mama ei. Erau atâtea „z"-uri în dialectul lor, încât, atunci când vorbeau cu toţii, păreau un stup de albine. În plus, servitorii dădeau atât de mult din mâini, încât uneori se mai loveau unii pe alţii, pe coridoarele strâmte ale casei, sau izbeau lumânările din sfeşnice. Dar, în timpul celor două mese pe care servitorii le mâncau împreună în bucătărie – dimineaţa şi seara –, Feyra privea şi asculta, modelându-şi limbajul după al lor.

Fata părăsea rareori piaţeta, dar când merse la cumpărături, descoperi că ziua Veneţia e un oraş cu totul diferit de cel pe care-l cunoscuse noaptea. Se părea că în acest cartier, ciuma încă nu pătrunsese; Sabato povestea însă că în Cannaregio, molima făcea ravagii, deci nu era nici un pericol dacă ea cumpăra cele trebuincioase din Rialto şi nu se abătea din drum.

Astfel, Feyra ajunse să cunoască bine acel *sestiere*, numit Castello, unde locuia. Ea remarcă prezenţa constantă a profetului păstor, la fiecare colţ de stradă şi deasupra fiecărei uşi de biserică. În religia ei nu se permitea ca Allah să fie reprezentat în artă; acest lucru era considerat nu doar blasfemie, ci şi un lucru imposibil. Dar aici, creştinii trăiau alături de zeul lor ca şi cum acesta le-ar fi fost vecin, astfel încât era imposibil

să-l eviți. El părea să aibă doar două înfățișări: un prunc în brațele mamei sale și un muribund țintuit pe cruce. Începutul și sfârșitul vieții lui; nimic între. Chiar și la piață, unde animalele sacrificate erau agățate de prăjini de lemn, profetul păstor atârna deasupra lor, mai sus decât toate.

De obicei, Corona Cucina făcea piața, căci nu avea încredere în nimeni să-i cumpere prețioasele ingrediente, dar când și când, picioarele o dureau atât de tare, încât era nevoită să stea pe un scaun, cu tălpile în sus. Feyra se uitase odată la ele – picioarele erau mari ca niște bărci și foarte deformate, cu umflături uriașe de fiecare parte a tălpilor. Mai mult, vasele de sânge de pe gambe erau groase și proeminente ca niște funii negre-albăstrii. Feyra mai văzuse asemenea umflături și vene în harem și se întrebă dacă va avea vreodată curajul să-i ofere bucătăresei remediile ei, în schimbul bunăvoinței acesteia.

Îi lipsea practicarea medicinei, nu doar pentru statutul social, ci și pentru modul în care opiniile ei erau căutate și priceperea ei, utilizată. Aici, era cea mai umilă dintre servitoare, iar îndatoririle ei erau să deretice, să meargă la piață și să facă focul în încăperile stăpânului.

După o zi de lucru, încetă să mai poarte inelul de cristal cu cei patru cai. Munca ei era grea și își dădea seama că, la un moment dat, inelul s-ar fi putut ciobi sau chiar sparge. Rupse o fâșie din tivul unuia dintre numeroasele ei jupoane și-și prinse inelul la gât cu ea, strecurându-l apoi sub corsajul strâmt. Feyra se gândi la tradiția otomană a purtării de amulete menite să păstreze sănătatea – un verset din Coran, scris cu litere minuscule și răsucit într-un pergament, numele lui Allah așternut pe un petic de hârtie purtat într-un săculeț sau un pandantiv cu palma deschisă a Fatimei, fiica Profetului. Amuletele erau secrete și personale; ele trebuiau purtate pe sub haine și erau specifice celor care le purtau. Inelul putea fi, deci, amuleta ei, fiind singurul lucru care o mai însoțea, după plecarea din Constantinopole. Pe fată o uimea cât de multe putuse afla despre mama ei, de la moartea acesteia – iar inelul reprezentase, fără îndoială, ceva important în viața sultanei Nur Banu, de vreme ce nu se despărțise de el decât în clipa morții.

La Veneția, chiar și printre servitori, Feyra vedea că femeile au cea mai rea soartă. Nici măcar una nu părea să știe să scrie și să citească, iar când bărbații jucau seara cărți în bucătărie, femeile erau obligate să se retragă în camerele lor. La Veneția, era ea sigură, nici o femeie n-ar fi fost încurajată, cu atât mai puțin să i se permită să devină doctor. Dar unele lucruri erau aici la fel ca acasă. Corona Cucina semăna foarte mult cu gospodinele pe care le cunoscuse la Topkapi: zgomotoasă, amabilă, băgăreață și cam spurcată la gură. Vorbea întruna, și, uneori, Feyra se forța să nu-i mai audă potopul de povești despre tinerețea ei sau despre modul cum diferiții membri ai gospodăriei se giugiuleau.

Şi totuşi, Feyra nu-i putea urî pe veneţieni. Se gândi la tânăra mamă care îi întinsese mâna ciumatului, la barcagiul care refuzase să-i ia moneda şi la Sabato Sabatini, care o primise în acea casă. Atunci, îşi amintea că şi ea e pe jumătate veneţiană, şi de fiecare dată avea un şoc. Stătea cu câte un picior în fiecare ţară, indiferent cât era de vastă marea dintre ele.

Feyra ar fi putut să se mândrească cu faptul că se integrase aşa de bine în casa lui Palladio, însă nu doar cei doi slujitori îi remarcaseră prezenţa. Vestea despre o servitoare nouă şi deosebit de frumoasă se răspândise grabnic în *sestiere*, mai ales că, acum, oraşul era rupt de lumea exterioară. Ea trebui să se obişnuiască din nou cu privirile insistente ale bărbaţilor. Cele câteva vizite la piaţă treziseră interesul tarabagiilor, şi fata ar fi fost oripilată să afle că, pentru ea, se închinase nu o dată paharul în cârciuma de lângă piaţă. Obişnuindu-se cu veşmintele veneţiene, vălurile şi hainele în care se înfăşurase în ţara sa îi păreau că fac parte dintr-o altă viaţă, dar, într-o bună zi, pe când mergea cu paşi grăbiţi prin piaţă, Feyra rămase împietrită zărind un afiş îngălbenit de soare, fixat pe zid.

Se apropie, cu inima zvâcnindu-i, şi, spre a-l citi mai bine, netezi afişul încreţit, cu degetele brusc transpirate. Figura desenată acolo era caraghioasă – femeie, mai precis o turcoaică, purtând un văl, şalvari imenşi, iminei galbeni, cu vârful întors. De sub văl îi ieşeau cârlionţi negri, ca nişte sfredele, şi un nas coroiat se prelungea peste iaşmac. Feyra nu putea citi în veneţiană la fel de bine pe cât vorbea, dar, totuşi, recunoscu cuvântul *muselmana*. Fu încredinţată că era vorba despre ea şi rupse repede hârtia de pe zid, aruncând-o în coşul de cumpărături. Privind în stânga şi-n dreapta, spre a se asigura că n-o zărise nimeni, Feyra nu observă însă o siluetă înaltă, purtând pe cap o glugă, care o urmărea de la marginea pieţei.

Capitolul 19

Annibale avu doar şapte nopţi de linişte pe insula lui. Bocca fu cel care îl alertă, venind în fugă dinspre ghereta lui. Slujitor credincios al doctorului încă de când primise pocalul, el îl înştiinţa pe Annibale despre toate bărcile sau luntrile ce treceau pe lângă insulă, fie că aveau sau nu importanţă.

În acea zi, Bocca veni în grabă să-l anunţe că se apropie o corabie. Judecând după expresia chipului şi după viteza cu care venise bătrânul, doctorul înţelese că e o vorba de ceva diferit încă înainte ca acesta să deschidă din nou gura.

– O luntre lungă, *dottore*, cu patruzeci de vâsle, vine dinspre San Marco.

Annibale se năpusti spre poartă, dar, în ciuda emoţiei, nu uită să-şi treacă mai întâi încălţările prin potasă. Văzu o pată lunguiaţă la orizont şi se miră de privirea excelentă a lui Bocca, deşi el avea ochii acoperiţi de lentilele fumurii ale măştii. Ambarcaţiunea continuă să se apropie, până ce tânărul putu vedea vâslele argintii ridicându-se şi coborând ritmic într-o sincronizare perfectă. Nava era probabil făcută dintr-un lemn uşor şi sclipea în soare, de parcă ar fi fost aurită. Când fu şi mai aproape, Annibale îşi dădu seama că nu greşise – barca chiar era poleită cu aur şi, de îndată ce văzu capul sculptat al unui leu la prova ei, cu coama rispită ca nişte raze de soare, ştiu că totul se terminase.

Era *Bucintoro*, barca dogelui Veneţiei. Un om stătea la proră, cu pelerina roşiatică umflându-se şi fluturând în bătaia vântului, pe când briza marină îi ciufulea părul blond şi scurt. Bărbatul nu era deosebit de înalt, nici musculos, dar degaja un aer de mare autoritate.

– Tu eşti Annibale Cason, *il dottore della peste*?

– Da.

– Eu sunt şambelanul Înălţimii Sale Sebastiano Venier, *il Serenisimo*, doge al Veneţiei.

Annibale se bucură că avea mască pe faţă. Îl putea studia în voie pe *camerlengo*. Acesta era îmbrăcat pe sub pelerină cu straie negre ce păreau a fi făcute dintr-o piele foarte fină. Era mai tânăr decât s-ar fi aşteptat Annibale, iar ochii albaştri şi părul auriu îi dădeau o înfăţişare de nordic.

Era elegant, proaspăt bărbierit, cu părul tăiat scurt, ca teutonii, iar cuvintele le rostea cu o voce gravă și rafinată. Nu era nimic amenințător în privința lui, și totuși, subit, Annibale se înfricoșă.

– E vreun loc pe aici unde putem discuta între patru ochi? se interesă șambelanul.

– Da, zise Annibale și, privind spre gărzile din jur, se miră: Veniți toți?

– Doar eu, îi zâmbi șambelanul.

Annibale se mai liniști și-și făcu curaj.

– Dacă nu te superi, vrei să treci mai întâi prin șanțul ăsta?

Șambelanul își ridică pelerina roșiatică și călcă prin șanțul cu potasă. Annibale îl urmă, pe poartă. De îndată ce ajunseră înăuntrul zidurilor, doctorul trecu înainte, conducându-și oaspetele peste pajiști și lăsându-l să admire în tăcere *tezon*-ul. Încercă să-și imagineze ce gândea șambelanul și să vadă locul prin ochii acestuia. Era o zi superbă de toamnă, soarele strălucea, dar la umbră se simțea totuși o răcoare proaspătă și mireasma iernii în aer. Frunzele de dud se veștejeau, căpătând nuanțe de rugină și chihlimbar. Annibale văzu copiii alergând în jurul școlii improvizate și auzi clopotul de la San Bartolomeu chemându-le pe călugărițe la liturghia ceasului al treilea. Mănosul pământ negru, proaspăt săpat în grădina de ierburi, cu straturile sale de formă rotundă sau pătrată, contrasta în mod plăcut cu peluza verde și cu pajiștea sălbatică, destinată, potrivit planului doctorului, să slujească de cimitir, dar care, până atunci, nu primise nici un trup. Lucrurile merseseră foarte bine.

Annibale arătă cu bastonul.

– Iată casa mea. Dar se opri, dându-și seama că vorbele sunaseră prea trufaș, și adăugă: Locul unde stau aici.

Șambelanul se opri și inspiră adânc aerul rece de toamnă.

– Frumoasă zi, nu-i așa? N-ai vrea să stăm de vorbă aici? Îmi petrec prea mult timp în sălile cele mari ale palatului.

În glasul lui nu se simțea nici urmă de laudă; puterea șambelanului era desăvârșită.

– Așa că profit de o gură de aer curat oricând pot. Și, în mod sigur, aerul e mai dulce în locul acesta decât în orașul nostru năpăstuit. Mai bine să te afli aici decât acolo într-o asemenea zi, nu crezi?

Se așeză pe un stâlp căzut, lângă aleea cu duzi, iar Annibale luă și el loc, cu prudență. Nu-i trecu prin gând că întrebarea merita un răspuns, dar șambelanul era de altă părere:

– Nu crezi, Cason? repetă el.

Se simțea o vagă amenințare în întrebarea aparent inofensivă. Annibale se întoarse spre el și-i surprinse privirea înghețată, licărind în soare. Șambelanul se aștepta ca întrebarea lui neînsemnată să primească un răspuns politicos și, prin extensie, se aștepta ca și viitoarele întrebări să-și afle răspunsuri. Annibale se întrebă dacă șambelanul părăsise vreodată

acele saloane grandioase, superb pictate, din palatul dogelui, pentru a coborî în temnițe și a-și exercita cu mai multă convingere calitățile de inchizitor, ajutat, probabil, de flăcări și de fiare. Ochii lui zburară dincolo de poartă, către gărzile dogelui. Soldații stăteau pe debarcader în semicerc, cu brațele încrucișate în față. Nu erau tolăniți, nici nu se țineau de glume, cum ar fi făcut alți războinici aflați în repaus. Aceștia erau *Leoni*, garda de elită a dogelui și a palatului său. Annibale aşteptă următoarea întrebare, știind că era neputincios.

– Ai auzit de Consiglio della Sanità?

Anninale cunoștea prea bine Consiliul Sănătății și fusese nu doar o dată în imensa clădire albă de lângă Monetăria Zecca din San Marco, care servea drept sediu al consiliului.

– Am fost de curând acolo, spuse șambelanul, trimis de stăpânul meu, dogele, să caut *un vero dottore*. Știi ce înțelege dogele prin asta?

Annibale știa ce înțelege el însuși prin „doctor adevărat", dar n-avea habar dacă opinia îi era sau nu împărtășită și de doge.

– Da, unul ca mine, răspunse el, cu aroganța sa obișnuită.

Șambelanul îi adresă un zâmbet șters.

– E interesant că spui asta. Căci trebuie să știi că, atunci când am fost la Consiglio, în sală se afla un doctor pe nume Valnetti, care se plângea de tine într-un mod foarte zgomotos. Îl știi pe acest domn?

– Da.

Annibale începu să-l înțeleagă pe șambelan. Era un om de o inteligență tăioasă, dar nu lăsa să se vadă acest lucru. În schimb, prefera să pună întrebări, pentru ca interlocutorii să-și dea ei singuri în vileag intențiile. Se decise aşadar să fie pe deplin sincer.

– Valnetti e un idiot.

Șambelanul pufni în râs.

– Asta-i și părerea mea. Și trebuie să spun, e o părere împărtășită și de doge. Deci, zise el, netezindu-și poalele pelerinei cu degetele lui lungi, cu unghii pătrate și foarte îngrijite, insula asta e ta. Cum merg lucrurile pe aici? Bolnavii se află în clădirea mare de acolo?

– Da, încuviință Annibale, încurajat de interesul celuilalt. Iar familiile lor sunt cazate în aziluri.

Genele spălăcite ale șambelanului clipiră des.

– Ai adus și familiile aici? Din rațiuni sentimentale?

– Nu, replică Annibale, respingând rapid supoziția. Am făcut-o pentru că exista riscul ca și membrii familiilor să fie expuși miasmei și să se îmbolnăvească, ulterior, de ciumă. Când extirpi o tumoră canceroasă, trebuie s-o scoți cu totul, și tumora, și carnea sănătoasă din jurul ei.

Pe chipul șambelanului se aşternu o grimasă, la auzul comparației.

– Înțeleg. Și ei s-au îmbolnăvit?

– Până acum, nu.

Celălalt păru impresionat.

– Şi cum îi tratezi pe cei bolnavi? Să înţeleg că nu aprobi remediile lui Valnetti?

– Cum ar fi Oţetul Celor Patru Hoţi? Nu! Le găsesc cam demodate. Îmi tratez pacienţii cu cele mai noi soluţii chirurgicale; am fost şcolit recent la Padova, spuse el, iar şambelanul dădu din cap.

– De pildă, continuă Annibale, respect teoriile verificate ale lui Galenus, despre care ştim cu toţii că sunt adevărate: învăţăturile referitoare la cele patru umori şi la necesitatea echilibrării lor. Aplic lipitori bolnavilor, pentru a scoate umorile rele şi, de asemenea, am început să incizez umflăturile apărute la vintre şi la subraţ. Această metodă pare destul de eficientă.

Brusc, avu impresia că-i dăduse şambelanului prea multe informaţii.

– A murit cineva?

– Până acum, nu.

– Dar familiile? Iei măsuri spre a le proteja de infecţie?

– Desigur. Am izolat epidemia şi luăm măsuri pentru a ne asigura că miasma nu trece de zona izolată. De pildă, există o afumătoare prin care trec de fiecare dată când intru şi când ies de la bolnavi. Iar la uşa clădirii mai e un şanţ umplut cu var şi potasă.

– Vrei să spui, deci, că ar fi posibilă aplicarea acestor măsuri şi în casele oamenilor?

– Normal, replică Annibale, încercând să ghicească încotro bătea vizitatorul, şi se simţi suficient de curajos încât să-i pună şi el o întrebare:

– E dorinţa dumitale... Adică... vrei să fiu doctorul dogelui?

– Nu, nu-i vorba de asta. El nu se teme pentru propria-i sănătate. Dar există un om foarte important pentru doge, un om pe care stăpânul meu doreşte să-l ţină cu orice preţ în viaţă.

„Viaţa cărui om putea valora, pentru Veneţia, mai mult decât viaţa dogelui său?" se întrebă Annibale în gând.

– Te întrebi cine e acest om? zise şambelanul, fără să se poată abţine de la obiceiul de a pune mereu întrebări.

– Da.

– Numele lui este Andrea Palladio.

Undeva, în străfundurile memoriei, se aprinse o luminiţă. Annibale era uimit.

– Arhitectul? Dar de ce?

– Stăpânul meu i-a poruncit să ridice o biserică pe locul vechii mănăstiri de pe insula Giudecca, o ruină unde, cândva, s-au produs vindecări miraculoase de ciumă, graţie unei fântâni binecuvântate de acolo. *Signor* Palladio s-a angajat să construiască o biserică suficient de mare cât să-l îmbuneze pe Dumnezeu şi să-l facă să nu-şi mai trimită răzbunarea asupra Veneţiei.

Annibale îşi stăpâni cu greu râsul.

– Ți se pare ciudat? Ei, nu-ți fie cu supărare, dar află că dogele crede că Dumnezeu are, totuși, mai multe șanse să salveze orașul decât medicii profesioniști – sau, în orice caz, decât medicii pe care i-a întâlnit el.

Șambelanul nu-i dezvălui dacă și el împărtășea părerea dogelui; la urma urmei, era acolo pentru a sluji voinței stăpânului său și se achita de sarcină.

– Are însă nevoie, adăugă bărbatul cel blond, de un doctor de încredere, pentru a-l proteja pe arhitect de ciumă până când își va termina treaba.

– Arhitectul e sănătos?

– Destul de sănătos, cred. E bătrân, dar oare bătrânețea nu-i o problemă cu care ne vom confrunta cu toții într-o bună zi?

Annibale privi spre *tezon* și se gândi la bolnavii dinăuntru. I se păru o propunere prostească să-l viziteze zilnic pe un om în putere, când pacienții lui aveau deja degetele înnegrite și buboanele ciumei. Cuprins de neliniște, se ridică brusc.

– Îmi pare rău, sunt onorat de această propunere, dar trebuie s-o refuz. Nu pot să-mi pierd timpul cu un om sănătos.

Șambelanul îl privi de jos în sus, cu ochii pe jumătate închiși, din cauza luminii soarelui care-i bătea în ei. Nu-l contrazise, dar îi mai puse o întrebare:

– Ce-aș putea spune acum?

Annibale se uită spre poartă, la plutonul de soldați. *Leoni* nu se mișcaseră din loc cât durase discuția lor. Îl privi pe șambelan, care ședea calm pe stâlpul de piatră acoperit cu mușchi, fără să se clintească, de parcă ar fi fost și el împietrit. Învins, doctorul se așeză iar.

– O să-mi spui că drepturile mele asupra acestei insule au fost revocate, că trebuie să eliberez zona de bolnavi și de familiile lor și că trebuie să fiu arestat de gărzi.

– Și dacă accepți să-l doftoricești pe arhitect?

– Atunci voi putea păstra insula ca pe un spital și voi fi liber ca pasărea cerului, câtă vreme mă voi îngriji de *signor* Palladio.

– Exact. Te felicit că ai ajuns la aceste concluzii așa de repede.

Șambelanul își pipăi mănușa din piele și scoase din ea o plăcuță metalică.

– Acesta, zise el, e sigiliul stăpânului meu, dogele. Va fi suficient să-l arăți oriunde în oraș, și cuvântul tău va fi respectat ca și cum ar fi al dogelui.

Annibale privi sigiliul: un disc de alamă superb modelat, purtând efigia dogelui și leul înaripat, și legat cu o bucată de panglică vișinie. Cântări sigiliul în palmă și își dădu seama că șambelanul știuse că îi va accepta oferta, venind deja cu sigiliul. Trimisul dogelui se ridică.

– Deci suntem înțeleși. Vii cu mine acum?

Vorbele lui nu sunară ca o întrebare, iar Annibale răspunse prudent:

– Trebuie să las instrucțiuni ajutoarelor mele.

Nu pomeni însă nimic despre surorile Ordinului Miracolelor, căci nu era pe de-a-ntregul convins că plecarea lor din oraş respectase normele clericale.

– Atunci, fă-o.

Annibale o găsi pe *badessa* şi o anunţă că se va întoarce înainte de înserat, după care îl urmă pe şambelan pe luntrea cea mare. În timp ce gărzile scufundară vâslele în apă, el privi cum insula se îndepărtează şi simţi un gol în stomac. Nu ştia ce i se întâmplă, căci nu mai simţise niciodată aşa ceva; dar, pe măsură ce ambarcaţiunea se îndepărta, se gândi că ar putea fi ceva asemănător dorului de casă.

Capitolul 20

Se scurse o săptămână întreagă până ce Feyra îşi văzu stăpânul. Găsi destule dovezi despre prezenţa lui în casă – numărul desenelor creştea, iar schiţele îşi schimbau atât conţinutul, cât şi locul. Fata descoperea mereu dimineaţa farfurii şi cupe goale. Dar prima întâlnire cu el nu fu una întâmplătoare, pe vreun coridor sau în pragul vreunei uşi, ci mult mai dramatică.

Lumina era un element crucial în casa compasului auriu. Feyra avea sarcina de a umple, în fiecare seară, sfeşnicele de perete cu lumânări noi, punând dedesubtul lor farfurioare în care să se scurgă ceara preţioasă, umplând opaiţele cu seu şi curăţând numeroasele lămpi. Stăpânul dorea să deseneze la orice oră, şi chiar şi în miez de noapte, iar încăperile trebuiau luminate ca ziua. Ultima ei sarcină, înainte de a merge la culcare, era să aducă în cabinetul de studiu al arhitectului un bol mare de sticlă, numit acvariu, plin cu apă. Ea înţelegea utilitatea obiectului şi admira geniul ştiinţific al celui ce-l descoperise: dacă o lumânare era pusă în spatele bolului, apa acţiona ca o lentilă; flacăra era amplificată, lumina, trecând prin apă, devenea mai intensă, iar masa de desen, complet luminată.

Într-o noapte, târziu, înainte de culcare, ea tocmai ducea marele vas de sticlă din bucătărie în camera stăpânului, când pe holul întunecat privirea îi fu atrasă de o ramă dreptunghiulară de aur, înaltă cât un stat de om şi suspendată în beznă. Feyra se apropie de ea, ţinând încă în mâini bolul plin ochi cu apă, şi văzu conturul ramei tremurând. Îşi dădu seama imediat că vedea nu lumina caldă, răspândită de focul din şemineu, prin cadrul uşii, ci un incendiu în toată regula.

Se împinse în uşă şi aproape fu dată în spate de un val de căldură. Pentru prima oară, pe masa cea mare nu erau desene; toate fuseseră îngrămădite în şemineu, arzând şi încreţindu-se în acel infern, cenuşa aprinsă năpustindu-se pe coş. Fără să mai stea pe gânduri, Feyra aruncă apa din vas peste faţa de masă, apoi luă pânză udă şi o aruncă peste foc, oprind de îndată flăcările şi călcând cu cizmele ei de piele orice bucată de hârtie care mai rămăsese aprinsă.

Tușind din cauza fumului gros, Feyra bâjbâi, prin întuneric, către fereastră, deschizând-o larg. Scoase apoi capul pe geam și luă o gură de aer curat, sub cerul spuzit de stele.

Când își trase capul înăuntru, auzi o voce dinspre scaunul aflat în colțul încăperii și se sperie de moarte. Pe măsură ce ochii ei se obișnuiau cu lumina trimisă de razele de lună, distinse conturul unei siluete omenești.

– Ce faci aici? întrebă necunoscutul.

– Ce fac aici? Ce faci *tu*?

Din cauza șocului, Feyra uitase să vorbească în venețiană și se răsti la omul din fața ei în turcă.

– E o nebunie! Cum să faci focul astfel? Căminul nici nu are atâta putere ca să tragă flăcările astea pe horn. Și cum poți sta acolo, privind focul? Întreaga casă ar fi putut arde până la temelii. Nu știi că, dacă tapiseria de deasupra căminului s-ar fi aprins, casa ar fi fost distrusă? Și este o clădire așa de înaltă și de răsucită, încât servitorii de la mansardă ar fi fost prinși în capcană. Nu-ți pasă?

Se opri să răsufle, în timp ce dinspre scaun nu se auzi nici o vorbă. Nu-i putea distinge chipul, căci nu vedea decât strălucirea unei bărbi albe ca zăpada.

– Cine ești?

Înțelegându-și gafa, Feyra tăcu mâlc, după care, cu inima cât un purice, replică, în venețiană:

– Sunt Cecilia Sabatini, noua slujnică.

– Chiar așa?

Vocea din întuneric avea un aer amuzat.

– Sunt încântat să facem cunoștință. Deja îmi placi mai mult decât cea de dinainte. Aprinde lumânările atunci! îi zise Andrea Palladio. Dacă tot facem schimb de complimente, măcar să ne și vedem.

– Cum să le aprind? Nici nu le văd! pufni Feyra, încă furioasă.

Vocea lui Palladio se auzi iar în beznă, hârâind ca o orgă dezacordată.

– Una se află în sfeșnicul dintre pilastrul și tocul ușii principale. Două sunt pe polița de deasupra șemineului. Încă una, în spațiul gol dintre a doua și a treia fereastră, și trei sunt deasupra frizei de pe perete și sub cornișă. Aprinde una și le vei vedea și pe restul.

Erau cuvinte pe care nu le învățase niciodată de la Nur Banu.

– Nu înțeleg ce spui.

– Găsește-mi o lumânare. O să le aprind eu.

Feyra găsi un petic de hârtie cruțat de flăcări și făcu din el un bețigaș. Arhitectul se ridică de pe scaun și se strecură pe lângă ea, luându-i hârtia din mână. Apoi o aprinse, de la focul ce încă mai ardea mocnit, și merse prin cameră, atingând cu bețigașul care ardea toate lumânările, pe rând. Când încăperea se lumină, ea-l recunoscu de îndată: era același bătrân

care venise la ruinele de pe Giudecca, imediat după moartea tatălui ei, păşind de colo-colo, măsurând, socotind şi notând în tabelele lui.

Îl privi întorcându-se iar pe scaun cu mersul şovăitor, afectat de gută. Se aşeză anevoios, de parcă toată greutatea lumii ar fi apăsat pe umerii lui. Fata merse la foc şi răscoli fragmentele de pergament, pe jumătate arse. Erau acoperite cu desene şi scheme, şi nici unul nu scăpase întreg. Se uită mai atent la desenele făcute scrum şi ridică un mănunchi de hârtie afumată. Foile fuseseră rupte în fâşii înainte de a fi arse, ca şi cum arhitectul ar fi vrut să-şi distrugă munca definitiv. Feyra privi un fragment de hârtie care îi flutura între degete.

– De ce ai ars toate astea?

Omul suspină atât de adânc, încât răsuflarea sa stârni cenuşa.

– Nu pot s-o fac.

– Ce nu poţi să faci?

– Nu pot să construiesc o biserică.

Ea îngheţă, cu un petic de hârtie în mână. Lucrurile pe care i le spusese Sabato Sabatini îi reveniră în minte. Pe un ton cât se poate de firesc, întrebă:

– Pentru doge?

– Nu pentru el. Dacă doar pe Sebastiano Venier ar fi trebuit să-l mulţumesc, m-aş fi descurcat bine. Dar nu, trebuie să mulţumesc un stăpân mult mai exigent. Pe Dumnezeu.

Feyra scăpă fragmentul de hârtie şi se ridică brusc, frecându-şi de fustă degetele înnegrite de funingine. Nu era sigură dacă trebuia să plece chiar atunci, lăsându-l singur, dar se dăduse de gol, strigând la el în turcă, şi, deci, nu mai avea cale de întoarcere. În plus, omul părea dornic să discute, şi el era singurul care o putea duce la doge. Fata îşi trase răsuflarea şi-l întrebă:

– Dar ce ai făcut până acum?

– Am măsurat locul, zise el, fluturând o mână spre cămin, trasând suficiente linii cât să ajung la Ierusalim, dacă le-aş fi pus cap la cap. Şi l-am pus pe sărmanul meu ajutor să deseneze mii de schiţe. Dar toate n-au fost decât o mâzgâleală fără valoare.

Feyra se gândi la Sabato şi la degetele lui veşnic pătate cu cerneală, de la atâtea desene.

– Şi ce va spune el despre ce ai făcut acum, stăpâne? întrebă fata cu asprime.

– De-acum mă ştie bine. Ştie ce fire am. Dar îl cunoşti pe Sabato Sabatini?

– Sunt nepoata lui, zise Feyra, cu grijă.

Bătrânul îşi aţinti privirea asupra ei, şi ea desluşi o licărire jucăuşă în ochii lui.

– Bag mâna-n foc că nu eşti nici o nepoată. Din simplul motiv că singura lui soră nu e măritată. Al doilea motiv ar fi că tocmai ce-ai vorbit ca un necredincios. Eşti maură? Sau rusoaică?

Nu părea furios, ci mai mult amuzat. Feyra îşi luă inima în dinţi şi spuse adevărul:

– Sunt din Constantinopole, mărturisi ea, pregătindu-se, obosită, să-şi depene iar povestea.

Dar se părea că Palladio, prins în propria-i enigmă, nu era interesat de povestea ei. În schimb, rosti, gânditor:

-Ah, Constantinopoli... Mi s-a spus că sunt multe biserici minunate acolo.

Cuvintele sale îi atraseră imediat admiraţia totală a fetei, care veni lângă scaunul lui.

– Da, chiar sunt! Şi există multe moschei. Pe lângă minunile de la Hagia Sofia, mai există şi moscheea Suleymaniye, aflată pe un deal ce străjuieşte Cornul de Aur. E cea mai mare moschee din oraş şi are patru minarete. Apoi, mai e moscheea Fatih, cu medrese, aziluri, băi, un spital şi o bibliotecă.

Brusc, se întoarse cu gândul acolo, rătăcind pe pavajul încălzit de soare. Moscheea Fatih, mai mult decât orice altă clădire, reprezenta pentru Feyra conceptul de *mizan*, căci stimula nu doar mintea şi trupul, ci şi sufletul.

– Mai e moscheea Baiazid, în mijlocul unui complex uriaş. Are o cupolă superbă, sprijinită pe patru stâlpi, explică ea, desenând prin aer, cu mâinile, forma construcţiei, şi înălţându-şi palma până la lumânările de pe perete. E o capodoperă!

Nu se putea opri din povestit, măcinată brusc de o nostalgie copleşitoare.

– Iar Eyüp e cea mai veche dintre moschei. Se află dincolo de zidurile oraşului, lângă Cornul de Aur, pe locul unde e îngropat, potrivit legendei, stegarul profetului Mahomed. E aşa de magnifică, încât drept-credincioşii se înghesuie mereu sub cupola sa.

„Marele Sinan nu ar fi stat cu braţele încrucişate, plângându-şi singur de milă şi arzându-şi desenele", se gândi Feyra, dar spuse cu voce tare:

– La Constantinopole, arhitecţii sunt obsedaţi de viziunea lor. Am cunoscut unul care nu se atingea de mâncare din zori şi până la asfinţit. De îndată ce se înserа şi nu mai putea construi nimic, abia atunci lua o îmbucătură.

– Aş fi vrut să am pasiunea lui, căci a mea s-a stins, se pare, şopti meditativ Palladio, pe un ton trist. Se ridică şi începu să se joace cu ivărul ferestrei. Pentru fiecare dintre moscheile de care ai pomenit pot să-ţi aduc şi eu un exemplu de biserică creştină. Am să-ţi arăt, făcu bătrânul, aţâţat brusc, şi începu să deschidă sertarele de sub masa cea lungă, scoţând din ele teancuri de planuri.

– Uite, făcu el, citind adnotările, portalul pentru biserica Santa Maria dei Servi. Şi aici, faţada pentru Bazilica San Pietro di Castello. Şi aici, refectoriul mănăstirii San Giorgio Maggiore. Apoi, Convento della Carità. Faţada bisericii San Francesco della Vigna. Şi aş putea să continui. Iar acum... acum am primit prima comandă din partea Republicii veneţiene şi nu pot trage o linie ca lumea, sfârşi el, izbindu-se, frustrat, cu pumnul în podul palmei.

Feyra examină planurile risipite.

– Şi de ce această biserică trebuie să fie diferită?

Palladio îşi ridică braţele în aer şi-şi trecu palmele prin părul alb.

– Fiindcă e o ofrandă. Sunt prins într-un contract, peceţile au fost puse şi hârtiile, semnate, şi nu pot încălca înţelegerea.

Se aşeză din nou, greoi, în scaun, lăsându-şi mâinile să-i cadă pe lângă corp.

– Dogele crede că, dacă voi construi un miracol arhitectonic vrednic de gloria divină, Dumnezeu va cruţa oraşul nostru. Crede că populaţia Veneţiei a păcătuit, iar Domnul ne-a pedepsit pentru asta.

Feyra, foarte interesată în privinţa acestei noi perspective asupra dezastrului, nu-i dezvălui că molima ajunsese la Veneţia din cauza planului diabolic ţesut de un muritor, în palatul de la Topkapi. Se gândi la fosta ei profesie.

– Dar doctorii? Trebuie să fie nişte doctori aici.

– Dogele îmi va trimite unul mâine, să aibă grijă de mine. Crede că un doctor m-ar putea salva, însă doar Dumnezeu ne mai poate salva pe toţi, şopti Palladio şi-şi împreună palmele ca pentru rugăciune.

– De fapt, nici nu mai contează, urmă el. Am un contract şi trebuie să-l îndeplinesc. Doar că nu pot. Se uită la ea. Ce faci când ceva nu merge?

Feyra se gând la numeroasele dăţi când, în harem, remediile ei dădeau greş.

– O iau de la capăt, zise ea sec. Cred că trebuie să descoperi începutul, stăpâne.

– *Să descopăr începutul*, murmură el, ros de gânduri, şi rămase tăcut atât de mult timp, încât Feyra se întrebă dacă nu e mai bine să plece. Se uită în jurul ei, iar ochii îi sclipiră când zări un desen prins în perete şi neatins de flăcări. Se ridică şi merse spre el.

Desenul înfăţişa un bărbat cu părul vâlvoi şi cu ochii sălbatici. Fata roşi, căci personajul în floarea vârstei era complet gol şi avea ochii de foc şi părul ca razele soarelui. Avea de două ori mai multe membre decât alţi bărbaţi, toate întinse ca picioruşele unui păianjen, o pereche fiind delimitată de un cerc, alta, închisă într-un pătrat. Un om într-un cerc, închis, la rândul său, într-un pătrat.

– De ce ţii asta?

Arhitectul se trezi din reverie şi îşi ridică încet privirea.

– Fiindcă nu e al meu. El al unui confrate pe nume Leonardo din Vinci, care s-a născut într-un orăşel de lângă Florenţa. E desenul care a declanşat tot zbuciumul meu. Acesta – spuse el şi se ridică, mistuit parcă de o revelaţie – e începutul meu.

Înviorat brusc, Palladio înhăţă o lumânare din cel mai apropiat sfeşnic şi porni şchiopătând pe scara îngustă, spre mezanin. Cercul de lumină de culoarea şofranului se răspândea peste cotoarele cărţilor din bibliotecă, luminând literele, care păreau, ca şi cerneala propriilor lui desene, aurite, în bătaia flăcării. Scoase un volum vechi din raft şi suflă praful de pe filele sale.

– Iată-l pe bătrânul meu prieten, zise luând cartea, ducând-o în cameră, la Feyra, şi trântind-o pe masă cu o bufnitură seacă, însoţită de un norişor de praf. Fata citi cuvântul lung de pe copertă. Iniţial se gândi că acolo scrie Veneţia, dar se concentră intens asupra celorlalte litere şi silabisi: „VITRUVIUS".

– Citeşti în latină?

Feyra găsise nişte vechi manuscrise monastice despre ierburile de leac în biblioteca Palatului Topkapi, dar nu reuşise să identifice decât unele cuvinte.

– Nu, răspunse ea.

– Acesta a fost primul maestru constructor, pe când romanii stăpâneau lumea, surâse bătrânul. Când ţara ta şi a mea făceau parte din acelaşi imperiu.

Feyra îl privi cum răsfoieşte paginile, observându-i mâinile, pe care bărbatul le mişca acum cu delicateţe. Erau la fel de pătate cu cerneală ca ale lui Sabato, fiind grele şi butucănoase, cu unghii boante şi cu degete aspre. Erau mâinile unui muncitor, nu ale unui nobil; şi totuşi, limbajul lui i se părea mai lesne de înţeles decât al oricărei persoane din casă. Bănui că bărbatul nu se născuse într-o familie aristocratică.

– Unde începe? se miră ea, privind cartea peste umerii lui Palladio.

– Aici, cu acest cerc inclus într-un pătrat, îi arătă el, ciocănind cu degetul arătător în primul desen.

– Acesta e răspunsul? se încruntă ea.

Stăpânul ei oftă.

– Vitruvius e începutul şi sfârşitul meu, e alfa şi omega. Regulile lui geometrice guvernează tot ce fac. Şi nu doar pe mine mă guvernează, ci universul întreg, spuse el şi-şi întinse braţul către fereastra deschisă, ca pentru a îmbrăţişa tot cosmosul şi noaptea de afară, catifelată şi înstelată. Mi-am clădit viaţa pe umerii lui Vitruvius. El este inspiraţia mea.

Feyra privi stelele, aceleaşi stele care străluceau şi deasupra Constantinopolelui. Se gândi la minaretele şi la cupolele lui Mimar Sinan şi şi-o aminti, apoi, pe Nur Banu, lucrând la planurile pentru moscheea ei cu acel bărbat serios cu turban pe cap, sugerându-i fie o scară ici, fie o arcadă

falsă colo, sau un perete ornamental dincolo. Feyra privi iar cartea lui Vitruvius. Cercul dinăuntrul pătratului. Acum, forma era diferită și căpătă trei dimensiuni, transformându-se înaintea ochilor ei uimiți. Nu era fără sens. Reprezenta o cupolă.

– Poate că Dumnezeul tău nu vrea același lucru ca mai înainte. Poate vrea ceva diferit, vorbi ea, alegându-și cu atenție cuvintele. Omul de care ți-am vorbit... se cheamă Mimar Sinan.

– Un necredincios.

– Un arhitect, i-o reteză ea, cu asprime.

Palladio înclină din cap.

– E târziu, vino la mine mâine dimineață. Doctorul acela enervant o să se ocupe de mine la amiază, dar vino la mine mai înainte de asta. Sunt dornic să aflu mai multe despre acest Sinan. Pe când fata se înclină și ieși cu spatele din încăpere, îl putu vedea pe Palladio la flacăra lumânărilor, transfigurat, dând paginile, cu degetele lui ca de piatră. Bătrânul luase o foaie albă de hârtie și un bețigaș de grafit și desena, iar și iar, un cerc în interiorul unui pătrat.

Capitolul 21

Când Feyra intră la Palladio în *studiolo*, a doua zi dimineaţă, încăperea arăta cu totul diferit.

Pereţii fuseseră curăţaţi, iar singura dovadă a incendiului din ajun era o pată neagră de funingine pe tapiseria ce atârna deasupra căminului. Planurile erau strânse din nou, iar singurele materiale desenate, aflate la vedere, erau cartea lui Vitruvius, deschisă la pagina cu cercul şi pătratul, şi imaginea bărbatului cu multe membre, care privea fix, din temniţa lui geometrică. Jilţul fusese mutat în mijlocul camerei. Arhitectul o invită să ia loc, în timp ce el rămase în picioare. Feyra se aşeză, supusă, iar vizita lor la Constantinopole începu.

Arhitectul o rugă să stea nemişcată, să-şi pună mâinile în poală şi să închidă ochii. Apoi îi ceru să se imagineze iarăşi la Constantinopole, înainte de a pleca de la casa ei. Şchiopătând în jurul Feyrei, în timp ce ea vorbea, el începu să o bombardeze cu întrebări. Feyra, deşi intrigată, încuviinţă.

Cu ochii minţii se văzu cum trece pragul căsuţei din Sultanahmet, unde locuise cu tatăl ei, şi se aşază pe caldarâmul tocit şi cald.

– Du-mă undeva, auzi ca prin vis vocea gravă şi îndepărtată a lui Palladio, şi atunci, ea o luă la stânga spre Bazar şi spre piaţa de mirodenii. Era atât de cufundată în visul ei lucid, încât putea chiar să miroasă frunzele înţepătoare şi să simtă cum striveşte ierburile căzute sub tălpile subţiri ale imineilor galbeni. Merse până ajunse la poarta Imaret.

– Unde te afli? întrebă vocea.

– Sunt la moscheea Suleymaniye, cel mai mare edificiu pe care l-a construit Sinan, pentru mormântul lui Suleiman.

Trecu apoi pe sub umbra măreaţă a porţii Muvakkitan, care părea însă scundă, pe lângă poarta masivă de marmură decorativă, aflată dincolo de ea.

– Acum am ajuns la *avlu*, marea curte interioară de pe latura vestică a moscheei. Aici e un şir lung de arcade...

– Un peristil cu colonade, deci. Mergi mai departe.

Feyra se plimbă în gând prin întregul complex, întreruptă din când în când de întrebările arhitectului, care îi cerea să descrie amănunţit coloanele, curţile interioare şi minaretele.

– Dar moscheea? întrebă el.

– Cupola principală e înaltă până la cer şi aurită pe interior, de parcă cineva ar fi închis aici lumina fulgerului. Dar interiorul este aproape un pătrat.

– Un cerc închis într-un pătrat, zise vocea, mai încet ca până atunci. Continuă!

– Cele două forme alcătuiesc împreună un singur spaţiu vast. Cupola e mărginită de semicupole, iar la arcadele din sud şi din nord sunt ferestre având deasupra triunghiuri, acoperite cu un curcubeu de ţigle mici.

– Şi pe ce se sprijină cupolele?

Feyra se roti pe sub cupolă şi zise:

– Sunt suporţi construiţi în zid, dar sunt ascunşi de arcadele galeriilor.

– Deci a mascat contraforţii pentru a da impresia unui interior mai armonios. Isteţ! zice vocea, pe un ton admirativ.

– Există o singură *serife*, galerie, în interiorul construcţiei, şi o galerie cu două etaje, în afară. Cea interioară e acoperită cu plăci ceramice delicate de Iznik; pe gravurile din lemn sunt inserate decoraţiuni simple din fildeş şi sidef. Dar cel mai de preţ lucru de aici – mormântul lui Suleiman – e îmbrăcat în marmură albă.

Feyra era fascinată de vis, cercetând cu privirea cupola imensă, împodobită cu pietre preţioase. Se simţea în paradis, dar un ciocănit în uşa de la intrare o readuse instantaneu cu picioarele pe pământ.

– Fir-ar să fie! se enervă Palladio. E doctorul!

Încă buimăcită, Feyra se ridică.

– Vino, o îndemnă stăpânul ei şi deschise o uşiţă care ducea spre scări. Aşteaptă-mă în *cabinetto*.

Mica încăpere găzduia toate materialele lui Palladio, penele şi cernelurile, grămezi de cărbuni de scris şi suluri de hârtie. Feyra închise uşa, dar curiozitatea o îndemnă apoi să o crape puţin şi să tragă cu ochiul.

Scena pe care o văzu îi făcu inima să bată atât de tare, încât fata aproape că se prăbuşi pe covor. Stăpânul ei era aşezat pe scaunul unde mai înainte şezuse ea, şi deasupra lui stătea aplecat un monstru înspăimântător, îmbrăcat în negru, cu un cioc curbat, pregătit parcă să lovească.

Capitolul 22

– Nu cred că eşti bolnav.

Annibale îl studie atent pe bătrânul din faţa lui. Arhitectul era, în mod cert, un om foarte bogat, judecând după calitatea catifelelor şi după mărimea camerelor, iar scaunul pe care stătea era din stejar masiv. Deşi barba îi era albă, avea ochii strălucitori ca diamantele.

– Nu sunt, admise bătrânul. Încă. Dar nu-mi permit să mă îmbolnăvesc, iar dogele pretinde că eşti cel mai bun medic de ciumă din Veneţia.

Annibale nu era lipsit de vanitate; mama lui îi spusese că era un bebeluş superb, apoi mătuşile îi ziseseră că e un copil foarte frumos, în timp ce, la maturitate, femeile se înghesuiau să-l complimenteze pentru frumuseţea sa. În Padova, laudele nu-i mai vizaseră frumuseţea, ci intelectul, căci tutorii lui îi repetau întruna că e cea mai strălucită minte dintre toţi studenţii de seama lui. Pe urmă, însuşi şambelanul Republicii venise să-l caute. Pur şi simplu nu-i mai păsă de laudele arhitectului. Era enervat că fusese luat de la treabă; enervat că fusese înfrânt de şambelan. Şi nu se obosi să ascundă acest lucru.

– Iar dumneata eşti cel mai important om din Veneţia, zise el, pentru că înalţi o biserică.

Bătrânul se încordă puţin.

– Nu-i chiar orice biserică. E o biserică în care-l vom implora pe Dumnezeu să ne salveze din ghearele ciumei.

Annibale se gândi la străzile pe care tocmai trecuse. Valnetti şi colegii lui erau, evident, depăşiţi de situaţie. În unele *quartieri*, văzuse acum cruci roşii pe fiecare casă, cutii cu var la fiecare colţ de stradă, fum de mirt ridicându-se pe fiecare coş.

– Atunci trebuie să-l implorăm serios! zise el răstit şi-şi aranjă masca, pregătindu-se să plece.

Bătrânul arătă spre cioc, cu mâna înăsprită.

– Chestia asta dă rezultate?

– Până acum, da. Dar, indiferent dacă dă sau nu, important e că oamenii se aşteaptă la miracole. Şi asta contează cel mai mult.

Annibale îşi îndreptă spinarea şi rosti o minciună, spre a-şi grăbi ieşirea:

– Adevărul e, *maestro*, că, dacă ai reușit să păcălești boala atâtea zile, e foarte probabil ca nici să n-o mai iei. Apoi, se înmuie. Iată ce ai putea să faci; procură-ți un pătrat de pânză de calitate – adică țesută foarte des, ca de pildă, un bumbac egiptean –, afumă-l în fiecare zi și leagă-ți-l la nas și la gură atunci când ieși pe stradă.

Îl privi pe bătrân și continuă:

– De fapt, dacă ești zidar, ar fi bine să procedezi așa oricum, căci tusea te va răpune înainte să o facă molima. Ori faci așa, ori stai departe de piatră.

Arhitectul zâmbi în barbă.

– Nu pot să mă țin departe de piatră. E viața mea.

– Atunci, ce a fost cândva viața ta va fi moartea ta, zise tăios Annibale.

Veni rândul bătrânului să chicotească.

– Dacă-mi termin înainte biserica, Domnul mă poate lua oricând la El.

Annibale pufni, și bătrânul îi aruncă o privire aspră.

– Tu n-ai credință? Nu mergi la biserică?

Annibale îl săgetă cu o căutătură dură.

– Sunt prea ocupat pe lumea asta ca să-mi fac griji pentru cea viitoare. Și în profesia dumitale, *maestro*, l-ai sluji mai bine pe Dumnezeu dacă ai servi omenirea. Înainte să-ți construiești biserica, ar trebui să construiești niște locuințe mai bune. Molima face atâtea victime mai ales din cauza încăperilor prea înghesuite, a lipsei de igienă și de aerisire. Sănătatea începe cu casa omului.

Ochii bătrânului sclipiră, și el îl privi pentru prima oară cu simpatie pe doctor.

– Ai *perfectă* dreptate, zise el cu emfază, ca și cum ar fi găsit un suflet pereche. Te ascult, continuă!

Annibale se dezlănțui, vorbind cu furie la adresa Republicii și a condițiilor mizere în care săracii din oraș erau nevoiți să locuiască, dar închise rapid discuția. Trebuia să revină pe insula lui, la pacienții lui.

– Mă vei ierta, *maestro*, dar trebuie să mă întorc la cei care *chiar* au nevoie de mine. Ne vom revedea peste o săptămână, zise el scurt și ieși din cameră, fluturându-și pelerina.

Din nefericire, ieșirea sa spectaculară fu năruită de faptul că nimeri pe o ușă greșită. Se trezi într-o anticameră mică, în care o servitoare trebăluia de zor. Fata tresări, speriată, cu obrajii arzând, și-l săgetă cu ochii ei chihlimbarii, coborându-și apoi, respectuoasă, privirea în pământ. Annibale o cântări dintr-o privire, așa cum făcea cu orice persoană pe care o întâlnea. Pielea ei era fină și netedă, iar obrajii, rumeni de sănătate. Era un exemplar superb; cel puțin servitorii lui Palladio nu păreau afectați de ciumă, și ăsta era un lucru foarte important și favorabil.

– Iertare, se răți el, mai lipsit de maniere ca de obicei, din cauza situației penibile, înainte de a se întoarce și a ieși, de astă dată pe ușa potrivită.

Capitolul 23

Feyra îşi petrecea fiecare dimineaţă în *studiolo*, cu Palladio. Programul ei casnic fusese schimbat, iar Sabato Sabatini primi poruncă să se înfăţişeze înaintea stăpânului său doar după-amiezele. Nimeni din casă nu comentă decizia; stăpânul lucra iarăşi.

Feyra îi spuse despre noua moschee pe care Sinan o construise pentru mama ei, un loc unde avea să fie depus sicriul lui Nur Banu. În timpul acestor conversaţii, Sabato Sabatini zăbovea adesea prin cameră, şi Feyra îi simţea ochii aţintiţi asupra ei, din spatele ochelarilor lui de sticlă, ca şi cum ar fi regăsit-o pe Cecilia în vocea şi trăsăturile fetei.

Dar, curând, uită de Sabato, căci întrebările lui Palladio deveniră mai directe. Cum ea văzuse moscheea în timp ce era înălţată, arhitectul o întrebă cum era construită cupola, pe ce se sprijinea, şi chiar cum tăiau zidarii piatra. Devenise obsedat de problemă. Cum se putea transforma un cerc închis într-un pătrat într-o sferă închisă într-un cub? Căci, pentru a construi o cupolă perfectă, plăcută ochiului şi urmând toate conceptele geometrice ale lui Vitruvius, cupola trebuia să aibă sub ea un spaţiu egal cu volumul ei, un gol pe care cei care se rugau să-l umple cu credinţa lor.

Uneori, el desena, trăgând linii şi umplând marginile foii cu însemnări. Alteori, şi ea făcea asta, îngesuind şi descoperind curând că poate mişca foarte uşor peniţa, căci fusese învăţată să facă desene anatomice. Când şi când, privirea Feyrei era atrasă de omul vitruvian fixat pe perete. Geometria acestuia atrăgea tuturor atenţia asupra desenelor din jurul lui, iar expresia lui ilustra întâlnirea dintre profesiunea Feyrei şi arhitectura lui Palladio – anatomie şi construcţie.

Uneori, Palladio o întreba şi despre Sinan, şi ea încerca să-şi amintească tot ce putea despre omuleţul tăcut, cu turban. De altfel, cei doi, Mimar Sinan şi Andrea Palladio, semănau: bărboşi, amabili şi obsedaţi de propria operă, ei ar fi putut fi fraţi de peste mări. Dar pe cât de des întreba Palladio despre noua construcţie, pe atât de mult se interesa şi de cele vechi. El îi cerea necontenit Feyrei să-i vorbească despre moscheea Eyüp, unde stegarul Profetului îşi dormea somnul de veci. El părea captivat de obţinerea nemuririi prin construirea de edificii, de faptul că valuri de

pelerini se rugau în acele edificii, după veacuri întregi de la moartea arhitectului. Bătrânul nu părea să facă vreo deosebire între divinitatea lui și a ei, iar Feyra începu să se întrebe dacă avea, într-adevăr, o credință anume. Dacă Sinan și Palladio erau două fețe ale aceleiași monede, precum banul pe care-l purta ea pe sub corsaj, poate că zeul din Vest și cel din Est erau și ei asemănători. Poate că Dumnezeul Atotputernic al lui Palladio și Allah al ei erau niște divinități proiectate în oglindă.

Se mustră pentru acel gând blasfemiator și, în fiecare noapte, când urca scările se ruga cu glas suficient de tare pentru a acoperi dangătul constant al clopotelor. Învățase de la Corona Cucina orele canonice și acele repere de timp străine care măsurau acum zilele – *Matinele*, *Laudele*, *Terce*, *Sext* și *None*. Bucătăreasa rostea mereu rugăciuni, învârtind rozariul între degete, și credința ei neabătută îi aminti Feyrei de *salaah*, propria ei regulă de rugăciune. Jură să o respecte în suflet și în minte, chiar dacă nu se putea spăla și nici nu putea îngenunchea cum trebuie, respectând echivalentele orientale ale orelor canonice; dar treburile pe care le avea de făcut și orele de masă ce trebuiau respectate nu-i permiseră să-și țină promisiunea, așa că se lăsă păgubașă curând.

Când își mai amintea totuși, se ruga cu fervoare, deznădăjduită, strângând în mâini pantofiorul ei galben. S-ar fi rugat și mai tare, dacă ar fi știut că, într-o seară, într-un colț întunecat al palatului dogelui, o mână nevăzută strecura o bucată de hârtie în cutia destinată mesajelor venețienilor, adresate stăpânirii. Cutia era, de fapt, doar o fantă îngustă în perete, dar fusese poziționată pe basorelieful reprezentând chipul unui leu, chiar în locul în care ar fi trebuit să se afle gura sălbăticiunii. În spatele măștii de piatră se afla o ladă metalică din biroul șambelanului, iar acel cufăr nu putea fi deschis decât de acesta. În acea seară, denunțul nu conținea decât câteva rânduri scrise cu o mână tremurătoare: adresa casei cu compas auriu și numele Feyra Adalet bint Timurhan Murad.

Capitolul 24

Pe măsură ce timpul trecea, Feyra reflecta tot mai mult la conceptul de *mizan* – echilibru. Întotdeauna crezuse că îmbolnăvirea minții era la fel de dăunătoare pentru spiritul uman ca boala trupului, iar Palladio era un exemplu clar. Feyra îi vindecase indispoziția și-i dezlănțuise patimile. Încă își petrecea diminețile alături de el, vorbindu-i despre marile edificii din Orient, dar după-amiezile și serile, arhitectul desena noi planuri pentru biserica lui, alături de Sabato Sabatini.

Negustorii îi aduceau teancuri de hârtie proaspătă și călimări cu cerneală, cu batoane de cărbune negru și sugative mirosind a rumeguș. Sabato desena până târziu în noapte, când capul îi cădea, de epuizare, pe masă, în vreme ce Palladio îl privea peste umăr sau măsura încăperea cu pași mărunți, vorbind și descriind, cu brațele ridicate în aer, arcade și pilaștii. Pe hârtie, miracolul începea să se contureze, ca un frate geamăn pământean al viziunii eterice a lui Palladio, transpus în alb și negru, cu fiecare dimensiune respectată perfect, cu fiecare măsură descrisă amănunțit, pentru ca planurile exacte să fie date zidarilor și transpuse în realitate.

Pentru prima oară, Feyra aprecie talentul lui Sabato. În vreme ce desenele lui Palladio erau capricii, fantezii, Sabato le aducea pe pământ, le dădea substanță, desenându-le, nu cu pasiune, ci cu precizie, și făcând fantasticul posibil.

Fata nu se mai îngrijora în privința stării mentale a lui Palladio, în schimb, acum, era preocupată de starea lui fizică. Asculta hârâitul răsuflării lui, când bătrânul se apleca peste planuri, și știa că, dacă Moartea Neagră avea să pătrundă în casă, el era o victimă sigură. Se gândi la vizita medicului cu cioc de pasăre. Cu greu îi venea să creadă că medicii din Veneția umblau îmbrăcați astfel, de parcă ar fi fost șamani din sălbăticie, și fu uluită să descopere, din discuția cu Palladio, că respectivul era considerat cel mai bun doctor de ciumă din Veneția. Era de acord doar cu unele dintre părerile lui – ceea ce spusese despre locuințele săracilor se potrivea, desigur, cu concepția ei despre *mizan* – și cu sfatul dat stăpânului ei de a purta pe față o mască în stare să-l protejeze de miasmele străzilor. Dar modul în care doctorul ignorase primejdia ce-l amenința

pe Palladio i se păru o dovadă de superficialitate. Medicina preventivă pentru cei sănătoși era la fel de importantă ca și cea curativă pentru bolnavi, mai ales în cazul oamenilor ale căror boli de plămâni îi făceau mai sensibili la maladiile transmise pe calea aerului. Foarte bine, își zise, dacă doctorului cu cioc de pasăre nu-i păsa de stăpânul ei, atunci avea să se îngrijească ea de acesta.

Într-o dimineață, Feyra îndrăzni să meargă la Sabato Sabatini pentru a-i spune ce credea că trebuia făcut. Îl găsi în *cabinetto*, tăind niște foi de hârtie albă nouă, la dimensiunile cerute. Omul ascultă în tăcere lunga listă prezentată de fată, apoi își scoase ochelarii și-și scutură ciuful, clătinând din cap.

– Feyra, ce îmi ceri tu e imposibil! exclamă el, punându-și la loc ochelarii. Stăpânul nostru e prins total cu biserica lui și nu va tolera nici o schimbare în această casă.

– Ce-ți mai fac mâinile? îl întrebă ea, ținându-se tare.

Sabato Sabatini își răsfiră degetele și le privi de parcă le-ar fi văzut pentru prima oară. Crustele și roșeața dispăruseră complet, iar carnea palmelor era suplă și curată.

Feyra încruntă din sprâncene și el suspină.

– Of... bine, atunci!

Feyra nu se duse la Palladio în acea dimineață. O puse, în schimb, pe Corona Cucina să amestece într-o oală mare niște potasă și untură de gâscă, și cu pasta obținută umplu crăpăturile de la fiecare fereastră, legând apoi ramele cu sfori. Se apropia iarna și nimeni nu protestă față de aceste măsuri. De îndată ce Palladio începu să viziteze locul de pe insula Giudecca, Feyra îl sfătui pe Sabato să-l ducă acolo într-o gondolă cu *felze* – o cuvertură neagră, întinsă ca un cort asupra bărcii, pentru ca bărbatul să nu fie expus la aerul rece. În camera stăpânului, ea spălă patul, îl afumă, și apoi frecă draperiile cu camfor. Tânăra prepară o pulbere inflamabilă, din părți egale de lemn de agar, storax[1] și calamit[2]. Amestecă toate ingredientele cu apă de trandafiri de Damasc și, din pasta obținută, făcu brichete subțiri și lungi, pentru a le pune în șemineele din casă.

Închise ușa rezervată negustorilor atunci când în pragul ei apăru un cerșetor, prin curtea mizeră din spate, și insistă ca, pe viitor, toți vizitatorii casei, indiferent de starea lor socială, să intre doar pe ușa principală, ce purta semnul compasului auriu. Ușa cea mare dădea într-un holișor în care se aflau țineau hainele, pălăriile și bastoanele și din care se deschideau

[1] Rășină mirositoare, extrasă din sucul stiraxului, întrebuințată în parfumerie și în medicină (n.tr.)

[2] Arbore fosil din încrengătura criptogamelor vasculare, care atingea 30 m înălțime. (n.tr.)

alte două uşi mai mici, care erau ţinute deschise. Feyra goli de haine atriul, mătură lespezile de piatră şi le acoperi cu rogojini cufundate în potasă şi virnanţ, apoi stropite cu oţet, cassia[1] şi apă de trandafiri. În sfeşnicele din zid, puse lumânări făcute chiar de ea, din cenuşă, seu de berbec şi apă, fiecare impregnată cu bucăţele de tămâie din cingătoarea ei. Fiecare vizitator trebuia să treacă printr-un hol afumat şi să-şi cureţe încălţările pe rogojină şi ierburi.

Feyra ceru cu tărie ca atunci când uşa de la stradă era deschisă, uşile interioare să stea închise; când acestea erau deschise, uşa de la stradă trebuia să rămână închisă. Palladio nu comentă aceste măsuri, şi poate că nici nu le remarcase. Nu-l deranja nimic, atâta vreme cât nu interfera cu munca lui. Şi nu făcu nimic, până în noaptea când se păru că Moartea Neagră într-adevăr venise după el.

1 Plantă erbacee originară din Asia, cu flori galbene sau roşii (n.tr.)

Capitolul 25

Era miezul nopții când Feyra fu trezită dintr-un somn cu coșmaruri de sunetul unui ciocănit puternic în ușă. Cu ochii mijiți de somn, deschise și-l descoperi pe Sabato Sabatini în cămașă de noapte, clipind din cauza luminii lumânării pe care o ținea în mână.

– Vino și vezi, zise el.

Ea tresări la auzul acelor cuvinte, incapabilă însă, la acea oră, să-și amintească precis unde le mai auzise, dar îl urmă fără să protesteze, în vreme ce lumânarea arunca umbre fantastice pe scara din lemn.

Sabato îi șopti îngrozit, pe când coborau treptele:

– Stăpânul are febră, și pe piele i-a apărut o gâlmă mare cât o nucă.

Feyra se clătină, împietrită de o presimțire sumbră, dar se căzni să se țină tare.

– Degetele... spune-mi, degetele i s-au înnegrit?

Coama de păr cărunt și zburlit din fața ei se mișcă într-o parte și-n alta.

– Nu știu!

Camera stăpânului se afla două etaje mai jos față de camera ei de la mansardă. Era o încăpere cu un pat mare, cu patru stâlpi și baldachin, unde ea făcea în fiecare zi focul. Trase deoparte draperiile patului, impregnate cu camfor, și-l zări pe bătrân cu scufia pe cap, îmbrăcat în cămașa de noapte. Se zvârcolea în pat, avea febră mare, iar părul și barba îi erau lac de transpirație. Dar fata răsuflă ușurată văzând că pielea îi este rozalie și întinsă, nu vineție și scofâlcită, ca la ciumați; degetele, pe care i le cercetă de îndată, erau, de asemenea, rozalii și, când le apăsă vârfurile ca de piatră, sângele năvăli înapoi în pata albă, zvâcnind în ritmul inimii. Cerându-i lui Sabato să țină lumânarea, ea examină apoi subsuorile bolnavului. Deși nădușite, acestea nu erau umflate și nici pătate.

Fără a mai ține cont de cuviință, ea se pregăti să-i ridice cămașa, pentru a-i palpa vintrele, când văzu gâlma despre care îi vorbise Sabato. Se afla pe piciorul stâng al lui Palladio, gălbuie și dură ca o gutuie. Imediat, fata răsuflă ușurată. Nu era ciumă. Dar senzația de ușurare nu dură mult. În definitiv, stăpânul ei era bătrân și cuprins de o febră mare.

Corona Cucina, care intrase aducând un păhărel de tărie pentru stăpân, lăsă tava, cu zgomot, lângă pat.

– E ciumă? E sfârşitul? se tângui ea.

– Nu, i-o reteză scurt Feyra şi-i dădu înapoi paharul cu *grappa*. Ia-l de aici, nu-i face bine. Mai bine fierbe tăria asta până face bulbuci, şi apoi adu-o încoace.

Tânăra credea că ştia cauza umflăturii. Palladio suferea de gută. Recunoscuse boala de prima dată când îl văzuse şchiopătând în jurul ruinelor de pe insula Giudecca, în ziua în care murise tatăl ei. Această umflătură de la genunchi, provocată de lichidul colectat la încheietură, era infectată şi trebuia drenată. Fata oftă când îşi luă cingătoarea cu leacuri şi scoase de acolo ce îi trebuia. Dacă ar fi avut grijă de Palladio, ar fi putut ţine guta în frâu, iar el n-ar fi ajuns în halul acela.

Încălzi scalpelul de argint în inima albăstruie a flăcării de la lumânare şi îl lăsă să se răcească. Apoi, luă puţină vindecea preţioasă şi roiniţă, rupse o fâşie din cearşaful stăpânului ei şi presără var pe ea. Totul era pregătit.

Făcând un gest care, pentru ea, era deja rutină, tăie flegmonul de gută şi privi cum puroiul verzui se scurge. Aşteptă puţin, şi apoi spălă rana cu tăria, încă aburindă, adusă de Corona Cucina. După aceea, luă acul şi îl trecu prin băutura fierbinte, spre a-l curăţa.

– Dumnezeule! exclamă bucătăreasa, holbându-se la ea. Doar n-ai de gând să-l coşi pe stăpânul nostru, ca pe o pernă?

– Ţine-i piciorul, îi ceru Feyra, în loc de răspuns, şi toarnă-i restul de băutură pe gât, dacă se trezeşte.

În societatea otomană, alcoolul era interzis, dar era permis în spitale, ca medicament. La Palatul Topkapi, pajii imperiali din a treia curte obişnuiau să se prefacă bolnavi, ca să fie primiţi în spital şi să bea vin. Feyra surâse trist, amintindu-şi de toate astea şi încălzi acul la flacăra lumânării, de astă dată fără a-l mai răci, căci căldura cauteriza mai bine carnea. Apoi începu să coasă rana, puţin câte puţin. Aşa cum o învăţase Hagi Musa, în jurul fiecărei găuri făcea câte o buclă, pentru a întări cusătura. De îndată ce aţa fu legată cu nod şi tăiată, fata desprinse o punguţă de piele de la cingătoare şi presără pe rană puţină pulbere de sticlă pisată, puse vindecea deasupra, bandajând apoi piciorul cu pânză dată cu var. Palladio părea să nu simtă nimic din toate astea.

– O să rămân aici peste noapte, îl anunţă Feyra pe Sabato, şi acesta încuviinţă din cap, conducând-o afară din încăpere pe Corona Cucina, care protesta, gălăgioasă.

După orele lungi de veghe, capul Feyrei se lovi de câteva ori de postamentul patului, şi într-un final fata adormi, fiind trezită doar de clopotele de dimineaţă. Văzu că şi pacientul dormea, fără febră, respirând regulat şi cu obrajii rozalii, nu aprinşi.

Uşurată, se strecură pe scări, vrând să-şi vadă de treburi, dar fu gonită în camera ei, la odihnă, de Corona Cucina, singura din toată gospodăria care ştia cum petrecuse fata noaptea.

*

Feyra fu trezită de un zgomot de glasuri. Soarele lucea sus, pe cer, deci trebuia să fie miezul zilei. Se repezi pe scări și recunoscu tonul arogant al doctorului cu cioc de pasăre.

Coborî două etaje și ascultă o clipă la ușa camerei stăpânului ei. Învățase că, fiind o slujnică, era invizibilă pentru oaspeții lui, așa că puse mâna pe clanță și intră în cameră. Își dădu seama imediat că medicul îi îngrijea stăpânul. Deși o auzise intrând, doctorul nici n-o băgă în seamă, ci rămase aplecat asupra patului pacientului său, ca o pasăre de pradă care, dornică să se înfrupte dintr-un stârv, descoperea exasperată că victima încă mai trăiește. Feyra se apropie și, fără să fie nevoie, aranjă așternutul patului lui Palladio, în vreme ce stătea cu urechile ciulite.

– Cine a făcut asta, *signore*? Ai consultat și un alt doctor? E cumva Valnetti?

Annibale era furios, iar mânia îl făcea să-și piardă uzul rațiunii. Nu putea fi Valnetti. Nu mai văzuse o rană cusută astfel decât o singură dată, atunci când un medic persan vizitase Padova. Se apropie de rană cât de mult îi permitea masca, dar chiar și prin ciocul acesteia, tot simți aroma amăruie de *grappa*; medicul tratase problema, preparase o cataplasmă cu vindecea, apoi cususe rana cu migala unei dantelărese din Burano. Iar rana părea a fi și cauterizată. Atunci, cu siguranță, nu fusese Valnetti, care avea în privința asta la fel de multă pricepere ca un măcelar.

– Dacă mai consulți un alt medic, n-o să te pot ține sănătos.

Iar dacă Palladio acceptase un alt medic, cum rămânea cu înțelegerea lui cu șambelanul? Dacă el, Annibale, nu avea grijă de arhitect, oare nu risca să dea înapoi insula? Remarcase încă de la intrare mireasma de tămâie de pe coridor, ierburile purificatoare de sub tălpi, precum și faptul că ferestrele fuseseră închise ermetic cu cenușă și unsoare. Adică exact măsurile pe care ar fi trebuit să le aplice și el. Sentimentul de vinovăție îi alimentă și mai mult furia.

Palladio vorbi pe un ton conciliant:

– Nu consult un alt doctor, spuse el, dar privirea îi alunecă de la doctor la servitoarea care stătea lângă stâlpul patului.

Annibale se răsuci spre fată, pe care obrajii îmbujorați o dădură de gol. Tânărul se aplecă asupra ei și, cu nasul măștii aproape atingând-o, o întrebă:

– Cine te-a învățat să coși rănile astfel?

Bătând darabana cu degetul în mască, în vreme ce-i examina trăsăturile, continuă interogatoriul:

– De unde ești?

Fata încercă să se dea înapoi.

– Așteaptă, așteaptă.

Însă ea nu mai avu curaj să-l asculte, ci se răsuci iute pe călcâie și fugi.

Capitolul 26

Palladio stătea tot mai puțin pe acasă. Își angajase zidari și o echipă de constructori, iar biserica lui se înălța văzând cu ochii. Dar rolurile lui și al Feyrei se inversaseră acum. El îi descria fetei biserica, modul în care fuseseră puse fundațiile, înfipți stâlpii și așezați contraforții. O invită la fața locului, spre a vedea cum zidurile se înalță de la pământ, dar Feyra nu putea vizita locul care, pentru ea, avea să rămână întotdeauna mormântul tatălui ei. Ea fu și mai oripilată să afle că echipele de constructori ale lui Palladio aveau probleme din cauza cetelor de pelerini care veneau cu zecile, înarmați cu găleți, urcioare și alte vase, spre a lua apă din fântână, crezând că aceasta are proprietăți miraculoase de vindecare. Legenda izvorâse din povestea Sfântului Sebastian, pe care dogele i-o istorisise, iar Palladio fusese obligat să angajeze gărzi pentru acel loc, spre a pune capăt vânzolelii.

Feyra profitase de ocazie și-l întrebase:

– Ce ai de gând să faci cu fântâna, stăpâne?

– Am s-o zidesc în interiorul bisericii, răspunse Palladio, scurt.

Feyra se gândi la osemintele tatălui ei, îngropate pe vecie în inima unei biserici creștine. Dar, cu inima împietrită, îl întrebă, în schimb:

– Crezi în miracole?

– Nu, răspunse Palladio, după ce se gândi câteva clipe.

Fata se gândi la tatăl și la mama ei și răspunse:

– Nici eu.

Vestea despre ce avea să se întâmple cu fântâna o întristă foarte mult pe Feyra. Primejdia și disperarea de a scăpa de pe insula Giudecca o determinaseră să-și alunge jalea pricinuită de pierderea părintelui, dar acum, lucrurile se întorceau împotriva ei, ca o *acqua alta*, cu o forță capabilă să-i smulgă pământul de sub picioare. Simțea pierderea lui ca pe o durere fizică, situată imediată sub inimă. Iar mizeria ei sufletească era sporită de teamă. Căci, pe măsură ce zilele treceau, iar următoarea vizită a doctorului cu cioc de pasăre se apropia, ea începea să se teamă de răzbunarea acestuia. Cum Palladio și Sabato se aflau pe șantierul bisericii,

spaima o cuprindea și mai mult. Și era clar că doctorul cu cioc de pasăre avea sprijinul dogelui.

Vrând-nevrând, Palladio rămânea acasă în fiecare vineri, pentru întâlnirea cu doctorul, deși era nerăbdător să meargă la locul construcției. În zorii următoarei zile de vineri, Feyra se strecură pe scări în jos, cu ochii apoși ca ai peștelui pe care Corona Cucina îl gătea în bucătărie, pentru a lua micul dejun. Fata își trase răsuflarea neregulată. De obicei, vinerea – când se mânca pește la toate mesele zilei – îi oferea un respiro, după mirosurile cărnurilor păgâne pe care venețienii le consumau cu plăcere. Dar în acea zi, mirosul de mare o ameți. Se furișă pe coridor la amiază, sperând că altcineva o să-i deschidă ușa doctorului și, când auzi un ciocănit în ușă și un curent de aer rece, când medicul pătrunse în casă, se ascunse. Speriată la culme, încercă să-și controleze respirația, dar inima începu să-i bată și mai năvalnic în timp ce examina, din umbrele holului de la intrare, grupul de bărbați. Căci cel care bătuse la ușă nu era doctorul cu cioc de pasăre.

Era un străin, cu părul de culoarea inului, retezat deasupra frunții, și nu era singur, ci îl însoțeau mai mulți soldați cu pieptare de fier, în care ea recunoscu gărzile de la palatul dogelui. Străinul stătea cu spatele la ea, și, mai terifiantă decât escorta lui, era emblema pe care o avea pe spate: leul înaripat, cu fălcile larg deschise, care o privea. Când omul se răsuci într-o parte, el surâse, dar privirea ochilor săi albaștri ca de gheață rămase la fel de împietrită. Bărbatul era aproape la fel de înspăimântător ca leul de pe spatele hainei sale.

– *Dama*, i se adresă el Coronei Cucina, care deschisese ușa, vrei să fii atât de amabilă și să aduni toate persoanele din această locuință în camera stăpânului tău?

Nu era o întrebare, ci un ordin.

Feyra răsuflă ușurată că nu era singură. Alături de Corona, se înghesui în *studiolo*, în spatele tuturor celorlalți slujitori, de la servitoare, la argați și paji.

Stăpânul casei stătea pe scaunul lui obișnuit din stejar, mângâindu-și barba, iar în spatele lui se afla, în picioare, Sabato. Palladio părea foarte calm, dar Feyra știa că, de fapt, îl chinuia nerăbdarea. Doar poziția socială a omului care-l reținuse acolo, la o oră când ar fi trebuit să se afle pe șantier, îl determinase să-l primească pe acest oaspete nepoftit. Feyra începu să-și dea seama că toți oamenii din Veneția se plecau înaintea Leului.

Ascunzându-se după trupul zdravăn al Coronei, fata nu se mai temea că această întâlnire stranie are de-a face cu ea. Străinul așteptă ca ușa să se închidă, înainte de a vorbi:

– Majoritatea dintre voi știți, bănuiesc, că eu sunt *camerlengo*, șambelanul dogelui, nu-i așa?

Nimeni nu răspunse la întrebare, dar nici nu era de aşteptat să răspundă.

– Am fost informat, zise el, cu o voce joasă, cântată, că printre voi se află un fugar.

Feyra simţi că o greutate cumplită îi apasă inima.

– O turcoiacă, o necredincioasă, a fost văzută fugind în direcţia asta cu ceva timp în urmă. Cercetările pentru găsirea ei s-au dovedit zadarnice, dar în aceste ultime zile am primit un denunţ, vârât în gura Leului, de un anonim, care ne dezvăluia identitatea turcoaicei care se ascunde aici.

Inima fetei bătea să-i iasă din piept şi zvâcnetul ei îşi găsi ecou în uşa de la intrare. Examină cu privirea camera. Toţi slujitorii erau acolo. Străinul trebuia să-şi fi postat unul dintre oamenii săi şi în faţa uşii. Feyra se simţi prinsă într-o capcană.

– N-o să vă pun răbdarea la încercare chestionându-vă pe toţi cei de faţă, spuse şambelanul, pe un ton blând. Bărbaţii se pot aşeza în faţa căminului.

Mulţimea din jurul fetei se subţie, când bărbaţii se mutară în stânga încăperii.

– Acum, toate slujnicele care s-au angajat aici în ultima lună pot rămâne pe loc. Restul să se ducă lângă şemineu.

Feyra încremeni, incapabilă să mai facă un pas, pe când celelalte slujitoare plecară de lângă ea. Toate privirile erau îndreptate asupra ei, dar fata nu simţi decât căutătura albastră pătrunzătoare a străinului. Simţi cum acesta îi examinează cu atenţie ochii de chihlimbar, pielea şi buclele castanii ieşite de sub boneta.

– Nu trebuie să te temi, zise el, încercând să pară amabil, deşi cruzimea i se citea în glas. Doar spune-mi numele tău şi de unde vii.

Feyra înţepeni. După perioada petrecută în casă, se putea exprima destul de bine în dialectul veneţian, dar accentul ei n-ar fi putut păcăli un localnic, şi ea avusese grijă să nu discute cu nimeni, în afară de stăpânul ei şi de Sabato, pe lângă cele câteva cuvinte adresate Coronei Cucina. Îi privi disperată pe cei doi bătrâni care o adăpostiseră – dintre care unul îi cunoştea trecutul, iar celălalt nu, deşi amândoi ştiau de unde vine. Palladio continua să stea liniştit, dar ochii săi tot încercau să o avertizeze; Sabato tresări nervos, frângându-şi mâinile.

Şambelanul se apropie de ea, şi fata putu simţi mirosul dulce de vinariţă al parfumului lui.

– Vino, zise el. Nu vrei să vorbeşti?

Sabato se repezi spre ei, împleticindu-se şi apoi îndreptându-şi spinarea.

– Ea e nepoata mea, rosti el, pe un ton panicat. A venit în casa noastră recent, pentru că slujnica ne-a părăsit odată cu izbucnirea molimei.

Şambelanul nu-şi dezlipi ochii strălucitori de pe chipul Feyrei. Era ca şi cum nici nu l-ar fi remarcat pe Sabato, deşi îi auzise clar vorbele.

– E adevărat?

Feyra tocmai voia să mărturisească adevărul, când simți o durere în spate, provocată de ușa pe care doctorul cu cioc de pasăre o deschisese brusc, direct în ea.

Medicul năvăli în cameră cu o forță care aproape o egala pe cea a șambelanului.

– Ce înseamnă asta? întrebă el, cu un glas amplificat de masca-i înspăimântătoare.

– E doar un interogatoriu, Cason. Calmează-te.

– Să mă calmez?

Doctorul scotoci prin pelerina neagră și scoase un disc rotund, care străluci în soare când tânărul îl ridică spre fereastră, căci părea făcut dintr-un metal gălbui.

– Ce-i ăsta?

Șambelanul zâmbi.

– Hai, Cason, știi foarte bine ce e. E sigiliul dogelui. Chiar eu ți l-am dat.

Ciocul de pasăre se înclină a aprobare.

– Și de ce mi l-ai dat?

Șambelanul tăcu, așa că doctorul își răspunse singur la întrebare:

– Pentru a-l putea apăra pe acest om de ciumă, zise el, arătând spre Palladio cu degetul înmănușat. Ai venit pe insula mea ca să-mi spui că dogele însuși vrea să-i fac zilnic o vizită acestui arhitect și să țin la distanță ciuma de ușa lui?

Șambelanul înclină din cap.

– Atunci, cum să-mi pot face oare treaba când dumneata străbați jumătate de oraș, cu o companie întreagă de soldați, ca să aduci, odată cu respirația și cu hainele lor, Dumnezeu știe ce boală în acest *studiolo*? Stăpânul nostru, dogele, mi-a încredințat sarcina de a-l trata pe arhitect. Am decis să-l izolez. Așa că trebuie să-ți cer să pleci.

Ochii roșii ai măștii sclipiră în lumină.

– *Acum!*

– Dar...

Doctorul cu cioc de pasăre ridică sigiliul dogelui. Șambelanul vru să-i răspundă, dar se răzgândi și, cu o înclinare din cap, porunci gărzilor să iasă din încăpere. Slujitorii ieșiră și ei, privind-o atenți pe Feyra, cu ochii plini de întrebări nerostite.

Șambelanul oftă, ca și cum ar fi vrut să mai spună ceva, dar, în cele din urmă, părăsi camera. Nu-l băgă deloc în seamă pe doctor, în schimb o zări pe Feyra în umbra lui și-i aruncă o privire tăioasă.

– Știa.

– *Sigur* că știa, îi răspunse doctorul lui Palladio, disprețuitor. El știe totul.

Sabato se plimba de colo-colo, fluturându-și brațele, ca pe niște aripi retezate.

– Poţi să-l rogi să înceteze? îl întrebă doctorul pe Palladio, ca şi cum Sabato n-ar fi auzit.

– Lasă-l în pace, zise arhitectul. Dogele poate fi pios şi gentil, dar câinele lui de pază nu e. Nu cred că ai reuşit să-l sperii. Şi sunt sigur că se va întoarce.

Tremurând, Feyra se sprijini de zid şi încercă să afle sensul celor întâmplate. Ar fi putut paria pe tot aurul din lume că doctorul fusese cel care o denunţase, şi, când colo, tocmai el îi salvase viaţa.

– Acum trebuie s-o ascundem pe Feyra, propuse Sabato Sabatini.

Palladio, care stătea încă pe scaun, se miră.

– Cine e Feyra?

Sabato arătă spre fata care stătea în umbră.

– Ea e. Fata pe care o cunoşti drept Cecilia Sabatini, stăpâne.

Palladio o privi, cu o expresie calmă, iar Feyra îşi dădu seama imediat că îi păsa de ea, că era conştient de ceea ce îi datora şi, totodată, ruşinat, într-u câtva, deoarece nu se sinchisese până atunci să afle mai multe despre ea.

– Normal că o vom ascunde, replică el.

– Dar unde? întrebă Sabato, înspăimântat. Această casă are multe cotloane tainice, dar şambelanul ar găsi-o într-o clipită. Plus că slujitorii casei n-ar adăposti-o, dacă ar şti că-i turcoaică. Nici măcar Corona Cucina. După cum ştii, soţul ei a fost ucis de turci la Lepanto.

Feyra înghiţi în sec. Şi Corona Cucina, prietena şi susţinătoarea ei, să-i fie împotrivă?

– Atunci, poate ar fi bine s-o duc la Vicenza, propuse Palladio.

– Nu, se opuse Sabato. Acum, are o legătură cu dumneata, stăpâne. Dacă e găsită în casa dumitale de acolo, întreaga familie îţi va fi pusă în pericol.

Medicul cu cioc de pasăre nu spuse nimic. Nu luase parte la discuţie, căci nu-l privea.

– Ei bine, eu am să plec atunci pe insula mea...

Ca la un semn, amândoi bătrânii îşi întoarse capetele spre el. Annibale înţelese, se dădu un pas înapoi şi ridică palmele înmănuşate spre ei.

– N-o pot lua! Am un spital de condus!

– Un spital pe insula ciumei, unde nimeni nu îndrăzneşte să vină.

– Ce să fac acolo cu o slujnică?

– E pricepută la leacuri. Şi îi eşti dator, mi-a salvat viaţa, spuse Palladio.

– Refuz cu desăvârşire, ripostă încăpăţânat medicul. Trebuie să plec acum, ne vedem peste o săptămână.

Palladio se ridică din jilţ.

– „Peste o săptămână", rosti el lent, măsurându-şi silabele. Se apropie de medic, până când nasul lui aproape atinse ciocul măştii celuilalt.

– În prezenţa şambelanului, remarcă Palladio pe un ton egal, ai spus că ai fost aici *în fiecare zi*. Dar l-ai minţit. N-ai venit decât o dată pe *săptămână*.

Urmă o tăcere stânjenitoare.

– Cum crezi c-ar reacționa, dacă ar afla asta? îl provocă arhitectul. Mă întreb cum te va pedepsi.

Doctorul rămase, totuși, incredibil de liniștit.

– Dar, dacă o iei pe Feyra, continuă Palladio, pronunțând cu grijă numele fetei, ai putea veni aici doar la fiecare lună nouă, adică o dată la patru săptămâni, și îți jur că dogele nu va afla nimic.

Doctorul se îndreptă spre ușă, strângând măciulia bastonului în podul palmei.

– Prea bine, mârâi el. Dar trebuie să vină *acum*.

– Casa va fi supravegheată, îl avertiză Palladio.

– Atunci, pe ușa dinspre apă. Găsesc o gondolă acoperită cu *felze*, cum folosește stăpânul meu în mod obișnuit, propuse Sabato, după care i se adresă Feyrei: Mergi repede în camera ta și ia-ți tot ce ai nevoie.

Feyra fugi la mansardă, cu gândurile învârtindu-i-se în minte ca o morișcă de vânt. Dar nu era nimic altceva de făcut, trebuia să plece. Prea multe lucruri n-avea să-și ia – doar hainele de pe ea, inelul, moneda din sân și papucelul galben de sub pat, în care vârâse țechinii câștigați până atunci. În câteva clipe, fu din nou în camera stăpânului.

Urmându-l pe Sabato Sabatini, care purta în mână o torță, Palladio, doctorul cu cioc de pasăre, și Feyra își croiră drum pe o scară îngustă și întunecată până într-un loc în care fata nu mai fusese niciodată, căci nu părăsise casa cu barca.

Se pomeni pe o platform înaltă și umedă. Dincolo de această platformă de piatră se afla un doc – un pătrat verzui de apă limpede, unde se țineau, de secole, bărcile și gondolele familiei. Sabato deschise porțile docului cu ajutorul unui scripete, și priviră cu toții cum o gondolă neagră ca noaptea, cu un fel de cort, la fel de negru, deasupra, se îndreaptă spre ei, strecurându-se printre alte gondole și *traghetti* care traversau zilnic canalul argintiu. Un bărbat corpolent, aflat la cârma gondolei, îi salută cu mâna ridicată și apropie vasul de ei. Doctorul urcă la bord primul, uitându-se în stânga și-n dreapta, cu o înclinare a ciocului de pasăre, după spionii șambelanului.

Sabato, mai frământat ca niciodată, îi zâmbi, stingherit, Feyrei, iar fata înțelese imediat că îi pare rău văzând-o cum pleacă. Palladio o conduse pe gondolă și-i luă mâna, cu delicatețe.

– Sper că ne vom revedea și că, într-o zi, îmi vei vedea biserica visată, fiindcă ea e izvorâtă și din mintea ta, nu doar din a mea, rosti bătrânul, cu chipul împietrit.

Gondolierul trase draperiile și fata se pomeni captivă în întuneric, ciocul încovoiat al măștii doctorului fiind îndreptat spre ea și strălucind ca un os bizar, în beznă.

Partea a III-a

Leul

Capitolul 27

Annibale nu scoase un cuvânt pe toată durata călătoriei lor spre Fondamenta Nuove. El nu vorbi nici când o mută pe Feyra din gondolă într-o barcă mai mare, ci i se adresă doar barcagiului, spunându-i să se îndrepte spre Giudecca. Tăcea, fiindcă era furios; fusese păcălit de două ori într-o săptămână. Era o senzaţie neobişnuită pentru el, şi nu-i plăcea deloc.

Se întrebă ce avea să facă acum cu acea fetişcană, dar când ajunse la Lazzaretto, se mai calmă puţin. Fata se purtă cuviincios, fără a trăncăni la prova bărcii, ca o Maria di Legno, una dintre acele statui din lemn ale Fecioarei Maria, ce se puteau vedea în orice biserică din Veneţia.

Annibale nu mai era obişnuit cu compania femeilor de când murise ultima lui mătuşă. Cea care-l adusese pe lume fusese o prezenţă efemeră în viaţa lui şi tânărul nu vorbea niciodată despre ea. Singura menire a unei mame era, desigur, aceea de a se purta ca o mamă, iar prin faptul că-l abandonase, acea femeie nu reuşise să-şi merite numele. După ce-l părăsise, purtarea ei fusese aşa de ruşinoasă, încât Annibale nici măcar nu-i mai putea rosti numele. *Badessa* şi călugăriţele de pe insulă erau singurele femei care-i ţineau companie, dar ele erau pragmatice şi pioase, majoritatea bătrâne, şi nici una chipeşă. Dimpotrivă, înfăţişarea Feyrei era, în mod vădit, tulburătoare.

O ajută să coboare din barcă şi să pună piciorul pe debarcader, apoi plecă înainte singur, fără să se mai uite în spatele lui, după fată, până ajunseră amândoi la o poartă mare şi la un şanţ cu potasă.

– Mergi prin şanţul ăsta, dar *cu grijă*, îi zise el tăios, ştiind că nu trebuie să-i mai dea explicaţii.

Bocca stătea de pază în ghereta lui, când doctorul intră. Annibale nici măcar nu-şi încetini pasul.

– Să nu spui o vorbă, mormăi el printre dinţi, ştiind cât de deşucheat la gură putea fi portarul. E menajera mea şi nimic mai mult, Bocca!

Tânărul înaintă special până în mijlocul pajiştii verzi ce ducea spre clădirile lazaretului şi, la un moment dat, se răsuci pe călcâie, atât de brusc, încât ciocul măştii sale aproape o lovi în faţă pe Feyra.

– Cum te cheamă?

– Feyra Adalet bint Timurhan Murad.

– Şi de unde ai învăţat ştiinţa leacurilor?

– Am învăţat tot ce ştiu de la Hagi Musa, principalul doctor al Palatului Topkapi din Constantinopole.

– Ai fost asistenta lui?

– Nu, eu însămi eram tot doctor, îl corectă ea, pe un ton serios.

Tânărul tăcu, uimit, căci în afara moaşelor şi a doftoroaielor de cea mai joasă speţă, care ştiau să le scape pe femei de vreun plod nedorit sau să prepare un clondir de otravă pentru vreun soţ la fel de nedorit, femeile şi medicina nu prea făceau casă bună la Veneţia.

– Şi cum ai ajuns în casa lui Palladio?

Fata păru surprinsă de întrebare.

– Am venit pe o corabie, zise ea, cu precauţie. Tata era căpitan de vas şi el... s-a îmbolnăvit de ciumă.

Vorbea bine veneţiana, dar cu un pronunţat accent străin, deloc deranjant.

– L-am îngrijit când am ajuns la Veneţia, dar a murit. Mi-am căutat o slujbă în casa arhitectului, şi el m-a primit.

Bărbatul nu se obosi să-şi manifeste cumva compasiunea faţă de ea, ci trecu direct la miezul problemei:

– Şi nu ai fost infectată?

– Aproape am murit de ciumă pe corabie, dar buboanele mele s-au spart şi am supravieţuit.

– Deci ai avut boala şi ai supravieţuit.

– Exact.

– Însă tatăl tău nu.

Fata nu-i răspunse, şi Annibale se simţi nevoit să vorbească din nou:

– Vino, am să-ţi arăt insula, spuse el, pe un ton sec. Mai sunt multe de făcut, dar sistemul deja funcţionează.

Nu ştia de ce simţise nevoia să se justifice în faţa ei, dar trecu peste şi-i atrase atenţia asupra clădirii prelungi, cu acoperiş, din centrul insulei.

– Acolo e spitalul meu, numit *tezon*, făcu el, fără să-şi poată ascunde mândria, şi continuă să-i arate restul „regatului" său. De asemenea, nu ştia ce imbold îl mânase să o călăuzească el însuşi pe insulă, acordându-i din timpul său preţios, când putea s-o încredinţeze stareţei, aşa cum intenţionase iniţial. Tot mândria îl făcu să treacă grăbit pe lângă cimitir, căci în ultima vreme, pe insulă muriseră deja câţiva bolnavi, suficient cât să-l facă să-şi pună întrebări asupra metodelor sale.

– Aici sunt azilurile unde trăiesc familiile celor bolnavi, îi arătă el, privind-o pe furiş. Dar fata nu zise nimic, ci se mulţumi să studieze, atentă, casele, şi zâmbi zărind copiii jucându-se prin preajma lor. Surâsul ei îl făcu, brusc, pe bărbat să uite ce dorise să spună. Ea continuă să meargă înaintea lui şi întrebă:

– Şi asta ce-i?

Annibale ridică din umeri şi se grăbi să o urmeze prin grădina botanică, mulţumit de şirurile ordonate de plante şi de călugăriţele care roboteau printre ele. Ajuns lângă fântână, se opri şi îi explică Feyrei că bazinul pentru colectat apa de ploaie şi cele şapte filtre de nisip şi săruri minerale făceau ca apa Veneţiei să fie cea mai pură apă urbană din lume. Dar observă că fata privea cu mare interes leul de piatră având în gheare cartea închisă.

– Iar acele călugăriţe cu mantii negre sunt surorile Ordinului Miracolelor, o lămuri el.

– Şi ele se îngrijesc de bolnavi?

– Nu, doar eu intru în *tezon*. Ele îngrijesc familiile şi mă ajută să administrez insula. Se ocupă de grădini, şi de heleşteele cu păstrăvi, şi de bancurile de ţipari, spală rufele, merg pe continent pentru provizii, au grijă de găini şi de capre, sapă pământul. O să te las în seama stareţei lor. Poţi sta cu aceste călugăriţe şi le poţi ajuta în munca lor de fiecare zi.

Privi prin mască decolteul fetei. Pentru el, nu conta că era turcoaică, dar ştia că, la musulmani, femeile nu se despart de văl, şi se miră cum de ea umbla atât de dezgolită. Ar fi fost o uşurare să aibă chipul ascuns – atât pentru el, cât şi pentru ea.

– Dacă vrei, poţi să-ţi acoperi faţa, îi spuse scurt Annibale.

Feyra privi discurile de sticlă ale ochilor măştii, încercând să pătrundă dincolo de ele.

Turcii puneau mare preţ pe noţiunea de *feraset* – fizionomie. Trupul uman era haina sufletului şi, prin urmare, ei credeau că, studiind trăsăturile fizice, pot deduce caracterul şi temperamentul. Dar doctorul cu cioc de pasăre, care transformase acel loc, era acoperit din creştet până-n tălpi, chiar mai înfăşurat în veşminte decât obişnuia ea să o facă, iar chipul lui era doar un înspăimântător clonţ prelung de pasăre. Nu putea să-l cântărească decât după vorbă şi fapte. Doctorul îi oferise adăpost – nu doar fizic, ci şi sufletesc. I se părea că aici va fi lăsată să-şi ascundă chipul. Era primul gest de bunăvoinţă pe care bărbatul i-l arăta.

Feyra o privi pe cea mai apropiată călugăriţă, care plivea, preocupată, buruienile. Un şirag simplu de mărgele de lemn i se balansa la gât, în timp ce săpa, iar la capătul mărgelelor atârna o cruce de tinichea, sclipind în soare. Era o cruce ca aceea pe care Corona Cucina i-o dăruise şi pe care încă o purta pe sub corsaj, cu imaginea profetului păstor în miniatură, răstignit pe cruce. Desprinse broşa de pe şalul de dantelă şi o aruncă în fântână, apoi îşi înfăşură şalul în jurul capului şi se întoarse spre Annibale.

– Nu le voi ajuta pe ele. Te voi ajuta pe tine, zise ea, arătând spre *tezon*.

*

Doar o oră îi trebui lui Annibale să-şi dea seama ce comoară găsise în Feyra. Atunci când clopotele bătură de ora patru, el o chemă:

– Foarte bine, îi spuse. De aici înainte vei fi asistenta mea.

Feyra nu răspunse. Nu era un rang atât de înalt precum cel avut în harem, dar totuşi era o avansare serioasă de la postul de slujnică.

– Cu cât te plătea arhitectul? se interesă el.

– Un ţechin pe săptămână.

– Atunci, şi eu te voi plăti la fel.

Dar Feyra greşise crezând că fusese promovată. Sarcinile ei erau mult mai împovărătoare decât cele avute în casa lui Palladio. Prima zi şi-o petrecu schimbând saltelele murdare ale bolnavilor, dându-le acestora apă şi mâncare, schimbând numeroasele pansamente şi cataplasme ale fiecăruia dintre pacienţi. Era impresionată de unele aspecte ale organizării din *tezon*, dar nu i se păru nici pe departe că acesta ar fi un spital model. E adevărat, doctorul cu cioc de pasăre îi izolase excepţional de bine pe bolnavi; ea şi Annibale treceau prin fum, prin cabinetul de la intrare, ori de câte ori intrau sau ieşeau din saloane, iar pacienţii erau instalaţi confortabil. Dulăpioarele sale cu leacuri erau bine aprovizionate, grădina botanică, rodnică, iar proviziile de hrană şi apă erau lăsate afară de portar. Dar pacienţii stăteau înghesuiţi ca peştii în tigaie, şi nimeni, se pare, nu se îngrijea şi de starea lor psihică.

Din discuţiile pe care le avu cu ei, fata îşi dădu seama că unii nici măcar nu ştiau că familiile lor sunt prin apropiere. Pe măsură ce începu să se obişnuiască, Feyra era decisă să schimbe situaţia. În definitiv, acesta era un loc la fel de bun ca oricare altul, pentru a câştiga un ban, pentru a-şi umple cu ţechini papucelul ei galben. De îndată ce molima avea să treacă, iar navele aveau să circule din nou, ar fi putut strânge suficienţi bani pentru a-şi plăti drumul spre casă.

În prima zi, stând cu bolnavii în *tezon*, ea privi cuvintele scrijelite în arabă pe ziduri, cu oxid feric. Erau doar însemnări despre mătase sau mirodenii, aramă sau bumbac, dar ei i se păreau asemenea celor mai măreţe creaţii ale poeţilor. De asemenea, desenele de corăbii, mâzgălite ici-colo, şi semnele pe care le văzuse adesea pe nava tatălui ei şi pe hrisoavele lui încă de când era o copilă, reprezentau pentru ea frumuseţi asemănătoare cu *tugra*, semnăturile caligrafiate cu aur ale sultanilor.

Pe zidul estic al *tezon*-ului se găsea chiar minunatul desen al unei corăbii otomane, precum cea folosită de tatăl ei pe mare. Feyra îşi aminti cum stătea în capătul promontoriului Sarayburnu, când n-avea mai mult de opt ani, privind cum corabia se înalţă peste valuri. Simţi dorul de casă ca o lovitură în stomac şi se gândi, cu o mare uşurare, la pantofiorul galben cu ţechini. El avea s-o ducă iarăşi acasă.

Până la sfârșitul zilei, Feyra vizită toată insula. Nici măcar micul cimitir din zona pustie de dincolo de fântână nu-i fu interzis. În momentele de repaus, săpă chiar morminte pentru cei plecați, într-o tăcere plină de respect, cot la cot cu călugărițele, și fiecare se rugă, în credința ei. Aduse apă pentru bolnavi de la fântâna unde-și aruncase crucifixul, impresionată de cât de limpede era apa. Se uită la leul de piatră și simți privirile acestuia răsfrânte asupra ei, dar, în mod ciudat, aici, pe insulă, nu se mai temu de el. Gura lui era închisă, ca și cartea pe care o ținea între gheare. Doar de fălcile lui deschise se temea; căci acolo puteau fi strecurate scrisori otrăvite.

Nu-și putea imagina cine o denunțase. Sigur însă nu era doctorul cu cioc de pasăre. Și nici vreun membru al gospodăriei lui Palladio nu-i cunoștea identitatea, în afară de arhitect și de Sabato. Oare să-și fi dat seama Corona Cucina că e ceva în neregulă, când îi descoperise accentul și leacurile? Părea însă prea fantastic ca să fie adevărat. Și cât va dura, se întrebă ea, până când vestea prezenței ei pe insulă avea să se răspândească și în inima Veneției? Dacă șambelanul și gărzile lui erau hotărâți s-o găsească, oare cât le-ar fi luat să se gândească s-o caute și aici?

Feyra continuă să lucreze până la sfârșitul zilei, încercând să atragă cât mai puțin atenția asupra ei. Singurul loc în care nu pusese piciorul era biserica. Sfântul Bartolomeu era sfântul creștin care-și dăduse numele copacului din Damasc, ai cărui spori îi otrăviseră mama, și de aceea, dar și din alte motive, nu voia să calce acolo.

Cu toate acestea, pe cât de mult se străduia Feyra să evite biserica, pe atât de mult altcineva era la fel de dornic s-o țină departe de lăcașul sfânt.

– Nu poate sta în aceeași cameră cu noi.

Badessa îl așteptase pe Annibale la sfârșitul primei zile de muncă a Feyrei. Bărbatul își îndreptă spre ea ciocul agresiv și-și scutură praful adunat între cutele pelerinei.

– De ce nu poate? întrebă el, deși știa răspunsul.

– E o necredincioasă.

Annibale oftă. Crezuse că soluția pe care o găsise era cea mai bună. Toate călugărițele erau găzduite în fosta clădire a vămii, de pe insulă, situată în spatele bisericii, care avea o încăpere vastă la etaj.

– Dar nu va locui în biserică. Nici nu am discutat așa ceva.

– Nu contează. Clădirea vămii e una dintre clădirile bisericii. Nu poate trăi printre noi, spuse ea, atingându-l pe braț. Voi fi prietena ei. Încerc să fiu un bun samaritean, așa cum ne-a învățat Domnul. I-am dat, după cum ai observat, o bucată de pânză, să-și acopere capul, și sandale. Dar ea nu poate intra în dormitorul nostru și nici în biserică. De altfel, dac-o întrebi probabil îți va răspunde la fel.

*

Pe când soarele apunea, Annibale îi arătă Feyrei căsuța țărănească aflată lângă biserică, dar în afara zidului de incintă. Era casa care suferise din pricina ghiulelelor de tun și care era atât de năruită, încât doctorul n-o considerase potrivită nici pentru vreo familie, nici pentru el. Fu tranșant și, înainte de a pleca, îi spuse că-l va trimite pe băiatul cel nătâng, care nu vorbea, să se îngrijească de casă. În timp ce traversa pajiștea, doctorul începu să-l strige pe Salve, zbierând la el să aducă materiale și unelte pentru a repara acoperișul casei. Cu coada ochiului, o văzu pe Feyra în pragul casei dărăpănate, asistând la discuția lor. Ea îl privi pe Annibale, fără să scoată un cuvânt.

Casa îi amintea Feyrei foarte tare de mica gheretă în care tatăl ei murise. La etaj, un petic albastru de cer se zărea prin acoperișul spart, și știu că va fi nevoită să-și facă patul în camera de jos, înainte de căderea nopții. Trase salteaua pe scări, dar când văzu așternutul, lângă stâlpii de piatră ai ușii, își aminti și mai tare de tatăl ei. La streașina casei se afla chiar un cuib de graur, pe care fata îl luă cu grijă și-l duse în tufișurile de porumbari din apropiere. Îl zări pe doctor cum o urmărea pe când traversa pajiștea, cu cuibul în mână, dar îl ignoră în mod voit.

Când se întoarse, patul îi fusese făcut în camera de jos, mai aproape de cămin, iar învelitorile erau îndoite cu grijă. Un foc timid ardea deja în vatră, iar bețele, aranjate ca o căpiță de fân, fumegau precum un vulcan. Pe fereastra cu geamuri sparte era pusă o bucată mare de scoarță, împotriva vântului. Un omuleț stătea, cu trupul lui strâmb și pipernicit, în lumina focului.

Feyra încercă să nu se holbeze la el. Capul bărbatului părea groaznic de disproporționat față de restul trupului, dându-i impresia unui bebeluș uriaș. Membrele îi erau malformate, dar tânărul dovedea, de bună seamă, o agilitate remarabilă, din moment ce, în scurtul răstimp cât ea fusese în pădure, făcuse mai multe lucruri decât reușise ea într-o oră întreagă. Citi în ochii lui o expresie de teamă și neîncredere, dar îi luă mâna diformă între palmele sale și îl privi în ochi cu bunătate.

– Îți mulțumesc pentru tot, zise ea.

Din acel moment, știu că are un prieten pe insulă. În momentele când în *tezon* domnea liniștea, ea se întorcea la căsuță și-i ținea companie lui Salve în timp ce acesta făcea reparații. Îi vorbi cu mare drag în cursul săptămânilor ce urmară, deși nu primea nici un răspuns, așa că se miră când, într-o zi, îl auzi pe băiat rostind câteva cuvinte.

– Doctorul știe că poți vorbi?

– Nu.

Fata își dădu seama că băiatul nu era deprins cu vorbirea, nu fiindcă ar fi fost mut, ci pentru că avea o malformație la nivelul maxilarului și al limbii.

– Dar tatăl tău? întrebă ea, căci îl cunoscuse pe paznic, la fântână. Acesta fusese destul de prietenos, dar ea abia de putuse rosti un cuvânt.

– Niciodată... dat... șansă.

Salve nu putea spune multe cuvinte, e adevărat, dar nu era chiar atât de nătâng precum îl credea doctorul. Feyra își dădu silința și se ocupă de el, iar băiatul începu să vorbească mai mult. Dar ea observă că, în preajma tatălui său, băiatul era tăcut ca întotdeauna, în vreme ce, de doctor, pur și simplu se ascundea.

Se părea că medicul cu cioc de pasăre nu avea timp pentru comunitatea de pe insulă; atitudinea lui față de Salve ilustra modul în care îi privea pe puținii locuitorii ai insulei. El mersese chiar până într-acolo încât să recomande tuturor să fumeze pipă, așa încât bărbați și femei mergeau de colo-colo, învăluiți într-un norișor de fum. Dar în rest, doctorul nu avea nici o treabă cu familiile bolnavilor, iar locuitorii insulei sale îi atrăgeau atenția doar dacă se îmbolnăveau.

Pe măsură ce timpul trecea, Feyra încetă să mai fie speriată de doctor, așa încât, până la urmă, își luă inima-n dinți și îl întrebă:

– De ce ai adus și familiile bolnavilor aici?

Fata stătea alături de el, lângă dulapul cel mare cu leacuri din spatele *tezon*-ului. Îi puse întrebarea fără nici un fel de preambul. Annibale se gândi imediat la șambelan, care-l întrebase același lucru.

– Fiindcă ar fi putut fi infectați de miasma rudelor lor. Vezi tu, atunci când extirpezi o tumoră canceroasă...

Dar ea nu era interesată de metafora lui.

– Familiile primesc vești de la ei?

– Ce?

– *Familiile* – zise ea rar, ca și cum i-ar fi vorbit piticului, primesc vești de la bolnavii lor?

– Desigur că nu.

Fata îl cercetă din priviri. Annibale crezuse că, dacă ea o să-și acopere chipul cu văl, se va simți mai ușurat; dar totuși, se văzu nevoit să îndure „privirea". Ochii ei de chihlimbar îl scrutau, nu cu mustrare, nici cu milă, ci cu ceva din amândouă, iar „privirea" îi lăsa întotdeauna impresia că o dezamăgise cumva. Se simți îmboldit să se apere.

– Tu crezi că am timp să...

– Eu am, *dottore*. Și surorile călugărițe au.

Așa că, într-o săptămână, ea aranjă totul. Se dovedise foarte interesată de o scrisoare pe care Bocca i-o adusese doctorului, din partea Consiglio della Sanità. Conținutul, ce prevedea că toate leacurile făcute pentru a combate ciuma trebuie să fie înregistrate, iar componentele lor, enumerate în fața consiliului, părea extrem de important pentru ea. Citi foaia,

aplecându-se peste umărul lui Annibale, încât acesta se simți stânjenit de această apropiere.

– De ce e atât de decolorat? Și de ce bucata asta de aici e albă? arătă ea cu degetul. Annibale se uită mai atent. Misiva era scrisă, cu litere înghesuite, de un secretar oficial, iar hârtia era cafenie ca o găină pestriță, cu excepția unui dreptunghi lunguieț, pe diagonală, unde foaia păstrase culoarea albă, iar cerneala neagră făcea un contrast total cu ea.

– A fost afumat, explică el. Așa se procedează, de obicei, în timpul epidemiilor de ciumă, pentru ca boala să nu se răspândească dintr-un *sestiere* în altul prin intermediul scrisorilor. Uite, aici sunt două sigilii, făcu el și, întorcând scrisoarea pe dos, îi arătă două cercuri de ceară – unul de la expeditor, cel roșu, și unul de la Consiliul Sănătății, cel portocaliu.

– Și locul alb? întrebă ea, curioasă.

– Acolo au fost cârligele cu care scrisoare a fost ținută deasupra afumătoarei.

În mai puțin de o săptămână, tânăra introduse un sistem similar, prin care afuma scrisorile trimise de către familii bolnavilor și le înmâna ea însăși acestora. Annibale o privea cum stătea aplecată deasupra pacienților când aceștia citeau scrisorile, sau le citea chiar ea celor grav bolnavi, cu accentul ei ciudat. Spre uimirea lui, bolnavii zâmbeau, chiar și cei muribunzi și, după felul cum ochii ei de chihlimbar se îngustau sub văl, Annibale putea observa că și fata surâdea.

Doctorul descoperi chiar că Feyra îi cunoștea pe toți pacienții după nume.

– Numărul unu are nevoie de o cataplasmă, îi zise Annibale, trecând pe lângă ea.

Fata îl opri și-l săgetă cu „privirea" aceea.

– Cine e numărul unu?

– Cel din capătul rândului.

– Acela e Stefano. E fratele lui Tommaso.

– Tommaso?

Fata îi aruncă o uitătură.

– Numărul cincisprezece, îl lămuri ea, spre sincera lui surprindere, și continuă: Le-ai face o bucurie dacă i-ai așeza alături.

Feyra făcu și alte schimbări, deseori fără să ceară și părerea lui Cason. Acesta știa că ea îl judeca pentru nerăbdarea cu care îi opera pe pacienți, adesea tăindu-i fără motiv, în vreme ce Feyra niciodată nu lua bisturiul decât dacă era neapărată nevoie. Annibale îi ceru să le pună zilnic pacienților lipitori, pe care le găsea din belșug într-una dintre mlaștinile de lângă sărătură. Dar fata privea panglicile cenușii care se ondulau în borcan cu o imensă scârbă și nici măcar o dată nu le aplică bolnavilor.

În schimb, ea începu să-i izoleze pe pacienți, nu doar de familiile lor, ci și între ei. Puse draperii din pânză, înmuiată în camfor, între paturile lor, pentru ca bolnavii să fie cât mai izolați. Îi spăla zilnic și îi încuraja pe

membrii familiilor lor să se spele. Când Annibale o întrebă, ea îi răspunse citându-l pe profetul Mahomed.

– „Curăță-te tu însuți", intonă ea pe un ton serios, „și Dumnezeu te va purifica".

Tânăra extraordinară le convinse chiar și pe călugărițe să se cufunde într-un heleșteu adânc din spatele porumbarilor, pentru a se spăla. Annibale, șocat să zărească, într-o zi, din vârful *torresin*-ului său, sfintele cu coapse de alabastru, era uluit de relația dintre *badessa* și Feyra. Cele două femei se considerau, reciproc, necredincioase, dar cu toate astea, *badessa* nu doar că sprijini din toate puterile serviciul poștal pe care Feyra îl inițiase, ci și impuse spălatul zilnic ca regulă obligatorie pentru călugărițe. Annibale toleră capriciul Feyrei, până când ea își întoarse ochii de topaz către el, rostind scandaloasele cuvinte:

– Ai putea face chiar tu o baie.

Feyra puse mare preț și pe ceea ce ea numi *diata* – dietă. Le încurajă pe călugărițe să cultive cât de multe plante puteau și alese un mic ogor, dincolo de grădina cu plante medicinale, pentru a crește legume. Săpă locul, avându-l drept ajutor doar pe micul Salve, și-l cultivă singură. Feyra curăță cuptoarele de sub fosta clădire a vămii, unde călugărițele își făcuseră dormitoarele, iar surorile coceau pâine zi și noapte, alimentând focul cu crăci de dud și coji de nucă.

– La Constantinopole, îi zise ea lui Annibale, pe un ton cât se poate de serios, dacă arunci o coajă de pâine pe stradă, cineva se apleacă și o ia. Pâinea e sfântă, ea aduce sănătate și viață. *Badessa*, care trebui să fie convinsă s-o lase pe Feyra în clădirea fostei vămi, situată dincolo de poarta bisericii, spre a aprinde cuptoarele, fu auzită spunând, plină de recunoștință, că pentru prima oară în multe săptămâni, călugărițelor le era cald noaptea.

Iar *badessa* fu și complicea unei alte schimbări pe care Feyra o produse pe insulă. Fata îi spusese lui Annibale că la spitalele din Constantinopole era ceva obișnuit ca muzica să cânte zi și noapte. Unele spitale, îi destăinuise ea, aveau propria orchestra chiar. Cu promptitudinea ei obișnuită, la doar o zi după ce împărtășise această informație, ea le convinsese deja pe surorile Ordinului Miracolelor să cânte psalmi și imnuri religioase pe pajiștea din fața *tezon*-ului oricând nu se ocupau de îndatoririle lor.

Iar muzica nu era întotdeauna religioasă. Feyra dori să afle care erau cântecele preferate ale bolnavilor și se interesă de melodiile populare, care erau fie cançonete romantice, fie, în cazul celor care navigaseră, cântece marinărești mai deocheate, fie cântece de copilărie, dacă nu trecuseră de mult de vârsta respectivă. Tânăra îi rugă pe membrii familiilor pacienților să le cânte stând la o distanță sigură, în afara zidurilor spitalului. Ba le cânta chiar ea însăși bolnavilor, când le lua pulsul, o melodie stranie,

al cărei ritm devenea tot mai lent. Dacă o întreba cineva, fata răspundea că asemenea cântece echilibrează bătăile inimii.

Annnibale considera toate aceste lucruri absurde, dar până şi el trebuia să admită că sunetul vocilor melodioase, pe insula unde moartea îşi făcuse sălaş, era o alinare, şi chiar îi plăcea să audă vocea stranie, dar minunată, a Feyrei, răsunând în *tezon*. Ar fi pus capăt de îndată acelor schimbări dacă le-ar fi găsit dăunătoare, din punct de vedere medical. Dar, deşi nu putea recunoaşte în faţa Feyrei, putea cel puţin să fie sincer cu el însuşi: de când fata venise pe insulă, listele cu decedaţi, pe care era obligat să le scrie cu mâna lui, seara, stând singur lângă foc, deveniseră tot mai scurte.

Iar în mijlocul acelui tărâm al morţii, viaţa putea totuşi să răsară. La puţină vreme după sosirea Feyrei pe insulă, Valentina, o tânără abia măritată, începu să vomeze şi să aibă greţuri. Doctorului nu-i prea păsa de asemenea probleme femeieşti, dar Feyra, care văzuse acele semne în nenumărate rânduri, ştia că era vorba de o sarcină. Veneţiana cu părul ca pana corbului era prea tânără spre a deveni mamă, cu talia ei subţire şi şoldurile atât de înguste, iar Feyra îşi dădu seama că vor fi mari probleme la naştere. Totuşi, până atunci mai era, şi nu trebuia să-şi piardă speranţa.

Uneori, Feyra se întreba cum arăta doctorul, căci nu-l văzuse niciodată fără mască. Câteodată, ea zărea masca agăţată la uşa dormitoarelor construite în *tezon* şi ştia că Annibale făcea, probabil, atunci una dintre numeroasele sale excizii chirurgicale, operaţie minuţioasă la care ar fi fost stânjenit de ciocul prelung.

Cu un astfel de prilej, făcu una dintre schimbările ei, fără să-i mai dea socoteală doctorului. Scoase ierburile vechi, prăfuite şi, după părerea ei, total inutile, înghesuite în nasul măştii. Apoi îşi dădu jos cingătoarea cu leacuri şi căută alte ierburi, pe care le socoti trebuincioase. Le puse în cioc şi turnă deasupra lor o mână zdravănă de roiniţă, ca şi până atunci. Roiniţa nu făcea nici bine, nici rău, dar diminua mirosul tare al unora dintre plantele pe care le pusese înăuntru. Puse apoi masca la locul ei şi fugi.

Feyra presupuse că totuşi doctorul îşi dădea jos masca atunci când intra în casa lui, situată în direcţie opusă de a ei, dincolo de peluza din faţa *tezon*-ului. Uneori, noaptea, putea vedea acolo lumina unui felinar: un pătrat auriu în întunericul catifelat. Şi-l imagina pe doctorul cu cioc de pasăre aplecat asupra textelor medicale şi-l invidia; simţea o dorinţă extraordinară de a mai răsfoi paginile unei cărţi de medicină. Se întreba dacă dormea cu masca pe chip, şi gândul ăsta o făcea să pufnească în râs. Se întreba ce vârstă avea. Uneori, vorbea ca un savant în vârstă, dar alte lucruri pe care le spunea o făceau să creadă că e mai degrabă tânăr, abia ieşit de pe treptele şcolii de medicină. Dar nu stătea niciodată la discuţii cu ea, ci-i dădea doar ordine scurte şi nu îl interesau decât cunoştinţele

ei de medicină, nimic altceva. Din acest punct de vedere, el îi amintea foarte mult de Palladio.

Se întreba ce mai fac arhitectul și Sabato, și era nerăbdătoare să afle vești despre ei atunci când doctorul revenea din oraș, la sfârșitul lunii. Își respecta înțelegerea cu Palladio și îl vizita pe arhitect la fiecare lună nouă. Îi spunea Feyrei cum îl găsise, atunci când ea îl întreba, și dar doar atât.

Uneori, era curioasă dacă bătrânii se gândeau vreodată la ea. Palladio o voia pentru cunoștințele despre Constantinopole, în vreme ce lui Sabato fata îi aducea aminte de femeia pe care o iubise cândva. Iar acum, doctorul dorea s-o știe aproape pentru leacurile ei. Atât de multe Feyre, atât de multe laturi ale ființei sale. Nu se putu opri să nu se întrebe dacă va fi vreodată în compania cuiva dornic s-o cunoască pe de-a-ntregul.

Capitolul 28

Feyra încercă să-şi reprime sentimentul de siguranţă pe care-l avea. Se simţise în siguranţă acasă, la Constantinopole, şi fusese alungată departe de tot ce cunoştea. Apoi se simţise la adăpost în casa lui Palladio, înainte de a fi nevoită să plece şi de acolo. Această insulă era ultimul loc în care s-ar fi aşteptat să se simtă ca acasă, dar cumva reuşise să o facă. Aici avea căsuţa ei, îndatoririle ei şi îl avea pe doctorul cu cioc de pasăre.

Călugăriţele trecuseră de la toleranţă la politeţe şi ajunseseră să fie chiar prietenoase. *Badessa* mersese până într-acolo încât îi povestea întâmplări din copilăria ei, petrecută la Otranto. Numele acestui orăşel de pe coasta Italiei îi era binecunoscut Feyrei; toţi turcii îl cunoşteau, fiindcă fusese cândva asediat de otomani, care-i masacraseră întreaga populaţie. Nici una dintre ele nu făcu însă vreo aluzie la acel măcel, în timpul discuţiei lor, şi, oricum, acesta avusese loc cu mult înainte ca *badessa* să se fi născut; dar Feyra, mergând spre *tezon* după scurta lor conversaţie, rămase cu impresia clară că *badessa* încerca să se scuze pentru ceva.

Şi Salve, piticul, îi devenise un prieten statornic. Băiatul tăcut şi sensibil venea la ea uneori, seara, şi dovedea o inteligenţă pe care n-ai fi crezut s-o aibă. Contrazisă de vorbirea lui limitată, încetul cu încetul, ea încercă să-l înveţe să-şi exprime dorinţele. Unele dintre lucrurile pe care le spunea o şocau; fusese obişnuită să-i vorbească precum unui copil, dar el nu mai era copil. Băiatul îi plăcea – dar nu acelaşi lucru putea spune şi despre tatăl lui, care uneori îi arunca o căutătură urâtă. Ştia că portarul e un om pios şi se mira de ce călugăriţele puteau fi atât de tolerante, încât să nu ţină cont de religia ei, iar el nu era.

Uneori, Feyra se gândea la echipajul de pe *Il Cavaliere* şi la Takat Turkan, apărătorul ei. Acesta murise, probabil, de ciumă, se gândea ea, plângându-l pe acel tânăr curajos. Dar acum toţi aceşti oameni, inclusiv tatăl ei, păreau să vină dintr-o altă viaţă, fiind lipsiţi de substanţă ca fantomele sau ca siluetele din teatrul de păpuşi *Karagoz*, la care asista în Beyoglu. Îşi strângea încă ţechinii în papucelul galben în fiecare săptămână, dar se gândea tot mai puţin la Constantinopole. Şi, pe măsură ce pântecul Valentinei Trianni, tânăra soţie însărcinată, creştea, marcând trecerea lunilor, oamenii din Lazzaretto Nuovo deveneau viaţa ei.

În special unul dintre aceștia. Doctorul era veșnicul ei adversar. Îi stătea ca un ghimpe în coastă, dar discuțiile contradictorii cu el, încleștarea dintre ei pentru conducerea *tezon*-ului, între toți acei muribunzi și morți, o făceau să se simtă mai energică decât fusese vreodată. Pur și simplu, ei doi asediau spitalul; ea era Saladin, el era Richard Inimă-de-Leu, iar *tezon* era Orașul lor Sfânt. Nici Răsăritul, nici Apusul, nu puteau triumfa, iar supremația se schimba de la o zi la alta, ca într-un permanent impas.

Luni de zile, Feyra se contrazisese cu doctorul cu cioc de pasăre în privința metodelor lui. Știa că în Padova era moda intervențiilor chirurgicale, iar plantele de leac aveau tot mai puțini adepți printre medici, dar ea nu-și imagina cum i-ar putea ajuta pe bieții bolnavi, și așa slăbiți de ciumă, faptul că li se lua sânge și li se aplicau lipitori. Asta în timp ce el nu pricepea cum de scrisorile schimbate între pacienți și rudele lor, sau un cântecel de copii, ar putea ridica moralul celor bolnavi. Feyra nu-i spuse de unde știa sigur că drenarea buboanelor de ciumă era ineficientă; încercase asta, ca o ultimă soluție, spre a-și salva tatăl, și dăduse greș. Știa că doctorul își bazează întreaga filosofie medicală pe principiile lui Galenus, păgânul grec, dar considera aceste principii doar un castel de nisip. Încercase să-i demonstreze doctorului că rata mortalității la cei pe care îi inciza era semnificativ mai ridicată decât la cei la care nu intervenea chirurgical, dar el nici nu voia s-o asculte.

Annibale susținea că totul e o chestiune de echilibru și că sângerarea și aplicarea de lipitori ar readuce balanța naturală a umorilor. În aceste principii, ea descoperea puncte comune și încercă să-i explice lui conceptul de *mizan*, echilibrul dintre trup, minte și suflet, dar și aici apărură iar divergențe. El pleda pentru intervenții chirurgicale în toate cazurile. Asupra unui singur punct fură siliți să cadă de acord: că nici unul dintre remediile propovăduite de *Consiglio della Sanita* pentru ciumă nu avea vreo eficiență. Doctorul îi povesti despre Valnetti și fiertura acestuia, numită Oțetul celor Patru Hoți și se amuzaseră împreună. Dar, în timp ce râdea Feyra, un gând îi încolți în minte: dacă o persoană credea că i se dăduse un leac miraculos, nu putea oare credința în acest leac să aibă efecte în plan fizic? Doar prin credință, putea mintea să influențeze corpul? Prin urmare, deși se amuză, admise totuși că acel șarlatan, Valnetti, punea în practică, fără să știe, concluzia logică a *mizan*: manifestarea medicală a dominației minții asupra materiei.

Din cauza divergențelor dintre ei și a faptului că doctorul cu cioc de pasăre nu considera că moșitul unei femei gravide intră în atribuțiile lui, atunci când Valentinei Trianni îi sosi sorocul, Feyra se luptă singură să aducă pe lume copilul, în căsuța de lângă fântână, având-o alături doar pe mama fetei.

Femeia cea firavă se zvârcolea pe pat, cu pântecul umflat ondulându-se alarmant, în vreme ce bărbatul ei stătea la parter, aplecat asupra șemineului, încercând să nu bage de seamă urletele ei de durere. Femeia intrase

în travaliu în după-amiaza zilei precedente şi deja era aproape miezul nopţii. Valentina când îşi pierdea cunoştinţa, când îşi revenea, părul ei negru-albăstrui fiind risipit pe pernă ca razele unui soare de smoală.

Feyra se agita, la lumina lumânărilor, în vreme ce umbra ei prelungă parcă se schimonosea, pe peretele grosolan acoperit cu humă. Problema, îşi zicea ea, era conformaţia fetei; pelvisul Valentinei era îngust, iar copilul, voinic. Aici, pe Lazzaretto, oamenii erau bine hrăniţi – căci Feyra ştia că o alimentaţie bună constituia cel mai bun medic – şi respirau aerul sărat şi proaspăt. Dacă Valentina ar fi născut într-o magherniţă, copilul ar fi ieşit, cu siguranţă, pricăjit; dar aici, el crescuse aşa de mult, încât femeia nu-l putea naşte. Prin urmare, când clopotul bisericii bătu miezul nopţii, Feyra îşi şterse mâinile şi o anunţă pe mama tinerei că pleacă după doctor.

Citi uşurarea pe chipul bătrânei, dar nu se simţi insultată, ci bucuroasă; ştia că avea dreptate când se contrazicea cu doctorul – crezând că simpla prezenţă a unui medic poate fi o soluţie la fel de eficientă ca şi tratamentul în sine. Totuşi, nu-i fu uşor să meargă la doctor în toiul nopţii şi să recunoască faptul că, după ce Valentina stătuse treizeci şi şase de ore în chinurile facerii, acum era în primejdie de moarte şi ea, şi copilul ei, caz în care chirurgia era unica soluţie.

Cu o energie reînnoită, alergă prin răcoarea nopţii, fereastra luminată de la casa doctorului călăuzind-o ca Steaua Nordului. Ciocăni la uşa din lemn o dată, de două ori, dar nu primi nici un răspuns. Trăgând cu nesaţ aerul rece în piept, apăsă pe clanţă şi intră.

Un bărbat tânăr stătea aplecat deasupra focului. Buclele întunecate îi căzeau pe chip, ascunzându-i o parte a feţei, iar flăcările aprindeau parcă firişoare arămii în părul lui. Privea flăcările atât de concentrat, încât nici n-o auzise bătând la uşă. Dar când fata intră în casă, el sări atât de brusc în picioare, că scaunul pe care stătea se răsturnă.

– Unde-i doctorul? întrebă Feyra.

Tânărul îşi duse, involuntar, mâna la obraz, ca şi cum ar fi fost surprins dezbrăcat, iar fata începu să înţeleagă.

– Eu sunt doctorul, zise el.

Feyra făcu un pas înapoi. Glasul lui era la fel, dar mai plăcut, mai blând, ca şi cum blândeţea ar fi ieşit la iveală fără învelişul dur al măştii.

– Tu eşti doctorul? Dar arăţi...

Nu ştiu cum să-şi termine propoziţia. „Tânăr? Frumos? Surprins? Măcinat de vinovăţie? Încolţit?" se gândi ea.

Mâna lui bâjbâi după masca de pasăre agăţată într-un cârlig, lângă foc, şi fata se întrebă dacă nu cumva el se ascundea sub mască din acelaşi motiv pentru care ea se ascundea sub văluri.

– Ce vrei? Ce s-a întâmplat? întrebă el, şi Feyra îi recunoscu atunci pe deplin vocea: brutală, tăioasă, tranşantă.

– Valentina Trianni, zise ea. I-a venit sorocul, dar copilul nu se poate naşte.

Annibale nu mai scoase nici un cuvânt, ci îşi luă pelerina şi masca şi ieşi.

*

Feyra îl privi cum o examinează pe Valentina, aplecându-se asupra ei cu ciocul, de parcă biata fată ar fi fost o pradă. Dar Feyra nu mai vedea masca, ci chipul lui stăruitor, care i se întipărise în minte ca un stigmat. Știa ce avea să-i spună.

– Copilul trebuie scos prin operație.

Avusese dreptate. Și recunoscu, în gând, că acela era motivul pentru care fugise să-l aducă.

– Bindusara, grăi ea, din reflex.

– ... împărat al Indiilor, scos cu tăișul lamei din pântecele mamei lui, încheie doctorul cu cioc de pasăre, iar ochii lor se întâlniră, deasupra pântecului umflat.

– Și sfântul Raymond Nonnatus – căruia felul cum a venit pe lume i-a adus acest nume. Și în ambele cazuri... zise el și se opri brusc.

Din nou, fata știa ce vrea să spună: în nici unul din cazuri mama nu supraviețuise nașterii.

Dar nu exista alternativă. Copilul era în poziție transversală și nu putea fi întors. Valentina ar fi putut muri în cazul unei cezariene, dar dacă nu acționau, sfârșitul ei ar fi fost la fel de sigur, ca și al micuțului. Annibale strigă către mama fetei să iasă din cameră, dar femeia nu vru să-l asculte până ce Feyra n-o asigură că va avea ea grijă de Valentina și că prezența altcuiva în încăpere, pe durata operației, i-ar fi pus în primejdie fiica. De îndată ce bătrâna ieși, doctorul își scoase masca.

Deodată, Feyra fu fericită să-l asiste. Îi dădu Valentinei să bea atâta zeamă de mac cât simți că nu-i va dăuna, dar sărmana fată era într-o asemenea suferință, încât nu mai putea bea nici o înghițitură, iar licoarea de culoare neagră i se scurse pe obraji. Feyra curăță burta umflată cu apă de trandafir amestecată cu mentă și limba-mielului, dar se retrase când doctorul făcu o incizie lungă, chiar deasupra pubisului. Sângele întunecat țâșni, formând o linie uimitor de dreaptă. Pruncul fu împins în afară aproape instantaneu și, pe când Feyra îl ridică, doi ochișori se deschiseră spre ea și o guriță începu să țipe, imediat ce doctorul reteză cordonul ombilical. Feyra șterse copilul cu un prosop curat de pânză și-și băgă degetul între buzele minuscule, spre a-i curăța gura. Bebelușul supse instantaneu. Valentina își pierduse cunoștința imediat ce doctorul o tăiase, dar Feyra așeză ghemotocul lângă coama de păr negru și-și continuă treaba. Curăță rana femeii și luă un fir lung, îmbibat în oțet, pentru sutură. Foarte concentrată, se aplecă deasupra pântecului Valentinei și începu să-l coasă cât de bine putea, în lumina slabă a lumânării. Amintindu-și de metoda lui Palladio, puse bolul de sticlă, în care ținea apa de trandafiri, în fața flăcării lumânării, iar lumina se răspândi mai bine prin lentilele improvizate. În timp ce cosea, înnoda firul sub fiecare sutură, pentru a-l ancora, așa cum o învățase Hagi Musa. Simți privirea atentă a doctorului, fixată asupra ei. După ce termină de cusut, puse o cataplasmă de cinabru și rozmarin peste rană, pentru a împiedica infectarea, și apoi o înveli,

cu delicateţe, pe proaspăta mamă cu o cuvertură. Nu mai era nimic de făcut decât să aştepte.

Bebeluşul, epuizat de modul violent în care-şi făcuse venirea pe lume, dormea, lipit de capul mamei. Feyra se aşteptă ca doctorul cu chip de pasăre să plece imediat, dar el rămase s-o vegheze pe pacientă, umbrele lor îngemănându-se pe perete. Fata ştia că el nu-i caută compania, ci că doar aşteaptă, dezinteresat, deznodământul medical. Nu avură mult de aşteptat. Atunci când începură să sune clopotele pentru slujba de dimineaţă, Valetina deschise ochii şi, ca şi cum ar fi fost legat de ea printr-o legătură de nedesprins, micuţul se trezi şi el.

Doctorul şi Feyra traversară pajiştea udă de rouă, într-o tăcere complice, prin bezna nopţii. Dincolo de lagună, zorii se arătau, ca o linie albă la orizont, iar sub tălpi se simţea iarba. Trecând pe lângă *tezon*, fata se răsuci spre Annibale, în întuneric. Sălile spitalului erau locul unde ei se duelau zilnic, iar ea nu se putu abţine să nu-l provoace la o şarjă. Tatăl Valentinei se afla înăuntru, revenindu-şi după lupta dură cu ciuma, aşa că Feyra spuse, maliţioasă:

– Poate acum vei fi de acord cu mine că Gianluca Trianni trebuie să afle despre naşterea acestui nepot dolofănel? Că vestea asta i-ar face mai bine decât orice poţiune pe care i-am putea-o da?

Doctorul o privi de sus prin mască.

– Dar poate şi tu vei fi de acord cu mine că în curând se face dimineaţă? Căci până şi tu trebuie să recunoşti că doctorul Veşti-Bune trebuie să se supună doctorului Somn.

Feyra zâmbi şi-şi înclină capul. Văzu fereastra casei lui dinainte, aurie de la lumina focului, aşa cum o văzuse de o sută de ori până atunci. Casa ei era învăluită în beznă. Nu voia să meargă acolo, nu încă. La uşa lui se opriră amândoi, de parcă ar fi fost înţeleşi.

– Vrei să intri?

De data asta, când intră în casă, el îşi dădu masca jos cu un soi de uşurare, iar fata îşi revizui părerea: lui nu-i plăcea să se ascundă, iar masca i se părea împovărătoare. Îl privi din nou. Acesta era doctorul ei cu cioc de pasăre? Nu, era Annibale – căci în noaptea aceea îi aflase şi numele, şi asta doar pentru că Luca Trianni dorise să mulţumească bunului *dottore* dându-i fiului abia născut numele acestuia. I se părea greu să se obişnuiască. Annibale. Tânărul nu părea să aibă mai mulţi ani decât ea. Când stăteau unul lângă celălalt aveau aceeaşi înălţime şi ea-l putea privi ochi în ochi. Părea obosit, dar entuziasmat.

– Aşază-te, o invită. Presupun că nu bei.

Scutură din cap, dar Annibale îşi turnă vin, invitând-o să se aşeze, şi îi arătă scaunul de lângă foc. Ea se lăsă să cadă pe scaun, epuizată, în timp ce doctorul ridică paharul, zicând:

– Pentru micuţul Annibale!

*

Când Feyra dăduse buzna peste el, tânărul privea îmbufnat jarul incandescent, simțind, pentru prima oară în viața lui, că se întinsese mai mult decât îi era plapuma. Fusese sigur că spitalul lui va fi un succes, dar ciuma începea să câștige teren, învingându-l. În ultima vreme muriseră mai mulți oameni decât putea cuprinde micul cimitir de pe insulă și Annibale simțea că pierde lupta. În teribila încleștare cu moartea, simțea că aceasta începea să se impună. Apoi îi fusese dat acest triumf chirurgical, grație acestei fete extraordinare.

Desigur, pericolul pentru Valentina Trianni nu trecuse. Chirurgia era o procedură importantă, iar riscul infecției secundare era ridicat; dar el, Annibale Cason, practicase o procedură *non natus* și, cel puțin până în acel moment, mama și copilul trăiau. Recunoștea că nu era prea preocupat de tânăra mamă. În schimb era mult mai interesat de Feyra. O studie, în lumina flăcărilor din cămin. În noaptea aceea, ea îi redase încrederea în medicină, încrederea în el. Voia să-i ofere ceva în schimb.

Remarcă pielea ei, de culoarea scorțișoarei, ochii chihlimbarii, luminițele pe care focul le reflecta în ei. Fata se uită la el, iar Annibale simți din nou puterea acelei priviri insistente. Se pare că îl admira, și asta îl încălzi mai mult decât focul.

– Deci te cheamă Annibale.

– Da, Annibale. Annibale Cason, *dottore della peste.*

Ea își înclină ușor capul.

– Și ce înseamnă numele tău?

– N-am idee, bombăni el, necăjit pe sine însuși fiindcă se lăudase cu titulatura completă.

– Al meu înseamnă „dreptatea picură din gura ta", zise ea.

Numele i se potrivea, gândi Annibale, căci gura ei era deosebit de frumos conturată – cărnoasă și rozalie, cu buza de sus ușor mai mare decât cea de jos.

Cu ochii țintă la flăcări, ea zise:

– În țara mea, înțelesul unui nume înseamnă totul. Niciodată nu punem numele unui copil decât după multă chibzuință. Sunt surprinsă că voi, venețienii, nu știți semnificația propriilor nume.

Annibale își întinse picioarele în față până când cizmele aproape că atinseră focul.

– Nu-i mare lucru de știut. De obicei suntem botezați cu nume de sfinți sau de zile.

Sfinți și zile. Apoi ea își aminti ceva, privind cerul care se lumina.

– E ziua Valentinei. Ea mi-a spus... sărbătoarea Sfântului Valentin. Și, zise ea, știu că și Sabato Zabatino a fost numit astfel după o zi norocoasă.

Se gândi, pentru o clipă, la bătrânul ei prieten, și la stăpânul ei, și la biserica acestuia, ce se înălța în jurul mormântului tatălui ei.

– Iar Sfântul Nonnatus al vostru știm acum de ce a fost numit astfel, zise fata, privindu-l. Deci vezi, și unele dintre numele voastre au o semnificație, deși al tău nu are.

Bărbatul rămase tăcut pentru o vreme.

– Nu am spus chiar adevărul, zise el, într-un sfârșit. Știu de ce mi s-a spus Annibale. De la Hanibal.

Ea așteptă.

– Hanibal a fost un general din Cartagina, iar în al doilea război punic el a trecut Alpii ajungând în Italia, călare pe elefanți de luptă, spre a înfrunta puterea Romei. Când a pornit în expediție, nu avea idee ce-l așteaptă sau dacă va ajunge la țintă.

Ea îl asculta cu atenție. Își amintea de tradiția de a depăna reciproc povești și de felul în care făcuse schimb de povești cu Moartea.

– În Imperiul Otoman, începu ea, negustorii care au caravane de cămile se opresc în locuri de popas numite caravanseraiuri, aflate de-a lungul rutelor comerciale. Uneori, locurile astea se află la sute de kilometri depărtare unele de altele, peste deșerturi sau munți, dar negustorii călătoresc în siguranță, știind că, undeva, vor găsi un loc unde să se poată adăposti și găsi sprijin, la sfârșitul călătoriei. Chiar dacă n-au mai străbătut niciodată acel drum, ei sunt siguri că există un asemenea loc și că, mai devreme sau mai târziu, le va ieși în cale un caravanserai.

– De unde știu? întrebă Annibale, curios, așezându-se mai în față.

– Nu știu. Dar au credință.

– Cred că și Hanibal a avut. De aceea mama mea mi-a pus numele ăsta, zise el așezându-se la loc.

Feyra își dădu seama că pe doctor îl durea să vorbească despre mama lui.

– Mamei i-a plăcut povestea lui Hanibal. Spunea că nimeni nu poate să știe ce-l așteaptă mâine, dar trebuie să ai speranță, să fii curajos și să crezi că totul va fi bine.

Șambelanul îl privi în ochi pe bărbatul de dinaintea lui. Purta un pieptar cu crestături și pălărie roșie de gondolier, iar gondolierii nu fuseseră niciodată un model de onestitate. Dar îl privea deschis și-i vorbea răspicat. Șambelanul recunoștea un mincinos imediat ce-l auzea vorbind, iar omul din fața lui nu mințea.

– Ești sigur?

– Tot așa de sigur pe cât sunt că mă aflu aici, Înălțimea Voastră. Cosimo se numește și lucrează la podul Tre Archi. Zicea că joia trecută a luat o femeie de la adresa de care ați întrebat. Și-a amintit de călătorie fiindcă omul care l-a chemat i-a cerut o *felze*, zise gondolierul și, văzând expresia mirată a șambelanului, îl lămuri: o gondolă acoperită, adică.

Șambelanul era obișnuit să fie luat drept un străin care nu cunoștea prea bine Veneția.

– A mai călătorit cineva cu ea?

– Nu mi-a zis, ridică gondolierul din umeri.

– Hm, deși ți-a spus în rest o mulțime de lucruri, zise mirat șambelanul.

– S-a lăudat cu asta la locandă. Zicea c-o să fie bogat.

Șambelanul își împreună palmele. Gondolierii erau renumiți pentru lăcomia și ticăloșia lor; mai mult, nu aveau nici un fel de sentiment de loialitate colectivă. Știa că, de vreme ce oferise o recompensă, nu va trece mult și unul dintre ei va bate la ușa lui. Și totuși ceva nu se lega.

– Și de ce, mă rog, n-a venit să-și încaseze recompensa el însuși?

– Asta nu știu, Înălțimea Voastră, făcu gondolierul, târșâindu-și picioarele pe dușumea. Puteți să-mi dați ducații acuma?

Șambelanul îl măsură cu privirea și se ridică în picioare.

– De ce nu mă duci mai întâi la el?

Șambelanul ar fi putut lua cu el o duzină de *Leoni*, dar nu o făcu. În schimb, îi alese doar pe cei doi soldați, care scăpaseră prima dată fata. Îi alese intenționat, căci și el, și ei știau că îi datorează viețile. Nu-și mai puse pălăria, nici pelerina, ci coborî scările de piatră așa cum era, în veșmântul de piele neagră, avându-l înainte pe gondolier și în spate gărzile.

Gondolierul își strecură barca pe canale tainice și necunoscute, pe culoare atât de strâmte, că soarele nu le vedea decât la amiază. Scurtătura era considerabilă, dar șambelanul, așezat la pupă, aștepta plin de nerăbdare. La Tre Archi coborâră și-l urmară fără să rostească un cuvânt, fumul contra ciumei răsucindu-se în rotocoale printre picioarele lor. Sub un mic *sotoportego*[1], într-o zonă săracă a cartierului, îl văzu pe gondolier cum numără porțile până la casa colegului: douăsprezece, treisprezece, paisprezece, cincisprezece...

Vocea omului se stinse. Ușa de la numărul cincisprezece era barată cu o scândură nerindeluită din lemn și pe ea era pictată o cruce roșie grosolană. Preț de clipă, șambelanul nu spuse nimic. Apoi, cu un calm absolut, porunci gărzilor:

– Întrebați la vecini. Tu, zise primului soldat, la numărul șaisprezece. Iar tu – se întoarse spre al doilea – la paisprezece.

În mai puțin de un minut, cei doi se întoarseră.

– A murit, zise unul.

– Noaptea trecută, completă celălalt.

Gondolierul încercă să se ferească din calea furiei pe care o citea în ochii șambelanului, dar acesta își scoase mănușa și-l înșfăcă de ceafă. Cu o mișcare rapidă, ridică scândura, deschise ușa și-l împinse pe individ în casa bântuită de ciumă, zăvorând ușa în urma lui.

[1] Alee ce trece pe sub o clădire, element arhitectonic specific Veneției (n.tr.)

Capitolul 29

Din acea zi, Annibale şi Feyra se împrieteniră. Serile, după ce-i vizitau pe pacienţi, cei doi se spălau, părăseau *tezon*-ul şi mergeau în casa lui Annibale.

Feyra observă multe lucruri despre el: felul cum i se semeţea vocea, atunci când era nervos, şi cum îi fremătau nările, când vorbea. Remarcă şi faptul că purta ceva la gât, prins de un lănţişor, la fel cum ea purta panglica de care era agăţat inelul mamei, şi se întrebă dacă şi acel obiect misterios al lui nu era tot o amintire de la mamă. Dimineaţa, ochii Feyrei adesea picau de somn, la *tezon*, căscând în spatele vălului, căci în fiecare noapte venea tot mai târziu acasă, traversând pajiştea verde uneori chiar când linia albă a zorilor se iţea la orizont, nevăzută de nimeni, cu excepţia *badessei*, care deschidea uşile bisericii pentru slujba de dimineaţă.

Lui Annibale nu-i trecea prin cap că întâlnirile lor afectau reputaţia Feyrei. Pentru el, discuţiile lor nocturne nu erau decât o chestiune profesională. De aceea, când *badessa* îl avertiză că nu se cade să-şi petreacă nopţile cu Feyra, el o repezi pe dată:

– Noi, serile, lucrăm. Discutăm probleme medicale. Ne pregătim poţiunile şi alifiile. Când să facem toate lucrurile astea ziua? Nu contează că Feyra e femeie, mă port cu ea ca şi cum ar fi un bărbat, un medic ca şi mine.

Dar el nu credea mai mult decât *badessa* în spusele lui. Adevărul e că serile petrecute alături de Feyra i se păreau cea mai frumoasă parte a zilei.

Adesea, Feyra pregătea o cină simplă. Ingredientele se limitau la ce putea fi cumpărat din Treporti sau cultivat pe insulă – dar modul în care ea le amesteca şi aromele pe care le dădea i se păreau lui Annibale complet noi. După masă, el îşi turna un pahar de vin şi stăteau în jurul focului. Printr-o înţelegere tacită, niciunul nu mai purta atunci masca; Feyra îşi dădea jos vălul, aşa cum făcea şi când era în casa tatălui ei, iar Annibale îşi agăţa masca de uşă. Apoi vorbeau despre chestiuni medicale sau despre ierburile de leac. Feyra îl învăţa cum se prepară siropoasele şerbeturi, sau braga, sau aluatul numit *maʾcun*. Uneori, ei pregăteau un unguent fierbinte pe tocătorul mare de măcelărie, pe care Annibale îl cumpărase special pentru asta.

Împreună, cercetau textele medicale, Annibale ajutând-o pe fată, care se cam poticnea la latină. Ea observă, interesată, că o carte cu desene anatomice incredibil detaliate, pe care Annibale i-o arătă, era scrisă de același Leonardo da Vinci care schițase și Omul Vitruvian. În schimb, ea îi vorbea despre opera marelui medic otoman Serafeddin Sabuncuoglu și despre formularele medicale *aqrabadhin*, ce puteau fi consultate în bibliotecile de la Topkapi. Când Feyra pomeni despre cel mai prețios manuscris din palatul sultanului – *Al-manhaj al-sawi*, excelentul eseu al lui Jalal al-Din al-Suyuti privitor la cunoștințele de medicină exprimate în spusele Profetului – fu plăcut surprinsă să afle că lucrarea nu-i era necunoscută doctorului. Se părea că Padova se poate lăuda cu o privire cosmopolită asupra medicinei.

Feyra îi povesti lui Annibale despre cele șase elemente fundamentale care formau echilibrul *mizan* în viața omului.

– Lumina și aerul, zise ea, numărând pe degete aceste pietre de temelie ale sănătății, mâncarea și băutura, munca și odihna, somnul și veghea, excrețiile și secrețiile, incluzând – aici, ea tuși puțin – băile și actul sexual și, în cele din urmă, dispozițiile și stările sufletești.

În replică, Annibale îi vorbi despre echilibrul celor patru umori; un subiect asupra căruia căzură oarecum de acord – bila neagră, sângele roșu, bila albă și flegma galbenă, reprezentând temperamentele sanguin, coleric, melancolic și flegmatic. Preț de o clipă, ea crezu că vede o legătură semnificativă între umori și cei patru cai descriși de mama sa. Și aceștia erau negru, roșu, alb și gălbui. Îl întrebă pe Annibale dacă auzise cumva despre patru cai de aceste culori sau dacă citise despre ei în vreuna din numeroasele lui cărți. Tânărul însă ridică din umeri.

– Poate la biserică să fi auzit, când eram copil. Dar de atunci n-am prea avut de-a face cu Sfânta Scriptură. Îmi amintesc însă că despre acești cai se spunea că ar aduce moartea cu ei.

Discuția o făcu să se simtă neliniștită. Atinse inelul de la piept, aproape ca pe un talisman, pentru a alunga răul.

Pe măsură ce se apropiau mai mult unul de celălalt, începeau să discute și despre alte subiecte. Curând, ajunseră să-și povestească viața. Feyra nu înșelă încrederea mamei sale, dar îi vorbi lui Annibale despre părinții ei și, încet, acesta începu și el să-i destăinuie despre mama care-l părăsise. Aceasta era o femeie care, se părea, îl rănise atât de mult, încât, deși tânărul era chipeș și sănătos, sufletul său era mai năruit decât al oricărui alt pacient din *tezon*. Curând, Feyra înțelese motivul pentru care era abătut.

– Era o curtezană?

– Nu, strigă el brutal, nu la început. Tatăl meu era un nobil venețian și, când a murit, ea m-a lăsat – eram pe atunci doar un băiețel – în grija mătușilor mele. Între cinci și douăzeci de ani, de puține ori mi-am văzut mama. În toți acești ani a mai venit să mă vadă, dar niciodată nu stătea

mai mult de o zi sau două. Curată, trează, cu veşminte îngrijite şi maniere impecabile, mă sufoca de atâta iubire. Dar apoi, într-o altă zi, când găsea un nou protector sau bea tot vinul din casă, pleca şi nu mai ştiam nimic de ea. De obicei ne dădeam seama că plecase doar fiindcă una dintre mătuşi descoperea că-i lipseşte vreo monedă, sau o broşă cu pietre preţioase, sau un pieptene cu perle. Mătuşa suspina şi-mi zicea: „Ah, Columbina a plecat din nou", dar eu n-o credeam, ci scotoceam prin toată casa, spre a-mi da seama, până la urmă, că într-adevăr plecase fără să spună un cuvânt.

Annibale tăcu brusc, în vreme ce focul desena umbre pe chipul lui împietrit.

– Când eram mic, continuă el, plângeam zile în şir. Nu înţelegeam cum de cineva care mă bombarda cu dulciuri şi sărutări putea, pur şi simplu, să mă părăsească dintr-odată. Trăgeam cu nesaţ în piept parfumul ei, care persista în casă zile întregi după ce ea pleca. Parfumul stătea în casă mai mult decât mama, râse el amar.

– Deci îţi lipsea? întrebă Feyra, cu delicateţe.

– Când eram copil, da. Dar după ce am crescut, nu mi-a mai păsat.

Feyra nu mai spuse nimic, dar se întrebă în gând dacă el spunea adevărul.

– Când ai văzut-o ultima oară?

– În primul an pe care l-am petrecut la Padova. A venit în casa unde stăteam cu chirie ca să-mi spună cât e de mândră de mine, m-a strâns la pieptul ei, mi-a fermecat colegii de şcoală. Şi-a cerut iertare pentru absenţele lungi şi mi-a promis că vom fi iarăşi împreună, că totul va fi diferit şi că va fi o mamă exemplară.

– Şi ce s-a întâmplat pe urmă?

– A plecat chiar a doua zi. Şi mi-a luat şi scalpelul de argint.

Mama Feyrei fusese ridicată, în harem, în rândul reginelor şi împărăteselor, în vreme ce mama lui Annibale se pomenise aruncată în mocirla societăţii, dar fata ştia că diferenţa dintre concubina imperială care fusese mama ei şi curtezana care fusese mama lui nu era aşa de mare.

– Nici mama n-a fost mai bună, recunoscu Feyra adevărul, nu doar faţă de el, ci şi faţă de ea.

Suspinul ei prelung găsi ecou în lemnele care trosneau în foc.

– Născuţi din păcat, copii de târfe, zise el, maliţios.

Feyra fu şocată de brutalitatea cuvintelor lui, dar simţi că este datoare mamei şi tatălui ei să le apere puţin relaţia.

– Poate nu e un păcat atât de mare, dacă la mijloc e vorba de iubire, şopti ea timidă, privindu-şi palmele în poală, astfel că nu văzu scânteia aprinsă, preţ de o clipă, în ochii lui. Cuvintele fetei îi dădură o nouă speranţă lui Annibale.

*

Desigur, între ei existau și discuții în contradictoriu și adesea se opuneau categoric în probleme de practică medicală. Dar amândoi apreciau aceste contre la fel de mult, dacă nu chiar mai mult decât discuțiile în care se puneau de acord. Asemenea controverse nu degenerau niciodată în ceva personal și erau repede uitate.

Una dintre cele mai aprinse polemici fu asupra practicii otomane a variolizării[1]. Feyra susținea că inocularea de mici cantități de sânge infectat sau de alte materii contaminate în corpul unui om sănătos asigura, în majoritatea cazurilor, imunitatea parțială sau completă la boala propriu-zisă, mai ales în cazul vărsatului. Ea îi povesti că-l văzuse pe Hagi Musa deschizând patru vene din capul și pieptul unui băiețel și inserându-i în răni salivă luată de la un bolnav de variolă. Băiatul crescuse, devenind un adult sănătos, în ciuda faptului că toți ceilalți membri ai familiei contractaseră boala.

Annibale sublinie însă că practica era interzisă de Biserica Catolică, și pe bună dreptate, căci ea ucidea la fel de mulți oameni pe cât salva. Feyra se văzu nevoită să admită că în unele cazuri, pacienții inoculați mureau chiar de boala pe care medicii încercaseră să o prevină. Subiectul reveni de multe ori în dialogurile lor și niciodată nu se putură pune de acord asupra lui. Disputa se încheia de fiecare dată la fel.

– Mahomed spunea că Allah n-a creat o singură boală pe lumea asta fără să fi dat și vreun leac pentru ea. Deci nu s-ar putea găsi oare leacul chiar în boală? întreba Feyra.

Annibale nega categoric:

– În replică la Mahomed, lasă-mă să-l invoc pe Maimonide; despre el se spune că ar fi remarcat primul că doctorul perfect e cel care-l lasă pe bolnav în pace, în loc să-i prescrie un tratament mai rău decât boala însăși.

Un alt dezacord major privea plata pentru tratamentul primit. Annibale manifesta un profund dezgust față de această practică, arătând spre Valnetti și ceilalți confrați profitori, care făceau avere din suferința oamenilor. El cita codul lui Hipocrate, care preciza că doctorii trebuie să ceară doar atâția bani cât să-și acopere cheltuielile, nu să profite excesiv de pe urma leacurilor lor.

Feyra era mai pragmatică.

– Dar dacă, vânzând leacuri, un doctor poate asigura pacienților lui o îngrijire mai bună?

– Am întemeiat acest spital, ripostă tăios Annibale. Fondurile mele sunt suficiente și nu am nevoie de mai multe.

De fapt, în această privință nu spunea adevărul pe deplin. Lădița cu bani a familiei Cason, pe care o dezgropase de multă vreme de lângă

[1] În trecut, metodă de imunizare la variolă, prin inocularea unui virus spre a provoca o formă benignă care să preîntâmpine o formă mai gravă de variolă. (n.tr.)

fântână şi o pusese sub duşumea, chiar sub patul lui, se golea alarmant, pe măsură ce se apropia aniversarea unui an de la înfiinţarea spitalului.

După această ultimă discuţie cu Feyra, Annibale urcă scările şi luă lădiţa. O puse pe genunchi şi potrivi în încuietoare cheiţa prinsă cu lanţ la gâtul său. Îşi plimbă palmele prin aurul rămas, simţind discurile reci de metal cum îi alunecă printre degete. Nu mai era decât un strat subţire de ducaţi pe fundul cutiei şi tânărul estimă că banii îi vor ajunge doar până la Sfântul Mihail, nu mai mult. Închise capacul cu un zgomot sec şi puse iarăşi lada sub podea, iar temerile lui odată cu ea.

Feyra se schimbase.

Annibale era primul bărbat pe care-l întâlnise vreodată şi pe care nu voia să-l ţină la distanţă. Când era cu el, hainele sale, acele straturi peste straturi de pânză sub care se ascundea ca inima albă a anghinarei, i se păreau greoaie. Dar nopţile avea vise tainice, fierbinţi, în care-şi dădea jos hainele pentru el. Uneori, el era lângă ea şi o învârtea prin aer, ca pe un derviş rotitor, până ce vălurile şi veşmintele ei, ţesăturile diafane cădeau, unele după altele, şi ea rămânea ameţită şi complet goală înaintea lui.

Întotdeauna se trezea din asemenea vise cu obrajii arzând şi de îndată îngenunchea în rugăciune, deşi nici o rugă nu-i putea alunga din suflet dorinţa. Pentru prima oară înţelegea impusul care o mânase pe mama ei să fugă în acea noapte cu tatăl ei. Dar ea nu era o prinţesă veneţiană, ea nu-i putea face semn cu mănuşa albă unui marinar păgân, într-o sală de bal. Trebuia să aştepte ca el să-i facă semn.

Iar într-o noapte, îi făcu.

Stăteau, ca întotdeauna, de o parte şi de alta a focului. Feyra admira o gravură în lemn a lui Andreas Vesalius, încercând să descifreze legenda scrisă în latină, când Annibale vorbi, aparent relaxat:

– Fata lui Trianni, mama micului Annibale... Spuneai că-i însărcinată din nou?

Feyra lăsă jos gravura de lemn.

– Da. Un alt copil se va naşte la primăvară.

– Ar trebui să aibă o casă a lor. Se înghesuie prea mulţi acum în acele cămăruţe. Prietenul tău, Palladio, ar spune că sunt insalubre.

Fata nu rosti nici un cuvânt, iar Annibale se aplecă, peste foc, spre ea. Era foarte aproape.

– Casa ta, zise el. Poate n-o să-ţi pară rău să o părăseşti.

– Este... foarte rece, murmură fata.

– Iar acoperişul e cam şubred, adăugă el, cu o şoaptă caldă.

– Da, apa curge prin el zi şi noapte, murmură Feyra, simţindu-se vinovată faţă de credinciosul Salvo, care reparase acoperişul aşa de bine încât nici un strop de apă nu mai picura prin el.

– Şi clopotele bisericii?

– Mă trezesc la fiecare oră fixă din noapte, începu ea să surâdă.

– Ar trebui să vii să locuieşti aici.
Fata tăcu, speriată şi să respire. Dorea să fie sigură.
– Ca amantă a ta? şopti ea.
Întrebarea ei tranşantă nu-l tulbură.
– Da. O să vii?
– Da.

Capitolul 30

În vreme ce Andrea Palladio urca cele cincisprezece trepte ale bisericii sale de pe insula Giudecca, plăcerea lui, la vederea edificiului ce se înalța neîncetat, era puțin umbrită de greutatea cu care respira.

Avusese guturai și simțise un hârâit toată săptămâna, de parcă o piatră de moară i-ar fi apăsat pe piept. Plecase de acasă știind că, dacă aștepta vizita de vineri a doctorului Cason, acesta avea să-l declare inapt și să-l consemneze în cameră. Iar Palladio nu dorea decât să muncească. Începuse să recunoască faptul că această biserică urma să fie ultima lui construcție și de aceea dorea să-i fie și moștenirea cea mai de preț.

Sufletul său nemuritor și trupul pământesc se contopeau brusc, acolo, pe scări. Șuieratul din plămâni îi amintea că are șaizeci și nouă de ani. Nu mai putea da vina pe deceniile în care inspirase praf de piatră și nu-l mai dăduse pe tot afară. Pur și simplu îmbătrânise.

Capul lui Sabato, cu părul vâlvoi, se ivi în cadrul ușii.

– Stăpâne, putem să continuăm? Lumina zilei se stinge.

La ultima treaptă, Palladio simți o durere bruscă și ascuțită. Împietrit, se sperie, cuprins de fiori de gheață. Parcă o mână cerească i-ar fi stors inima, care încerca să scape din strânsoare ca un iepure prins în capcană. „Lumina zilei se stinge, și eu odată cu ea", își spuse el, cuprins de panică. Oare Dumnezeu avea de gând să-Și ia zidarul înainte ca el să-și fi încheiat înțelegerea?

Dar durerea se duse într-o clipă și Palladio putu să meargă din nou, răsuflând adânc și des, ca o ușurare. Sabato, aflat înaintea lui, nu observase nimic. Când Palladio păși peste pragul imens al intrării, ritmul inimii i se domoli, dar tot se simțea slăbit și asudat. Descoperise, în ultima vreme, că putea discuta mai mult cu Dumnezeu, de când Îi construia o casă. Nu era un dialog spiritual, ci doar o conversație, cum ar fi avut cu oricare mare senior pentru care construise vreodată o reședință. Avusese sute de asemenea schimburi de păreri cu prietenii lui, frații Barbaro, când le construise măreața vilă de la Maser, și nu considera că un dialog cu Dumnezeu ar fi trebuit să fie diferit. Prin urmare, îl consulta pe patronul lui ceresc asupra stilului coloanelor sau al dalelor din pardoseală, și nu

se aștepta la un răspuns. Dar acum cerea ceva în schimb; era prima lui rugăciune în care implora ajutorul divin. „Dă-mi timp, Doamne", șopti el. „Doar dă-mi timp."

Soarele începuse să coboare spre asfințit când Annibale dădu, în sfârșit, de Palladio. Fusese, prima dată, la casa din Campo Fava și ciocănise cu bastonul în poarta cu compas auriu. Bucătăreasa cea grasă îi deschisese ușa, zicându-i că stăpânul se află deja la șantierul de pe Giudecca.

– E acolo în fiecare zi, iar el și cu Sabato vin acasă ca o pereche de stafii, atât sunt de albi de la praful de piatră, îi destăinuse femeia.

Annibale înclinase din cap și remarcase că măsurile septice ale Feyrei – ierburile medicinale pentru igienizare și lumânările cu tămâie – erau respectate. O sfătuise pe bucătăreasă să continue la fel și plecase. Pe drumul spre casă, se gândise că n-ar strica să facă un ocol și pe Giudecca, așa că mersese la Zattere, în căutarea unui *traghetto*, cu pași sprinteni și cu gândul la Feyra.

Stând în barcă și privind înspre insula Giudecca, își aminti cum arăta fata atunci când o zărise străbătând pajiștea către *tezon*. Privea mereu înainte, precum Maria di Legno de pe prova unei corăbii, fără să se abată vreodată din drum. Se gândea la pielea ei, de culoarea scorțișoarei, la ochii ei de chihlimbar. Nu-i venea să creadă că, în noaptea aceea, ea avea să împartă același acoperiș cu el.

Încă de când Feyra îi destăinuse semnificația numelui pe care-l purta, tânărul devenise obsedat de gura ei, de acele buze stranii, parcă răsturnate, cea de sus fiind ceva mai plină decât cea de jos. Se întrebă cum avea să se simtă când va fi deasupra ei, cu trupul înlănțuit de al ei, cu buzele îngemănate cu ale ei.

Fu trezit din aceste gânduri în clipa în care *traghetto* se ciocni cu un pocnet sec de ponton. Annibale îi aruncă un țechin barcagiului și sări din barcă, vesel și ușor. În clipa aceea remarcă pentru prima oară biserica.

Cunoscând încă de mic înfățișarea insulei și fiind obișnuit cu ruinele zdrențuite de vreme ale mănăstirii San Sebastiano, rămase uimit să vadă cât de repede avansase construcția lui Palladio. Ce loc superb pentru o biserică! Deja aceasta devenise cea mai înaltă clădire de pe insulă, deși nu era decât o prismă dreptunghiulară de piatră, fără turle sau clopotniță. Din acest motiv, lui Annibale i se păru că aduce mai curând cu un lăcaș de cult oriental, impresie întărită de pervazul larg de la intrare. Fațada putea fi a unui templu din Ierusalim, al Partenonului din Atena sau – tânărul chicoti, vioi – a unei moschei din Constantinopole. Annibale numără cincisprezece trepte până la uși și le sui în fugă.

Înăuntru era o vălmășeală de pământ și piatră. Praful alb de piatră era înecăcios, pietrarii făceau un zgomot asurzitor, lovind și cioplind lespezile

cu ciocanele lor, iar constructorii strigau unii la alții când ridicau blocurile imense, cu complicate sisteme de scripeți și troliuri.

O alee în formă de cruce era trasată cu țăruși și funii pestrițe, iar în centrul ei, în locul deasupra căruia urma să fie pictat, pe boltă, chipul lui Hristos, stăteau Palladio și umbra lui, acel confrate desenator, cu părul zbârlit. Annibale, care uitase să-și mai pună masca, le zâmbi larg amândurora. De cum îl zări, Palladio se pocni cu palma peste frunte.

– *Dottore*, iartă-mă! Am uitat că azi e vineri. Tocmai dezbăteam cu Sabato ce să facem cu această fântână.

Annibale lovi ușurel cu ciocul măștii în piatra sfărâmăcioasă a ghizdului fântânii. Părea foarte veche.

– De ce stați pe gânduri? Acoperiți-o!

– Așa mă gândeam și eu, zise arhitectul, dar continuă să-și frece barba, nehotărât. Dar totuși mulți credincioși vin să se roage la ea – zidarii mei întorc zilnic înapoi pelerinii care vin să caute vindecarea de ciumă. Mă gândeam c-aș putea s-o încorporez în plan, dar Sabato îmi spune că în acest caz s-ar afla chiar în centrul domului. Desigur, nimic nu trebuie să diminueze măreția domului, deci mă tem că va trebui s-o acopăr.

Palladio surprinse privirea lui Annibale și râse ușor.

– Ești doctorul meu. Crezi că ar trebui să beau puțină apă de aici? Să beneficiez de acest panaceu înainte ca fântâna să fie astupată pentru totdeauna?

Fu rândul lui Annibale să râdă.

– Dacă vrei, *signore*, fă ce pofțești! Nici nu te va ucide, nici nu te va vindeca. Când începi să construiești domul?

– Astăzi.

Annibale privi spre cer. Era albăstrui ca un ou de rață și presărat cu norișori albi, dar dincolo de pântecele pufos al acestora se zărea o pânză de un indigo-închis. Părea imposibil de acoperit o bucată atât de mare de cer, de cuprins toată acea sferă, dar în ziua aceea Annibale credea că nimic nu era imposibil. Palladio o putea face.

Îl studie pe bătrân și i se păru – poate era și din cauza luminii naturale – că niciodată arhitectul nu arătase mai bine – avea obrajii rumeni, răsuflarea regulată, ochii strălucitori. Deschise gura, să-l întrebe pe Palladio cum se simte, dar sfârși prin a spune ceva cu totul diferit:

– Ce înseamnă numele dumitale, *signore*?

– Poftim? făcu bătrânul, perplex.

– Numele dumitale. Palladio. Ce înseamnă?

– Mi-a fost dat de primul meu maestru, Gian Giorgio Trissino, răspunse Palladio. Se referă la înțelepciunea zeiței Pallas Atena.

Annibale zâmbi. Acum, orice îl amuza.

– Mă gândeam eu că are vreo legătură. Dar numele adevărat care este?

– Andrea di Pietro della Gondola. Dar oamenilor le e mai ușor să-și amintească de Palladio. Și vreau ca ei să-și amintească de mine. Mai ales pentru biserica asta, preciză el, părând cuprins de un fior.

– Cu siguranță își vor aminti, îl încredință Annibale. O vei termina lesne. Ai fost îndeajuns de înțelept să te menții sănătos.

Annibale era bine dispus față de Palladio și față de toată lumea. Răspunse chiar politicos când desenatorul cu părul vâlvoi îl întrebă despre Feyra. Era o bucurie să audă numele ei, o bucurie să discute despre ea.

– E bine, zise el, și vă trimite salutări la amândoi.

Acum, că vorbise despre ea, voia să continue discuția; să-i rostească numele iar și iar, să-și reamintească fiecare frază pe care i-o adresase. Dar trebuia să plece înainte să se dea de gol în fața celor doi, așa că se scuză și fugi la *traghetto* de parcă diavolul însuși l-ar fi urmărit.

În timp ce barcagiul vâslea traversând laguna, Annibale privi cu plăcere cum umbrele se prelungeau în după-amiaza târzie și, cu fiecare centimetru cu care ele creșteau, îl aduceau mai aproape de noapte și de Feyra. Nici nu mai așteptă ca barcagiul să tragă cum trebuie luntrea la țărm, căci sări pe mal, răsplătindu-l cu generozitate pe acesta. Trecu ca un vârtej pe lângă ghereta de la poartă și, în goană, îl salută nu doar pe Bocca, ci și pe pitic. Îl cuprinse un fior când trecu pe lângă clădirea spitalului, la gândul că ea trebuie să fie înăuntru, prinsă cu treburi. Atât de aproape.

Deocamdată, nu intră însă în *tezon*, ci merse direct acasă. Nu voia s-o vadă cu pacienții, s-o privească, dar să n-o poată atinge, voia s-o întâlnească abia la noapte. Întocmi un pătuc lângă șemineu, astfel încât jăraticul s-o încălzească peste noapte. Puse pe el cea mai călduroasă cuvertură a lui și cea mai bună saltea de paie care să-i mângâie trupul. Netezi cu palma cearșaful fin, unde, la noapte, aveau să doarmă amândoi.

Nedorită, vocea *badessei* îi veni în minte. Când o anunțase, nepăsător, că lângă biserică avea să fie eliberată căsuța pentru familia Trianni, care avea să se mărească, stareța fusese tranșantă cu el.

– Ce vrei de la fata asta? îl întrebase. E orfană, nemăritată, departe de casa ei. Tu ești burlac. Ca să nu mai vorbim de diferențele dintre religiile voastre. Ea e hărăzită focului veșnic al iadului, dar *tu* poți fi încă mântuit. Prin urmare, nici nu te gândi să-i oferi casa ta, căci, dacă vei împărți inima cu ea, sufletul tău nemuritor va fi sortit pieirii. Las-o în pace!

– Dar nici nu se pune problema unei relații, mințise el. Va dormi jos, lângă foc, iar eu voi dormi la etaj. N-am voie să am o slujnică?

– Ea nu e slujnica ta, îi reaminti *badessa*, cu asprime în glas.

Annibale își pierduse cumpătul și începuse să strige.

– Nu, nu e!

Vocea lui sunase prea tare, stârnind ecouri în mască.

– E colega mea. E un *doctor* ca și mine.

Era pentru prima oară când zisese așa ceva, spre propria sa surprindere.

Acum, în casa lui, Annibale se învârtea încoace şi încolo, fără astâmpăr, aşteptând venirea serii. Şi-o închipuia pe Feyra cu pacienţii ei, muncind din greu, acoperită de văluri, şi o dorea acolo, lângă el, chiar în acea clipă. Ştia exact cum avea s-o strângă în braţe, cum avea să-i sărute gura stranie, dar minunată. Annibale, care nu se rugase niciodată, se rugă atunci ca lumina zilei să se stingă.

Când noaptea se aşternu, în sfârşit, iar ciocănitul ei în uşă se făcu auzit, aproape că sări de pe scaun. Deschise uşa atât de brusc, încât, din cauza curentului, focul din cămin fumegă. Când fumul se risipi, Annibale zări o apariţie îngrozitoare.

Era ca şi cum Feyra ar fi îmbătrânit cu jumătate de secol; buclele sale negre parcă erau cănite, riduri prelungi i se întindeau sub ochii din care se stinsese flacăra chihlimbarului, devenind de un verde murdar, obrajii îi erau aprinşi de două cercuri de pudră roşie, stridentă, scoţându-i şi mai mult în evidenţă pometii proeminenţi. Purta o rochie zdrenţăroasă, de catifea roşie, atât de decoltată, încât aproape i se vedeau prin ea sfârcurile. Tânărul o privi oripilat. Înlemnise.

– Annnibale, zise ea. Nu mă laşi să intru?

Era Columbina Cason, mama lui.

Capitolul 31

Mâna Feyrei tremură în clipa în care fata se pregăti să bată la uşa lui Annibale în acea seară. Era începutul noii lor vieţi împreună.

Uşa se deschise şi o femeie se ivi în pragul ei. Era îmbrăcată într-o pelerină de călătorie şi ţinea o mască în mână, ca şi cum abia ar fi sosit. Feyra înlemni, iar femeia îşi ridică, trufaşă, bărbia, cu o atitudine aristocratică.

– Da, ce doreşti? întrebă ea, pe un ton arogant.

– Vreau să-l văd pe doctor, răspunse Feyra şi, văzându-l pe Annibale învârtindu-se în spatele femeii, îi aruncă o privire rugătoare.

Necunoscuta îi remarcă accentul şi miji ochii ei verzui, ca de fiară.

– Şi cine eşti?

Annibale se apropie repede de uşă.

– Ea e Feyra, asistenta mea de la spital.

– Ei bine, făcu femeia, mişcându-şi şoldurile în chip provocator, ca şi cum tânărul ar fi fost proprietatea ei, fiul meu nu mai are nevoie de asistentă. *Mama* lui s-a întors acasă.

Şi-i trânti fetei uşa în faţă.

– M-am schimbat.

Nepoftită, mama lui se aşezase pe scaunul de lângă şemineu, pe care el i-l rezervase Feyrei. Annibale nu spuse nimic, dar femeia simţi că nu are încredere în ea.

– Chiar m-am schimbat, Annibale! Acum am spus adio vieţii mele. Vreau să fiu aici, cu tine. Vreau să fiu, în sfârşit, mama ta. Ştiu că te-am nedreptăţit şi te-am părăsit, nu doar o dată...

– Cum m-ai găsit? îi reteză el vorbele.

Ea îşi lăsă în jos ochii de felină.

– Plecasem la Treporti cu un negustor... un tovarăş de drum. Acolo am auzit că un doctor pe nume Cason are un spital pe insulă. Însoţitorul meu s-a îmbolnăvit, iar eu n-am ştiut ce să fac. Dar m-am gândit că, dacă voi merge la fiul meu, el mă va salva. O, iubitul meu! Tu ai făcut toate astea, tu ai adus toţi aceşti oameni cumsecade aici şi i-ai salvat, strigă

femeia şi se aruncă în genunchi în faţa lui, sărutându-i mâinile. Ştiam că mă vei putea salva şi pe mine!

Annibale simţi că nu-şi poate dezlipi mâinile de sub sărutările ei, dar aşteptă, scârbit, ca ea să se aşeze, ceea ce într-un târziu aceasta făcu, inspirând cu nesaţ pomada ce-i atârna la încheietură şi aranjându-şi fustele. Din ochii ei nu se scursese nici măcar o lacrimă.

– Cred că tu şi cu mine ar trebui să pornim iarăşi împreună, dragule. Ştii prea bine că n-am avut o viaţă uşoară. Tatăl tău...

Annibale o întrebă deodată, plin de răceală:

– Ai *fost* măritată cu tatăl meu, nu-i aşa?

Se gândi la tot trecutul lui, la numele, la nobleţea, la comoara familiei Cason ascunsă sub podeaua pe care se afla patul său.

– Desigur! Dar ceea ce trebuie să ştii e că am fost o curtezană nu doar după nuntă, ci şi înainte.

El clipi des, cu ochii uscaţi de la focul din cămin, şi încercă să înţeleagă.

– Vrei să spui că, atunci când tatăl meu te-a întâlnit...

– Da. Obişnuiam să-mi practic meşteşugul pe lângă Campo d'Oro. Ai fost conceput într-o gondolă, la carnaval. Când am ştiut că am rămas însărcinată cu tine, Carollo mi-a zis că mă va lua de nevastă. Eram frumoasă pe atunci, Annibale, nici nu-ţi poţi imagina...

Într-adevăr, nu putea face asta. Pentru el, o singură femeie era frumoasă şi, în plus de asta, pentru el, frumuseţea nu era o mască, ci persoana din spate. Privi masca mamei, atârnată lângă a lui, în cârligul de deasupra căminului, ca într-o contopire păgână între o pasăre şi o curtezană. Masca reprezenta o faţă pictată, fără cusur, fixându-l cu privirea parcă din străfundurile trecutului mamei lui.

Ea îi povesti cum, după ce îi părăsise, pe el şi pe tatăl lui, plecase să trăiască alături de noul ei amant, într-una din superbele vile din Veneto. Când îl prinsese pe protectorul ei în aşternut cu ambele slujnice de la bucătărie, plecase la Roma cu artistul care picta frescele din vilă. Acolo, devenise amanta unui preot, înainte de a fugi la Messina cu unul dintre discipolii acestuia.

După o vreme, Annibale încetă s-o mai asculte, construindu-şi, în schimb, un alt adevăr. În tinereţe, mama lui fusese de o frumuseţe răpitoare, suficient de frumoasă încât să ispitească un mic nobil veneţian, în ciuda originii ei umile. El bănui că ultimul ei amant, negustorul, nu era decât un vânzător ambulant de haine, cu o tarabă în piaţa Treporti. Pe măsură ce frumuseţea ei pălea, şi clientela se împuţinase, şi tot ce rămăsese din tânăra fermecătoare de odinioară era o persoană viciată, incapabilă să mai atragă vreun companion la amurgul vieţii. În cele din urmă, sătul de povestea lamentabilă a mamei sale, el adormi unde se afla, creierul toropit de somn fiindu-i asaltat de vise urâte. De dimineaţă, sticlele lui de vin erau goale şi i se rostogoleau sub picioarele care i se bălăbăneau,

focul se stinsese, iar mama lui sforăia în culcuşul de lângă foc, pe care în ajun el îl pregătise cu atâta migală pentru Feyra.

Annibale o lăsă acolo.

Din acea zi, serile lui se schimbară cu totul. În locul discuţiilor pe teme medicale cu Feyra, discuţii care-l făceau să simtă că va învinge moartea şi va vindeca lumea de ciumă, el era nevoit să asculte povestea tristă a dizgraţiei şi declinului mamei lui, care se jelea întruna după tinereţea pierdută. Annibale se simţi, dintr-odată, teribil de singur, deşi era mereu în compania mamei lui. Era izolat, dar totuşi nu se simţise niciodată mai afectat trupeşte de când maică-sa îl părăsise, la opt ani. Gesturile ei familiare erau blocate în acele timpuri, de parcă fuseseră păstrate în chihlimbar; îl mângâia ca şi cum ar fi fost un băiat de opt ani. Ea îi ciufulea părul şi-l ciupea de obraji, îl mângâia pe ceafă şi-l freca pe spate, aşa cum ar fi putut face dacă i-ar fi fost alături ori de câte ori era bolnav, în copilărie. Era incapabil să respingă aceste îmbrăţişări, dar insistenţele ei îl scârbeau, căci era o parodie cumplită a unei intimităţi pe care el ar fi vrut să o împartă cu altcineva. Îi cedase mamei propriul lui pat din camera de sus şi, astfel, îşi prelungi chinul, dormind în fiecare noapte în patul pe care-l făcuse pentru Feyra.

Annibale o sfătui pe Columbina să nu umble pe afară fără mască, iar masca pe care o avea aceasta – un model ce-i cuprindea întreaga faţă, prins cu sfoară la ceafă – era chiar cea pe care el credea că şi-o aminteşte din copilărie. Ea reprezenta chipul perfect machiat al unei curtezane, alb ca pasta de plumb, cu un luciu perlat, cu buline rozalii în obraji şi buzele pictate în roşu aprins. Masca îi dădea un aspect sinistru, fiind doar fantoma frumuseţii ei trecute. Veşmintele nu i se potriveau deloc, căci culoarea lor fistichie ar fi fost potrivită pentru o înfăţişare mult mai tânără. Până şi numele părea acum prea tânăr pentru ea. Columbina Cason era un nume pentru o cocotă sau pentru o frumuseţe precoce şi capricioasă, ceea ce ea nu mai era demult.

Şi în alte privinţe Columbina Cason purta o mască. Ea trecea pe la fiecare familie, în numele fiului său, aducând oale cu fiertură, sau lămâi proaspete, sau zaharicale pentru copii. Cosea saltele cu călugăriţele, ba chiar îşi sufleca rochia ca să sape în grădină. Era zilnic prezentă la slujbă, fermecându-le pe surori cu povestea vieţii ei deplorabile şi cu pocăinţa ei, şi mergea la *badessa* să-şi mărturisească păcatele aproape zilnic, găsind, în confesiunile sale, o altă oportunitate de a vorbi despre sine.

Columbina o remarcase pe fata ciudată, mereu înfăşurată în văluri, care lucra atât de aproape de fiul ei, tăcută şi pricepută. Geloasă, încercă s-o linguşească, dar străina părea singura persoană de pe insulă imună la farmecele ei, cu excepţia piticului, poate. Columbina îl surprinsese pe acesta privind-o cu atenţie, o dată sau de două ori, şi se aplecase să-i

lovească faţa schimonosită. Dar fata cea tăcută îi sărise pe dată micului monstru în ajutor, dându-i o alifie ca să-i vindece julitura pe care inelul Columbinei i-o provocase. Femeia avea sentimentul stânjenitor că ochii de chihlimbar ai tinerei puteau vedea prin ea.

Din acel moment, în loc s-o ignore pe musulmană, începu să se intersecteze cu ea ori de câte ori avea prilejul, scuipând în calea ei, cu dispreţ, aşa cum i se părea că trebuie să se poarte o creştină drept-credincioasă – deşi avea grijă să nu facă asta în prezenţa lui Annibale. Unele dintre călugăriţele mai tinere începură să-i urmeze exemplul, iar izolarea tot mai mare a tinerei musulmane îi dădea Columbinei satisfacţia că împlineşte lucrarea Domnului.

Stareţa Ordinului Miracolelor era un bun judecător al firilor omeneşti, astfel că nu se lăsă convinsă de pretinsa pietate a Columbinei Cason. *Badessa* simţea credinţa adevărată – Bocca, portarul, de pildă, i se părea un adevărat creştin pios – şi aflase multe în timpul confesiunilor interminabile făcute de curtezană. Ei se părea că mama doctorului nu dovedea mai multă devoţiune creştinească decât fiul ei. Văzând modul elegant şi demn cu care Feyra răbda insultele Columbinei, stareţa deveni şi mai binevoitoare faţă de tânăra necredincioasă.

Aşa că, atunci când Feyra trecu, la vreo săptămână de la sosirea Columbinei Cason, pe lângă poarta bisericii, *badessa* o întâmpină cu multă căldură. Fata arăta groaznic.

– S-a întâmplat ceva? o întrebă stareţa.

– Nu, nu-i nimic, zise Feyra încet, dar ochii o trădară şi *badessa* îşi dădu imediat seama că tânăra minte. Doar că va trebui să-i anunţi pe cei din familia Trianni că, deocamdată, nu se pot muta în casa ce le fusese încredinţată. O să mai am puţin nevoie de ea.

Se răsuci pe călcâie, să plece, dar *badessa* văzu o sclipire în ochii ei şi o strigă înapoi. Dar fata nu voia să treacă pragul bisericii, şi nici stareţa n-ar fi vrut s-o lase, aşa că ieşi ea s-o întâmpine.

– Eşti bine?

– Destul de bine, suspină Feyra.

Badessa nu era persoana care să se amestece în vieţile altora, dar îi repetă ceea ce îi spusese şi doctorului:

– Dacă-mi dai voie... cred că pronia cerească te-a împiedicat să împarţi acelaşi acoperiş cu doctorul nostru şi mă simt obligată să-ţi spun că aceasta ar putea fi o binecuvântare.

Musulmana îşi aţinti asupra ei ochii mari.

– Chiar aşa de grav să fi fost, când la mijloc e vorba de dragoste?

Badessa o privi cu milă, dar îi zise hotărâtă:

– Tu nu vorbeşti despre dragoste, ci despre păcat, un *păcat* împotriva legii creştineşti.

În timp ce se îndreptau către poarta acoperită din faţa bisericii, stareţa îşi încetini mersul şi-i spuse:

– Tu ai altă religie, dar cred că există o cale de a te aduce mai aproape de dreapta credinţă. Dacă o să citeşti şi o să studiezi Biblia creştină, *Cartea Cărţilor*, ai putea, cu timpul, să intri în familia lui Dumnezeu. Atunci şi numai atunci va fi posibil ca doctorul să-şi legalizeze relaţia cu tine.

Fata făcu ochii mari, ca şi cum ideea ar fi îngrozit-o. Dar atitudinea i se schimbă într-o clipă, cu iuţeala brizei care suflă peste lagună.

– Da, încuviinţă ea, iar cuvintele îi ieşiră din gură fără să le mai gândească. Da, dacă-mi permiţi, aş vrea să împrumut o Biblie.

Feyra nu avea nici o intenţie să intre în familia zeului creştinilor şi a profetului său păstor. Ştia că mama ei făcuse drumul invers, de la credinţa creştină la cea islamică, dar ideea i se părea dezgustătoare.

Şi totuşi, când *badessa* pomenise de Biblie, în minte îi răsunară vorbele mamei ei – o carte pe care mama ei susţinea că o păstrează, tainic, în minte. Biblia era *Cartea Cărţilor* şi acolo avea să găsească tot ce dorea să ştie despre Cei Patru Călăreţi. Acum, că-şi petrecea serile singură, se gândise tot mai mult la acest mister, încercând să-şi amintească cuvintele mamei sale, de mult uitate. Acum, trebuia să-şi umple timpul cu ceva şi decise să rezolve enigma celor patru cai.

În faţa focului, o rudă mai săracă a căminului din casa lui Annibale, privi cartea pe care o ţinea în poală. Era legată în catifea stacojie, cu ferecături de argint, iar marginile paginilor erau împodobite cu modele aurii fine.

Feyra deschise cartea şi simţi că aceasta îi ardea palmele. Velinul era neted şi lăptos, opera unui specialist în pergamente, de bună seamă, iar fasciculele, frumos cusute la cotor. Era, evident, o carte de mare valoare, şi cu siguranţă *badessei* nu-i fusese uşor s-o lase pe mâinile ei.

Literele erau înghesuite şi negre, iar anluminurile redate în culori vii, picturile naive reprezentând îngeri şi demoni, promiţând glorie sau osândă veşnică. Acea carte legitimase violenţa împotriva poporului ei şi atrocităţile comise împotriva credinţei ei, dar cu toate astea fata îi răsfoia paginile cu îndârjire. Se căznea că citească în latină, dar, oricât ar fi părut de efemer, astfel se simţea mai aproape de Annibale, căci citea în limba învăţată de la el. I se părea ciudat că limba medicinei apusene era şi cea a religiei creştine, deşi uneori, după cum îi spusese Annibale, cele două erau total opuse. El îi povestise odată despre obiecţiile pe care curia din Padova le avusese faţă de diferitele tratamente privind inocularea variolei, dezvoltate de şcoala medicală din oraş, pe motiv că ar fi nişte practici păgâne, în contradicţie cu preceptele creştine.

Feyra răsfoi paginile, privind cu atâta concentrare literele, încât în cele din urmă rândurile negre începură să-i joace pe dinaintea ochilor, în timp

ce figurile aurite de pe marginea foilor păreau să danseze, de parcă ar fi fost însuflețite. Dar într-un final găsi ceea ce căuta, într-o carte numită *Apocalipsa*. Aici îi văzu pe cei patru cai, galopând de parcă voiau să țâșnească dintre pagini – unul negru, altul roșu, altul alb, iar ultimul gălbui. Toți patru erau călăriți de schelete cu gurile rânjite.

Cei Patru Călăreți ai Apocalipsei.

Latina i se păru extrem de dificilă și nu reuși să treacă de prima frază, înfiorată de amintirea ultimelor cuvinte ale mamei sale.

– „Vino și vezi", citi ea cu glas tare, iar propria voce o înspăimântă. „Și m-am uitat și iată un cal negru și cel care ședea pe el avea un cântar în mână. Și am auzit, în mijlocul celor patru ființe, ca un glas care zicea: «Măsură de grâu un dinar, și trei măsuri de orz sun dinar! Dar să nu te atingi de untdelemn și de vin!»"

Vorbele i se părură tot atât de lipsite de sens ca atunci când mama ei le rostise, pe patul de moarte. Dar, pe măsură ce citea, fata înghiți cu greutate, căci înțelegea, pentru prima dată, ce dar făcuse tatăl ei Veneției. Căci calul cel negru adusese ciumă. Citi, tot mai consternată, despre Marea Tribulație, pe care mama ei i-o prevestise. În spatele calului negru galopa cel roșu, aducător de foc și de vărsare de sânge.

– „Când a rupt Mielul a doua pecete", citi Feyra, „am auzit pe a doua făptură vie zicând: «Vino și vezi». Și s-a arătat un alt cal, un cal roșu."

Apoi venea calul cel alb, purtând în șa un cuceritor cu arc și coroană, pus pe război. Și, în final, venea calul cel palid, verzuliu ca fierea, aducând Moartea, disperarea și Sfârșitul Lumii.

Închise cartea, ca și cum apăsându-i copertele una peste alta ar fi putut împiedica ororile cuprinse în acele pagini, să se răspândească în lume. Apoi își închise și ochii care o dureau și se chinui să-și amintească vorbele lui Nur Banu. Ea zisese că vor veni patru cai, nu unul singur. Patru cai, precum acel cvartet de armăsari de bronz cu coame fluturânde, pe care-l văzuse pe biserica dogelui.

În Biblie, calul gălbui venea după cel negru, dar pe inelul ei, când fata examină banda de cristal cald pe care-o scoase din corsaj, călușul roșu îl urma îndeaproape pe cel negru, apoi venea cel alb și, ultimul, cel galben-verzui.

Feyra se blestemă în gând pentru că nu-și amintea semnele pe care i le destăinuise mama ei, pentru că nu repetase mesajul către doge așa cum jurase. De îndată ce prietenul ei ciumat de pe corabie pătrunsese în oraș, ea își asumase eșecul. Calul cel negru scăpase din grajdul său, și părea că orice încercare de a mai închide acum ușa era lipsită de sens. Dar fata începu să se întrebe, cu spaimă în suflet, ce avea să mai urmeze.

Dacă Annibale ar fi fost lângă ea, ar fi putut uita de profeția sumbră, dar așa, gândurile o asaltau și nu se putea împiedica să se gândească oare ce rele vor mai lovi de peste mări, din Constantinopole, acest oraș asediat.

Navigația era încă interzisă, echipajul de pe *Il Cavaliere* plecase de mult, iar ea era unica persoană în viață de pe acea corabie, care rămăsese aici la Veneția. Misiunea trebuia să se fi sfârșit. Și totuși ea-și dorea să nu fi văzut acea teribilă viziune, scrisă, negru pe alb. Rândurile acelea o lăsară cu sentimentul înfiorător că poate nu se sfârșise totul.

Feyra nu se dusese la culcare în acea noapte. Rămase nemișcată, privind cartea de pe polița căminului, ca și cum călăreții ar fi putut țâșni dintre paginile ei, prinzând viață. Când auzi clopotele slujbei din zori se duse la biserică și lăsă Biblia pe pragul ușii.

Badessa, care ieși din bisericuța San Bartolomeu înainte de revărsatul zorilor, spre a le conduce pe surori înapoi la dormitoare, aproape se împiedică de Biblie. O ridică, oasele-i bătrâne trosniră toate și oftă prelung, dezamăgită. Apoi merse la culcare, pentru câteva ore prețioase de somn înaintea slujbei de dimineață, scuturând întruna din cap, din pricină că nu putuse readuce la turmă oaia rătăcită.

Capitolul 32

În zilele ce urmară, Feyra încercă să uite de călăreții Apocalipsei, încercând, în schimb, să-l înfrunte pe singurul dintre ei ale cărui grozăvii le cunoștea. Așa că adună toate informațiile pe care le știa, adăugă cunoștințele de medicină și experiența lui Annibale și descoperi un leac pentru ciumă.

La Constantinopole, cei mai învățați doctori preparau adesea o poțiune numită theriac, un antidot bun la toate, ce constituia unul dintre cele mai complexe medicamente din dotarea spițeriilor. Theriacul avea tot atâtea forme câte scopuri i se găseau. Adesea, acest leac era disponibil doar celor foarte bogați, din pricina costului numeroaselor sale ingrediente, și doar cel mai competent medic ar fi încercat un decoct mai simplu.

Dar Feyra nu se temea. Nu avea încotro. Își scoase cingătoarea cu leacuri și cercetă toate ierburile, unguentele și pulberile – unele aduse de la Constantinopole, altele cumpărate din nou și completate pe pământ venețian, precum și leacuri noi, culese de pe insulă, din cele mai întunecate unghere ale tufișurilor de porumbar din afara zidurilor, ori din plantele ciudate care creșteau pe pământurile sărate de pe țărm.

Avea două ținte: să-i vindece pe cei deja atinși de ciumă și să împiedice transmiterea bolii la cei sănătoși. Poțiunea ei trebuia să scadă febra și să reducă buboanele, să curețe sângele, dar, mai ales, să redea minții încrederea că vindecarea era posibilă. Trebuia să-l determine pe pacient să creadă din tot sufletul că licoarea din acel flacon mic de sticlă l-ar fi putut scoate din ghearele morții. Hotărî să-și numească medicamentul Teriaca, o versiune venețiană a termenului original, împrumutat de la greci. Denumirea îi plăcu foarte mult, dar deocamdată nu avea nimic concret, așa că începu să lucreze.

Căsuța ei deveni un cuib de alchimist, aglomerată cu sticle și alambicuri, cu cazane și creuzete. Deși încerca să se concentreze, tresărea la fiecare sunet, la fiecare scârțâit al ușii, sperând că este *el* cel care trage zăvorul să o anunțe că groaznica lui mamă plecase.

Dar zilele deveniră săptămâni și curând se împlini luna, iar ea tot nu-l văzu pe Annibale în afara *tezon*-ului. Din câte știa, tânărul îl vizita pe

Palladio în fiecare vineri, iar în acele zile fata abia de părăsea spitalul, căci atunci, prezența malefică a mamei lui Annibale îi făcea mizerabilă viața de dincolo de zidurile *tezon*-ului. Folosea timpul cu înțelepciune. În acele prețioase zile de vineri testa leacul ei pe pacienți, cerându-le permisiunea celor care puteau vorbi și administrându-l direct celorlalți, la gândul că orice tratament ar fi binevenit pentru oamenii aflați în ghearele morții. De asemenea, oferi licoarea și unora dintre familiile din aziluri, în care un membru fusese de curând infectat cu ciumă. Rezultatele la care ajunsese o interesau deosebit de mult.

Știind ce reușise să descopere, era gata să prepare leacul în cantități mari. Adună o grămadă de fiole din *tezon* și le umplu cu apă de mare, pentru a le curăța peste noapte. A doua zi, într-o vineri, puse sticlele ei curate într-un sac și se duse cu ele la fântână, spre a le umple cu apa de care avea nevoie pentru soluția ei. După ce scoase găleata cu apă cristalină, umplu, la același nivel, toate sticlele, le puse dopuri și le aranjă într-o bucată de pânză afumată, pregătindu-se să le ducă acasă, pentru a adăuga în ele ingredientul secret. Tocmai își aranja bocceaua pe spinare, când observă leul de piatră cu cartea închisă între gheare, care o privea parcă, insistent.

– Nici o vorbă, îi șopti ea.

Era aproape întuneric când Annibale se întoarse pe insulă. Întârziase intenționat la Veneția în acea seară. Pe drumul de întoarcere socoti că nu-i mai văzuse chipul Feyrei de exact o lună și era un calvar pentru el să-i fie în preajmă și, totuși, să nu se poată apropia mai mult. Fata fusese tăcută și rezervată, văzându-și de treabă prin spital și muncind mai mult ca niciodată. Era politicoasă cu el, dar tânărul își dădea seama că se simte rănită, și acest lucru i se păru de nesuportat, așa încât se purtă și mai aspru. Pe de altă parte, era obligat să înfrunte adevărul.

Indiferent dacă mama lui pleca sau rămânea pe insulă, el știa că nu-i va mai putea cere niciodată Feyrei ceea ce îi ceruse în acea ultimă noapte fericită, lângă foc. Nu o putea dezonora, luându-și-o ca amantă, dar în același timp nici nu se putea căsători cu ea. *Badessa* avea dreptate: prăpastia dintre ei era prea mare. Ar fi putut-o avea ca țiitoare un an sau doi, poate, până când ciuma dispărea, dar apoi? N-o putea lăsa să treacă de la un bărbat la altul până ar fi văzut-o prăbușindu-se în abisul care o înghițise pe Columbina Cason.

Se obișnuise deja cu prezența mamei lui seara, cu tulburarea intimității lui, cu pălăvrăgeala ei neîncetată, cu poveștile ei egoiste în care-și plângea de milă. Seara, stătea tăcut, cu ochii ațintiți la flăcări, încercând să-și închipuie chipul care-i lipsea atât de mult: gura ei de o formă stranie și topazul din ochii ei. Se resemnase deja cu gândul că serile nu vor putea fi niciodată altfel, și de aceea fu extrem de surprins când, într-o seară, nu o mai găsi pe mama lui acasă. Primul lui gând fu că femeia plecase cu tot

cu vreuna dintre prețioasele lui ustensile medicale, dar din casă nu părea să lipsească nimic, cu excepția pelerinei, mănușilor și acelei măști fantomatice pe care femeia o purta și care acum nu mai atârna, ca de obicei, lângă foc.

Ieși în noapte și se întoarse la ghereta portarului, unde Bocca și fiul lui prăjeau bucăți de pâine la un foc firav.

– A venit vreun barcagiu? întrebă el.

Tonul lui era suficient de sever încât Bocca să se ridice imediat în picioare.

– Da, *signor dottore*. Am aprins focul în turn la al șaselea ceas și am condus-o pe mama dumitale, când a venit barca. M-am gândit că știi de plecarea ei.

Preț de o clipă, Annibale se simți iar copil, abandonat și lipsit de căldura maternă, dar dădu din cap, bucuros că masca îi ascundea chipul trist.

– Sigur, sigur că am știut, mormăi el. Doar voiam să mă asigur că a plecat cu bine.

Ieși grabnic, deranjat de chipul schimonosit al piticului, care se holba la el din colțul lui obișnuit.

Când traversa pajiștea, simți o enormă ușurare. Niciodată nu putuse avea cu Feyra intimitatea la care visase, dar era oare prea mult să spere că ar putea fi din nou prieteni? Încercă să se convingă că, dacă ar putea sta cu ea, dacă ar putea-o privi și discuta despre lucrurile care-i pasionau pe amândoi, atunci ar fi fost fericit. La jumătatea pajiștii se opri. Avea să meargă la casa ei, să-i bată la ușă și să o implore să vină la el, să stea amândoi în jurul focului.

Apoi văzu fântâna, cu ghizdul palid de piatră strălucind în întuneric. Leul, cu cartea închisă între gheare, îl scrută cu ochii săi goi, împietriți. Cuprins brusc de un fior de spaimă, tânărul o luă la fugă, dar nu spre casa Feyrei, ci spre a lui.

Dădu buzna pe ușă și alergă pe scări, smulgându-și, în fugă, masca de pe față. Îngenunche în fața patului și ridică una dintre plăcile dușumelei, sub care ascunsese tezaurul familiei Cason. Placa se smulse ușor, ca și cum la ea s-ar fi umblat de curând. Spațiul de dedesubt era gol, iar lădița dispăruse.

Disperat, Annibale își lăsă încet capul în jos, până când atinse cu fruntea pardoseala rece, în vreme ce cheița de aur, de acum inutilă, începu să se legene ușor la gâtul lui.

Capitolul 33

Annibale era la capătul puterilor. În mod paradoxal, odată cu plecarea mamei lui, prăpastia dintre Feyra şi el se adâncise. Din averea lui nu mai rămase nimic. Singura monedă pe care o ţinea în buzunar n-avea să-i ajungă mai mult de câteva zile. Acum, din cauza furtului mamei lui, spitalul San Bartolomeu şi utopia de pe insula lui n-aveau să supravieţuiască sfârşitului de săptămână.

Familiile urmau să plece acasă, bolnavii şi muribunzii, să rămână acolo, în vreme ce călugăriţele aveau să se întoarcă la Miracoli. El nu ştia ce se va întâmpla cu Feyra, deşi presupunea că va trebui s-o ducă pe continent şi să găsească o navă spre Constantinopole, poate din Ancona sau Ravenna. Se blestemă în gând pentru că avusese încredere în mama lui, crezând că ea s-ar fi putut schimba.

Neavând altă soluţie, o întrebă pe Feyra dacă doreşte să-i facă o vizită în acea seară şi se rugă ca nu cumva să-şi schimbe hotărârea luată la vederea chipului ei atât de minunat.

Fata veni, dar nu se mai aşeză pe scaunul obişnuit, căci ştia cine stătuse acolo în lipsa ei. Rămase în picioare, remarcând cu tristeţe că pentru prima oară de când ei erau singuri în această casă, el nu-şi lepădase masca. Şi nici ea.

– Mai întâi de toate, grăi doctorul cu cioc de pasăre, cu glas scăzut, dă-mi voie să te liniştesc. Trebuie să-ţi spun că niciodată nu-mi voi reînnoi oferta pe care ţi-am făcut-o.

Feyra înghiţi în sec. Bănuise acest lucru, dar acum, când îl şi auzi, se simţi de parcă el i-ar fi făcut o incizie direct în inimă. Lacrimile îi năpădiră ochii şi nu spuse nimic, căci, cu siguranţă, vocea ar fi dat-o de gol.

– În al doilea rând trebuie să te anunţ că tezaurul familiei Cason s-a dus.

Nu-i destăinui ce se întâmplase, dar el uitase cât de bine îl cunoştea fata.

– Şi mama ta?

Ciocul de pasăre al măştii se lăsă în jos.

– Şi ea s-a dus.

Fata nu zise nimic.

– Prin urmare, insula trebuie returnată Republicii. Spitalul va fi închis în câteva zile. Te voi plăti la sfârșitul săptămânii și voi face tot posibilul să te ajut să te întorci la Constantinopole.

Deci asta era. Clipa pe care o așteptase atât, pentru care trudise atât, toți acei țechini mici de aur pe care-i adunase în papucelul galben, susurând în timp ce cădeau unii peste alții, ca o promisiune că o vor duce acasă. În ultima lună, cât fusese cu desăvârșire singură, începuse să se gândească la ce viață ar putea duce dacă s-ar întoarce în Turcia. Nu la Constantinopole, desigur, ci într-un oraș situat departe de ochii sultanului, precum Antiohia sau Tars. Acolo și-ar putea înființa o mică spițerie cu leacuri preparate de ea. Voia să plece și să nu se mai întoarcă niciodată în Apus. În schimb îi spuse:

– Nu trebuie să se termine așa. Am făcut un decoct, un antidot, pe care l-am numit Teriaca. Lasă-mă să-l vând și vom strânge astfel bani pentru spital.

Tânărul își făcu mâna stângă pumn și o lovi cu putere în podul palmei drepte, dar grăi, cât se poate de calm:

– Ți-am spus de multe ori că nu-s de acord cu păcălirea și jecmănirea bolnavilor cu remedii inutile de șarlatani.

– Și, de fiecare dată când am discutat subiectul, ți-am răspuns că, prin vânzarea controlată a unui remediu, un doctor îi poate îngriji mai bine pe pacienții lui sau poate face alte cercetări privind boala, iar atunci nu e nici o problemă. Nu vorbesc de exploatare, ci de vânzarea justificată, întrucât poțiunea mea nu-i nici pe departe inutilă.

– De unde știi?

Fata trase adânc aer în piept.

– În ultima lună, în zilele de vineri, le-am dat bolnavilor leacul meu. Și el s-a dovedit cel mai eficace.

– Cee? Ai încălcat prescripțiile pe care eu le-am făcut pacienților mei? se enervă el, iar ciocul îi spori parcă mânia.

Fata îi înfruntă privirea, bucuroasă că-l putea contrazice.

– Da. Iar rezultatele au fost *foarte bune*, spuse ea, ridicând mâinile spre Annibale, de parcă ar fi vrut să-l convingă și prin gesturi. Ajunseseră din nou să discute în contradictoriu, ca de obicei.

– Dacă mă lași să vând leacul, vei putea să-ți îndeplinești visul și să ai mereu un spital aici, pe insulă. Chiar vrei să renunți la tot, de dragul acestui joc pe care-l joci cu mine?

Doctorul răsuflă sacadat. Ochii lui păreau să o ardă, din spatele prismelor roșietice de sticlă fumurie. Fata îi urmări privirea și-și dădu seama că, de când se afla la spital, revenise complet la veșmintele ei turcești, acoperindu-se, lună după lună, cu o cămașă lungă, cu șalvari largi și, peste toate, cu o rochie și mai largă, *ferace*, de culoarea cinabrului, cea mai practică pentru munca ei la *tezon*.

– Bine, încuviință el, după un timp, cu o voce care-i amintea fetei de acel Annibale pe care-l cunoscuse, dar cel puțin nu te poți duce în oraș îmbrăcată *astfel*.

Annibale sări pe țărm la Treporti, cântărind deja în palmă cei câțiva bănuți pe care îi mai avea prin buzunare. Pe măsură ce se strecura prin mulțimea din piață, oamenii îi făcură loc doctorului. Îi examină cu o privire de profesionist – nici unul nu părea să aibă simptomele ciumei, iar pe ușile căsuțelor albe, arse de soare, nu se zărea vopsită nici o cruce. Misiunea la care se înhămase nu era una pe care să o poată încredința oricui, dar pentru o vreme se plimbă printre tarabe, nesigur nici el de ce anume caută. *Mamma* Trianni îl sfătuise să cumpere mătase sau brocart, de orice culoare ar fi dorit, iar ea va face restul. El nu știa însă diferențele dintre țesături, dar nici nu voia să recunoască asta. Își croi drum spre o tarabă multicoloră, unde sulurile de material fluturau în vânt ca niște flamuri. Alese, la întâmplare, un balot; țesătura avea culoarea verde a ochilor lui, nuanța sticlei care, în lumina soarelui, făcea ape-ape.

Vânzătorul apăru imediat lângă el.

– Bună alegere, *dottore*, smaraldul. Indigofera din Indii, pentru culoarea albastră, și drobiță adusă din Anglia, pentru galben, amestecate și fixate cu urină venețiană, pentru a da această culoare verde minunată.

Annibale se dădu un pas înapoi, pipăind materialul.

– Ar merge asta pentru o rochie? mormăi el.

– Da, *dottore*!

– Cât mi-ar trebui... Cât i-ar trebui cusătoresei mele pentru o rochie?

– Depinde, făcu omul, scărpinându-se în bărbie și luând panglica de măsurat ce-i stătea atârnată pe după gât. Doamna e dolofană?

– Ce? Nici vorbă! E slabă ca un ogar. Cam așa în talie, îl lămuri Annibale, apropiindu-și palmele ca și cum ar fi cuprins cu ele șoldurile Feyrei.

– Și nu doriți niște material pentru cămașă? Pentru jupoane? Pentru pieptar? Dar niște mărgele de cristal pentru broderie?

Negustorul de stofe părea să vorbească în altă limbă. Amețit, Annibale dădea din cap aprobator la orice și plecă de la chioșc cu un balot de stofe și foarte puțini bani.

În drum spre barcă, un gând îi încolți în minte: și Feyra ar fi avut nevoie de o mască, nu pentru a fi anonimă, ci pentru a nu se îmbolnăvi. Se abătu deci pe la tarabele meșteșugarilor care făceau măști și alese repede una reprezentând un cap de cal, de un alb perlat. Pe la jumătatea drumului de întoarcere pe insulă își aminti de ce acel cap de cal îi sărise în ochi – își amintea vag o întrebare pe care fata i-o pusese mai demult.

Lăsând țesăturile la casa cusătoresei, nu zăbovi mult aici, ci schimbă câteva cuvinte, stângaci:

– Fă tot ce poți, pentru că trebuie să arate ca o aristocrată.

Mamma Trianni râse răguşit, cu gura ei ştirbă, iar doctorul îşi dădu seama, văzându-i dinţii lipsă că, atunci când le sfătuise pe rudele bolnavilor să fumeze tutun, pentru a alunga miasmele bolii, femeia îmbrăţişase cu patimă acest viciu.

– Stai calm, *signor dottore*, ştiu ce-am de făcut. Când o să-i termin rochia, o să arate ca nevasta dogelui!

Ieşind cât putu de repede, Annibale se grăbi spre casa Feyrei şi o găsi pe fată împachetându-şi sticluţele, pentru a doua zi. El îşi cheltuise ultimii ducaţi la Murano, umplând o barcă întreagă cu sticle nou-nouţe – purificate prin foc şi nefolosite până atunci. Ele aveau să păstreze intacte ingredientele misterioasei licori a Feyrei, indiferent care ar fi fost acestea. Acolo, doctorul observă că sticlarii robuşti, cu pielea arsă şi tăbăcită de foc, aveau o metodă proprie de a se apăra de ciuma care încă nu ajunsese pe insula lor – ei îi puseră sticlele într-o luntre şi-i cerură să arunce banii într-o găleată cu apă sărată, pentru a fi purificaţi de saramură înainte de a fi scoşi, unul câte unul.

Acum, Feyra punea sticlele într-o ladă din piele, cu marginile întărite şi rigide, pentru ca recipientele să stea drepte. Annibale examină amestecul din ele – antidotul ei secret, căci fata nu voi să-i destăinuie nici măcar lui compoziţia – remarcând că are aceeaşi culoare ca rochia ei. Intrarea lui Annibale o făcu să se ridice în picioare.

– M-am gândit, spuse el, fără nici o introducere. Ai nevoie de o poveste, precum cea cu oţetul tâlharilor, a lui Valnetti – un copac sfânt sau o fântână magică, ori ceva de genul ăsta. Vreo legendă, pentru ca oamenii să creadă în leacul tău. Veneţienii nu se pricep la medicină, dar pot înţelege credinţele în ceva anume.

– Foarte bine, acceptă ea pe dată. Ce spui despre fântâna leului cu cartea închisă – de altfel e adevărat că am scos apa pentru poţiune de acolo. Dar nu-ţi spun mai mult! surâse ea.

Inima lui începu să bată mai tare când fata îi zâmbi, dar ridică nepăsător din umeri.

– În clipa de faţă, n-ar trebui să ne preocupe prea mult ce e adevărat şi ce nu, fiindcă întreaga afacere e o ţesătură de minciuni care nu-mi place deloc.

Ea se apropie atât de mult, încât doctorul aproape îi simţi căldura trupului.

– N-aş vinde această licoare dacă n-aş crede din toată inima că va da roade.

– Foarte bine. Fântâna Leului e o denumire îndeajuns de bună – imaginea leului o să-i atragă pe veneţieni. Plus de asta, fântânile sfinte sunt o nadă bună pentru creduli – există una şi pe Giudecca, acolo unde Palladio îşi construieşte biserica. Pelerinii jură că apa ei îi apără de ciumă.

Feyra nu răspunse. Curând, erau amândoi așezați pe scaune, fără măști, discutând ca de obicei, gesticulând și argumentându-și părerile pe când făureau legenda poțiunii numite de fată Teriaca.

– Treceam pe lângă fântână, într-o bună zi, când am văzut leul și cartea lui...

– Nu, leul ți-a *vorbit* cu glas de om...

– Da, așa e mai bine. Leul mi-a vorbit și mi-a zis: „Eu sunt simbolul Veneției. Apa din fântâna mea va vindeca poporul meu. E apă binecuvântată de...

Fata se opri brusc, dar Annibale o completă:

– De Sfântul Marcu.

Feyra își aminti de povestea nefericitului sfânt, înfășurat în cărnuri de porc ca o mâncare de la sărbătorile creștine.

– Sfântul Marcu, când a venit din Răsărit...

– Din Țara Sfântă. *Întotdeauna* trebuie să spui Țara Sfântă, o corectă el.

– Sfântul Marcu, când a venit din Țara Sfântă. El a scris binecuvântările sale în cartea mea cu fulgerul din ceruri...

– Fulgerul divin? sugeră Annibale. A scris binecuvântările cu fulgerul divin, și apoi mi-a poruncit să închid cartea pentru totdeauna.

– Pentru a păstra taina! încheie, triumfătoare, Feyra.

Annibale o puse să repete povestea iar și iar, spre a-și perfecționa accentul venețian. Ea era clar imună la ciumă, de vreme ce mersese, în toate acele luni, printre bolnavi fără să fie protejată de mască, așa cum fusese el, dar ar fi fost în mare primejdie dacă s-ar fi aflat că e turcoaică. Feyra, care-și amintea prea bine fuga din palatul dogelui, îi ascultă cu atenție sfaturile și încercă să spună povestea cu o pronunție nazală ca în dialectul venețian.

Mamma Trianni se îndreptă spre cufărul de sub fereastră și deschise capacul cu mare grijă. Faldurile de mătase, de un verde strălucitor, se rostogoliră ca o cascadă. Rochia avea exact culoarea apelor lagunei într-o zi noroasă, o nuanță de un verde aproape fluorescent. Bătrâna scoase rochia din ladă cu ajutorul fiicei sale, Valentina, și o ținu ridicată, pentru ca Feyra să admire lucrătura fină cu care era croită la bust și la mâneci. Fata luă rochia, care era incredibil de grea, cu un gest reverențios și văzu că pieptarul, cusut cu o puzderie de cristale, în unduiri ametitoare, care imitau valurile Adriaticii, era lucrat cu măiestrie.

Feyra se dezbrăcă repede de veșmintele ei, iar rochia de mătase verde alunecă ușor pe ea, rece și grea pe pielea ei fierbinte. Mama și fiica încetară să mai pălăvrăgească atunci când Feyra făcu câțiva pași spre fereastră.

– Îmi stă bine? întrebă ea, într-o doară.

În încăpere nu exista nici o oglindă, aşa că fata nu putea vedea ce vedeau celelalte. Dar chiar în acel moment, Annibale intră, iar îndoielile ei se spulberară.

Annibale stătea cu gura căscată. Feyra lui se transformase complet, aşa cum omida se preschimbă în fluture sau bobocul de lebădă se maturizează peste noapte. Ea traversase marea, din Bizanţ la Veneţia, şi renăscuse ca o zeiţă Venus a Apusului. Faldurile verzi ale rochiei căzdeau pe podea, accentuându-i statura, iar umerii arămii ai fetei se înălţau din corsajul presărat cu cristale. Talia ei, strânsă cu dibăcie de croială, părea minusculă. Rochia era toată din aceeaşi culoare, iar nuanţa unică şi puternică dădea strălucire pielii ei şi căldură ochilor ei de chihlimbar. *Mamma* Trianni chicoti privind-o, în timp ce aducea rochiei ultimele retuşuri.

– Acum e rândul meu, interveni Valentina. N-o să dureze mult, *dottore*.

Annibale se sprijini de tocul uşii, vrăjit.

– Acum, părul. Mai întâi să-l vedem pe tot, făcu tânăra şi smulse vălul. Annibale zări atunci pentru prima oară părul Feyrei, căzând, despletit, pe umeri. Încercase de multe ori să ghicească nuanţa părului ei, din buclele rebele ce-i ieşeau de sub văluri, dar micile şuviţe îl zăpăceau – uneori aveau culoarea aramei, alteori erau negre precum cerneala, alteori roşcate precum lemnul de cireş. Acum, putea vedea pe de-a-ntregul nenumăratele nuanţe aurii şi arămii din părul ei.

– *Esumaria*, ce păr ai! Ce de culori! exclamă *mamma* Trianni, dând glas gândurilor lui. Annibale văzu cum Valentina prinse toată acea masă strălucitoare într-o plasă, la ceafă, şi aşează deasupra o parură cu perle, lăsând câteva bucle să scape pe lângă urechi.

Pentru prima oară tânărul observă că panglica pe care Feyra o purta la gât avea prinsă de ea un inel. Pentru o clipă, se sperie, gândindu-se că o fi vreun suvenir, de la un fost iubit, dar indiferent de unde l-ar fi avut, se asorta de minune cu rochia verde şi părul prins la spate.

De îndată ce Valentina termină, Annibale îi întinse Feyrei masca magnifică, de un alb strălucitor şi având forma unui cap de cal. O alesese cu speranţa că fetei îi va plăcea, dar nu înţelese icnetul pe care ea-l scăpă când privirea ei se opri asupra măştii.

Annibale se miră cât de mult se putuse schimba, din nou, fata, când îşi trăsese masca pe chip: găurile făcute în dreptul ochilor ascundeau expresia feţei, dar chiar şi prin mască, ochii Feyrei străluceau, ispititori. Frumuseţea ei îl înspăimânta; acum, nu mai era fata cu care el îşi petrecea serile în jurul focului, ci o fiinţă care ar fi putut înrobi orice bărbat. Dar nu-i destăinui nimic din frământările lui, ci i se adresă, simplu:

– Eşti gata?

Annibale îi oferi Feyrei braţul, conducând-o peste pajişte, iar ea i-l luă, cu un gest delicat. În cealaltă mână, bărbatul îi ţinea cutia cu sticluţe,

şi astfel se îndreptară spre ponton. Clinchetul flacoanelor de sticlă era la fel de obsedant pentru ea ca şi gândurile ce nu-i dădeau pace. Rochia îi atârna greoaie pe coapse şi se miră cum de reuşeau veneţienii să se distreze atât de bine la carnaval, în nişte veşminte aşa de stânjenitoare. Îl privi pe însoţitorul ei şi-l văzu că o privea de parcă ar fi fost o străină.

– Nu-mi place asta. Nu-mi place că pleci, zise el.

– Atunci du-te tu!

– Ştii că nu pot. Nu aprob această poţiune şi nici nu voi primi credit pentru ea din partea dogelui. Mai mult, ca doctor al Republicii trebuie să precizez clar către *Consiglio della Sanita* ingredientele oricărui leac, iar grosul câştigului trebuie să meargă la ei.

Fata deschise poarta şi ieşi din umbra arcadei.

– Nu mă voi expune nici unui pericol, îl asigură ea. Sunt doar o gospodină inofensivă, care vinde un remediu făcut în casă. Şi trebuie să recunoşti că par suficient de veneţiană, chiar şi pentru tine.

Spunând asta, se gândi instantaneu la vorbele *badessei*, la cum s-ar putea schimba, acceptându-l pe Dumnezeul creştinilor şi lăsându-se adoptată de Apusul creştin. Oare aşa ar fi arătat dacă ar fi devenit, cândva, soţia lui Annibale? Îşi muşcă buzele la acest gând, gura sa devenind şi mai roşie.

El se opri în loc şi se întoarse spre ea.

– Niciodată nu mi-am dorit să arăţi astfel! protestă Annibale vehement, ca şi cum această precizare i s-ar fi părut mai importantă decât toate celelalte dădăceli ale lui privind siguranţa ei în oraş.

Pe ponton, fata îi întinse pantofiorul galben, plin de ţechini. I-l dădu repede, înainte să mai aibă timp să se răzgândească, întrucât acei bani, greu câştigaţi, reprezentau drumul ei spre Turcia. Acum era sigură nu se va mai întoarce acasă.

– Pentru spital, până mă voi întoarce cu mai mulţi, spuse ea şi se urcă în luntrea care o aştepta, poticnindu-se din cauza veşmintelor cu care nu era obişnuită. Fusta ei verde umplu barca asemenea unui nufăr pe apă.

Feyra îl privi pe Annibale cum stătea neclinit pe mal, făcându-se tot mai mic, pe măsură ce barca se îndepărta. Tânărul părea împietrit parcă sub masca lui cu cioc de pasăre, deşi mîinile în care răsucea întruna papucul ei galben îl dădeau de gol. Nu greşise când i-l dăruise. Crezuse că nu şi-ar fi putut părăsi niciodată pacienţii, dar adevărul era că, deşi toate speranţele erau năruite, el era cel pe care nu l-ar fi putut părăsi.

Capitolul 34

Annibale o trimisese pe Feyra într-o barcă largă, cu fundul plat, în care să-i poată încăpea şi rochia verde, şi cutia grea cu sticle, aşa încât, atunci când barcagiul se apropie de Veneţia, trebui să navigheze cu grijă, în traficul de pe canale.

O ceaţa deasă venită dinspre mare se împletea cu fumul focurilor contra ciumei, plutind deasupra apei, aşa că doar acoperişurile înalte şi ascuţite răzbăteau prin pâclă. Feyra scrută negura, din spatele măştii, încercând să ghicească încotro se îndreptau. Într-un târziu, îşi dădu seama că intra în oraş aproape în acelaşi loc unde *Il Cavaliere* îşi descărcase îngrozitoarea marfă, în urmă cu atâtea luni. Desluşi palatul alb, cu arcade filigranate, şi cei doi stâlpi gemeni, printre care se strecurase Moartea.

Acum, ea putu vedea urmările acestei vizite macabre. Bărcile numeroase nu mai erau încărcate cu petrecăreţi, ci cu cadavre învelite în giulgiuri şi acoperite cu praf de var, care le grăbea descompunerea în drum spre groapă. Ici-colo, vântul capricios mai ridica marginea unui linţoliu, lăsând să se vadă fie o mână înnegrită, fie o gură căscată într-un ultim rictus. Încet, ceaţa se ridică, atârnând ca o coasă deasupra oraşului şi acoperind vârfurile acoperişurilor ascuţite şi ale clopotniţelor. Ciuma pusese stăpânire pe oraş în cele şase luni cât Feyra lipsise, iar nevoia de leacuri era mai mare ca niciodată. Fata îşi îndreptă puţin spinarea şi-şi potrivi pe chip masca de cal, căci astăzi se pregătea să joace un rol.

– Care e *Ufficio della Sanità et Granari Pubblici*? întrebă ea, aplecându-se spre barcagiu.

– E clădirea aia albă, cu vânzători ambulanţi în faţă, *dama*, îi arătă barcagiul.

Feyra privi, prin găurile măştii din dreptul ochilor, edificiul lung şi scund, căruia abia îi putea vedea stâlpii şi porticurile din cauza mulţimii adunate în faţa lui, căci malul era ticsit de tarabe şi dughene.

– Cine *sunt* oamenii aceştia? zise, curioasă, Feyra, iar barcagiul râse amar.

– Vânzători de iluzii, *dama*. Ăştia-ţi promit că te scapă de ciumă. Îţi spun că apa chioară e leac miraculos şi-ţi iau şi ultimul bănuţ din buzunar!

Feyra afișă o atitudine semeață atunci când barcagiul o ajută să coboare din luntre. Apoi își luă inima în dinți, căci știa că n-are încotro și, așezându-se lângă ceilalți vânzători, își puse și ea sticlele pe o tarabă.

Până la amiază nu reuși să vândă decât o singură sticlă – unui domn care era încredințat că ea vinde și altceva, în afară de leacuri miraculoase – și mai dădu una gratis. Povestea ei cu leul și cu fântâna trecu neauzită, în acel vacarm de glasuri și urlete, căci toți vânzătorii erau disperați să-și vândă produsele. Unul din ei vindea așchii lemnoase – de frasin, ienupăr, viță-de-vie și rozmarin – care, garanta el, scoteau un fum pe care germenii ciumei nu-l suportau. Un altul avea o pulbere făcută din mastic, frunze de laur și chiparos, care trebuia aruncată în foc. O femeie de alături, purtând o rochie aproape la fel de fină ca a Feyrei, vindea bulgărași de gumă arabică parfumați cu esență de trandafiri și camfor și colorați în sandal roșu și alb. Existau tratamente pentru orice buzunar – de la fierturi de nard și rubarbă, pentru săraci, la o pulbere de smaralde veritabile sau ametiste inscripționate cu simboluri magice, pentru bogați. Unele remedii erau de-a dreptul bizare: un confrate întreprinzător, care părea să vândă aripi retezate de porumbel, lăuda, cu o voce caldă, de bariton, virtuțile terapiei sale.

Feyra se simți degradată într-o asemenea companie. Văzu o femeie care mergea de la tarabă la tarabă cu un pocal de argint, disperată să-l schimbe pentru o poțiune în stare să-i apere singura fiică de ciumă. După ce află că micuța nu fusese încă atinsă de boală, Feyra îi dădu femeii o sticlă de Teriaca, împreună cu unele sfaturi pentru cum s-o folosească, și refuză să-i ia cupa.

Pe la amiază, începu s-o cuprindă disperarea. Nici nu se gândea să revină la Lazzaretto cu lada plină de sticle și să-i spună lui Annibale că trebuie să renunțe la spital. Fusese atât de sigură că putea salva insula pentru el!

Se uită de jur împrejur. Annibale fusese atât de preocupat ca ea să se potrivească în mediul venețian, încât, cu masca ei, cu pelerina și rochia pe care le purta nu era cu nimic diferită de alte femei de condiție înaltă pe care le văzuse printre tarabe. Poate că rochia ei era ceva mai fină, poată că lădița cu sticle, ceva mai înaltă, dar în rest era o venețiană până la ultimul detaliu. Își aminti ce-i spusese Annibale: dacă toate poțiunile arătau la fel, atunci, pentru a le vinde pe ale tale, ai nevoie de ceva ce nimeni altcineva nu mai are. Omul care cânta și-și învârtea aripile de porumbei plecase de mult acasă, după ce vânduse totul, până la ultima pană. În primul rând, calitatea și eficacitatea nu însemnau nimic. Dimpotrivă, ele l-ar fi făcut pe cumpărător să nu revină. Tot ce-ți trebuia ca să vinzi prima dată era să te faci remarcat.

Feyra avu o subită și disperată scânteie de inspirație. Le va spune oamenilor ceva mult mai teribil decât minciunile unui vânzător. Le va

spune adevărul. Găsi o ladă goală din care cineva vânduse peşte, o întoarse cu fundul în sus, apoi luă o sticlă de Teriaca, îşi dădu jos pelerina şi masca şi se cocoţă pe cutie.

– Ascultaţi-mă, cetăţeni ai Veneţiei! strigă ea, peste toată acea hărmălaie. Ascultaţi povestea secretului sultanului!

Cei din jurul ei ciuliră imediat urechile şi se întoarseră să o asculte, începând să şuşotească între ei. Feyra continuă, cu cel mai pur accent venetian, dar folosind toate convenţiile şi manierismele povestitorilor otomani, spre a-şi atrage audienţa. „Începe cu un secret", îşi aminti ea. „Incită-i, spune-le ceva ce ei nu ştiu."

– Da, da, nu vă mint! Sunt în posesia unui secret venit tocmai din Bizanţ şi pe care nici un alt muritor nu-l mai ştie. Ştiu cum a ajuns ciuma la Veneţia şi eu singură ştiu şi remediul!

Inima începu să-i bată mai puternic, iar vocea ei se auzea peste capetele venetienilor, care tăcuseră ca prin farmec. Făcându-şi curaj, continuă:

– Turcii v-au trimis ciuma! Aşa e, sultanul otoman a trimis ciuma asupra frumosului nostru oraş.

– De unde ştii tu asta, *dama*? întrebă cineva, din mulţime.

– Bărbatul meu, Dumnezeu să-l aibă în pază, zise ea şi aproape se sufocă rostind numele divinităţii creştine, a lucrat pe insula-carantină, Vigna Murada.

Răsuflă uşurată, fiindcă îşi amintise fostul nume al insulei Lazzaretto.

– Patruzeci de oameni au arestat un vas ce venea dinspre Constantinopole şi au adus echipajul la ţărm. A fost greşeala lor. În nici o săptămână, toţi cei patruzeci luaseră ciuma, iar nemiloşii necredincioşi adunau provizii şi-i aşteptau să moară.

Acum, gloata se făcu tot mai mare şi oamenii ascultau, uluiţi. Feyra începu să vorbească mai încet, pentru a-i atrage şi mai mult spre ea.

– Soţul meu a fost ultimul care a murit, după ce rămăsese singur să înfrunte duşmanii. Corabia era gata să pornească iar la drum, dar, chiar şi bolnav, bunul meu soţ l-a împiedicat pe unul din necredincioşi să urce la bord, înjunghiindu-l în inimă. Compatrioţii lui cei laşi l-au părăsit pe turc, un necredincios pe nume – se gândi ea repede – Takat Turan.

Peste mulţime se aşternu o linişte atât de adâncă, încât şi dacă fata ar fi şoptit, venetienii tot ar fi auzit-o. Dar ea vorbi cu glas tare şi pătimaş:

– Cei doi oameni au rămas singuri pe insulă, unul creştin, altul păgân. Unul înjunghiat în piept, altul pe moarte din cauza ciumei. Soţul meu... dragul meu... Annibale, îngăimă ea şi vocea i se pierdu într-un suspin, l-a întrebat pe Turan cum se face că nici unul dintre compatrioţii lui nu murise de teribila boală pe care o purtau. Iar Turan i-a arătat răspunsul... Era *asta*! strigă ea şi ridică spre cer o sticlă de Teriaca.

Lichidul din interior, verde ca rochia ei, fu luminat de o rază de soare care, în mod straniu, străpunsese ceaţa, dându-i strălucirea unei stele a speranţei, în acea întunecime pestilenţială.

– În acele ultime ore, soțul meu l-a convins pe *muselmano* că nu-i târziu să se pocăiască. S-au târât împreună până la biserica San Bartolomeo, de pe insulă, și aici, soțul meu i-a cerut lui Takan Turan să-l accepte pe adevăratul Dumnezeu. Soțul meu, fiind o fire prea nobilă, a preferat să moară singur decât să vină acasă și să-mi dea ciuma. Așa că a scris toată povestea și ingredientele licorii pe o bucată de pergament, pe care l-a rotit și l-a băgat în inelul nostru de nuntă – făcu ea, scoțând inelul din corsaj – pentru ca eu să le găsesc. Cum eram pricepută în ale doctoriilor – vreau să spun în ce ține de gospodărie, căci nu gătim noi, femeile, în *cucina*, zilnic pentru bărbații noștri? întrebă ea, stârnind un chicotit molipsitor în rândul celor prezenți, am făcut o fiertură după indicațiile precise, se corectă ea în grabă.

Mulțimea fremătă, părând interesată, iar o femeie întrebă:

– Și de unde să știm noi că leacul ăsta nu dă greș?

– Eu sunt dovada vie că nu dă greș, rosti Feyra, cu vocea cristalină ca un clopoțel. De șase luni merg numai prin cartiere bântuite de ciumă și n-am avut nimic. Până când o stareță bună la suflet mi-a spus că Dumnezeu vrea de la mine să ofer darul acesta și venețienilor cumsecade, la un preț de nimic, zise ea și înghiți în sec, de doar un țechin pe sticluță. Un preț foarte mic, dacă te gândești că leacul ăsta îți va salva viața.

Deschise mâna pe care o ținuse încleștată și văzu că podul palmei i se umpluse de sânge, de la unghiile înfipte în carne. Rămase nemișcată, ca o imagine a tinereții și sănătății, cu brațele deschise ca o rugăminte stăruitoare, cu o mână sângerândă, ca a profetului păstor răstignit, iar cu alta ținând poțiunea magică.

Gestul ei fu suficient. În învălmășeală, mulțimea o asaltă, dând-o jos de pe lădiță. Printre zbieretele celor care se îngrămădeau să schimbe bani, fata auzi și adevăratul motiv al succesului ei. Toată lumea îi blestema și-i ridiculiza pe turci, făcându-i diavoli, demoni și ticăloși. Auzea întruna minciuni înfiorătoare, care treceau din gură-n gură, despre obiceiurile lor religioase; auzi insulte la adresa femeilor musulmane, blesteme împotriva întregului ei neam. Doar gândul la Annibale și la binele pe care ea îl putea face cu banii aceia o determina să treacă peste faptul că motivul reușitei sale era ura.

Surprins de succesul neașteptat al Feyrei, Annibale trecu rapid peste scrupulele pe care le avusese. Timp de o săptămână, fata se întoarse la taraba din piață și spuse aceeași poveste, înfrumusețând-o, exagerând-o, rostind orice cuvânt cu patos. Mulțimea creștea și zi de zi alți oameni veneau să o vadă; vindea leacuri dascălilor, clericilor și, într-un rând, chiar și unui gardian al Republicii, îmbrăcat în aceeași uniformă ca soldații care o urmăriseră pe scări, la palatul dogelui. Văzu chiar și un doctor în mulțime, trăgând un cărucior cu propriile lui licori și având o

mască ce-i amintea de Annibale – singura diferență era că masca avea pictați în jurul ochilor ochelari negri. El păru să-i asculte atent tirada și-și înălță capul ca un uliu când auzi numele „Annibale". Feyra își dădu seama că făcuse o gafă și simți instantaneu un gol în stomac. Strânsese așa de mulți bani în săptămâna aceea, încât începea să atragă atenția. Poate că ar fi fost mai bine să nu mai vină în piață vreo câteva zile.

După ce-și vându toate flacoanele, fu nevoită să ceară ajutorul unuia dintre ofițerii consiliului, căci atât de mare era furia mulțimii, dezamăgită că nu mai avea leacuri. Acesta îi spuse că era prea periculos să meargă pe chei, așa că fata reuși să se strecoare pe străduțele strâmte, unde soarele nu pătrundea niciodată. După ce rătăci câteva minute, se simți într-un cartier ce-i era familiar. „De ce nu?" se gândi ea și-și îndreptă pașii spre piațeta mărginită de o casă cu un compas auriu desenat pe poartă.

Ciocăni, emoționată; la urma urmei, ea fugise din acea casă ca spion turc și, deși nu avea vreo îndoială că Palladio o va primi cu brațele deschise, nu era la fel de sigură de reacția celorlalți.

Corona Cucina îi deschise ușa, iar Feyra era agitată, simțindu-se cumva vinovată, fiindcă o parte din povestea născocită de ea fusese inspirată de drama acestei femei, al cărei soț pierise ucis de turci. Dar bucătăreasa făcu o plecăciune și întrebă, umilă:

– Cu ce te pot ajuta, *dama*?

– Hei, Corona Cucina, exclamă Feyra, râzând nervos, nu mă recunoști?

Bucătăreasa căscă niște ochi cât cepele, apoi o îmbrățișă pe Feyra cu mult drag și, dându-se puțin în spate, o privi.

– Turcoaică pe naiba! Întotdeauna am știut că ești o venețiană! Vino să-l vezi pe stăpân! Are să fie tare bucuros să te vadă!

La apusul soarelui, doctorul Valnetti își opri căruciorul în fața ușilor de la Ufficio della Sanità et Granari Pubblici, cartierul general al Consiglio della Sanita.

Îi ceru ofițerului de gardă două lucruri: să-i păzească leacurile și să-i permită fără întârziere să meargă în fața Tribunalului. Căruciorul îi era ticsit de sticluțe, căci în ziua aceea nu reușise să vândă decât un flacon din Oțetul Celor Patru Hoți. Dar, se gândi el pe când urca treptele uriașei scări de marmură, către sala consiliului, ar fi putut foarte bine să-i lase pe valeți să fure sticluțele, căci ele nu mai aveau nici o valoare, din cauza acelei femei în rochie verde.

Sala del Consiglio della Sanita era o încăpere magnifică, ocupând o latură întreagă a etajului clădirii. Ferestre de cristal înrămate lăsau razele soarelui care apunea să destrame întunecimea sălii și să lumineze slab imensele fresce care înfățișau cele șapte stadii ale alchimiei. Ici-colo, simboluri aurite ale elementelor sau chipuri ale magilor ieșeau în evidență din basoreliefurile șlefuite, vopseaua de plumb transformându-se în aur.

La capătul opus al sălii, dincolo de o masă enormă din lemn de stejar, acoperită cu registre stufoase, stăteau trei bătrâni, îmbrăcați în veșminte stacojii. Păreau la fel de vârstnici ca timpul, iar fălcile uscățive se topeau parcă în nenumărate falduri, spre bărbiile lor ca de ceară.

Acesta era Tribunalul Consiliului Sănătății. Cel mai bătrân membru al său se opri din număratul dijmelor încasate pe ziua respectivă și, fluturând cu brațul prin aer, arătă spre noul venit.

– Ăsta-i Valnetti?

– Da, tribune.

– Ce-i, *dottore*? Tocmai ne pregătim să încheiem socotelile pe ziua de azi.

Valnetti păși înainte, peste vasta podea de lemn și le istorisi povestea misterioasei văduve. Cei trei bătrâni îl ascultară în tăcere. Când termină, doctorul se simți obligat să le reamintească punctul de vedere.

– Pe scurt, afacerile noastre au de suferit din cauza acestei văduve în rochie verde care-și vinde „leacul turcesc", Teriaca.

Unul dintre tribuni se scărpină în bărbia scofâlcită.

– Și leacul ăsta dă rezultate? întrebă el, cu voce tremurătoare.

– Așa zice ea. Ce mai contează?

– Dar Valnetti, știi foarte bine regulile, interveni primul tribun, pe un ton plângăreț. Dacă femeia ar fi doctor, atunci ar trebui să înregistreze fiecare ingredient care reprezintă mai mult de a suta parte din poțiune și să plătească taxă. Dar din câte spui, ea e un simplu cetățean.

Valnetti se abținu cu greu să nu răspundă. Era un doctor căruia puțin îi păsa de pacienți, dar făcuse o mulțime de bani în cariera lui de medic călăuzindu-se după instict. El ciulise urechile atunci când văduva pronunțase numele pe care îl ura cel mai mult: *Annibale*. Lucrul ăsta, precum și pomenirea insulei unde Cason își construise spitalul nu puteau fi simple coincidențe. Valnetti era cât se poate de sigur că tânărul său rival se afla în spatele acestei afaceri. Dar decise să nu spună deocamdată nimic consiliului, până n-avea să fie sigur de bănuielile lui.

– Dacă femeia ar practica medicina cu licență, zise al doilea tribun, lucrurile ar sta diferit.

– Desigur, confirmă al treilea. Atunci ai putea să o dijmuiești și pe ea. Și veniturile n-ar fi puține, dacă zici că vinde zeci de sticluțe cu licoarea ei minune.

Valnetti scrâșni din dinți.

– Dar dacă leacul ei se vinde atât de bine pe piață și voi veți pierde o grămadă de bani! izbucni el.

Urmă o pauză chinuitoare până când primul tribun vorbi din nou.

– Să știți că are dreptate.

Al doilea tribun inspiră profund, cu un șuierat enervant, și apoi răsuflă cu greutate, de parcă ar fi suspinat.

– Foarte bine, Valnetti. Atunci află de unde vine, dacă are vreo legătură cu vreun ospiciu sau vreun practicant al medicinii, şi apoi poate îi vom cere să-şi înregistreze această... cum i-ai spus?

– Teriaca.

– Teriaca. Hm, ciudat nume.

– Şi cum să aflu eu ce treburi învârte femeia asta?

– Dragul meu, zâmbi al treilea tribun. Suntem la Veneţia: Urmăreşte-o!

Când Feyra ieşi din casa lui Palladio, după o oră, era atât de entuziasmată de succesul pe care leacul ei îl avusese şi de discuţia cu bunul şi bătrânul ei prieten, că nici nu observă că cineva o urmăreşte din umbră.

Se gândi la dialogul cu arhitectul şi zâmbi în întuneric, scuturând din cap, amuzată. Palladio era neschimbat, la fel de obsedat de biserica lui, ce creştea cărămidă cu cărămidă, pe insula Giudecca. Îi povestise atât de înflăcărat şi cu atâtea amănunte despre fiecare grindă şi fiecare contrafort, încât şi uitase s-o întrebe de ce venise şi de ce era îmbrăcată ca o veneţiană, din cap până-n picioare.

O întrebase totuşi de doctor şi-i mărturisise că simţise, la un moment dat, că parcă o aripă îi fluturase în inimă. Fata scosese de la cingătoare câteva fâşii de scoarţă de salcie albă, sfătuindu-l pe bătrân să le mestece, când se mai simţea rău. De asemenea, îi dăduse o sticluţă de Teriaca şi nu-l slăbise până nu-l văzuse c-o bea pe toată. Îl lăsase apoi foarte vesel, cu promisiunea că-i va face o vizită la biserică, atunci când aceasta urma să fie gata. Fata îi zâmbise, deşi ştia că aşa ceva n-avea să se întâmple; îşi jurase să nu pună niciodată piciorul într-un lăcaş de cult creştin. După toate minciunile pe care le rostise în săptămâna aceea, în numele divinităţii străine, se temea că o va pedepsi cumplit dacă va îndrăzni să treacă şi pragul casei Sale.

Dar, pe când se grăbea să străbată o *calli*, în direcţia Fondamenta Nuove, zâmbetul îi dispăru de pe chip. Auzi, în spate, paşi care o urmau. Fata îşi potrivi masca de cal pe cap şi-şi trase peste ea gluga pelerinei voluminoase. Poate doar îşi închipuia că o urmăreşte cineva, dar paşii se ţineau de ea ca o umbră, încetinind, când ea mergea mai lent, şi iuţindu-se, când ea grăbea ritmul.

Intră pe o altă străduţă, apoi coti iar, dar paşii n-o slăbeau defel. Blestemă clipa în care se hotărâse să se abată pe la casa lui Palladio. În agitaţia ei, apucă pe un drum greşit şi se trezi pe o alee strâmtă, înconjurată de palate întunecate şi sumbre. O luă la fugă, dar îşi dădu seama că se afla într-o fundătură. Pe zidul care închidea strada era altarul mamei cu un prunc în braţe, luminat de flacăra pâlpâitoare a unei lumânări, care clipea ca un far de alarmă.

Feyra privi altarul, încremenită în loc. Mai văzuse asemenea scene de când se afla în oraş, practic la orice colţ de stradă. Dar ochii mamei de

aici nu priveau cu blândețe copilul care întindea mânuțele spre fața ei. Aceasta era o icoană mai veche, în care mama și fiul arătau exact la fel la chip, exceptând dimensiunea; aveau capetele înconjurate de cercuri aurite și o priveau mânioși, de parcă ar fi acuzat-o că a adoptat un zeu care nu era al ei.

Iar pedeapsa venea. Urmăritorul era chiar în spatele ei, foarte aproape. Îngrozită, se întoarse în cele din urmă și văzu o siluetă neagră, stând la capătul aleii. Umbra ei părea mare cât un copac, iar chipul nu i se zărea, sub gluga sutanei. Necunoscutul păși spre ea, încet, convins că acum, fata nu mai are cum să scape. Vântul îi flutură pelerina și fata simți că i se pune un nod în gâtlej. Oare aceea era Moartea, bântuind pe alei și dornică s-o facă pe Feyra să-și plătească datoriile proaspăt făcute către zeul creștinilor?

Bărbatul se apropie.

– Feyra Adalet bint Timurhan Murad, de-ai ști de când te caut, șopti el, în limba ei, și-și dădu gluga jos.

Era Takat Turan.

Capitolul 35

– Eu te-am denunțat.

Cuvintele lui căzură pe lângă ei ca niște trupuri în spânzurătoare. Feyra făcu ochii mari și privi atentă chipul lui Takat Turan. Era mai slab decât și-l amintea, dar tot ferchezuit cum îl știa, cu barba îngrijit tăiată și părul dat cu uleiuri. Dar cel mai bine își aminti de ochii lui, întunecați ca niște bucăți de cărbune și strălucind de patimă nerostită. Fata își aduse aminte cum o salvase de echipajul de pe *Il Cavaliere*. „De ce?"

– Timp de șapte zile am fost bolnav de moarte. Nu m-am putut întoarce la tine și la tatăl tău, în ruinele necredincioșilor. Când totuși m-am mai înzdrăvenit și am reușit să merg, m-am întors la biserica unde te lăsasem, dar nu mai erați acolo, în schimb era o echipă de zidari care construiau de zor. M-am temut că ai murit, dar un barcagiu mi-a spus că te-a văzut în viață, dar nu știa nimic de tatăl tău.

Takat Turan își plecă ușor capul, dar pauza plină de respect pentru memoria tatălui ei era în discordanță cu ceea ce tocmai dezvăluise.

– Din acel moment am început să te caut și să te aștept și, până la urmă, te-am găsit în casa arhitectului.

Brusc, Feyra se enervă și se răsti la el:

– De ce ai făcut asta? De ce mi-ai pus viața în primejdie? Tu, care m-ai apărat și care l-ai slujit cu credință pe tatăl meu până în ultima lui zi de viață?

Surprins, Takat Turan făcu un gest larg cu brațele.

– Am crezut că te voi aduce astfel mai aproape de doge. Nu asta îți doreai? Dacă erai arestată, ai fi fost dusă în beciurile palatului lui, unde se află și temnița.

– Pentru a fi interogată și torturată? întrebă fata, îngrozită.

– Dacă asta ne-a cerut stăpânul nostru, trebuie să ne îndurăm soarta.

Feyra începu brusc să se teamă. Explicațiile lui păreau credibile, dar scopul tânărului era nebunesc. Acum își dădea seama ce însemnau flăcările din ochii lui strălucitori: Takat era un fanatic adevărat.

– Și cum m-ar fi ajutat asta să-l întâlnesc pe doge?

– Să-l întâlnești? râse Takat Turan, vocea sa răsunând pe alee. Vrei să spui să-l ucizi! Nu pentru asta suntem aici?

Fata făcu un pas în spate, atingând cu umerii zidurile reci ale palatului din spatele ei. Se chinui să-și înfrâneze vorbele care stăteau să-i țâșnească pe buze.

– Dar apoi ai dispărut și nu te-am mai văzut. Am adunat însă toate lucrurile de care aveam nevoie, și eram pe cale să acționez singur, căci ziua răzbunării nu e departe.

Bărbatul își deschise pelerina și scoase de sub ea un mic bulgăre noroios, iar fata remarcă iar că nu avea toate degetele la mână.

– Păcură persană, șopti el, atât de prețuită de cruciați și cea mai inflamabilă substanță cunoscută de om. Vezi? Totul e gata, mai am de pus la punct doar detaliile.

O cuprinse cu brațul pe după umeri, ca într-o menghină de fier.

– Și apoi, Allah a hotărât să te văd iarăși, în veșminte străine, spunând minciuni păgâne ca să strângi bani pentru misiunea noastră. Îți sunt recunoscător. Știam că n-o să dezertezi, știam că vei duce la bun sfârșit misiunea tatălui tău, de vreme ce el ți-a mărturisit întregul plan al sultanului – lumina ochilor mei și desfătarea inimii mele.

– *Tatăl* meu?

Era posibil ca Timurhan să fie complice la această a doua crimă – arderea ducelui de Veneția în propriul lui palat și incendierea întregului oraș? Sau tatăl ei știuse doar de ciumă? Feyra se strădui să rămână calmă. Nu-și putea permite să dezvăluie că știa atât de puțin din plan.

– Și acum? întrebă ea, circumspectă.

– Urmează a doua parte din Marea Tribulație, șopti el, șuierând, ca un ecou la lumânarea ce sfârâia pe altar. *E vremea curățirii prin foc.*

Feyra îi privi ochii care ardeau și aruncau scântei și începu să tremure.

– Când? rosti ea sugrumat.

– Mâine seară. Va fi o mare sărbătoare a necredincioșilor și piața din centrul Veneției va fi plină de cetățenii ei desfrânați. Deși ciuma i-a bântuit, unii au supraviețuit. Dar focul ce nu poate fi stins le va veni de hac tuturor. Dogele va arde, palatul lui va fi mistuit de flăcări, la fel și orașul. Iar acum, Allah mi te-a trimis în ajutor.

Fata simți că tâmplele-i zvâcnesc, dar rosti, fără să-i tremure vocea:

– Dar cum vom reuși să pătrundem în palat?

– Ăsta-i lucrul cel mai ușor. Ne vom preda gărzilor și chiar ele ne vor duce la doge, spuse el, înfigându-i unghiile în braț, iar fata se trase mai într-o parte.

– Și ce se va întâmpla cu noi, supușii credincioși ai sultanului?

– Vom pieri și noi în flăcări. Dar vom fi mântuiți și duși în Jannah, căci asta e vrerea lui Allah. Vino, pocni el din palme, mai sunt multe de făcut și nu avem decât o zi la dispoziție. Te voi duce la locuința mea; e sigură și nimeni nu ne va găsi acolo, căci e aproape de o biserică.

Tânărul zâmbi, nepăsător, ca și cum ar fi vorbit despre un lucru banal.

„E nebun", se gândi Feyra.

– Cu banii tăi spurcați, de la păgâni, ne vom cumpăra cele necesare pentru păcură și fitil, da... zise Turan și se întoarse să mai privească încă o dată, iar fata își dădu seama că nu are alt scop în viață decât să-i slujească pe stăpânul lui pământesc și pe cel ceresc.

– Iar felul cum te-ai deghizat și faptul că le stăpânești așa de bine limba lor drăcească mă vor ajuta, căci eu nu le știu graiul și nici n-am înfățișarea ta nevinovată.

O conduse până la ieșirea de pe alee și apoi pe o stradă mai largă, peste un pod, și ajunseră la un canal lat și liniștit ca o oglindă fumurie. Erau aproape de cartierul lui Palladio, dar fata știa că n-avea nici un rost să fugă la arhitect – Takat știa deja casa și ar fi găsit-o imediat acolo. Trebuia să se întoarcă la Lazzaretto și la Annibale și să se roage ca Takat să nu afle de existența lor. Cunoștea străduțele acelea și trebuia să se roage ca el să nu le cunoască. Încercă să meargă mai repede și, când trecură pe lângă un mic *sotoportego*, Feyra se smulse din strânsoarea lui și fugi.

Își aminti de prima oară când fugise prin Veneția, doar că de data asta primejdia de care fugea era mai mare decât gărzile dogelui. Rochia amplă o împiedica la fugă, coastele încorsetate o dureau, dar în cele din urmă reuși să ajungă pe chei. Traversă ultimul pod și se îndreptă spre câțiva barcagii.

Takat Turan țâșni însă din beznă și-i aținu calea. Fata țipă, înainte să se oprească, iar barcagiii se întoarseră să privească lupta. Când Takat îi puse mâna pe gură, Feyra îl mușcă din toate puterile și începu să strige, în cea mai bună limbă venețiană de care era în stare:

– Ajutați-mă! E un turc! *Muselmano! Muselmano!*

Bărbații, văzând o venețiană atacată în noapte, se bulucira peste pod și năvăliră asupra lui Takat Turan. Aruncată deoparte, Feyra se agăță de balustrada podului și privi cum Takat e pus la pământ, lângă cealaltă balustradă. Barcagiii îl dădură fără milă cu capul de caldarâm, lovindu-l întruna, până ce-i umplură fața de sânge. Câini de pripas, apăruți de nicăieri, începură să lingă petele de sânge de pe jos, în vreme ce Feyra privea șocată scena, acoperindu-și gura cu palma.

– Zi ceva, urlă unul dintre zdrahoni, strângându-l de gât pe Takat, după ce scuipase cu năduf în obrajii tumefiați ai acestuia. Zi ceva, ca să fiu sigur că ești un păgân, înainte de a-ți face felul!

Atunci, Takat vorbi, cu un glas încărcat de ură:

– Vă blestem, pe tine și pe orașul tău diavolesc! Toți veți arde în flăcări!

Doar Feyra înțelese cuvintele, rostite în turcă, dar barcagiul își dădu seama de ton destul de bine.

– Să-l ducem la gărzi, propuse unul dintre barcagii, iar Takat Turan se lăsă deodată moale, în voia lor. Pe când barcagiii îl târau pe caldarâm,

el o privi pe Feyra cu un rânjet pe chip, iar fata simți acea căutătură terifiantă multă vreme după ce Turan dispăru după colțul străzii.

Feyra așteptă până ce nu-l mai văzu pe prizonier și abia atunci i se adresă unui barcagiu ce rămăsese pe loc, așteptând o comandă, cu o voce șoptită, spre a fi sigură că nimeni altcineva nu mai aude numele destinației ei. De îndată ce se așeză în barcă, începu să tremure. Îl trimisese, fără voia ei, exact acolo unde Takat Turan dorea să ajungă: în temniță, chiar în beciurile de sub palatul dogelui. Dar, pe de altă parte, ea știa că tânărul nu va acționa decât a doua zi, pentru că nu voia să se abată de la planul lui. El voia ca venețienii să se adune, pentru festivalul lor, ca să poată face cât mai multe victime cu putință.

Când ajunseră la Lazzareto Nuovo, Feyra îl plăti rapid pe barcagiu și fugi pe poartă, salutându-l în grabă pe Salve, cu privirea ațintită doar asupra ochiului de lumină care era fereastra lui Annibale. Știa că doctorul o aștepta în fața focului, cuprins de un sentiment de rușine, așa cum o făcea în fiecare zi, pentru a număra împreună țechinii. Feyra dădu buzna pe ușă, găsindu-l în aceeași poziție în care-l văzuse prima oară, adică stând tolănit pe scaun, cu cârlionții căzându-i pe frunte și cu privirile ațintite asupra focului. Inima ei fu cuprinsă de zbucium pentru o clipă, dar nu era momentul pentru nostalgie.

– Am nevoie de ajutorul tău, bolborosi ea, pe nerăsuflate. Dogele tău e în primejdie.

Tânărul se ridică de îndată.

– Ce vrei să spui? Ce s-a întâmplat?

– Calul Roșu se apropie.

Barcagiul Feyrei se întoarse la Veneția cu viteza și satisfacția cuiva care fusese plătit regește pentru munca lui. El merse direct la Fondamenta Nuove, și de aici străbătu pe jos drumul scurt până la casa doctorului Valnetti, spre a-i dezvălui acestuia ce aflase despre femeia cu rochie verde.

Partea a IV-a

Calul roșu

Capitolul 36

La apus, doctorul Annibale Cason străbătea Piaţa San Marco. Masca lui cu cioc de pasăre trecu aproape neobservată printre chefliii care se pregăteau de sărbătoarea lui San Marco din seara aceea. Lângă el era asistentul lui, un tânăr de aceeaşi înălţime cu a doctorului şi care-i purta geanta stăpânului. Era îmbrăcat simplu, într-o jachetă neagră, pantaloni, o cămaşă de batist, fără cravată, şi nu purta pălărie peste buclele ce-i fluturau, libere, în vânt. Văzându-l, femeile îşi întorceau capetele după el, întrucât era deosebit de chipeş.

Ziua Sfântului Marcu era numită şi *Festa del Bocolio*, sărbătoarea bobocilor de trandafiri, căci bărbaţii le dăruiau, cu acest prilej, trandafiri roşii femeilor care le aprinseseră pasiunea. Se părea că tradiţia nu fusese întreruptă de ciumă, iar nevestele şi fecioarele veneţiene, chiar şi cele cărora deja li se dăruiseră trandafiri, îi aruncau lui Annibale ocheade, fie lacome, din partea femeilor experimentate, fie galeşe, din partea celor mai timide. Acest lucru îi reaminti doctorului de ce îşi pusese masca. Tânărul trecu, nepăsător, strivind sub tălpi florile care fuseseră dăruite.

Stătuseră de vorbă până târziu, în noapte, iar Feyra îi destăinuise totul, de la ziua când tatăl şi mama ei se întâlniseră la Paros, la mărturisirea făcută de mamă pe patul de moarte şi la ziua în care-şi îngropase tatăl. Îi spusese despre inelul cu cei patru cai şi despre misiunea pe care o avea, de a-l întâlni pe doge. Nu uitase nici de Takat Turan, care dispăruse de pe Giudecca spre a apărea din nou, ca o stafie, în seara aceea. Bărbatul rămase uimit de poveste şi avusese un imens sentiment de milă faţă de fata care purtase singură toată acea povară. Măcinată de ruşine, Feyra îi dezvăluise şi rolul jucat de tatăl ei în afacerea ruşinoasă, iar el dorise foarte mult s-o strângă-n braţe şi s-o liniştească, explicându-i că fapta tatălui ei şi urgia abătută asupra oraşului nu e din vina ei. Ea nu făcuse altceva decât să încerce să se căiască, încă de când sosise la Veneţia, şi acum, când apela la el pentru a împiedica o altă grozăvie, şi mai cumplită, el nu putea decât să o ajute.

Feyra păşea cu grijă, dezorientată de ciocul măştii şi de felul cum se vedea lumea prin sticluţele colorate din dreptul ochilor. Privea oraşul cu

ochii lui Annibale şi era tulburată. Distanţa pe care ciocul măştii o putea pune între un doctor şi lumea exterioară părea, într-adevăr, o prăpastie foarte mare; nu era de mirare că rareori trecea compasiunea dincolo de această mască.

Se aflau în apropierea campanilei[1].

La picioarele clopotniţei, construită din cărămidă roşie, se afla o cuşcă aurită, mare cât o barcă. Înăuntrul cuştii, se plimba încoace şi încolo un leu uriaş, transpunerea în realitate a emblemei Veneţiei. Feyra se opri şi privi atentă fiara. Blana îi era, pe alocuri, dungată, nu aurie şi strălucitoare, iar păduchii colcăiau prin coama zburlită şi, pe alocuri, pleşuvă. Doar ochii aspri aveau un luciu împrumutat de la soarele aflat la asfinţit, care-i făcea să pară chihlimbarii ca ai fetei, deşi nimic nu putea să ascundă starea deplorabilă a animalului.

– E leul lui San Marco. Cel adevărat, îi explică Annibale. *Consiglio* ţine mereu o fiară în carne şi oase închisă aici. Când un leu moare, ei cumpără altul. Se presupune, rosti el, cu ironie, că ar aduce noroc oraşului.

Feyra nu se aşteptase să-i pară rău pentru puternicul ei inamic, dar nu ştiuse că un leu poate arăta astfel. El părea deja înfrânt. Îl lăsară să se plimbe mai departe prin cuşca lui, iar ei traversară pasajul larg, spre palatul dogelui.

Ajunseră împreună la scările albe, în vârful cărora străjuiau doi giganţi de alabastru, privindu-i cu ochii lor goi, de marmură. Pe când urcau, Feyrei începură să-i tremure genunchii, deoarece îşi amintise de prima oară când suise aceste scări, şi acum îi recunoscuse pe cei doi soldaţi care o urmăriseră în acea noapte.

În capul scărilor, Annibale se înclină uşor şi se adresă celor două gărzi impasibile, care-şi încrucişară halebardele în faţa lui:

– *Dottore* Annibale Cason ar vrea să-l vadă pe doge, grăi el, umil.

Soldaţii nu-l priviră pe el, ci pe Feyra, ascunsă sub ciocul de pasăre.

– Semnul dumitale de recunoaştere, *signor dottore*, ceru unul.

Feyra le arătă sigiliul dogelui, strălucind în palma ei înmănuşată. Gardianul întinse mâna şi răsuci discul metalic; pe o parte erau dogele şi Sfântul Marcu, pe cealaltă, profetul păstor. Exact ca modelul ducatului pe care fata îl ţinea în sân, sub pelerina lui Annibale.

Aşteptă. Nu-i venea să creadă că, în sfârşit, avea să-l vadă pe doge. Sebastiano Venier, amiral de Lepanto şi duce de Veneţia. Unchiul ei.

Spre surpriza ei, sigiliul fu îndeajuns; halebardele se dădură într-o parte, făcându-le loc să treacă. Unul dintre soldaţi îi ceru unui slujitor în livrea vişinie, brodată cu fir de aur, să-i conducă. Feyra simţi un ghiont în spate şi păşi înainte, amintindu-şi că Annibale, ca servitor al ei, o urma

[1] Clopotniţă în formă de turn înalt, construită lângă o biserică sau chiar deasupra ei, caracteristică arhitecturii italiene din sec. XI-XVI (n.tr.).

îndeaproape. În timp ce mergea, repetă în minte povestea despre moartea mamei ei, despre sarcofagul de pe corabie, despre tatăl ei și, mai ales, despre Takat Turan și planul nebunesc al acestuia, de a incendia Veneția.

Slujitorul îi conduse printr-un coridor grandios din marmură, care se deschise într-o încăpere imensă. Feyra văzuse multe minuni în Palatul Topkapi, dar niciodată nu fusese într-o cameră la fel de vastă ca aceea. Sala era la fel de mare ca interiorul Hagiei Sofia. Pereții erau acoperiți cu picturi, reprezentând scene pastorale, iar tavanul fusese transformat într-un cer azuriu, presărat cu stele și cu figuri bucălate de îngeri. Sus, printre nori, erau pictați zeci de dogi, cu data nașterii și a morții trecută pe un sul de pergament, sub fiecare dintre ei. Feyra se cutremură. Dacă nu reușea să-i transmită dogelui mesajul ei, în dreptul portretului acestuia avea să fie trecută chiar ziua aceea.

Se auzi zgomot de pași dintr-o încăpere interioară, ascunsă privirilor lor, o ușă se deschise și fata simți că inima-i sare din piept de emoție. Speranța licări, dar se stinse, când în sală nu intră dogele, ci temutul șambelan.

– *Dottore* Cason? o întrebă el, iar Feyra își aminti de glasul lui unduitor, pe care-l auzise în timpul anchetei din casa lui Palladio; omul vorbea numai prin întrebări. Sângele îi îngheță în vene. Dădu din cap mecanic, iar ciocul tăie aerul, ca securea unui călău.

– E vorba de arhitect? S-a întâmplat ceva?

Fata nu zise nimic și nici Annibale nu putea vorbi, căci șambelanul și-ar fi dat imediat seama că el este adevăratul doctor. Feyra scutură din cap atât de tare, mișcându-și ciocul, de astă dată, în stânga și-n dreapta, cu inima bătându-i strașnic. Urmă un moment groaznic de tăcere, iar șambelanul se mută de pe un picior pe altul, nerăbdător.

– După cum știți, acționez ca o legătură, să zicem așa, între lume și Excelența Sa. Dogele va sosi imediat, dar aș putea să știu care-i scopul vizitei tale aici?

Feyra simți că Annibale o trage de mână. Ezita între a-și scoate masca și a trece pe lângă șambelan, alergând spre scări, de unde auzea pașii dogelui apropiindu-se. Dar chiar atunci, în stânga ei se stârni agitație.

Pe ușița care dădea sub o mică arcadă de piatră a unui pod, năvăli în sală o namilă de gardian cu doi soldați, care trăgeau după ei un prizonier legat cu cătușe, urmat de o altă gardă în spate. Șambelanul își întoarse spre el chica de păr blond și pufni, iritat, adresându-se Feyrei:

– Hm, trebuie să mă scuzi, *dottore*, am un prizonier de interogat.

Apoi, întorcându-se spre soldați, le porunci, cu o voce cât se poate de calmă:

– Duceți-l la cameră și așteptați-mă acolo. Nu vă e clar că stăpânul nostru, dogele, vine aici pentru o discuție serioasă? Credeți că avem nevoie de asemenea întreruperi?

Feyra se întoarse şi ea, căci Annibale o smuci de braţ, căutând să profite de avantajul acelei diversiuni spre a-şi lua tălpăşiţa. Dar paşii dogelui se auzeau tot mai aproape. În clipa aceea, prizonierul făcu un pas înainte şi Feyra ştiu ce avea să se întâmple, când îi zări ochii sălbatici.

Pe când fata îl privea, oripilată, flăcările ce-i sclipeau prizonierului în priviri părură să i se aprindă şi, într-o clipă, vesta lui explodă. Flăcările se răspândiră rapid pe braţele omului, iar gardianul de care era legat cu lanţuri urlă, când păcura îi atinse trupul, şi fugi spre draperiile voluminoase ale ferestrei, trăgându-l după el pe captivul care ardea de viu. Sub greutatea lui, draperiile de catifea se prăbuşiră, acoperindu-i pe amândoi, pe când flăcările, de asemenea, îi învăluiau. Dar se aprinseră şi draperiile, iar flăcările se înălţară spre tavanul pictat, unde vopseaua luă foc pe dată, trosnind, iar picături mici de pigmenţi ce ardeau începură să cadă peste cei aflaţi în încăpere, ca o ploaie de foc.

Annibale o trase pe fată într-o parte, iar Feyra îl văzu pe şambelan cum fuge spre camera interioară; pentru o clipă zări, în pragul uşii, silueta firavă a unui bărbat, cu o pălărie albă şi înaltă pe cap, înainte ca fumul dens să-l ascundă privirii celor doi.

Fugind din sală, Feyra şi Annibale uitară de scopul prezenţei lor acolo şi începură să strige cât îi ţineau puterile ca toată lumea să părăsească palatul. Annibale o împinse spre scara mare de marmură, pe care o coborâră în fugă, unul lângă altul. Ajunsă jos, Feyra îşi aminti de ultima oară când se aflase acolo şi li se împărţise pâine săracilor. Îl apucă pe Annibale de braţ, oprindu-l din fugă.

– Servitorii! strigă ea, peste ţipete şi fum. Se întoarseră în bucătăriile şi pivniţele palatului, dând alarma şi scoţând în piaţă armatele de servitori. Porcii şi păsările scăpaţi de căsăpire fugiseră printre picioarele lor. Afară, în piaţă, îi întâmpină un vacarm de ţipete şi plânsete, dangătul clopotelor, murmurul rugăciunilor, peste care se înălţau răgetele lugubre ale leului lui San Marco.

Feyra şi Annibale priviră înapoi spre palat; ferestrele sculptate ale acestuia păreau acum nişte rame de dantelă neagră, ce încadrau flăcările de rubin. Cărămizile albe şi roşii se înnegreau rapid. Fata n-ar fi crezut niciodată că focul poate fi atât de zgomotos, că flăcările se aud mai tare ca un leu, că grinzile din lemn trosneau, prăbuşindu-se, ca şi cum ar fi fost însufleţite, că sticla se topea cu un vaiet prelung. Feyra urmărea aproape hipnotizată privelişte teribilă, dar totodată de o stranie frumuseţe, incapabilă să-şi desprindă ochii de pe palatul în flăcări, deşi tăciunii aprinşi ce pluteau prin aer o înţepau. Nu mai putea face nimic pentru a-l ajuta pe doge, deşi îl văzuse pe şambelan alergând în ajutorul lui; acum, întreg oraşul era în primejdie. Se putea întoarce şi părăsi piaţa, alături de Annibale, ca să scape din acel infern, dar ştia că n-ar fi făcut

asta şi nici el n-ar fi făcut-o. Erau vindecători şi salvatori de vieţi, iar flăcările parcă le urlau în urechi că nu trebuie să plece. Într-un acord tacit, Annibale şi Feyra se repeziră spre lagună, pentru a ajuta la stingerea focului, alăturându-se lanţului uman înarmat cu găleţi, care se formase.

Lucrurile erau deja bine organizate de un bărbat înalt, cu părul şi barba albe; pelerina lui lungă era zdrenţuită şi arsă la poale ca a unui negustor ambulant. Ar fi putut fi un preot sau un călugăr, dar organiza poporul ca un general de armată şi, precum cei mai buni dintre generali, el nu se mulţumea să dea ordine, ci era primul care acţiona şi stătea cel mai aproape de foc. Urmându-i poruncile, Feyra se strecură între el şi Annibale, dând din mână în mână găleţile pline cu apă de mare.

În acele ore, pe când muşchii o dureau tot mai mult, iar palmele i se umplură de băşici, fata începu să admire spiritul uman, exemplificat de acele şiruri de veneţieni care veniseră din toate părţile oraşului să ajute la stingerea incendiului. Pe când eforturile în lupta cu flăcările se intensificară, prin mâinile epuzate ale Feyrei nu mai treceau doar găleţi, ci şi urcioare, oale şi chiar o cădiţă de copil. Focul, tragedia imensă ce se desfăşura în faţa ei pe când marele palat alb ardea, era înfruntată acum de aceste banale vase casnice ce-i treceau şi fetei prin mâini; şi îi cunoscu pe acei oameni, după urcioarele lor crăpate şi după cănile lor de botez, ce aveau inscripţionate pe ele numele copiiilor lor.

Noaptea de coşmar părea să nu se mai termine, şi Feyra aproape adormi în picioare, acolo unde se afla, cu faţa arsă de căldura emanată de flăcările mistuitoare. Îşi pierduse de mult masca albă cu cioc de pasăre, dar nu mai ştia dacă îi căzuse, arsese sau cărase apă cu ea. Picioarele îi erau ca două blocuri de gheaţă, din cauza apei reci care tot căzuse peste ele, din găleţi. Dar se părea că focul câştigă teren şi, în cele din urmă, bărbatul cu păr alb se întoarse spre ceilalţi şi le strigă:

– Focul se va întinde spre biserică! Trebuie să dărâmăm monetăria! Veneţieni, la mine! Aduceţi baroase şi berbeci!

Din acel moment, situaţia se schimbă. Bărbaţii începură să atace zidurile vechi ale monetăriei şi clădirii finanţelor, Zecca, cuprinşi parcă de un extaz al distrugerii. Pietrele vechi se prăbuşeau sub loviturile de baros, până când o prăpastie se căscă sub cerul sângeriu, o prăpastie peste care flăcările nu mai puteau sări.

Feyra îl căută, deznădăjduită, din priviri pe Annibale şi-l zări, o dată sau de două ori, în mulţimea de bărbaţi, înconjurat de fum, cu chipul negru ca de maur. Ea îşi lepădă pelerina şi începu să organizeze femeile în lanţul de găleţi, îndemnându-le să-şi sporească eforturile, acum, când bărbaţii nu mai erau lângă ele să le ajute. Între două găleţi cărate, ea încercă şi să-i îngrijească pe cei răniţi, cum putea: mulţi suferiseră arsuri minore, aveau plămânii plini de fum, iar o femeie se lovise serios la cap

atunci când o țiglă topită de plumb zbură de pe acoperișul palatului și o lovi în creștet.

Revenită în rând, după ce o bandajase pe rănită, Feyra fu surprinsă de ironia situației; ea, o turcoaică, lupta alături de acești oameni pentru a le salva măreața biserică de aur, cu cei patru cai de bronz ce țâșneau de pe fronton, deveniți aurii în lumina flăcărilor. Privindu-i cum se cabrează deasupra limbilor imense de foc, fata știu că grozăvia aceea era opera lor și că, dintre cei patru, calul roșu stăpânea lumea în acea noapte. De ce oare să salveze acești demoni cu patru picioare? Și de ce să-l salveze pe San Marco, pe care venețienii îl sărbătoreau chiar în acea zi și ale cărui moaște se aflau în biserică, ascunse în învelitoarea din carne de porc? Nu mai bine să-l lase acolo, să fie prăjit asemenea unei mâncări pregătite pentru acea sărbătoare a necredincioșilor? Dar, deși asemenea gânduri îi veneau în minte, fata nu se opri o clipă din căratul găleților.

Când zorii începeau să mijească, victoria părea să fie a oamenilor. După ce devorase o mare parte din palat, focul cel lacom păru satisfăcut și doar ici-colo mai pâlpâia câte o flacără, în vreme ce biserica și cei patru cai de bronz fumegau, dar erau în siguranță.

Cerul deveni argintiu spre răsărit și soarele apăru peste o lume cu totul diferită de cea din urmă cu o zi. Totul era înnegrit – palatul, oamenii, și chiar și din cer ploua cu funingine murdară. Singura culoare diferită era dată de roșul petalelor din Piața San Marco, risipite peste tot și ridicându-se în vârtejuri, odată cu cenușa.

Feyra își aruncă găleata la picioare și se îndreptă, clătinându-se, spre colțul bisericii. Bărbații se împrăștiau, iar ea începu să-l caute, disperată, pe Annibale. Îl văzu, sprijinit, într-un loc retras, de biserică. Era rupt de oboseală, tușea și avea fața roșie ca focul. Fata îl trase după ea de acolo, îl ajută să se așeze pe un stâlp căzut și îl privi atent, în timp ce-și recăpăta suflarea. Umblase mai mereu cu chipul acoperit de mască, iar acum fusese expus nu doar miasmelor orașului, ci și fumului gros. Focul fusese înfrânt, dogele, spera ea, era salvat, iar Takat murise. Venise vremea ca ei doi să plece. Îi întinse mâna și-l rugă:

– Hai să mergem acasă.

Annibale se ridică, cu greu, încă incapabil să vorbească și cu respirația șuierătoare, când un venețian veni alergând dinspre Riva degli Schiavoni și se opri, gâfâind, în fața bărbatului cu barbă albă.

– Tomasso, i se adresă bătrânul, punându-i celuilalt mâna pe umăr. Liniștește-te, am reușit, focul e stins.

– Ba nu-i deloc așa, replică bărbatul ce purta o livrea înnegrită de fum. Flăcările au izbucnit și la închisoarea Piombi, arzându-i pe deținuții din celule ca într-un cuptor, iar acum amenință să se întindă și pe malul celălalt al canalului, la Merceria.

– Rialto! spuse omul cu înfăţişare de pustnic şi porni, urmat de bărbaţii care se mai ţineau pe picioare.

Feyra se întoarse, îngrijorată, spre Annibale, zicând:

– Palladio!

Imediat, o porniră cât puteau de repede prin mulţime şi, când trecură de biserică, Feyra mai aruncă o ultimă privire cailor de bronz. Aceştia străluceau de parcă ar fi fost încălziţi în furnal şi dădeau impresia că ar galopa prin aer, cu copite sălbatice, cu gurile roşii larg deschise şi cu trupurile încordate, de parcă bazilica ar fi fost un car de luptă aurit, pe care îl trăgeau după ei cu un efort suprem. Templul lor scăpase neatins de flăcări, căci caii protejaseră ce era al lor.

Îi lăsă în urmă şi nu se mai gândi decît la arhitect, a cărui casă din Campo Fava se afla în calea focului ce înainta năvalnic. Se întrecură cu o coamă de flăcări ce pătrunsese în piaţă, care era mai plină de vânzători decât de obicei, tocmai fiindcă era ziua Sfântului. Întorcându-se o clipă, Feyra văzu tarabele şi dughenele cuprinse de vâlvătaie şi auzi cum vasele sticlarilor se spărgeau în dogoarea pârjolului, scuipând pe caldarâm bijuterii topite de sticlă multicoloră.

Înainte de a ajunge la vechiul pod, ea şi Annibale se despărţiră de mulţime şi se grăbiră spre piaţeta unde se afla casa cu compas auriu deasupra intrării. În spatele lor se întindeau vălătuci de fum, ca o umbră ameninţătoare. Feyra bătu cu putere în uşă şi, când apăru bucătăreasa, ea vorbi în numele lui Annibale, care încă nu putea scoate o vorbă din cauza fumului:

– Corona Cucina, ia-i pe toţi din casă şi du-i într-un loc sigur. În oraş a izbucnit un incendiu groaznic şi flăcările se îndreaptă încoace. Stăpânul tău e acasă? întrebă ea, ridicând palma, spre a stăvili potopul de întrebări ce-i stătea bucătăresei pe buze.

– Da, este! Şi este şi Sabato.

Feyra trecu pe lângă ea şi se îndreptă spre biroul pe care şi-l amintea atât de bine. Îl găsi pe Palladio în postura lui familiară, aplecat asupra desenelor, în plin dialog cu Sabato, capetele lor cărunte stând unul lângă altul, aşa cum ea le văzuse adesea. Brusc, fu cuprinsă de un gând, hotărâtă că se va strădui să-i salveze. Ei o priviră, uimiţi de apariţia neaşteptată.

– Feyra?

Palladio îşi încruntă sprâncenele privind dincolo de ea, în pragul uşii.

– Şi acesta cine e?

Fata îşi dădu abia atunci seama că nici unul dintre ei nu cunoştea chipul lui Annibale. Doctorul păşi în faţă.

– Sunt doctorul dumitale, *signore* şi sunt gata să-mi îndeplinesc misiunea ce mi-a fost încredinţată. Un incendiu a izbucnit la palatul dogelui şi flăcările se răspândesc pe Merceria, către Rialto.

Palladio se mişcă surprinzător de rapid. Luă de pe un scaun o geantă de piele din care se auzi un clinchet metalic – semn că acolo se aflau uneltele lui.

– Sabato, scoate toți servitorii din casă și trece-i dincolo de Accademia.

Meșterul se ridică și el.

– Unde pleci, stăpâne?

Palladio se repezi spre ușă.

– Dacă focul trece de Rialto, cealaltă jumătate a orașului va arde, zise el și, în pragul ușii, se opri și spuse, pe un ton hotărât: Va trebui să distrugem podul.

Feyra și Annibale abia se puteau ține după Palladio, în timp ce acesta străbătea cu pași repezi străduțele Veneției. Curând, marele pod se ivi din beznă, o arcă uriașă și întunecată, din scânduri de lemn pe piloni de piatră, profilată pe cerul de șofran. Feyra observă silueta lunguiață a sihastrului, organizându-i pe venețienii care cărau găleți și recrutând chiar copii să calce în picioare scânteile răzlețe care se ridicau prea aproape, amenințând imensa structură din lemn.

Palladio se duse direct la sihastru și începu să-i vorbească, gesticulând cu brațele și arătând spre pod. Feyra nu auzi decât frânturi din discuția lor, din cauza trosnetelor lemnăriei, dar în cele din urmă arhitectul se întoarse spre ei și le strigă:

– *Dottore*, vino cu mine. Feyra, tu treci peste pod cu ceilalți!

Dar fata nu se clinti, împietrită în loc de o presimțire sumbră.

– Ce vrei să faci?

Palladio își lăsă jos geanta, luă o daltă și i-o întinse lui Annibale, în vreme ce el apucă un ciocan greu.

– Cel mai important e să doborâm stâlpii. Apoi, întregul pod se va prăbuși singur.

Cei doi bărbați se cufundară în apă și începură să lovească pilonii podului, în vreme ce pe deasupra treceau femei și copii, spre a fi în siguranță pe malul celălalt. Palladio își concentră eforturile asupra celor două grinzi care susțineau stâlpii de pe ambele părți ale podului. Cei doi izbeau puternic cu ciocanele, dar focul se apropia vertiginos. Pustnicul le poruncise bărbaților să distrugă cele câteva căsuțe de lemn de pe malul canalului, dar flăcările uriașe îi împinseră curând înapoi. Apoi, mai mulți bărbați, inclusiv pustnicul, se aruncară în apă, spre a-i ajuta pe Palladio și pe Annibale. Feyra își mușcă degetele de spaimă până-i dădu sângele când auzi cum structura de lemn începe să pârâie, căci se temea că podul se va prăbuși peste oamenii care lucrau în apele reci ale canalului. Înaintea ei putea vedea deja reflexiile flăcărilor transformând apa în foc, dar tot nu se întoarse. Când bărbații terminară de tăiat grinzile, soarele se înălțase deja pe cer. Imensul arc de lemn al podului se clătina tot mai tare și fata nu mai putu aștepta și se aruncă în apă, croindu-și drum înot spre Annibale, cu o putere pe care nu știa că o are. Marea structură se prăbuși

încet în apă și Feyra putut auzi țipetele și suspinele mulțimii adunate pe celălalt mal, pentru care pierderea acestui simbol al orașului era o calamitate.

Feyra se întrebă ce era în sufletul lui Palladio, un om născut să zidească, dar acum obligat să distrugă. Însă când bătrânul își ridică privirea spre ea, în ochii lui fata zări o strălucire care nu era provocată de reflexia flăcărilor, ci mai degrabă de un sentiment de satisfacție.

– Orice lucru distrus poate fi întotdeauna construit din nou, zâmbi el.

Annibale veni înot spre ei.

– Haideți, trebuie să ne punem la adăpost.

De îndată ce Palladio plecă să se odihnească, în casa lui neatinsă de flăcări, Feyra și Annibale o porniră împleticindu-se înapoi prin piață, către Riva degli Schiavoni și de aici spre casă. Ochii lor erau înroșiți, părul plin de cenușă, fețele și mâinile, înnegrite de funingine, iar ei străbăteau piața printre bucăți carbonizate de lemn și petale de trandafiri.

În fața palatului în ruină al dogelui, un artist își întinsese șevaletul și începuse să picteze. Pe când cei doi doctori trecură pe lângă el, pictorul începu să deseneze, cu cărbune, trasând tușe nervoase, spre a încerca să surprindă cât mai bine dramatismul scenei.

În cușca de la picioarele campanilei, leul lui San Marco nu mai era decât un schelet carbonizat și fumegând, prins, așa cum fusese în viață, în spatele gratiilor înnegrite.

Capitolul 37

Feyra îl privea pe Bocca, portarul, cum se zvârcolește, leoarcă de sudoare, pe patul din gheretă.

– Salve, ce s-a întâmplat cu el? întrebă ea.

Piticul rămase însă ascuns în locul lui obișnuit și nu spuse nimic, atâta vreme cât doctorul se afla în încăpere.

Fusese o dimineață groaznică pentru Annibale. Epuizat de lipsa de somn, cu plămânii plini de funingine și saliva încărcată cu praf de cărbune de fiecare dată când scuipa, se simțea și așa destul de rău. Dar, la toate astea se adăuga și lipsa măștii, fără de care avea impresia, mai ales acolo, pe insulă, că umblă gol. Inevitabilele explicații, privirile fascinate ale localnicilor, în special ale femeilor, îl făceau să fie mai dur ca de obicei; iar Feyra se temea ca nu cumva furia lui să se descarce și asupra lui Salve.

Se întoarse spre doctor.

– Du-te și te odihnește puțin, îl îndemnă ea, văzând că, de oboseală, bărbatul se clătina și i se închideau ochii. Nimănui nu-i poți fi de folos în starea asta.

El se întoarse spre ușă, fără să rostească un cuvânt, și ieși din încăpere. Imediat, Salve veni din colțul său.

– Ce s-a întâmplat? îl întrebă iarăși Feyra, cu o voce șoptită.

– Doctorul nu aici, se căzni Salve să vorbească și arătă spre tatăl lui: El scos apă. Dus la *tezon*.

Una dintre îndatoririle zilnice ale lui Bocca era de a scoate o găleată de apă din fântâna leului cu cartea închisă și de a o duce la *tezon*, lăsând-o în ușa de la pridvor.

– Și apoi? spuse Feyra și îngheță instantaneu.

– A dus-o înăuntru.

Fata simți că se prăbușește. În loc să lase găleata la ușă, așa cum se cuvenea, Bocca o dusese dincolo de camera de fum și de uși, pentru a le da bolnavilor să bea. Fie că o făcuse din vanitate, fie că o făcuse din milă, pentru că doctorul și nici ea nu erau acolo să le dea bolnavilor apă, nu mai conta acum: portarul se molipsise de ciumă. Feyra îi luă degetele și i le privi. Când le văzu înnegrite, plecă imediat să-l trezească pe Annibale.

Feyra se simțea groaznic din cauza faptului că, în zelul ei de a-i proteja pe insulari cu Teriaca, neglijase să le ofere leacul lui Bocca și lui Salve, considerând că, în ghereta lor îndepărtată de la poartă, aceștia ar fi suficient de protejați. După ce Bocca fu dus la *tezon* și instalat cât se putea de confortabil, fata se întoarse la gheretă. Salve privea focul din colțul său, ca și cum n-ar fi știut ce are de făcut. Inima ei se topi de milă văzându-l: un copil fără mamă și care risca, probabil, să fie lipsit și de tată în curând. Se așeză pe scaunul de lângă șemineu, locul preferat de Bocca.

– E bine? întrebă băiatul, din umbră.

– Destul de bine, răspunse Feyra, căci nu voia să-l mintă. Bocca avea febră mare și era posibil să nu mai apuce seara. Se simți responsabilă de soarta băiatului, rămas acum fără nici o sursă de venit, și-și duse mâna la corsaj.

Moneda era încă fierbinte, căci stătea cuibărită acolo, lângă inima ei, de atâta timp. Înainte ca Feyra și Annibale să părăsească orașul ars, se răspândise vestea că dogele ar fi scăpat cu viață și se va adresa populației la asfințit, după o binemeritată odihnă. Tânăra ajutase să zădărnicească planul sultanului, alungând calul cel roșu. Acum avea să facă tot ce-i era în puteri spre a-i salva pe Bocca și pe nevolnicul lui fiu. Ținu ducatul în lumină, examinând efigia dogelui. Era ciudat, se gândi ea, că unchiul ei fusese aproape de inima ei tot timpul, dar nu reușise să-l întâlnească vreodată.

Îi dădu banul lui Salve.

– Ăsta-i pentru tine, căci n-o să-l mai ai aproape pe tatăl tău, până nu se va face bine. Să nu te îngrijorezi.

Băiatul luă ducatul cu mâna lui strâmbă, chinuindu-se să-l țină în palma minusculă, în vreme ce făcu ochii mari și rotunzi ca moneda.

– De ce... dai... asta?

– Vreau să am grijă de tine. Să vii la mine la noapte, o să-ți pregătesc o licoare specială, să nu te îmbolnăvești.

Rămas singur în gheretă, Salve întoarse ducatul din palmă pe cealaltă față și-l duse la buze, în vreme ce cuvintele fetei îi răsunau încă în țeasta diformă.

Când Feyra deschise ușa casei sale în acea noapte, se așteptă ca în prag să se afle Annibale. Aproape uitase că îl invitase pe Salve, și trebui să privească în jos ca să-l vadă pe vizitatorul ei.

Îl invită în casă, cu multă căldură. El nu mai fusese acolo de când renovase clădirea pentru ea, în primele zile petrecute de fată pe insulă. Salve aruncă o ocheadă în jur, să vadă cum era întreținută munca lui, și Feyra simți, brusc, că nu fusese o prietenă tocmai bună. Îl invită să se așeze, dar el rămase în picioare.

– Ai spus... grijă de mine.

– Da, ia asta, făcu ea şi luă de pe masă o sticlă având înăuntru fiertura preparată, cu multă atenţie, în acea după amiază. Îi întinse sticla şi-l asigură, cu un ton plin de încredere: O să te ferească de boala tatălui tău.

Piticul apucă sticluţa, şi degetele lor se atinseră preţ de o clipă. Flaconul părea uriaş în mânuţele lui, şi Salve îl întoarse pe toate părţile, nervos, încercând să prindă curaj.

– *Tu*... ai grijă... de *mine*, repetă el, ca pe o rugăciune, iar fata încuviinţă uşor din cap.

– Sigur, o să am grijă de tine.

– Dar dacă... *eu* am grijă... de *tine*?

Feyra îl cercetă cu privirea, iar el se uită adânc în ochii ei. Pentru prima oară, fata îşi dădu seama că Salve avea ochii de un albastru întunecat, ca apa lagunei după furtună. Încet-încet, începu a bănui că tânărul îi declară iubire. Respiră adânc, pe când inima îi bătea năvalnic, spre a mai câştiga timp, şi abia apoi spuse:

– Îţi mulţumesc, Salve, dar... asta înseamnă... vreau să spun că ai măcar...

– Am şaptesprezece ani, rosti cu greutate piticul, din cauza malformaţiei de la gură. Feyra încercă să-şi ascundă surprinderea. N-ar fi ghicit niciodată vârsta lui reală. Diformităţile lui făceau ca Salve să pară foarte tânăr, aproape un copil, deşi, alteori, din discuţiile cu el şi din priceperea lui în ale tâmplăriei, deducea că e mult mai matur.

Simţi pentru nefericitul tânăr o simpatie atât de profundă, încât ochii i se umplură de lacrimi. Greşise în acea dimineaţă. El nu era un copil. Era un bărbat, prins în capcana unui trup nevolnic. Se gândi la miile de mici cruzimi pe care el probabil că le îndurase zilnic din partea ei, la momentele când îl ignora sau îl repezea, fiindcă era prea supărată, din cauza lui Annibale, spre a mai avea timp şi de micul ei prieten. Remarcase de câteva ori devoţiunea lui Salve faţă de ea, dar se gândise că, pur şi simplu, micul om îşi arăta recunoştinţa pentru că-l apăra de loviturile sadice ale Columbinei Cason.

Dar acum înţelese că, de fapt, băiatul nutrea pentru ea sentimente mai profunde. Se gândise cândva că piticul îl urăşte pe Annibale din cauza suferinţei pe care mama doctorului i-o provocase, dar acum înţelegea că se înşelase şi în această privinţă. Salve îl ura pe medic din gelozie. Feyra nu voia să râdă de el sau să-l respingă cu brutalitate; poate că, dacă-i mărturisea cu grijă adevărul, avea să o înţeleagă.

– Îmi pare rău, Salve, dar nu pot. Iubesc pe altcineva.

El ştia deja.

– Tu... iubeşti... dôctor.

– Da, recunoscu ea, pentru prima oară, dar îşi dădu imediat seama ce greşeală cumplită săvârşise. Nu-i salvase mândria, dar îi zdrobise inima. În loc să-l refuze, pur şi simplu, îi pusese înainte o oglindă care să-i arate

ce-ar fi putut fi dacă profetul păstor ar fi fost darnic cu el. Era mai rău acum, mai rău decât înainte, căci, după ce focul arsese masca doctorului, îi putuse vedea chipul lui Annibale, văzuse cum ar fi putut arăta și el, dacă ar fi avut noroc, dar cum nu avea să arate niciodată.

Salve se răsuci pe călcâie, dar nu suficient de repede pentru ca Feyra să nu-i observe durerea din priviri, și ieși din încăpere, strângând în mâini sticla de Teriaca.

Trecând pe lângă fântâna cu leu, Salve aruncă înăuntru sticla de Teriaca și alergă spre *tezon* cât de repede îl puteau purta picioarele strâmbe și micuțe. Dacă s-ar fi gândit la cuvintele pe care Feyra i le spusese, acestea i s-ar fi cuibărit ca niște șerpi în inimă și ar fi sufocat-o până ar fi explodat; și atunci, el ar fi sângerat până la moarte. Trebuia să nu-i mai pese de ea, trebuia să se concentreze asupra scopului său. Avea nevoie de singurul om care-i fusese mereu sprijin constant, căci, în ciuda sudălmilor pe care i le mai adresa, Bocca avusese grijă de copilul lui diform, îi dăduse mâncare în gura strâmbă și-i îmbrăcase spinarea cocoșată. El nu-l părăsise atunci când până și propria-i mamă îl părăsise.

Salve trebui să se ridice pe vârfuri ca să ajungă la clanța ușii spitalului. Doar trei bolnavi mai rămăseseră în sala cea lungă, luminați de flacăra unui vas, în care ardeau cinabru și mirt. După a doua draperie pe care o trase îl găsi pe Bocca.

Salve rămase la căpătâiul tatălui lui și abia atunci îl podidiră lacrimile. Bocca nu-l mai putea auzi acum, așa că putea vorbi în voie. Salve i se adresă pentru prima oară în viață părintelui său:

– *Papa*, șopti el și auzi cum silabele se risipesc în beznă.

Apoi se culcă lângă trupul cald încă, strângându-l în brațe cu toată dragostea nerostită atâția ani, și așteptând să moară.

Capitolul 38

Feyra plânse cu amar pentru bietul Salve, aşa cum nu plânsese pentru nici un alt pacient. Îl neglijase şi-l jignise pe Salve mai mult decât o făcuse oricine în scurta lui viaţă, oferindu-i prietenia şi apoi luându-i-o înapoi, când îl înlocuise în inima ei cu altul. Ar fi fost mult mai bine să-l fi lăsat în pace, să nu fi legat niciodată o prietenie pe care, din neglijenţă şi indiferenţă, n-o putuse păstra. Îi repeta numele iar şi iar. Plânse până ce vălul ei fu leoarcă de lacrimi, şi apoi îi pregăti ea însăşi trupul neînsufleţit, spre a fi îngropat alături de al tatălui lui. Îi sărută obrajii diformi. Rigiditatea morţii îi relaxase mâna. Îi deschise pumnul în care ţinea ducatul de la ea. Sărută şi bănuţul şi-l aşeză la loc, în sân, acolo unde stătuse atâta vreme.

După ce-i răpuse atât de rapid pe portar şi pe fiul lui, ciuma păru să părăsească la fel de repede insula. De la Veneţia veni vestea că patru din cele şase *sestieri* nu se mai aflau sub ameninţarea molimei. Feyra bănui că focul purificator de care Takat vorbise se întorsese împotriva scopurilor tânărului, alungând miasmele lăsate de morţi.

Pe când *tezon*-ul se golea, căci ultimii bolnavi fie muriseră, fie plecau vindecaţi, Feyra începu să-şi pună întrebări legate de viitorul ei şi al lui Annibale. El nu-şi mai reînnoise propunerea făcută, dar fata ar fi fost fericită şi dacă ei doi ar fi rămas, în continuare, doar prieteni şi colegi. Însă un spital nu putea funcţiona fără pacienţi. Ajunsese să prescrie mai mult pulbere de scoarţă de copac pentru dureri de dinţi sau infuzie de limba-mielului pentru dureri femeieşti, decât Teriaca.

Într-o zi de primăvară, pe când urca pe Murada, Feyra văzu o corabie înaltă, despicând marea ce scânteia în soare şi, după flamuri, îşi dădu seama că e cipriotă. Un nor umbri soarele şi frica se cuibări în stomacul fetei ca o piatră de moară. Se reluase comerţul între Veneţia şi lumea largă. Scrută zarea şi îşi imagină biserica lui Palladio, pe insula ei îndepărtată, cum creşte spre cer. Ştia că, într-o zi, în curând, biserica va fi gata, iar dogele nu va mai avea nevoie de Annibale, şi atunci Republica îşi va cere insula, cu spital cu tot, înapoi.

A doua zi, *badessa* veni la ei, în grădina unde Feyra şi Annibale răsădeau plante de leac; parcela pe care o creaseră pentru *tezon* era aproape

goală. Feyra se ridică, sprijinindu-şi cu o mână şalele şi le văzu pe stareţă şi pe călugăriţele acesteia cum înconjură rondul de ierburi.

Annibale înfipse cazmaua cu putere în pământ şi îi zise stareţei, fără să ridice însă ochii spre ea:

– Pleci...

– Da, răspunse, pe un ton blând, călugăriţa. Sora Immaculatta a fost ieri la Miracoli. În cartier nu mai e ciumă. Au numit un nou preot în locul părintelui Orlando. E un om cumsecade, cred...

Annibale pufni:

– Bine, atunci! O să fac rost de-o luntre pentru tine. Bocca...

Vocea i se stinse, dar *badessa* îl lămuri:

– Am rostit rugăciuni pentru sufletul lui şi al fiului său. Şi sora Ana a aprins deja vasul cu mangal, ca să chemăm o barcă.

– Atunci drum bun, i-o tăie el, scurt.

Feyra ezită, neştiind dacă să le urmeze sau nu pe călugăriţe, dar *badessa* o chemă la ea, făcându-i semn cu mâna. Merse alături de bătrână, ţinându-se de mână, peste pajiştea înverzită, spre poartă, iar aici, *badessa* se întoarse, să aştepte trecerea tuturor călugăriţelor care o urmau. Apoi, băgă mâna în mânecile lungi ale sutanei şi scoase de acolo o carte învelită în pânză.

– În caz că ai nevoie, spuse ea şi ieşi pe poartă înainte ca fata să mai apuce s-o refuze. Feyra nici nu deschise cartea. Nu mai era nevoie. Ştia deja ce carte este.

Ajunse pe ponton, călugăriţele începură să coboare, una câte una, în luntrea cu fundul larg, iar stareţa se sui ultima şi strigă:

– Înainte să plec, *dottore* Cason, mai am să-ţi spun un lucru. Sora Immaculata a vizitat câteva dintre casele familiilor din Veneţia. Unele sunt încă pustii, dar altele încep să se dărăpăneze, în vreme ce în unele s-au cuibărit tot felul de tâlhari şi vagabonzi. Dacă mica ta comunitate nu se întoarce curând acasă, Republica va încredinţa locuinţele lor altora, căci mulţi oameni şi-au pierdut toată agoniseala în incendiu.

Pe chipul lui Annibale, neacoperit de mască, nu se clinti un muşchi.

– Şi le-ai spus asta familiilor? întrebă el.

– Sigur că le-am spus, zise *badessa* ridicând din sprâncene. N-o să poată trăi mereu aici. Chiar daca-i putea să desparţi apele, nu poţi ţine marea în loc pentru totdeauna. Într-o zi, ea îşi va relua stăpânirea, grăi, cu blândeţe.

Feyra înţelesese. Paradisul lor straniu şi bântuit cândva de boală îşi trăia ultimele clipe.

Capitolul 39

Pe doctorul Valnetti doar furia îl mai ţinea în viaţă, căci nimic altceva nu-l mai putea ajuta. Cartierul lui, Miracoli, era, practic, un orăşel-fantomă. Jumătate dintre case erau părăsite, celelalte, pline de muribunzi. Nu mai putuse vinde nici măcar o sticlă din Oţetul Celor Patru Hoţi şi seara începu chiar el să bea licoarea, care avea oarece alcool, căci nu-şi mai putea permite să-şi cumpere vin. Butoiul cu vin de Gasconia pe care ar fi putut să-l câştige dacă ar fi avut cei mai puţini morţi de ciumă în *sestiere* era la fel de îndepărtat ca un curcubeu, căci de zile întregi singura sa preocupare, ca medic al acelui district era să scrie tabele cu numele morţilor.

Poate din cauza altor ingrediente ale licorii sale, doctorul începuse să aibă vise ciudate, halucinante, în care apărea, de fiecare dată, o misterioasă tânără oacheşă, înveşmântată într-o rochie verde, rotindu-se în jurul lui ca un spiriduş, ca un duh. Se trezea lihnit de foame, dar nu avea un sfanţ ca să-şi cumpere pâine şi nici vreun servitor să i-o aducă. Ultimii bănuţi îi dăduse barcagiului lacom, ca s-o ducă pe doamna în rochie verde pe insula-carantină, numită acum Lazzaretto Nuovo.

Insula lui Annibale Cason.

Ştia că doctorul Cason se află în spatele afacerii cu Teriaca. Era cât se poate de convins că vrăjitoarea în verde era o creaţie a lui Cason şi că reuşise, cumva, să-i finanţeze planul nebunesc, din vânzarea leacului. Să-i aducă pe Cason şi pe maştera lui verde în faţa consiliului era ţelul lui Valnetti în viaţă. Ura era forţa ce-l călăuzea, dar nu se putea hrăni cu ură. Deci, când i se oferi o stranie misiune în schimbul unor bani de aur, acceptă cu dragă inimă.

– *Salamandra?* Cine e Salamandra?

Valnetti fusese nevoit să-şi deschidă singur uşa casei, căci slujitorul lui dispăruse de mult, luând cu el şi argintăria doctorului, pe post de simbrie. Îl privi de sus în jos pe băieţandrul soios şi pricăjit.

– Salamandra, zise acesta, apăsând pe ultimele silabe, e o legendă în Cannaregio. El a supravieţuit incendiului, aşa că l-au numit Salamandra

pentru asta, dar și pentru alte însușiri ale sale, demne de o șopârlă vrăjită, *signor*.

– Ce fel de însușiri?

– Păi... are pielea solzoasă și trăiește într-o baie de ulei de măsline, ca o șopârlă într-o livadă de măslini, limba îi e despicată ca la șerpi și el...

– Da, da, mormăi Valnetti, țâfnos. Tu l-ai văzut?

– Nu. Dar prietenul meu, Luca, l-a văzut. L-a zărit prin fereastra casei. Cică era groaznic la înfățișare, cu pielea toată arsă și ochi înspăimântători, negri ca diavolul. Luca mi-a spus chiar că a sâsâit la fel ca un demon. Căci el nu poate vorbi limba noastră.

– Ce, nu vorbește venețiana?

– Doar câteva cuvinte, *signor*.

– Și atunci cum vrei să-l tratez? Îmi pierd timpul cu tine, băiete, se enervă Valnetti.

– Nu, *signor*, nu vi-l pierdeți, protestă băiețandrul. El îl plătește pe Luca să-i cumpere pâine și pește. Dar doar pe noi, puștanii, ne primește, căci nu suportă nici un bărbat prin preajma lui. Ne trebuie zile întregi să adunăm ulei pentru baia lui și trimite ciurde de copii prin toate piețele. El le cere copiilor să-l învețe venețiana, bineînțeles, doar celor ce suportă să-l vadă. Caută pe cineva și vrea să știe suficiente cuvinte cât să-i poată da de urmă. Unii dintre băieți au venit de la el jucându-se cu o monedă strălucitoare...

Valnetti tocmai voia să-i închidă băiețandrului ușa în nas, când se opri brusc.

– Monedă ai spus? întrebă el, suficient de tare ca să-i acopere mațele ce-i chiorăiau de foame.

– Da, e o monedă străină, dar când o încerci între dinți e tare ca aurul. Uite, *signor*!

Doctorul luă moneda din palma murdară a băiatului și o ridică în soarele primăvăratic. Monedele erau unele dintre lucrurile favorite ale doctorului și el se lăuda chiar că ar fi un expert în domeniu. Banul era un *sultani*, o monedă otomană de aur, având ștanțată pe o parte chipul unui calif cu turban țuguiat. Pe lângă turban se deslușeau urme de dinți, semn că cineva încercase moneda. Băiețandrul întinse mâna lui murdară, iar Valnetti, cu părere de rău, îi puse moneda în palmă.

– Și ți-a aruncat el ție asta... Salamandra?

– Da, *signor*, veni răspunsul. Și mi-a promis că-mi mai dă una, dacă mă întorc cu un doctor.

– Unde stă?

– Într-una din casele alea părăsite, de unde au plecat oamenii pe insulă, *signor*. Lângă biserica Miracolelor.

Valnetti rămase pe gânduri. O fi fost moneda păgână, dar aurul era aur. Își înhăță pălăria și bastonul și spuse:

– Condu-mă la el!

Chiar şi fără călăuză, doctorul ar fi găsit casa fără dificultate. O mică armată de copiii veneţieni îi dădeau târcoale, cum roiesc pescăruşii în jurul unei bărci pline de peşte, temători şi curioşi în acelaşi timp. Se afla în umbra bisericii Santa Maria degli Miracoli, pe lângă care Valnetti trecea zilnic. Dar în ziua aceea era ceva schimbat.

Valnetti îşi ridică masca de pasăre, cu cioc, şi ciuli urechile. Cineva cânta. Imnurile suave ale surorilor Ordinului Miracolelor răzbăteau dinspre ferestrele înalte ale mănăstirii învecinate, pentru prima oară în ultimul an. Surorile se întorseseră.

Valnetti îşi amintea prea bine că surorile fuseseră duse de Cason să-i populeze insula şi să aibă grijă de spital. Asta însemna, oare, că spitalul lui Cason se închisese? La acest gând, cântecul începu să-i răsune în cap ca un imn al victoriei.

Unul dintre băieţandrii mai înalţi părea să păzească uşa casei, cu spinarea dreaptă ca un drug de fier. La vederea lui Valnetti şi a micii lui călăuze, împinse uşa, care se deschise cu un vaiet prelung, dezvăluind un cadru de benză totală. O clipă, se lăsă o tăcere deplină, apoi o monedă de aur zbură prin aer, pe lângă ciocul doctorului. Băiatul care-l adusese pe Valnetti o prinse şi fugi. Doctorul, încurajat la vederea aurului, înaintă în întuneric.

Preţ de câteva minute, nu desluşi nimic în beznă. Se strecură pe lângă perete, simţind în nas mirosuri pestilenţiale şi pe la picioare nişte vietăţi pe care nu le putea desluşi, mai mult ca sigur şobolani ronţăind de zor. Undeva, în încăpere, se auzea o răsuflare greoaie. Apoi, Valnetti întrezări, dinspre locul de unde venea răsuflarea, o suprafaţă netedă, ca o apă, despicându-se deodată în sute de vălurele. Din ea apăru o siluetă umană, căpătând contur pe măsură ce ochii doctorului se obişnuiau cu întunericul. Valnetti bâjbâi în buzunar după iască şi aprinse rapid un boţ de lumânare, în vreme ce inima-i bătea ca un ciocan, în piept. Ceea ce văzu aproape că-l făcu să scape lumânarea din mână.

În cada plină cu ulei se afla un bărbat care, la prima vedere, părea că fusese jupuit de viu. Nu mai avea păr, nici sprâncene, iar nasul îi fusese mâncat de flăcări şi în locul lui nu mai rămăseseră decât două găuri negre, hidoase. Carnea lui jupuită de piele era sângerie ca a demonilor din frescele bisericii învecinate, dar bărbatul mai avea, ici-colo, plăci albe, ca nişte solzi, în locurile unde carnea dădea semne de vindecare. Pieptul şi vintrele erau cele mai arse, iar bustul îi era brăzdat de liniile albe ale coastelor, ieşind, oribil, în evidenţă. Din fericire pentru Valnetti, locul unde fuseseră părţile bărbăteşti era cufundat în ulei, căci doctorul, care văzuse multe grozăvii la viaţa lui, n-ar mai fi suportat şi alte orori. Braţele arse atârnau din baie, ca două gheare monstruoase, degetele şi unghiile

fiind unite de foc și făcându-l pe nefericit să pară o creatură care nu era opera lui Dumnezeu. Dar ochii negri încă ardeau sub fruntea jupuită, roșie ca sângele; niște ochi atât de întunecați că păreau niște găuri negre gata să-l înghită pe Valnetti, ducându-l în străfundul unui suflet așa de sinistru, încât doctorul nici nu-și putea închipui ce zace în el.

Limba Salamandrei se mișca întruna, spre a umezi deschizătura care fusese cândva acoperită cu buze, o limbă nu groasă și rozalie, ci neagră și ascuțită, ca vârful unui vătrai, dându-i și mai mult înfățișarea unei reptile. Ici și colo, pe față i se iteau smocuri de barbă, ca și cum ar fi fost o găină jumulită prost. Omul fusese ars atât de rău, încât era de mirare că supraviețuise.

Flacăra aprinsă de medic păru să deranjeze creatura, așa că Valnetti o stinse repede. Instantaneu, se simți ușurat, deși încă putea vedea înaintea ochilor terifianta arătare, profilându-se în beznă.

– Ajută-mă, mormăi aceasta și cuvântul îi ieși stâlcit, din cauza limbii încovoiate, a lipsei buzelor și a încă ceva, un lucru pe care necunoscutul nu-l avusese niciodată: un accent venețian.

– Ei bine... ca să zic așa, băigui Valnetti, ai luat măsurile corecte. Uleiul de măsline e cel mai eficace pentru arsuri.

Ca întotdeauna când se temea, doctorul găsi refugiu în lingușeală, dar de astă dată vorbele sale îi răsunară în urechi ascuțite ca țipătul unui liliac. Începu să se dea încet înapoi. Ar fi renunțat bucuros la onorariu, numai să iasă odată din acel loc de coșmar.

– Trebuie să găsești femeia verde.

Creatura din beznă vorbea sacadat, dar suficient de clar.

Valnetti se opri.

– Aduc... moartea.

O lumină îi sclipi doctorului în ochi. Era oare posibil ca el și Salamandra să aibă același scop?

– *Ea* e persoana pe care o cauți?

– Călătorie...

Valnetti simți nevoia să se lămurească.

– Cauți o femeie în verde, aduci moartea și ai nevoie să fii suficient de sănătos ca să mergi până la ea.

Creatura din cadă încuviință.

– Dacă spui, te ucid.

Valnetti pufni în râs, căci Salamandra abia de se putea ridica din baia de ulei, dar creatura șuieră la el din cadă, iar vocea lui avea ceva atât de groaznic, încât medicului îi îngheță zâmbetul pe buze.

– Te pot ajuta, zise el, precipitat. Știu unde se află. O să-ți aduc o sticluță cu fiertură de mac, care o să-ți aline durerile până la călătoria ta. Și pot face în așa fel încât o litieră să te ia de aici și să te ducă până la canal, iar de acolo, o barcă te va transporta unde vrei. Dar să știi că te costă...

Stătu o clipă pe gânduri, întrebându-se cât de mult poate întinde coarda.

– ... treizeci de *sultani.*

Creatura aprobă iar din cap, iar Valnetti se aplecă, pe cât de mult îndrăzni, să-i spună unde locuia femeia în verde. Cât de satisfăcut era că-l putea lăsa pe acest monstru să-i rezolve problema. Cât de convenabil era ca Salamandra să se ocupe de maştera în verde şi să-i facă felul. În tot acest timp, el n-avea altceva de făcut decât să treacă prin procesul laborios de a-l aduce pe Cason în faţa Consiglio della Sanità. În ciuda infirmităţii fizice a Salamandrei, Valnetti nu avea nici o îndoială că monstrul nu-şi va da ultima suflare până nu se va răzbuna. Era singurul lucru care mai ţinea acel trup calcinat în viaţă.

Valnetti părăsi casa ororilor, spre a face aranjamentele necesare, regăsindu-şi pasul vioi. Salamandra îi oferise prilejul să-i distrugă pe Cason şi pe vrăjitoarea acestuia, fără a se murdări pe mâini şi cu reconfortant de puţină *birocraţie.* Căci la Veneţia, birocraţia era, într-adevăr, unul dintre cele mai enervante lucruri.

Capitolul 40

Plecarea călugărițelor dădu semnalul părăsirii Lazzaretto Nuovo. Una câte una, familiile reveneau la casele lor, spre a-şi relua vieţile de unde le lăsaseră, în cartierul veneţian Miracoli. Doar familia Trianni mai locuia încă în azilul de pe insulă, şi asta dintr-un motiv întemeiat. *Badessa* trimisese vorbă că exista o mică problemă: casa Trianni, aflată imediat lângă biserica Miracoli, era ocupată de altcineva. Feyra o descusu pe sora Benedetta, cea care adusese mesajul, în timp ce corpolenta călugăriță își lega barca de ponton.

– Presupun că aşa ceva era de aşteptat, nu? Mulţi veneţieni au rămas sub cerul liber în urma incendiului şi nu poţi învinovăţi o familie care caută adăpost, zise fata.

– Da, numai că nu e o familie, replică, tranşant, sora. E un demon. Se zice că ar fi un demon al focului, care a luat forma unei şopârle.

Feyra se dădu înapoi, crezând că sora glumeşte, dar expresia întipărită pe chipul sorei Benedetta era cât se poate de serioasă. Aceasta ridică din umerii ei laţi: în definitiv, demonii erau ocupaţia ei.

– Noi vom veghea, vom aştepta şi ne vom ruga. O să-ţi dăm de veste când demonul-şopârlă va fi exorcizat din casă. Dar familia Trianni ar trebui să mai aştepte, cel puţin o săptămână.

Feyra primi cu uşurare vestea că prietenii ei mai rămân pe insulă, deşi o încercă, totodată, şi o oarecare dezamăgire. Uneori chiar se întreba ce s-ar fi întâmplat dacă ea şi Annibale ar fi rămas singuri acolo.

În noaptea aceea îl visă, visă căldura trupului lui, puterea sa fizică senzuală, sufocantă. Se trezi răsuflând întretăiat, de parcă i-ar fi astupat cineva gura, împiedicând-o să respire. Asudată toată, se simţi cuprinsă de ruşine şi se ridică din pat, târându-se în camera de jos, unde focul încă ardea în cămin. Văzu Biblia dăruită de *badessa*, sprijinită de polița căminului. Nu dorea cartea aceea în casa ei, dar nu putea totuşi arunca în foc un dar oferit din toată inima.

La Constantinopole, numele lui Allah era sfânt. Dacă era scris pe o foaie, foaia însăşi, chiar şi cel mai neînsemnat petic de hârtie, devenea un

obiect de mare preț. Fiindcă oamenii purtau asemenea petice asupra lor, acestea erau adesea găsite pe jos, iar locuitorii orașului ridicau textele sacre și le înfigeau între lespezile de piatră ale zidurilor. Unele ziduri, de pe străzile mai aglomerate, erau pline, astfel, de numele lui Allah. Feyra nu dorea să ardă Biblia; deși numele divinității înscrise acolo nu era Allah, ea se temea că ar săvârși un sacrilegiu distrugând cartea.

Încălzită dintr-odată, Feyra ieși în noapte, așa cum era, în cămașă. Simți pământul jilav sub tălpi și o briză binevenită o răcori. Luna uriașă de primăvară, mare ca un soare, se lăfăia pe cer, iar firmamentul era spuzit de stele, așa încât Feyra putea vedea fiecare firicel argintiu de iarbă sclipind de parcă era zi.

Străbătu pajiștea verde din fața *tezon*-ului, cu poalele cămășii măturând roua și îmbibându-se de ea. În spitalul pustiu, razele de lună luminau holul spațiului imens, iar stafiile celor pe care fata îi tratase aici se topiră în întuneric. Stând lângă ușă văzu, așa cum văzuse în fiecare zi, scrijeliturile de pe ziduri. Inscripțiile păreau să strălucească slab în lumina lunii și ea zări din nou corabia otomană și scrisul caligrafic care-i aduseseră cândva atâta alinare.

Semnele de pe pereți vorbeau despre toleranța manifestată în trecut față de numeroasele neamuri care veniseră să facă aici negoț, despre o relație de beneficiu reciproc, despre schimburile comerciale avantajoase pentru toți. Această Veneție fusese un creuzet de popoare, rase și religii, cu la fel de multe culori ca o prismă, și ea nu putea decât să spere că, după epidemia de ciumă, acea Veneție va renaște. Ea nu putea uita că, pe lângă cei patru cai ai Apocalipsei, sultanul îl trimisese și pe al cincilea: odată cu încetarea comerțului, el tăiase însăși artera vitală a orașului.

Feyra se ridică pe vârfuri și atinse inscripția cea mai clară de pe zid: *Contantinopol*. Cândva, acel cuvânt însemna pentru ea acasă. Acum, casa ei era pe acea insulă.

Când ieși din *tezon*, Feyra aruncă o privire spre casa lui Annibale. Luminile erau stinse. La fel, la casa familiei Trianni; totul era înecat în beznă. Hotărî să-și continue drumul și merse spre ghereta de la poartă. Acolo, ușa rămăsese deschisă; desluși scaunul lui Salve din colțul hornului, lângă vatra părăsită. Ieși pe poartă și de aici ajunse la ponton, unde în după-amiaza precedentă se despărțise de sora Benedetta. Scrută laguna, fâșia dreaptă ce părea o pânză argintie, tremurând sub razele lunii și întinzându-se până la orizont, unde marea întâlnea cerul nopții. Și deodată văzu o umbră întunecată, despicând în fâșii de argint valurile. Era o barcă.

Împietrită, Feyra simți că inima îi bate în piept ca un ciocan în clipa în care-și dădu seama că barca nu se îndreaptă spre insulă, ci pleacă de

pe ea. Se chinui să distingă mai mult și-l zări doar pe barcagiu. În barcă nu se afla nici un pasager. Oare ce însemna asta?

Tânăra mai făcu un pas înainte și văzu în fața ei o pereche de urme lucind pe ponton. Dar ce om putuse lăsa acele amprente? Una dintre tălpi părea să aibă doar două degete monstruoase, în vreme ce cealaltă avea trei. De parcă o șopârlă uriașă ar fi trecut pe acolo.

Se aplecă și întinse palma spre urmă. Era încă umedă și trăda un miros familiar. Își înmuie degetul arătător în urma unsuroasă, îl ridică în lumina lunii și apoi întinse grăsimea pe degetul mare. Duse cele două degete la nas și mirosi iar. Era ulei de măsline.

Uitându-se în jur, văzu că urmele se întindeau spre poartă, ba continuau chiar și dincolo de gheretă. Se ridică brusc și se clătină. Cineva debarcase aici, iar ea stătea pe urmele lăsate de misterioasa ființă.

Feyra se ținu după urme, trecu de poartă, dar le pierdu șirul pe pajiște. Scutură din cap. Vorbele surorii Benedetta despre demonii-șopârlă îi otrăviseră mintea: tot ce trebuia să facă acum era să doarmă și să scape de asemenea gânduri bizare.

Primul lucru pe care îl zări când deschise ușa casei au fost paginile Bibliei, risipite prin toată încăperea. Văzu apoi un morman de haine pe dușumea, o pelerină voluminoasă, o cămașă și pantaloni. Și abia apoi îl văzu pe demonul însuși, întins pe dușumea, în fața focului, cu pielea jupuită, ca și cum înseși flăcările din cămin l-ar fi zămislit.

Feyra leșină și se prăbuși într-un scaun. Când deschise ochii, priveliștea o îngrozi, făcând-o să-și dorească să-i închidă din nou. Abia atunci își dădu seama că aceea bucată de carne vie de pe podea era un om de pe care toată pielea fusese jupuită. El vorbi, scoțând niște sunete ciudate, căci nu mai avea nici buze.

– Iartă-mă. Nu pot purta haine pe trup, nici încălțări în picioare.

Feyra își aminti de gravurile interzise ale lui Andreas Vesalius, declarate diabolice de Biserica creștină, pe care ea și Annibale obișnuiau să le studieze cu atenție serile. Își aduse aminte de cadavrele jupuite de piele, pentru a releva mișcarea mușchilor și a tendoanelor, dar însuflețite, stând și mergând, cu ochi vii în capetele lor. Acest monstru coborâse parcă dintr-o carte de știință, dar în mâna-i diformă ținea o carte de religie – rămășițele Bibliei dăruite ei de *badessa*.

Feyra știa că se află în mijlocul unui coșmar, pentru că înțelegea limba demonului. Privirea îi zbură asupra paginilor scrise în latină, împrăștiate prin toată camera.

– Tu ai făcut asta? șopti ea.

Creatura părea agitată și își scutură capul stacojiu.

– Nu l-am găsit. Am încercat, dar n-am putut.

– Ce n-ai găsit?

– Calul cel alb. Ienicerii sunt copii creştini crescuţi în legea musulmană. Tatăl meu a fost comandantul cetăţii Iskenderun şi se închina profetului păstor. Aşa că ştiam bine această carte a necredincioşilor cu mult înainte să fiu adus la Constantinopole şi să cunosc lumina adevăratului Dumnezeu.

Denumirea familiară străpunse ceaţa coşmarului Feyrei.

– Cine eşti?

Demonul îşi îndreptă spre ea ochii săi cumpliţi, lipsiţi de gene şi sprâncene, arzând, din gâvanele jupuite de piele, cu o patimă pe care ea o mai văzuse înainte.

– Nu mă cunoşti? întrebă el.

– Da, te ştiu, încuviinţă ea încet din cap. Eşti Takat Turan.

În palatul dogelui văzuse cu ochii ei focul răspândindu-se peste pieptul lui, mistuindu-l. Cum de supravieţuise?

– Dar focul... Am crezut că ai murit în incendiu.

– Am murit.

Ea îngenunche, îngrozită de atâta suferinţă.

– Cu ce ţi-ai uşurat durerile? îl întrebă şi apoi îşi aminti de urmele unsuroase de pe ponton. Ulei de măsline?

Creatura dădu din cap.

– Da, iar un medic mi-a dat fiertură de mac.

Feyra se îndreptă spre dulapul cu leacuri, ţinându-şi respiraţia, căci carnea sângerândă a celuilalt răspândea o miasmă de putreziciune. Luă un flacon şi-i turnă monstrului zeama neagră direct în gură. Deşi o parte i se prelinse pe obrajii pârjoliţi, Takat Turan reuşi să înghită puţin şi-şi mai recăpătă puterile.

– Vreau să-ţi cer o favoare.

– Mie?

– Sunt pe moarte.

Nu era timp pentru minciuni.

– Da, ştiu, zise ea şi, dintr-odată, toate piesele acestei şarade se aşezară la locul lor, ca plăcuţele unui mozaic. Al patrulea cal e Moartea.

– Da. Şi acum o voi întâmpina, voi sta faţă în faţă cu ea.

Fata încercă să scoată mai mult de la el.

– Dar nu e vorba doar de moartea ta, nu-i aşa? Mai trebuie să se întâmple ceva înainte de asta. Primul cal, cel negru, a fost ciuma. Tata a adus-o aici, la bordul corabiei lui. Al doilea, cel roşu, a fost focul. Moartea e al patrulea cal, cel gălbui. Dar care e al treilea?

Creatura rămase tăcută, cu ochii închişi.

– Cine e calul cel alb? repetă ea, zorită.

– Nu mai e timp. Zarul a fost aruncat. Dar trebuie să-ţi mai cer un singur lucru. Vreau să-mi trimiţi osemintele la Constantinopole. Trebuie

să fiu îngropat printre drept-credincioși, ca să-mi primesc răsplata în raiul Profetului. Îmi promiți?

Feyra se ridică, părăsită de orice urmă de milă.

– Spune-mi despre calul cel alb, rosti ea, cu o voce de gheață. Îmi spui asta mai întâi sau am să te îngrop chiar aici, sub zidurile bisericii. Căci foarte aproape e o biserică creștină, a Sfântului Bartolomeu.

Se apropie de chipul îngrozit al celuilalt și-i șopti:

– O să ridic lespezile de deasupra altarului și o să te îngrop sub ele. Jur! Spune-mi! Calul cel alb! Ce-o să se mai abată asupra Veneției?

– Și dacă-ți spun? horcăi el.

Fata se străduí să vorbească mai blând.

– Te voi pune într-un sicriu și te voi trimite...

Stătu puțin pe gânduri, după care continuă:

– ... nu sultanului, căci el nu-l va onora pe omul care și-a jertfit viața pentru el, ci lui Hagi Musa, doctorul de la Topkapi. El va încredința osemintele tale imamilor și aceștia se vor ruga pentru sufletul tău și îți vor acorda un mormânt pe măsura vitejiei tale. Acum spune-mi!

– În Palatul Topkapi e o încăpere, murmură monstrul. Dormitorul sultanului. L-am văzut o singură dată, atunci când m-a chemat să-mi dea porunci. Pardoseala e de marmură, împodobită cu harta celor șapte mări și a tuturor pământurilor.

Feyra devenea tot mai nerăbdătoare. Probabil că Takan începea să delireze, așa cum văzuse că se întâmplă adesea cu muribunzii.

– Stăpânul meu are în dormitor flote întregi de corăbii, nu mai mari de-o șchioapă, turnate din felurite metale, spuse monstrul șuierând. Și le mută pe mările pictate pe marmură așa cum Allah mută muritorii cu brațul lui sfânt.

Feyra simți că timpul i se scurge printre degete; bărbatul nu mai avea mult de trăit. Traversarea lagunei îl epuizase, cu siguranță, și ea se înfioră gândindu-se la durerea ce trebuia să i-o fi produs nefericitului fiecare picătură de apă sărată ce nimerise pe trupu-i jupuit. Îl apucă de umerii înecați în ulei și-l scutură încetișor, simțind cum degetele i se afundă în țesuturile moi.

– Lasă corăbiile sultanului. Spune-mi despre cal, repede și pe față.

Bărbatul își bulbucă ochii spre ea.

– Calul cel alb e războiul.

Feyra simți un fior de gheață pe șira spinării.

– Zi mai departe!

– Planul sultanului a fost să slăbească orașul prin ciumă și foc. Primii cai au fost doar prevestitorii marii nenorociri. Acum, odată cu vânturile de primăvară, el va trimite o flotă uriașă asupra Veneției. Va fi cea mai mare bătălie navală din toate timpurile. Lepanto a fost o joacă de copii pe lângă ea.

Feyra își dădea seama ce eforturi disperate face celălalt să vorbească; din cauza lipsei buzelor, dinții sparți și înnegriți păreau dezveliți într-un soi de rânjet permanent. Dar își dădu seama că nu avea încotro, trebuia să insiste, să afle cât mai multe de la el.

– Când?

– Atacul va începe în a douăzeci și noua zi din luna *mayis*. O dată foarte importantă pentru sultan, datorită celor întâmplate în 1453.

– 1453? se încruntă tânăra.

– Vei ști mai bine data după propriul nostru calendar. În anul 857.

Feyra își trase suflarea. Toți copiii turci învățau această dată la școală, căci fusese cel mai mare triumf al imperiului asupra lumii apusene.

– Căderea Constantinopolelui, șopti ea.

Creatura abia mai putea vorbi, așa că se mulțumi să încline din cap. După calendarul creștin, mai erau doar două săptămâni până la data fatidică. Trebuia să acționeze iarăși cât se putea de repede, dacă voia să salveze orașul de ultima tribulație.

Pentru Takat Turan însă nu mai era nici o scăpare. Fata îi dădu mai multă fiertură de mac, dar el se stingea repede, și curând nu mai avu puterea să țină licoarea neagră în gura mutilată. Îi unse trupul solzos cu ulei, dar, când focul se stinse în cămin, nefericitul își dădu și el ultima suflare, ca și cum Salamandra nu putea trăi fără focul dătător de viață.

Feyra luă o cazma și se duse lângă fântână, unde pământul era moale, săpând ea însăși mormântul. Îl înfășură pe Takat în pelerină și-l târî spre fântână, aruncându-l în groapă. În vreme ce acoperea trupul neînsuflețit cu țărână, și, odată cu el, mirosul reavăn al pământului acoperind duhoarea cărnii putrezite, inelul mamei sale îi ieși din cămașă și începu să-i atârne, pe panglica de care era legat.

În lumina cenușie a zorilor, fata îl răsuci până ce calul cel alb ajunse deasupra, în locul celui roșu, și privi cu atenție mica formă turnată în cristal. Simți că o privește cineva. Leul de piatră de pe fântână o scruta pe deasupra cărții sale. Feyra lăsă inelul și-l întrebă:

– Știai că asta are să se întâmple? Ai prevestit asta?

Leul rămase tăcut.

– Atunci... ar fi mai bine ca și tu să păstrezi secretul, rosti ea și, mâniată dintr-odată, izbi cu cazmaua, înfigând-o adânc în pământ, lăsând-o să vibreze, dreaptă și subțire, ca o piatră de mormânt.

Întoarsă în casă, nu se mai uită la dușumeaua mustind de ulei, ci începu să adune foile risipite ale Bibliei, până ce găsi, în sfârșit, Cartea Apocalipsei, pe care o însemnase mai înainte. „Și am auzit pe una din cele patru ființe zicând cu glas ca de tunet: Vino și vezi. Și m-am uitat și iată

un cal alb și cel care ședea pe el avea un arc; și i s-a dat lui cunună și a pornit ca un biruitor ca să biruiască."

Începu să arunce paginile de deasupra în jăraticul stins din vatră, dar se răzgândi și le înghesui într-o crăpătură de deasupra poliței căminului. Apoi se îndreptă spre la lada cu haine de sub fereastră. Scoase de acolo rochia verde, ce avea printre falduri pliculețe cu camfor, contra moliilor. Crezuse că n-o s-o mai poarte niciodată, dar se înșelase, așa cum se înșelase de atâtea ori, sperând că asaltul cailor sultanului era sfârșit.

Se îmbrăcă, în lumina slabă ce prevestea zorii, netezind rochia deasupra șoldurilor și trecându-și degetele prin păr pentru a-l prinde apoi cu ace, după moda venețiană. Căci, atunci când soarele avea să fie sus pe cer, ea trebuia să fie deja la Veneția, să-l viziteze pe Palladio. Venise, în sfârșit, timpul, să-l întâlnească pe doge.

Partea a V-a

Calul alb

Capitolul 41

Feyra se întoarse din oraş la timp spre a-şi lua rămas-bun de la familia Trianni. *Mamma*, care-i cususe rochia cea verde, şi *papa*, pe care ea-l smulsese din ghearele ciumei la *tezon*, se suiră în barcă, nu înainte de a-i săruta fetei mâinile, plini de recunoştinţă. Valentina îi urmă, acum cu doi copii, micul Annibale şi o fetiţă pe care o numise Cecilia, la sugestia Feyrei. Ea o sărută pe Feyra pe obraz, chiar deasupra vălului.

– N-o să te uit niciodată, suspină ea, în vreme ce soţul ei îi strângea mâna lui Annibale, mulţumindu-i.

Acum era momentul, se gândi Feyra, privind cum barca familiei Trianni se îndepărtează. A doua zi, duminică, Palladio dorea s-o aducă la sfinţirea bisericii lui. Dogele însuşi avea să asiste la ceremonie. Fata nu ştia dacă acesta o va asculta, îi va crede povestea sau va porunci să fie pusă-n lanţuri. Ea şi Annibale nu aveau decât certitudinea unei nopţi petrecute în doi. Îşi dădu jos vălul şi se întoarse spre doctor. Stăteau faţă în faţă, doar ei doi.

El o privi, jumătate întrebător, jumătate zâmbitor, de parcă ar fi ştiut precis ce anume vrea fata, ca şi cum ar fi aşteptat asta. Era atât de aproape de el, încât aproape îşi putea simţi pieptul lipit de trupul lui. Mirându-se şi ea de atâta curaj, îl luă în braţe, iar el nu se opuse. Îşi ridică buzele spre gura lui. Era cât pe ce să îl sărute, când simţi căldura feţei lui, o căldură bolnăvicioasă, pe care o simţise în obraji de zeci, de sute de ori, când se apleca asupra pacienţilor muribunzi, să vadă dacă mai respiră. Căldura pe care o simţi dinspre Annibale nu era dată de pasiune, ci de ciumă.

Capitolul 42

Andrea Palladio stătea în spatele enoriaşilor adunaţi în număr mare şi asista la slujba de sfinţire a bisericii Santissimo de Redentore – biserica lui. Serviciul religios începuse de ceva vreme, dar Palladio nu auzise, de fapt, nici măcar un cuvânt. În faţă erau înşiraţi o mulţime de prelaţi şi nobili, îmbrăcaţi în veşminte luxoase de catifea. Lângă altar stătea dogele, pe tronul său aurit, purtând pălăria ducală şi arătându-şi pe deplin cei optzeci şi unu de ani ai săi. Câteva trepte mai jos, pe un scaun aurit, cu părul lung şi blond ca al unui arhanghel, stătea şambelanul. Înaintea lor, în veşminte stacojii, se afla episcopul Giovanni Trevisano, patriarhul Veneţiei, a cărui voce era atât de monotonă, încât Palladio se miră cum de nu adorm enoriaşii. Îi construise cândva patriarhului o vilă la Vicenza, dar acesta nu-l putea suferi, fiindcă omul era din cale-afară de plicticos.

Era o zi călduţă de primăvară, iar biserica era ticsită de oameni. Mirosul de sudoare era însă dominat de mireasma înecăcioasă de tămâie, răspândindu-se, sub forma unor norişori alburii, din cădelniţele de argint. Palladio stătea înghesuit, cot la cot cu vecinii săi, dar iritarea lui era puţin domolită de un uşor fior de plăcere, la gândul că nici femeia durdulie din dreapta lui, nici bărbatul din stânga – care trebuie să fi fost, după damful ce-l împrăştia, pescar – nu ştiau că el este arhitectul acelui edificiu minunat.

Palladio îşi ridică privirea spre cupolă, departe de stranele aglomerate. Deloc interesat de slujbă, el îşi admira, pur şi simplu, biserica. Era magnifică, şi privind-o, simţea cum i se umple pieptul de mândrie.

Proiecţia spaţiilor şi volumelor în interiorul bisericii se îmbina armonios cu faţada exterioară. Planul tripartit era reflectat în modul în care se succedau nava, altarul şi corul. Iar separarea lor era reflectată nu doar în diferenţele de înălţime ale pardoselii, ci şi în variaţiile tavanului, perechile de jumătăţi de coloane dând unitate spaţiului vast şi înălţându-se de la pardoseală, la tavan. Nu erau fresce, ci doar câteva picturi şi foarte puţine statui. Spre deosebire de toate celelalte biserici veneţiene, frumuseţea nu era adusă de decoraţii, ci de edificiul în sine. Acesta nu era doar frumos, ci şi inteligent construit, de o geometrie perfectă. Palladio spera că, deşi oamenii de rând nu vedeau în profunzime, Dumnezeu va înţelege

ideea – căci oare nu erau și cerurile, și toate lucrurile din natură construite de-a lungul unor linii geometrice? Însăși secțiunea de aur era exemplificată prin bucla unei ferigi, prin căsuța spiralată a unui melc, prin cochilia unui umil nautilus. Își ridică piciorul și privi pardoseala de sub el. Era acolo. Nautilul.

Biserica lui Palladio era pavată cu marmură *terrazo*, albă și roșie, iar în una dintre dalele pe care zidarii i-o aduseseră, arhitectul găsise un nautil perfect conservat. Șeful constructorilor îl întrebase dacă n-ar fi mai bine să arunce acea placă, întrucât nu era perfect netedă, dar Palladio insistase ca fosila să rămână în pardoseală. Și acum, aceasta era chiar acolo, sub piciorul lui, iar el o pusese special la vedere, nu ascunsă, ci în nava laterală, unde toată lumea o putea admira.

Când i se încredințase sarcina construirii bisericii, se crezuse prins în Veneția ca acel nautil în piatră. Dorise să fugă de ciumă, să întoarcă spatele singurei comenzi pe care Republica i-o încredințase vreodată, celei mai mărețe opere create de el vreodată și, spera bătrânul, începutul multor altora. I se părea perfect ca nautilul să se afle chiar în inima bisericii; era sigur că Dumnezeu va pricepe această glumă.

Dar, mai presus de toate, Palladio simți o imensă ușurare. Biserica nu mai era a lui; aparținea poporului, și acum depindea de cetățenii venețieni să o stăpânească, duminică de duminică, săptămână de săptămână, an de an. Poate că n-avea să mai calce vreodată prin ea, căci nu avea obiceiul să-și reviziteze edificiile. Acestea i se păreau ca niște cărți pe care autorul, odată ce le termina de scris, le închidea și nu le mai deschidea nicicând. Moștenirea pe care visase să o lase Veneției nu se mai afla acum în mâinile sale.

Dar el era mulțumit măcar că biserica era pe placul lui Dumnezeu, căci, pe când construcția ei se apropia de sfârșit, ciuma scăpase din gheare orașul. Auzise, pe străzi, cum că molima ar fi fost învinsă de incendiul care purificase Veneția de miasme și că noua licoare miraculoasă, numită Teriaca, prevenise apariția de noi cazuri. Dar Palladio știa adevărul; responsabilă era doar cupola. Cupola Feyrei, a lui Sinan, a *lui* însuși. Reușise să capteze o orbită cerească și s-o înlănțuiască într-o sferă ce rivaliza cu clădirile păgânilor din Orient. El își respectase legământul făcut lui Dumnezeu, dăruindu-i o biserică în schimbul Veneției.

Mai știa, pe de altă parte, că, după această comandă, tot lui urma să i se încredințeze reconstruirea orașului, în așa fel încât Veneția să poată renaște din flăcări ca o salamandră, jupuită de vechea-i piele, purificată și nouă. Erau atât de multe de construit, se gândi el, entuziasmat. Palladio își duse mâna la frunte, ca și cum ar fi vrut să ascundă de ceilalți gândurile lui venite direct de la Dumnezeu, când își aminti de plăcerea necuviincioasă cu care dărâmase vechiul pod Rialto. Cel mai mare vis al lui acum era să reconstruiască podul. Îl vedea deja cu ochii minții, ca pe

un curcubeu de piatră albă aruncat peste Canal Grande, o altă cheie de boltă a moştenirii lui. Şi cine ar fi avut mai multe şase să primească şi acest contract decât Andrea Palladio, prietenul dogelui?

Gândul la binefăcătorul lui îl smulse din reverie. Unde era Feyra? Fata venise la el în urmă cu două zile, strălucitoare şi venețiană din creştet până-n tălpi în rochia ei verde, insistând că trebuie să-l vadă neapărat pe doge, într-o chestiune de viață şi de moarte. Refuzase însă să-i destăinuie despre ce chestiune e vorba, spunând că doar conducătorul Veneţiei trebuie să afle, dar Palladio se simțea atât de îndatorat față de ea, încât îi promisese că-i va mijloci o discuție cu dogele, în fața bisericii, chiar în acea dimineață. La sfârşitul slujbei, avea să-i fie decernat ordinul La Protto della Serenissima, devenind arhitect-şef al Republicii. Nu vedea vreo problemă în a i-o prezenta dogelui pe Feyra, căci în acea rochie ea s-ar fi putut înfăţişa oricărui monarh, dar îl îngrijora faptul că fata nu venise, cum promisese.

Era încă timp suficient să meargă până la spitalul de pe insulă şi să se întoarcă pentru învestitura sa. Palladio începu să-şi croiască drum spre malul canalului, pentru a chema o barcă. Uşile bisericii se deschiseră cu greu, din cauza mulțimii de oameni aflate pe trepte, care se împingea, iar arhitectul se strecură afară. Veneţienii se înşirau de-a lungul Canalului şi străjuiau ambele maluri, până la Palatul Venier şi înapoi.

Nu erau doar simpli orăşeni. Văzu printre şi ei şi peruci de avocați, ciocul măştii unui doctor şi gulerul scrobit al unui dascăl. Mamele îşi aduseseră copiii, iar adulții, părinții în vârstă. Erau veneţieni de toate condițiile. Singurul lucru pe care-l aveau în comun era privirea care li se citea în ochi: pioasă, atentă, calmă; un ciudat sentiment de pace sufletească, însoțit de o determinare aparte.

Pe canal se înghesuiau bărci de toate felurile, îndreptându-se spre biserică de pretutindeni. Un întreprinzător înjghebase chiar o plută, pe care o adusese de la Zattere, unde cetățenii mai puțin îndrăzneți rămăseseră pe mal, cât mai aproape de biserică şi de binecuvântata ceremonie. Palladio era uimit, încântat, până când îşi dădu seama că toți oamenii aceia nu veniseră nici pentru el, nici pentru biserica lui. În timp ce pleca de la sfințirea propriei biserici, înțelese că era martor la altceva. La o manifestare a credinței.

Capitolul 43

Feyra îşi îndeplinise dorinţa. Într-adevăr, ajunsese să împartă cu Annibale patul, în prima noapte în care erau singuri. Dar Allah îi jucase o farsă teribilă, îi dăduse o pedeapsă binemeritată. Căci, tot ceea ce putea face în acea noapte era să încerce să-i salveze viaţa bărbatului iubit.

N-avea să ştie niciodată dacă fumul incendiului îi afectase plămânii, lăsând ciuma să pătrundă sau dacă, pierzându-şi masca, tânărul inspirase miasma infectată din *tezon*. Adevărul era că ea îl adusese în calea primejdiei. De îndată ce Annibale începuse să se preocupe de ea, sănătatea şi viaţa lui deveniseră, pentru prima oară, importante pentru el şi, când Feyra îi ceruse să le rişte, mergând în oraş fără mască, el o făcuse fără ezitare.

Faptul că era nevoită să-l îngrijească o făcea să sufere. Prima dată îl atinse spre a-i da deoparte şuviţele de păr de pe fruntea înfierbântată, într-o parodie tragică a unei mângâieri erotice. Apoi îi luă mâna, spre a-i verifica pulsul neregulat. Îi descheie cămaşa, aşa cum visase de multă vreme, numai pentru a scoate la iveală umflăturile dureroase de la subsuori. Îi umezi buzele, dar nu cu sărutările ei, ci cu un burete înmuiat în oţet şi apă. Făcu plimbări lungi prin crângul de porumbari de pe insulă, dar nu pentru a ofta şi suspina, aşa cum fac îndrăgostiţii, ci pentru a căuta, disperată, orice rădăcină peste care trecuse, orice plantă nouă al cărei suc putea fi un remediu.

La fel ca în cazul tatălui ei, fata încercă totul: toate leacurile din cingătoare şi toate fierturile din micul ei cabinet. Îi puse chiar şi lipitori, cum nu făcuse niciodată până atunci cu pacienţii ei, privind dezgustată cum creaturile cenuşii şi colcăitoare se înfruptă din trupul drag al lui Annibale. Dar, dacă el credea în asemenea măsuri, ea era datoare să le încerce. Crestă buboanele, de asemenea, dar chirurgia nu se dovedi nici pentru tânăr mai eficientă decât pentru Timurhan. Dimpotrivă, judecând după paloarea şi mai accentuată a lui Annibale, ea îşi dădu seama că aceste procedee îl slăbiră şi mai mult. Ochii lui erau închişi, pulsul slab şi neregulat, la carotidă, de parcă acolo i se zbătea un fluture.

Pe urmă, încercă toate metodele pe care el nu le-ar fi aprobat. Cântă melodii populare veneţiene pe care le învăţase la *tezon*, în speranţa că

denaturata lui mamă i le-ar fi cântat măcar o singură dată, când îl ţinuse la pieptul ei. Îi citi chiar şi pasaje din Biblia ruptă, luând paginile înghesuite în gaura din perete şi chinuindu-se să le recite în latină, cu speranţa că Dumnezeul lui le va asculta.

Singurul lucru pe care nu-l încercă a fost Teriaca, întrucât ştia că era prea târziu pentru remediul ei. Îşi aminti cum doctorul râsese de metodele ei, cum desfiinţase adesea teoriile pe care se baza medicina ei. Ce n-ar fi dat să audă măcar un cuvânt de la el, chiar şi rostit cu mânie! El părea palid, atât de palid; faţa lui era acum ca de marmură albă, brăzdată de broboane de transpiraţie, ca o statuie ţinută în ploaie.

Îşi desfăcu vălul pentru a-i simţi ultimele răsuflări slabe în obraji. Ar fi vrut să-l rupă în bucăţi, acolo şi atunci, dacă ar fi fost după ea; dar nu voia să-l pună şi mai rău în primejdie cu răsuflarea ei, aşa încât îşi aşeză pânza la loc. Epuizată, se cuibări în cele din urmă lângă el, rugându-se la Allah, pe care atâta vreme îl neglijase, ca, dacă Annibale nu se mai trezea, nici ea să nu se mai trezească vreodată. Dar rugăciunile nu i-au fost ascultate. În zori se trezi lipită de spatele tânărului, cum se trezise cândva alături de tatăl ei.

Aşa o găsi Palladio, stând în pat, alături de doctor, ca două dălţi în tolba lui. Păreau a fi doar doi tineri frumoşi, în patul lor conjugal.

Dar arhitectul ştiu că e ceva în neregulă de îndată ce debarcă pe insula părăsită, străbătu pajiştea pustie, cercetă marea clădire a *tezon*-ului, din centrul insulei şi intră, rând pe rând, în azilurile goale. Iar în ultima casă el urcase scările şi îi găsise pe amândoi.

Îngenunche cu grijă pe genunchiul sănătos şi atinse uşor obrazul fetei. Ea se întoarse şi nu păru deloc surprinsă să-l vadă, ca şi cum s-ar fi aşteptat să vină.

– Nu l-am putut salva, şopti Feyra, de parcă n-ar fi vrut să trezească trupul nemişcat de lângă ea. Avea ochii plânşi şi vălul ud de atâtea lacrimi. Am încercat *totul*.

Palladio se gândi la biserica lui, la cupolă şi la veneţienii adunaţi pe malurile Canalului.

– N-ai încercat chiar totul. Mai ai un lucru să încerci.

Îi întinse mâna şi fata i-o apucă, ezitând, şi se ridică din pat, privind peste umăr trupul pe care-l lăsa în urmă, ca şi cum ar fi fost cealaltă jumătate a ei, pe care nu dorea s-o părăsească.

– *Vino şi vezi.*

O văzu că tresare auzind aceste cuvinte, ca şi cum le-ar mai fi auzit cândva. Speranţa îi luci iar Feyrei în ochi şi fata îşi dădu vălul deoparte.

– Să-mi pun rochia cea verde?

Bătrânul o privi – basmaua, şalvarii, vălul făceau din ea o turcoaică adevărată.

– Nu, zise. Vei putea face asta foarte bine şi îmbrăcată aşa.

Capitolul 44

Feyra stătea în picioare şi privea grandioasa biserică. Lacrimile începură să-i curgă fără voie din ochi. Palladio nu o adusese acasă, dar îi adusese casa la ea.

Cupola magnifică, minaretele de strajă, faţada unui templu; avea impresia că se află înapoi, la Constantinopole, şi totuşi era la Veneţia. Într-o biserică arătând astfel putea să intre fără teamă. Ca într-un vis, ea începu să urce cele cincisprezece trepte, trecu de gărzile postate la uşi, gărzi ce purtau blazonul leului lui San Marco şi arătau la fel ca aceia care o azvârliseră din faţa intrării în palatul dogelui, şi apoi o primiseră, când venise îmbrăcată în veşminte de doctor. Ca şi atunci, gărzile îşi retraseră halebardele din faţa ei, de astă dată graţie arhitectului care o însoţea. Spre deosebire de ultima oară însă, cei doi soldaţi o recunoscură pe dată.

Feyra trecu, pentru prima oară, pragul unei biserici creştine. Interiorul părea întunecat, după soarele puternic de afară. Peste tot ardeau lumânări, era fum, iar în aer stăruia un miros de tămâie. Lumânări noi, din ceară albă, erau înşirate în sfeşnice, aşteptând să fie aprinse, în vreme ce mulţimi de lumânări vechi ardeau deja, ca prinos adus salvării oraşului. Lumina lumânărilor dădea bisericii o strălucire caldă, iar Feyra fu recunoscătoare pentru această primire, căci locaşurile de cult creştine erau, pentru ea, locuri înfricoşătoare.

Înaintă până în mijlocul uriaşului crucifix desenat pe marmură. Sub picioarele ei se găsea o stea de marmură neagră, aflată chiar sub centrul cupolei; fata se gândi la fântâna unde odihnea trupul tatălui ei şi rosti, în şoaptă, o scurtă binecuvântare în limba ei pentru Timurhan. Apoi se uită în sus. Privirile i se rotiră, fascinate, pe imensul dom. Era o emisferă vastă şi perfectă, fără alte decoraţiuni decât o perdea de vopsea sidefie, ca interiorul unei scoici. Rememoră toate moscheile pe care le vizitase în Orient, haremul, casa lui Palladio, *tezon*-ul, casa lui Annibale, toate clădirile pe care le cunoscuse până atunci.

Îngenunche, împreunându-şi palmele, aşa cum le văzuse făcând pe călugăriţe, când se rugau pentru miracole. Îşi îndreptă privirea spre altar, la crucea pe care cândva o purtase, crucea pe care o aruncase într-o fântână.

– Te rog, spuse ea încetişor, tot în turcă.

Apoi, repetă cuvintele în venețiană, ca şi cum s-ar fi gândit că zeul creştin n-ar fi înțeles.

– Salvează-l. Dă-mi-l înapoi.

Dacă toți zeii erau, de fapt, un singur Dumnezeu, n-ar fi trebuit ca profetul păstor să-i răspundă?

Dar crucea rămase tăcută şi ea se simți ridicolă. Se ridică în picioare, căci o dureau genunchii. N-ar fi trebuit să vină în acel loc. Nu exista nici un Dumnezeu, nici în biserica aceea, nici în alta. Templele lui Sinan şi al lui Palladio erau pustii.

Ridicându-se, văzu că nu e singură. Într-o nişă de alături, un om îngenunchease, cu ochii închişi. Îl recunoscu după *corno*, boneta pe care ea o văzuse în acele pamflete arse pe străzile Constantinopolelui, boneta ce apărea pe ducatul pe care fata îl purta în corsaj.

Era atât de măcinată de tristețe, încât nu vru să mai meargă la doge. Dar se gândi că, oricum, soarta lui Annibale nu se mai poate schimba daca ea întârzie câteva clipe, şi, pe de altă parte, doctorul trăise întotdeauna spre a salva vieților altora. Dacă ar fi putut opri calul cel alb, ar fi putut lăsa o moştenire demnă de iubirea lor. Se duse în spatele dogelui şi rămase acolo până când omul, simțindu-i prezența, se răsuci spre ea.

– Cine eşti? Şi cum îndrăzneşti să-mi tulburi rugăciunea?

Văzându-l aşa furios, recunoscu imediat în el pe pustnicul înalt şi bătrân care-i condusese pe venețieni în noaptea incendiului. Feyra luptase cot la cot cu el în acea noapte, contra flăcărilor.

Aşteptase de atâta vreme momentul acela. Îl privi pe bătrân, iar chipul acestuia, dominat de barba albă, îi aminti de tatăl ei. Amândoi, oameni ai mării, aveau orizontul în priviri.

Feyra deschise gura, dar, înainte să poată vorbi, uşile bisericii se deschiseră cu zgomot şi un bărbat înveşmântat în negru, dar cu plete aurii pătrunse înăuntru, urmat de soldați înarmați.

– Stați deoparte! porunci bărbatul, iar gărzile năvăliră asupra Feyrei, imobilizând-o. Fata începu să se zbată, disperată, iar dogele făcu un pas înapoi.

– Ce se întâmplă? îl întrebă el pe şambelan.

– Aceasta, rosti bărbatul blond, răsuflând întretăiat, este femeia necredincioasă pe care o căutăm de atâta vreme. A sosit odată cu ciuma. Mare minune de n-o fi vreo asasină trimisă de sultan.

– Copila asta? se miră dogele şi o privi cu compasiune pe Feyra, în vreme ce gărzile o târau spre ieşirea din biserică, sub supravegherea şambelanului. Dar, cu un efort disperat, fata se smulse din strânsoare şi se aruncă în genunchi, în fața dogelui. Într-o clipă, înainte ca şambelanul să poată interveni, scoase din sân inelul de cristal dăruit de mama ei, iar cu cealaltă mână îşi smulse vălul de pe față.

Vocea puternică a dogelui se auzi, stârnind ecouri, în toată biserica:

– Opriți-vă!

Șambelanul vru să mai facă un pas, dar ezită și rămase pe loc, dând însă glas primei întrebări pe care i-o adresase vreodată stăpânului lui:

– Dar... de ce?

– Fiindcă, răspunse dogele, fără măcar să-l privească, fata aceasta e o Venier. Lăsați-mă cu ea!

Șambelanul făcu un semn gărzilor și ieșiră cu toții din biserică. Dogele o mângâie ușor pe Feyra pe obraz, apoi lăsă brațul să-i cadă, moale.

– Cecilia? întrebă ea.

– Sunt fiica ei.

– Dar tu ești...

– Sunt turcoaică, da, recunoscu ea. Dar nu avem mult timp și trebuie să-ți spun ceva important. Chiar în acest moment, sultanul Murad al III-lea adună la Constantinopole o flotă uriașă împotriva Veneției, căci vrea să cucerească orașul. Unul dintre ienicerii lui a incendiat palatul și unul dintre căpitanii lui a adus ciuma aici.

Fata respiră greu, vizibil stânjenită.

– Eu sunt fata acelui căpitan și am venit pe aceeași corabie cu el. Iar mama mea, Nur Banu, sultana Valide, a fost cândva Cecilia Baffo, din Paros.

Făcu din nou o pauză, să-și mai tragă suflarea și continuă:

– Ea mi-a vorbit pe patul de moarte despre planul fiului ei, sultanul, și mi-a spus să te avertizez asupra celor patru cai, care vor aduce vremuri cumplite peste Veneția. N-am reușit să-ți dau de veste în privința primelor două nenorociri, dar vreau să scap orașul acum de război și de distrugere.

Ridică inelul spre el, desfăcându-l, pentru prima oară, de pe panglica de care era prins.

– Mama mea și-a formulat avertismentul în acești termeni din cauza inelului pe care mi l-a dat drept chezășie. Vezi desenele celor patru cai? Cred, zise ea, cu băgare de seamă, urmărindu-i reacțiile, că știi acest inel.

Dogele luă inelul și atinse pe rând cei patru căluți, cu buricele degetelor.

– Da, șopti el, pierdut în visare, eu însumi i l-am dăruit, într-o vară, cu multă vreme în urmă, la Paros.

Se opri și o cercetă cu privirea.

– Ai înfruntat multe primejdii ca să-mi dai această veste, spuse el, cu blândețe. Cum aș putea să te răsplătesc?

– Vreau doar să-mi dai voie să mă întorc acasă.

– La Constantinopole?

– Nu, acolo nu e casa mea! replică ea cu violență și se dădu câțiva pași în spate.

– Și inelul? o întrebă dogele, îmbiind-o să-l ia, dar fata îl refuză:

– Nu, îți aparține.

– Nici vorbă. E al tău, spuse el şi-i puse inelul pe deget, chiar acolo, în faţa altarului, de parcă s-ar fi căsătorit. Căci tu eşti o Venier.

Fata privi bijuteria care-i stătea pe degetul inelar, acolo unde o purta şi mama ei.

– Unde stai? o întrebă dogele cu blândeţe.

– La Lazzaretto Nuovo.

– Pe insula cu spitalul?

– Da, zise ea şi împinse uşa cea mare, ieşind din biserică.

– Stai cu doctorul? strigă dogele după ea, iar Feyra se opri.

Desigur. Dogele îl numise pe Annibale medic peste spitalul din insulă.

– Nu, şopti ea. De acum stau singură.

Capitolul 45

Feyra nu știa de câtă vreme stătea nemișcată, ținând între palme mâna înnegrită a lui Annibale. La întoarcerea de la biserica Redentore, soarele era sus pe cer. Acum se lăsase atât de jos, încât razele lui se așterneau pe chipul bărbatului ca un lințoliu. Fata trăise, în acele ore, viața lor împreună, așa cum ar fi trebuit să fie – vindecând și trăind împreună, călătorind poate pe la spitalele universităților din Londra, Bologna și Damasc, poate deschizând un spital amândoi. Nu-și imagină însă, în această poveste închipuită, cum ar fi arătat fiii și fiicele lor. Nu voia copii, nici nu-și dorise vreodată, îl dorea doar pe Annibale. Voia să fie cu el, să se căsătorească, în orice chip și în orice religie.

Luă inelul familiei Venier de pe deget, obsedată de ideea că trebuia să se logodească, simbolic, cu Annibale, înainte ca trupul acestuia să fie îngropat. Dar era inelul unei doamne și fu nevoită să i-l pună pe degetul mic. Pe fundalul pielii înnegrite, cristalul lucea, parcă, și mai puternic. Bila neagră, sângele roșu, bila albă și flegma galbenă. Toate scurse de acum din trupul lui; toate umorile egalizate, toate temperamentele domolite, tot echilibrul pierdut. Titirezul căzuse.

Dar nici măcar aceste gânduri nu-i aduseră lacrimi în ochii uscați. Văzu calul gălbui, ridicându-se parcă de pe inel, cu coama învolburată, și înțelese. Acum știa că ultimul cal, calul gălbui al morții, nu prevestise moartea lui Takat, nici distrugerea Veneției, ci moartea lui Annibale.

Soarele la apus îi bătea drept în față și lumina puternică o făcu, în sfârșit, să lăcrimeze. Se ridică de lângă Annibale, căci ziua era pe terminate și trebuia să-i spele trupul și să-l îmbrace în veșminte noi. La noapte, avea să-l vegheze, și în zori, să-l îngroape. Adună mai multe lumânări albe din dulapul ei și le așeză pe lângă pat, apoi coborî scările și fugi spre cimitir, poticnindu-se în tulpinile întortocheate ale plantelor și agățându-și hainele în spini. Merse cu grijă pe lângă morminte, imaginându-și scheletele ce zăceau în ele. Oamenii pe care nu-i mai putuse salva. La cea mai proaspătă ridicătură de pământ, unde-l îngropase pe Takat Turan, se opri și apăsă cu talpa pe pământul reavăn. Își aminti

promisiunea pe care i-o făcuse acestuia, că-i va trimite osemintele acasă. Nu avea de gând să se țină de cuvânt. Privi movila de pământ.

– Aici să putrezești, strigă ea, scuipând cu năduf și trecu mai departe. Luă roaba cu var sprijinită de *murada* și o duse la ușa casei lui Annibale. În zori, avea să-i care cu ea trupul la groapă.

Apoi merse la fântână, scoțând apă pentru a-l spăla pe Annibale. Chipul de piatră al leului o privea nepăsător, cu acea căutătură atotștiutoare. Era sătulă de el.

– Asta voiai să-mi spui tot timpul? întrebă fata. Ăsta era marele tău secret? Bine, atunci, profeția ți s-a împlinit!

Dădu drumul găleții în fântână și atinse, cu un bufnet sec, suprafața apei. Când o trase în sus zări, în ultimele raze de soare, ceva sclipind pe fund. Băgă mâna în apă și scoase o cruce mică de tinichea, prinsă de un ac. Era broșa pe care Corona Cucina i-o dăduse să-și prindă cămașa la piept și pe care ea o aruncase în fântână chiar în prima zi petrecută pe insulă. O strânse puternic în pumn și se gândi că sute, mii de găleți fuseseră scoase de aici în ultimul an, dar crucea nu i se arătase decât ei, în acea zi de duminică.

Feyra desfăcu palma și-l privi pe profetul păstor, chinuit de durere, pe crucea sa. Ce bine i-ar fi putut face el acum? Fusese doar un om care murise, cum murise și Annibale. Apoi, încet-încet, își aminti legenda lui. Profetul fusese mort și se ridicase din morți. Înviase. Era un miracol.

Feyra aruncă găleata, vărsând apa și trecând peste mormântul lui Takat Turan. Începu să alerge, pe lângă azilurile unde se născuseră copiii familiei Trianni, pe lângă *tezon*-ul unde Salve fusese ultima victimă a ciumei, pe lângă ghereta unde trăise cândva Bocca, pe lângă biserica unde *badessa* îi dăruise o Biblie, și se întoarse în casa lui Annibale.

Urcă repede scările, cu respirația tăiată și se opri, uimită, în pragul ușii.

Bărbatul se mișcase, pe patul lui.

Feyra sări lângă pat și se aruncă în genunchi. Mâna pe care i-o strânsese între palmele ei, mâna care purta inelul și pe care fata i-o pusese pe piept, împreunată cu cealaltă, alunecase acum într-o parte. O luă din nou în mâna ei și o strânse așa de tare, încât inelul de cristal se sparse în două.

Se ridică deasupra lui și-i descheie cămașa, apăsându-i pieptul cu urechea. Acolo, sub straturile de mușchi, de oase și de tendoane, simți un zvâcnet slab, ca primele zbateri ale unui fluture abia ieșit din cocon.

Cumva, toate acele vase și încăperi despre care Annibale îi povestise, toate acele valve și atrii reveniseră la viață. Dar nu mai era știință la mijloc, ci pur și simplu era un miracol divin. Acum, lacrimile începură să-i curgă fetei fără oprelişte. Își lipi mai întâi buzele de pieptul bărbatului, apoi îl sărută pe buze, pentru prima oară. Iar când ea își apăsă gura pe a lui, Annibale deschise ochii.

Partea a VI-a

Calul gălbui

Capitolul 46

Piaţa San Marco nu mai fusese niciodată, nici măcar la carnaval, atât de ticsită de lume. De la a Patra Cruciadă, când cavalerii fără prihană şi negustorii fără ruşine porniseră să prade Constantinopolele, Veneţia nu mai văzuse atâtea corăbii adunate laolaltă. Până şi pregătirile pentru Lepanto, făcute în urmă cu şase ani, erau nimic pe lângă acestea; dar maşinăria de război veneţiană se stârnise repede şi veghea, gata de luptă.

– Haide, sărmană Veneţie! Pornim iarăşi la război! rosti, cu voce tare, Palladio.

Palatul dogelui părea un fundal apocaliptic. Splendida faţadă albă de odinioară era acum doar o ruină înnegrită de flăcări. Incendiul din urmă cu o săptămână îl transformase din cel mai frumos zâmbet din lume în rânjetul, cu dinţi sparţi şi înnegriţi, al unui cerşetor.

Palladio îşi croi drum printre curtezanele care-i ispiteau pe marinari cu o ultimă partidă de plăcere, înainte de plecarea la luptă şi printre nevestele care-şi implorau soţii să nu le lase singure. Pe scenele improvizate, actorii pricepuţi în *commedia dell'arte* jucau piese în care personajele negative erau, întotdeauna, turcii, întruchipaţi de câte un artist dat pe faţă cu căneală şi având un turban imens, un nas hidos şi coroiat şi o barbă fluturândă.

Sute de cetăţeni aşteptau la cozi nesfârşite să poată intra în biserică. Faptul că biserica Sfântul Marcu şi caii de pe fronton scăpaseră neatinşi de foc părea de-a dreptul miraculos. Înăuntru, în întunericul în care plutea mireasma de tămâie, veneţienii se rugau la Madonna Nikopeia, o icoană luată chiar de la turci, şi îi cereau să-i ţină pe necredincioşi departe de Veneţia. Oraşul era, de obicei, un creuzet de zvonuri, dar în ultima săptămână dăduse pe dinafară; vestea că turcii erau decişi să cucerească oraşul se răspândise mai iute ca focul.

Palladio nu luă în seamă dramele umane pe care le văzu în cale; el era decis să-l întâlnească pe doge. Intră în Palazzo Sansoviniano, care, pentru moment, servea drept reşedinţă conducătorului republicii. Imensa încăpere pictată a palatului zumzăia ca un stup, pe când funcţionari pudraţi şi caraghioşi sau cadeţi cărora abia le mijiseră mustăţile duceau mesaje încoace şi-ncolo. Pereţii acoperiţi cu fresce erau ascunşi după

hărțile uriașe, aduse din *Salle delle Mappa*. Unele bucăți ale hărților lipseau, alte hărți aveau marginile înnegrite, iar din altele, focul mușcase nemilos. Iar în mijlocul tuturor, ca un ac lung de argint într-o busolă se afla dogele.

Dacă n-ar fi fost vocea de stentor cu care-și rostea ordinele, Palladio nu l-ar fi recunoscut. Dogele nu mai avea mantia lungă, în alb și roșu, și boneta *corno*, pe care le purtase la Redentore. Acum era îmbrăcat cu o pelerină albastră și cu jartiera de Stăpân al Mărilor peste armura de argint. Părul și barba albă îi fuseseră scurtate și acum părea cu treizeci de ani mai tânăr.

În acea zi el nu mai era Sebastiano Venier, bătrânul doge al Veneției, ci Sebastiano Venier, *Capitano Generale da Mar* și Amiral Suprem al flotei venețiene în noul război contra otomanilor.

Arhitectul îl bătu ușurel pe umăr și dogele se întoarse, privindu-l mirat, pentru o clipă. Apoi se dezmetici.

– Palladio, zise el, ce cauți tu aici?

– Aș vrea să-ți ofer o cupă cu vin, pentru noroc.

– Acum? întrebă amiralul, arătându-i haosul din jurul lor.

– N-o să dureze mai mult de câteva minute, zise Palladio cu voce calmă, dar o să-ți aducă prima șansă în această confruntare cu turcii.

Palladio îl privi adânc în ochi, cu privirea lui azurie, suficient de mult ca dogele să-și aducă aminte că Palladio o adusese pe Feyra la el. Dacă arhitectul avea ceva să-i transmită, poate că era mai bine să-l asculte.

– Foarte bine, încuviință Sebastiano Venier și oftă.

Ieșind din vânzoleala din palat, Palladio dădu peste *ombra*, căruțul de lemn de sub campanilă, din care se vindeau băuturi și care era plimbat toată ziua prin piață. În acea zi, vânzătorii nu mai făceau față, căci marinarii își cheltuiau și ultimii țechini pe băutură. Palladio cumpără două cupe cu vin și porni apoi, împreună cu Venier, spre docuri. Se așezară pe afetul unui tun și, ținând cupele în mână, începură să urmărească desfășurarea de vase de război.

Sebastiano Venier privea albastrul infinit cu ochii săi de marinar încercat, de parcă ar fi putut vedea ce se află dincolo de zare, în mările îndepărtate de unde turcii veneau.

– N-am crezut că ne vom întoarce la luptă, zise el, calm. După Lepanto, am crezut că am terminat-o cu turcii. Dar, din câte se vede, n-au terminat-o ei cu mine. Ciuma, focul, și acum războiul și moartea. Ce ai să-mi spui? i se adresă lui Palladio și luă o gură de vin.

Arhitectul scoase o cutiuță cu pene de gâscă, pentru scris.

– Ai vreun pergament?

Venier desfășură o hartă a strâmtorii Patras și o întoarse pe dos.

– Bun! făcu arhitectul și începu să deseneze rapid și precis. Lupta, chiar și pe mare, zise el, e o problemă de geometrie. Ceea ce desenez aici

e arhitectura bătăliei, dacă vrei. Acum privește. Dacă atragi galerele turcești în această formație – explică el și desenă câteva ovale mici –, atunci dobândești avantajul. Galerele venețiene noi sunt superioare ca putere de foc, dar sunt mai greoaie și mai lente. Cum ele au tunuri la babord și la tribord, cea mai bună alegere e să poziționezi două dintre ele în fruntea fiecărei grupări principale – aici, arhitectul desenă mai repede, spre a-și exemplifica spusele – ca să-i împiedici pe turci să se strecoare cu caicele lor mici și să ne saboteze, sau să abordeze vasele noastre. Dacă-i lași pe otomani să cadă în capcană, ești stăpânul jocului. Menține linia navelor creștine cu orice preț.

Venier privi atent schema, apoi își ridică privirea spre Palladio.

– De unde știi tu asta?

Palladio ridică din umeri.

– Lucrez la o ediție ilustrată a *Istoriilor* lui Polibiu, o analiză a formațiunilor romane de luptă. Așa cum eu m-am inspirat întotdeauna din formele clasice, când mi-am construit edificiile, mi s-a părut că ar fi bine să-ți inspiri campania luându-i drept model pe Hannibal și pe Scipio.

Venier dădu din cap încet și suflă asupra desenului, spre a usca mai repede cerneala, cu obrajii umflați ca reprezentările ilustrate, din hărți, ale vânturilor.

– Mulțumesc, zise el scurt. Îți voi urma sfatul.

Împături cu grijă desenul și apoi vorbi, ca și cum ar fi dorit să lămurească ceva:

– Știi că nu-i urăsc.

Era aproape o scuză. Pentru moment, Palladio fu descumpănit.

– Pe turci, la ei mă refer. Cunoști acum povestea de la nepoata mea. Cecilia Baffo a devenit o *muselmana* și s-a căsătorit cu Selim al II-lea la Constantinopole. Și-a schimbat numele în sultana Nur Banu. Din fiul ei, acest Murad al III-lea, care a trimis toate calamitățile asupra noastră, vor descinde toți sultanii turci. Niște oameni care, sper, vor încheia pacea între popoarele noastre. Cinci secole de vărsări de sânge sunt de-ajuns, suspină el.

Palladio înclină din cap, în semn de încuviințare și se ridică.

– *Varenta vu!*[1]

Îl binecuvântase pe amiral cu un rămas-bun tot atât de vechi ca și orașul.

– Și fie ca tot norocul din lume să te însoțească pe mare, încheie el.

Arhitectul dădu să se îndepărteze, dar brusc se opri și se întoarse. Amiralul stătea încă pe afetul de tun, ținând desenul în mână și studiindu-l în detaliu.

– Nici eu nu-i urăsc pe turci, zise Palladio, gândindu-se la Feyra. Dar iubesc mai mult Veneția!

[1] În dialectul venețian, „Dumnezeu să vă apere!". (n.tr.)

Capitolul 47

Feyra îl văzu iarăşi pe arhitect la o lună de la sfinţirea bisericii, atunci când el veni pe insulă, unde doctorul era încă în convalescenţă. Fata îl întâmpină singură, dar îi mărturisi că e foarte fericită, fiindcă Annibale se înzdrăvenea pe zi ce trece.

Până la vizita lui Palladio, lumea exterioară nu o mai deranjase deloc. Se întreba când va fi insula rechiziţionată din nou de stat, dar îşi spunea că asta, în definitiv, nici nu contează prea mult. Ea şi Annibale se puteau duce oriunde, aşa cum visase ea cândva, în oricare dintre marile centre ale medicinei – Bologna, Salerno, Damasc, Ascalon.

În timpul izolării, Feyra nu se arătase preocupată de războiul care avea să se poarte pe mare. Îşi ţinuse promisiunea şi-l avertizase pe doge. Văzuse corăbiile plecând, le văzuse întorcându-se, dar nu ştia nimic despre rezultatul confruntării. Veneţia şi Constantinopolele puteau să ardă în iad; acum nu mai conta decât faptul că Annibale era viu.

Dar, odată cu vizita arhitectului, ea se interesă de soarta bătăliei şi de ce se întâmplase cu bătrânul cu ochi de culoarea aurului. De acum venise vara şi ea îl conduse pe Palladio la coloana prăbuşită pe pajişte, sub umbra pestriţă a duzilor.

– Am venit, draga mea, nu doar pentru că mi-a fost dor de tine, ci şi fiindcă am două veşti pentru tine din partea dogelui.

– Deci s-a întors!

– Da, şi mi-a poruncit să-ţi spun că otomanii au fost învinşi încă o dată. Graţie informaţiilor tale, ei nici măcar n-au reuşit să-şi adune toate corăbiile în strâmtoare când flota veneţiană i-a luat prin surprindere. Vasele turceşti au fost zdrobite şi până la sfârşitul zilei puţini marinari au reuşit să se salveze, aruncându-se în apă ca nişte peşti şi pornind înot spre Constantinopole.

Brusc, se opri din ironica-i tiradă când îşi aduse aminte cu cine vorbeşte. Feyra rămase tăcută, privindu-şi mâinile. Din cauza avertismentului dat de ea, fusese vărsat sângele poporului ei. „Dar tu eşti o Venier", se gândi ea, dintr-odată. „Şi veneţienii sunt poporul tău." Umbrele lăsate de frunzele duzilor îi brăzdau palmele, ca nişte julituri.

– Am spus *două* vești, Feyra, zise arhitectul și căută s-o înveselească. Iar a doua are legătură cu meseria ta. Dogele ți-a acordat insula, pentru a face aici un spital permanent.

Îi zâmbi și-și desfăcu mâinile, ca și cum ar fi vrut s-o cuprindă în brațe.

– Știi, am scăpat de contract. Dogele a spus că poate ai nevoie de un arhitect.

Se bucură văzând expresia de uimire întipărită pe chipul ei.

– Dar... ce se va întâmpla cu reconstruirea orașului?

El scutură din cap.

– Voi reconstrui orașul lucrând aici. Mi-am îndeplinit contractul cu Dumnezeu, și acum sunt nerăbdător să semnez unul cu un muritor.

Pe lângă un spital cu izolator, Feyra și Annibale reușiră, având sprijinul lui Palladio și al dogelui, să întemeieze și o infirmerie pentru studii. Din când în când, dogele îl convoca pe doctorul lui Palladio să-l examineze, insistând, de fiecare dată, ca și Feyra să-l însoțească. De fapt, Annibale nu asista niciodată la discuții, ci-i lăsa pe cei doi Venieri singuri, să-și întărească legătura familială ce ar fi putut-o avea cândva. În vreme ce ei discutau, Annibale se plimba pe insula Giudecca, privind, de fiecare dată, în trecere, biserica lui Palladio, dar fără a intra vreodată în ea. Și avea un motiv particular să nu intre.

Într-o zi, în timpul convalescenței lui, când se simțea suficient de bine pentru a face o plimbare pe pajiște, Annibale se oprise, alături de Feyra, să se odihnească puțin la fântâna cu cap de leu. Pe când stăteau acolo, în soarele de vară, Feyra netezi coama de piatră a leului, șoptind:

– Mulțumesc.

Annibale o studie atent.

– Ai spus că însănătoșirea mea a fost un miracol. Dar cum îți explici existența fântânilor miraculoase?

– Fântâni miraculoase?

– Nenumărați pelerini care iau apă de la fântâni sfinte, precum cea din vechea mănăstire Santa Croce, jură că această apă îi apără de ciumă. Cum îți explici asta?

Feyra se gândi la fântâna unde se odihneau osemintele tatălui ei, acum îngropate sub o stea de marmură neagră de pe pardoseala bisericii lui Palladio. Simți privirea lui Annibale ațintită asupra ei.

– Probabil că, zise ea, alegându-și cu grijă vorbele, la ultima epidemie, ceva a infectat apa. Un șobolan, un iepure, un câine, ceva a căzut în fântână. Vreo materie infectată.

– Și de data asta?

Fata se feri să-l privească în ochi.

– De data asta sunt sigură că așa s-a întâmplat.

– Atunci, se miră el, zise el scrutând-o cu privirea, de ce pelerinii care beau apa de acolo nu mor?

Feyra nu răspunse, iar el o luă de mână.

– Deci salvarea mea a fost cu adevărat un miracol?

– Da, zise ea, uitându-se spre fântână.

– Mi-ai dat cumva să beau din fiertura ta, din Teriaca, atunci când eram bolnav de moarte?

Fata privi în adâncurile fântânii şi-şi văzu chipul reflectat în oglinda apei.

– Nu. Şi ştii de ce? zise fata şi, întorcându-se spre el, îl cercetă cu atenţie. Era mai puternic zi după zi, obrajii nu-i mai erau supţi, nu mai avea ochii înfundaţi în orbite, iar pielea încetase să-i mai fie galbenă, ca de ceară, ci bronzată, de la soarele tot mai puternic al verii.

– Lasă-mă să pun cap la cap observaţiile mele, făcu el şi începu să numere pe degete: Ai supravieţuit ciumei, dar tatăl tău a murit. Ai descoperit, prin testările tale, că bolnavii de ciumă din *tezon* au continuat să moară, dar membrii familiilor lor, cărora le-ai dat leacul tău, nu s-au mai îmbolnăvit. Astfel, *tezon*-ul s-a golit, iar familiile au putut pleca acasă. I-ai dat licoarea ta fiului lui Bocca, dar nu şi portarului. I-ai dat o sticluţă şi arhitectului, dar nu şi mie. Iar acum sugerezi că ar putea fi materie infectată, poate chiar trupul unui om mort de ciumă, în fântâna Sfântului Sebastian.

Cu răsuflarea tăiată, fata nu îndrăzni să-l privească. Îl întrebă totuşi, fără să-şi ridice ochii de pe pânza de apă:

– Şi la ce concluzii ai ajuns?

Annibale îi întoarse capul spre el.

– Că ai folosit variolizarea. Ţi-ai inoculat pacienţii, ca să nu mai ia boala.

Ea îi înfruntă privirea verzuie.

– Şi nu te superi? Am avut o altercaţie pe tema asta, mai ţii minte?

– Vrei să spui „o conversaţie", o corectă doctorul, zâmbind.

– O altercaţie, replică ea, la fel de zâmbitoare.

– Presupun că ai pus o cantitate infimă de materie infectată în Teriaca.

– Da, aşa e.

– Dar celelalte ingrediente?

– Nici nu te omoară, nici nu te fac bine, zise ea, citând una dintre expresiile lui favorite.

– Ca ingredient viu ai folosit însă sânge sau materie din buboane?

– Am luat materia, am uscat-o şi am pisat-o.

– De la tatăl tău?

Zâmbetul ei pieri şi Annibale îşi dădu seama că fata nu putea să mai vorbească.

– *Al lui* era trupul din fântână!

Rostise aceste cuvinte nu ca pe o întrebare, şi apoi abandonă imediat subiectul.

– Instinctul tău a funcționat corect, îi zise el, cu delicatețe. Cred că în aceste cazuri, pentru a dezvolta imunitate, proba trebuie luată dintr-o sursă cât mai apropiată de infecția primară.

Fata nu-i răspunse, așa că Annibale continuă, privind marea, spre Răsărit:

– Tatăl tău a adus ciuma aici, dar poate că el a adus și remediul. Căci oare nu spune Profetul tău că Allah nu aduce pe lume vreo boală fără să aducă și leacul pentru ea? întrebă el, privind-o pieziș.

Feyra îi răspunse, revenindu-și:

– Ți-ai schimbat părerea asupra acestei chestiuni?

– Poate, pufni Annibale. Te asigur că ai avut un mare succes, dar că mai trebuie făcute încă multe cercetări.

Apucă palmele fetei între palmele lui și îi zise:

– Acum, fiindcă mi-ai spus mie, trebuie să le spui și celor don Consiglio della Sanità. Dogele ne-a oferit insula – mai mult de dragul tău decât de al meu, sunt convins –, dar trebuie să respectăm regulile. Mandatul lui ca doge nu va dura veșnic și ne-a sugerat să acționăm în cadrul constrângerilor legii venețiene. A venit vremea să înregistrăm Teriaca drept medicament oficial.

Feyra se dădu un pas în spate.

– Dar *Consiglio* va acorda licență pentru producerea lui și-l va impozita.

– N-are decât s-o facă. Consiliul nu va putea fabrica soluția decât după rețeta noastră. Te vor chema să scrii ingredientele.

Feyra remarcă o notă de maliționitate în vocea lui Annibale.

– *Toate* ingredientele? întrebă ea.

– *Aproape* toate.

Feyra se afla înaintea Tribunalului Consiglio della Sanità. Annibale o însoțise, dar stătea alături de copiști, pe băncile lungi de lemn din spatele sălii. Razele jucăușe ale soarelui scoteau în evidență frumusețea tinerei, în rochia ei verde, strălucitoare, pe fundalul frescelor sumbre și întunecate. Era tânără, sănătoasă și stătea dreaptă ca o nuia de răchită, contrastând cu cei trei bătrâni cocârjați, aflați înaintea ei.

Annibale nu era singurul doctor prezent. La trei scaune distanță de el se afla Valnetti, pufnind și mormâind sub ciocul de pasăre, cu ochii de mărgele ai măștii sale sfredelindu-l, din când în când, pe tânărul său rival, care îl ignora cu desăvârșire.

– Știi, presupun, se adresă primul tribun Feyrei, cu o voce dogită, că femeilor nu le este permis să practice medicina pe teritoriul Republicii Veneția?

– În acest caz, Înălțimea Ta, spuse fata, mă întreb de ce v-ați mai deranjat să mă chemați aici.

Annibale zâmbi, sub noua lui mască.

Al doilea bătrân interveni:

– Ai vreun sprijinitor aici, care are licență medicală eliberată de consiliu?

Annibale se ridică, iar al treilea tribun îl întrebă:

– Această femeie lucrează pentru tine?

– Nu, lucrează *cu* mine.

Primul tribun, care-și ascuțea pana de scris, își drese glasul.

– Gata cu vorbele. Să ascultăm despre ce e vorba.

Feyra vorbi cât putea de clar.

– Numele de înregistrare: Teriaca.

Vocea ei răsuna prin încăperea vastă, aproape lipsită de accentul străin, pe când fata enumera ingredientele.

– Rozmarin și salvie, virnanț, mentă, lavandă, obligeană, nucșoară, usturoi, scorțișoară și trifoi. Oțet alb, camfor. Pelin mare și pelin mic.

Enervat, Valnetti se ridică, atât de brusc încât bastonul îi căzu cu zgomot pe podea.

– Ăsta-i Oțetul Celor Patru Hoți! zbieră el. Trebuie să mai fie și altceva în el. Trebuie să dezvăluie toate ingredientele principale. Citește statutele, tribune!

Annibale se sculă și el în picioare.

– De fapt, *dottore* Valnetti, întotdeauna vor fi variații în rețetele medicale. Legile prevăd că în rețete pot exista și ingrediente diferite sau adăugate, care să reprezinte cel puțin a suta parte din preparat. Citește și acest statut, tribune!

– Bine, bine, zise tribunul și i se adresă Feyrei: Mai e și altceva în sticla aceea?

Annibale își îndreptă privirile spre flaconul de sticlă de pe pupitrul tribunului, care strălucea, cu reflexe verzui, în lumina care o scălda și pe Feyra. Pe fundul sticlei se depusese un sediment fin, nu mai mult de câteva particule de praf letal. Annibale își ținu respirația, apoi răsuflă ușurat, când o auzi pe Feyra spunând netulburată:

– Desigur, există și ingrediente reziduale și impurități care apar în fiertură în timpul preparării. Dar, cu siguranță, ele reprezintă mai puțin de o sutime din produsul final.

Valnetti ieși din sală, trântind ușa în urma lui. Primul tribun îi trecu documentul celui de-al doilea, care-l semnă și i-l înmână celui de-al treilea. Acesta vru să semneze, dar se opri.

– Hei, ai ducatul trebuincios pentru a-ți înscrie medicamentul în registrele consiliului?

Annibale își dădu într-o parte pelerina, pipăindu-se după punga de piele, dar, înainte să apuce s-o găsească, Feyra scoase moneda pe care o ținea în corsaj și o puse pe masă. Annibale n-avea habar de unde o luase, dar trebuia să admită că era chiar un ducat de aur, ce scânteia în lumină.

Epilog

Constantinopole

Trei ani mai târziu

Într-una din sălile cufundate în tăcere ale Palatului Topkapi, doctorul Hagi Musa privea lădița ce-i fusese trimisă. Știa că vine din Veneția, grație pecetei cu leu și a mirosului greu de mirt. Venețienii erau foarte scrupuloși în privința carantinei și respectau cu strictețe regulile referitoare la dezinfectarea pachetelor.

Dar, pentru a fi sigur, medicul porunci unui sclav să deschidă pachetul și-l instrui pe eunuc să manevreze lădița cu grijă, departe de apartamentele sultanului. Venețienii aveau prostul obicei de a trimite la palatul imperial din Constantinopole praf de pușcă închis în plicuri, cu o capsă care denota când plicurile erau deschise, sau șerpi veninoși, ba chiar și scorpioni. Era miezul zilei, iar palatul era potopit de căldură, așa încât eunucul luă pachetul și-l duse în Grădina Crinilor, unde apa curgea din fântâni arteziene și era umbră și răcoare.

De îndată ce ajunse în grădină, eunucul puse jos lădița, pe pavajul unei alei, deschise cataramele și dădu încet pe spate capacul. Urmă un moment de liniște, răstimp în care Hagi Musa nu auzi decât susurul fântânilor.

– Ei, ce-i acolo? întrebă el, de la o distanță sigură.

– Sunt oase, șopti eunucul, uluit.

Doctorul se apropie și se uită în lădiță. Făcu semn sclavului să plece și desfăcu oasele cu mâinile lui, îngenunchind acolo, pe alee, în veșmintele lui prețioase, de culoarea cinabrului. Era scheletul întreg al unui bărbat tânăr, fiecare os fiind numerotat, catalogat cu grijă și învelit într-un mic pergament. Nu lipsea nici un os, erau peste două sute, de la fiecare falangă a degetelor de la picioare la fiecare vertebră a coloanei, până la craniu. Operațiunea trebuie să fi fost făcută de cineva specializat în medicină.

Hagi Musa depuse scheletul în curte, înșirând oasele pe caldarâmul fierbinte, în vreme ce vulturii se roteau pe cer zadarnic, căci posibila

pradă murise de mult. Când termină, bătrânul se ridică şi privi osemintele. Găvanele goale ale craniului îi întoarseră privirea, ca şi cum l-ar fi mânat să mai caute ceva. Mânat de curiozitate, Hagi scurmă prin bucăţile de pământ veneţian de pe fundul lăzii şi găsi o fâşie de pergament pe care scria, în turcă:

Aici sunt oasele lui Takat Turan.
Să fie îngropate în Grădina Ienicerilor,
căci el a fost din rândurile lor.
Sunt bine,
Eleva ta,
Feyra Adelet bin Timurhan Murad

Hagi Musa strânse hârtia la piept cu bucurie şi se aplecă iar, să adune oasele. Craniul era plin de pământ; îl ciocăni de pavaj şi ceva căzu din el, cu un clinchet, pe pietre. Bătrânul luă acel obiect, îl frecă de marginea surtucului şi apoi îl ridică în lumină, să-l vadă mai bine. Se zgâi la el, fără să ştie însă care ar fi putut să-i fie sensul. Căci obiectul era o cruce creştină.

Veneţia

Palladio aţipise mai toată după-amiaza, aşa cum se obişnuise să facă în ultima vreme. Toropeala îl cuprindea pe canapeaua din *studiolo*, căci nu mai avea puterea de a urca singur scările. Plus de asta, îi plăcea să stea mai mult la parter, unde se aflau şi schiţele lui.

Uneori, privirile lui rămâneau aţintite asupra Omului Vitruvian al lui Leonardo şi atunci îşi amintea de tinereţea lui, întinzându-şi larg braţele, spre a testa limitele propriei geometrii. Alteori, admira desenele pe care le făcuse pentru noul Rialto, trasate cu minuţiozitate, cu fiecare unghi frumos schiţat şi supus aprobării Consiliului celor Zece. Dar podul era menit să trăiască doar în mintea lui şi pe peretele lui, căci construcţia noului Rialto fusese încredinţată altcuiva – tizului lui, Andrea da Ponta, un bărbat mult mai tânăr decât el şi care, culmea ironiei, îi fusese pe vremuri ucenic.

Palladio se consola însă cu gândul la minunata lui biserică. Îşi amintea, ca prin ceaţă, o poveste ce-i fusese spusă cândva, despre o moschee din Orient, unde pelerinii se înghesuiau de sute de ani să venereze mormântul stegarului profetului Mohamed. Dar nu-şi putea aminti nici numele moscheii, nici povestitorul.

În zilele mai bune, se ridica în capul oaselor şi discuta cu Sabato Sabatini, care desena, aşternând pe hârtie cele mai noi idei ale maestrului. Uneori, ideile sale deveneau fanteziste, deveneau fantasme care niciodată n-aveau să devină realitate, căci se sprijineau doar pe vise, nu pe cărămizi

şi mortar. Când pălăvrăgea despre aceste capricii, de pe canapeaua lui, îl putea vedea pe Sabato că se opreşte din desenat. Ajutorul lui îşi scotea ochelarii şi-i punea alături, pe masă, frecându-şi ochii înlăcrimaţi; iar Palladio se întreba de ce plânge.

Dar acea zi nu era una bună. Arhitectul abia-şi putea ridica de pe pernă capul. Simţea că o mare greutate îi striveşte pieptul. Ştia numele greutăţii. Era Moartea, şi-l apăsa tot mai mult, zi după zi.

Soarele, ce se lăsa spre asfinţit, începu să-i bată în ochi şi de aceea, când două siluete se iviră în pragul uşii, fu ferit de razele orbitoare. Cei doi necunoscuţi păreau să fie îmbrăcaţi la fel, cu turbane pe cap şi cu pelerine, doar că unul era bărbat, iar celălalt era femeie. Palladio crezu că visează, aşa că le zâmbi amândurora, deşi erau necredincioşi. Iar greutatea de pe piept se mai uşură.

Femeia îi întinse braţul, aşa cum şi el i-l întinsese cândva.

– *Vino şi vezi*, şopti ea.

De îndată ce se urcă în barcă, unde-l invitase femeia, îi putu vedea mult mai clar. Niciunul nu purta pe chip o mască, aşa cum ar fi fost de aşteptat de la unii ca ei. Erau amândoi chipeşi, cu plete negre, bronzaţi şi aveau aceeaşi înălţime. Ar fi putut fi frate şi soră, dar se putea vedea – şi chiar el, cu ochii săi bătrâni, îşi dădu seama – că sunt îndrăgostiţi unul de celălalt. Nu se manifestară prin gesturi de tandreţe, nici măcar nu-şi atinseră mâinile, dar păreau, cumva, la fel de intimi ca atunci când îi văzuse, cu ani în urmă, îmbrăţişaţi pe acelaşi pat. Atunci îi recunoscu pe deplin. Erau amândoi doctori şi conduceau spitalul pe care el îl construise.

Se îndreptau spre Zattere şi spre insula Giudecca.

– Vezi, zise bărbatul cel tânăr, au construit un pod.

Palladio urmări grandioasa procesiune, în timp ce barca se apropie. Fusese construit un pod de plute de lemn pentru ca toţi cetăţenii din Zattere să poată ajunge la biserică, peste canal. Iar ei veneau cu sutele. Fiecare bărbat, fiecare femeie şi fiecare copil purta o lumânare, formând astfel un şir de luminiţe pâlpâitoare ce şerpuia peste insulă, peste canal, peste trepte, până în biserică.

Palladio auzi înfiripându-se un cântec ce răzbătea până la el tot mai puternic. Oamenii cântau, de fapt, un singur cuvânt, care se revărsa, cu ecouri, peste ape. Dar urechile lui erau prea împovărate de vârstă pentru a mai distinge bine sunetele.

– Ce spun? întrebă el.

– Redentore. Aşa numesc ei biserica acum. Pur şi simplu Redentore. Mântuitorul, răspunse doctorul şi o privi, surâzător, pe partenera lui, ca şi cum cuvântul ar fi avut o semnificaţie specială pentru ei. Aduc mulţumiri divinităţii care i-a salvat din ghearele ciumei. Şi vor face asta în fiecare an.

– În fiecare an? Şi pentru cât timp?

– Pentru totdeauna.

Palladio simți că îl podidesc lacrimile.

Debarcară, toți trei, pe scările largi ale bisericii, și se alăturară procesiunii, apoi urcară împreună cele cincisprezece trepte – Palladio în mijloc, flancat de doctori, care-l țineau de brațe. Prezența arhitectului trecu neobservată de mulțime. Nici cei doi doctori nu stârniră comentarii, în ciuda turbanelor pe care le purtau. Acum, ciuma trecuse, iar medicii își abandonaseră măștile cu cioc în favoarea unui acoperământ numit *biretta*, care se înfășura deasupra capetelor. Și, printr-un straniu capriciu al modei, după conflictul cu otomanii, stilurile turcești deveniseră uzuale printre venețieni.

În prag, doctorii se opriră, iar Palladio se întoarse spre ei, mirat.

– Nu intrați? întrebă el.

– O dată a fost de-ajuns, zâmbi Feyra.

Annibale scutură, la rândul lui, din cap.

– Aceasta este biserica ta, dar nu este a noastră.

Palladio își încruntă sprâncenele.

În loc de răspuns, Annibale își descheie pelerina. Purta un ornament de forma unei semilune musulmane. Feyra făcu la fel; și ea purta aceeași podoabă. Palladio făcu ochii mari. La o privire mai atentă, văzu că bijuteriile erau, fiecare, jumătatea unui inel, un inel de sticlă cu un fel de model pe el. Annibale purta semicercul estic, iar Feyra pe cel vestic. Palladio îl întrebă pe Annibale:

– Te-ai convertit?

– Da, veni replica. Eu nu-l iubesc pe zeul meu, dar ea îl iubește pe al ei.

– Ai grijă, îl atenționă arhitectul, fără să mai fie nevoie să explice ce dorise să spună.

– Te descurci singur? întrebă, plină de solicitudine, Feyra, din pragul intrării în biserică.

– Sigur că da, zise Palladio. Apoi luă mâna Feyrei și a lui Annibale, le împreună, de parcă le-ar fi dat o binecuvântare, și intră, pășind încetișor în biserică.

Notă istorică

Pe lângă construirea unora dintre cele mai importante edificii ale Renașterii, Andrea Palladio a dat numele său arhitecturii palladiene, unul dintre cele mai trainice și mai des întâlnite stiluri arhitectonice din lume.

El a dovedit, totodată, o înțelegere deplină a planului desfășurării bătăliei, exemplificată în ilustrațiile făcute pentru Istoriile lui Polibiu. Palladio a corectat el însuși manuscrisul, și printre corecturile făcute a fost modificarea numelui de „Hasdrubal" în „Hannibal", cum arhitectul considera că ar trebui numit, în mod corect, marele general.

Dar, după marele incendiu care a afectat Veneția, lui Palladio nu i s-a încredințat misiunea de a reconstrui nici unul dintre marile edificii ale orașului, cu excepția Redentore, un proiect pe care deja îl începuse.

În nava de pe partea dreaptă a acestei ultimi biserici construite de Palladio se află un imens nautil fosil, inserat în pardoseală.

În timpul epidemiei de ciumă din 1576–1577, insula-carantină, cunoscută ca Vigna Murada, a devenit un spital de izolare, numit Lazzaretto Nuovo. În secolul al XVIII-lea, perioadă în care Veneția s-a aflat sub dominație austriacă, pe insulă au fost încartiruiți soldați, iar după plecarea acestora, clădirile au căzut în ruină.

Teriaca a devenit unul dintre cele mai populare și mai profitabile remedii din lumea Renașterii. A fost reglementată de Consiglio della Sanità, care a impozitat-o masiv.

Procesul variolizării, devenit cunoscut mai târziu ca inoculare, a constituit o practică de rutină în medicina otomană cu mult înainte de a fi cunoscută în Apus. În epoca modernă au apărut dovezi solide privitoare la eficacitatea unor vaccinuri contra ciumei, iar cercetările privind producerea unui ser eficace împotriva ciumei continuă până în zilele noastre.

Sebastiano Venier, amiral suprem al flotei venețiene și doge al Veneției, e amintit nu doar pentru conducerea flotei venețiene în lupta de la Lepanto, ci și pentru contribuția personală la stingerea incendiului care a afectat palatul dogelui. Se spune că ar fi murit de inimă rea când orașul a ars sub guvernarea lui.

Podul Rialto, construit de Antonio da Ponte, a devenit unul dintre cele mai cunoscute poduri din lume, şi poate singurul element de arhitectură ce defineşte în cel mai înalt grad Veneţia.

La Chiesa del Santissimi del Redentore, în fiecare an, în a treia duminică din iulie, populaţia Veneţiei străbate Marele Canal de la Zattere la Giudecca şi mulţumeşte lui Dumnezeu, în biserica lui Palladio, pentru că a salvat oraşul de ciumă.

Mulţumiri

Această carte a început cu un mic dejun; nu la Tiffany, ci la Claridges. Mă aflam acolo împreună cu producătorul de film Ileen Maisel, care m-a întrebat dacă mă gândisem vreodată să scriu despre Palladio. Aş dori să-i mulţumesc deci, în primul rând, lui Ileen, pentru că mi-a pus această întrebare. Asta se întâmpla în 2008, anul când se împlineau cinci secole de la naşterea arhitectului şi, întâmplător, chiar în acea zi, la Academia Regală se desfăşura o expoziţie cuprinzând lucrări ale lui. Am terminat de mâncat şi am mers la academie, unde mi-am petrecut tot restul dimineţii admirând fiecare proiect, fiecare imagine şi model. Am fost cucerită pe loc. Am cumpărat cea mai mare carte despre Palladio pe care am găsit-o la librăria muzeului şi m-am grăbit spre casă, dornică să o devorez, pur şi simplu. Acest volum complex, *Palladio* (2008), editat de Guido Beltramini şi Howard Burns, şi publicat în colaborare cu Academia Regală de Arte, a fost, pentru mine, de nepreţuit în scrierea cărţii de faţă. Palladio a trăit în vremuri interesante; la Veneţia – ca şi la Londra – ciuma şi focul au bântuit împreună oraşul, iar posibilitatea de a scrie despre această perioadă – construirea bisericii Redentore fiind coloana vertebrală a poveştii – mi s-a părut o şansă prea bună spre a o rata.

Două alte lucrări, între multe cărţi excelente pe care le-am citit în cursul documentării pentru acest roman, merită să fie amintite. *Medicina otomană. Vindecare şi Instituţii medicale. 1500–1700* (2009), a lui Miri Shefer-Mossensohn, oferă o excelentă privire de ansamblu asupra dezvoltării practicilor medicale turceşti, iar *Moartea Neagră* (2010), a lui Philip Ziegler, mi-a oferit o introspecţie detaliată în terapiile de modă veche, aplicate în timpul epidemiilor anterioare de ciumă.

Unele dintre locurile amintite în această carte, precum magnifica biserică Redentore de pe insula Giudecca, sunt uşor de vizitat. Dar cea mai interesantă călătorie de documentare a fost cea pe Lazzaretto Nuovo – misterioasa insulă a ciumei, situată departe, în laguna veneţiană. Excursiile aici sunt rare, iar accesul e limitat, aşa că aş dori să-i mulţumesc Giorgiei Fazzini pentru permisiunea acordată de a vizita un asemenea loc fascinant şi pentru şansa de a studia micul, dar extraordinar de valorosul